Paulo Coelho

Svetimautoja

VAGA

Paulo Coelho

Svetimautoja

Iš portugalų kalbos vertė Zigmantas Ardickas

VILNIUS 2014

UDK 821.134.3(81)-31
Co-38

Paulo Coelho
Adultério

http://paulocoelhoblog.com/

ISBN 978-5-415-02369-1

„O, Nekaltai Pradėtoji Marija,
Melski už mus, kurie šaukiamės Tavo pagalbos.
Amen.“

„Irkis į gilumą“.
Lk 5, 4

Kas rytą, pramerkusi akis „naujai dienai“, noriu vėl užsimerkti ir nesikelti iš lovos. Bet reikia.

Turiu nuostabų, aistringai mane mylintį vyrą, garbaus investicijų fondo savininką, kuris kasmet, kaip teigiama verslo žurnale *Bilan*, atsiduria – net nenoromis – trijų šimtų turtingiausių Šveicarijos žmonių sąraše.

Turiu du sūnus, kurie, pasak mano draugių, yra mano „gyvenimo prasmė“. Netrukus turiu patiekti jiems rytinę kavą ir išlydėti juos į mokyklą, kuri yra per penkias minutes kelio nuo namų pėsčiomis, – ten jie mokosi visą dieną ir taip leidžia man dirbti ir turėti laiko sau. Po pamokų, kol mudu su vyru grįžtame namo, jais rūpinasi auklė filipinietė.

Man patinka mano darbas. Esu vertinama žurnalistė, dirbanti gerbtiname dienraštyje, kurį galima aptikti beveik visuose Ženevos, kurioje mes gyvename, kampeliuose.

Kartą per metus vykstu su šeima atostogauti, dažniausiai į dieviškas vietas su puikiais paplūdimiais, esančiais egzotiškuose miestuose, pilnuose neturtingų gyventojų, kurie padeda mums pasijusti dar didesniais turčiais, dar privilegijuotesniais ir dėkingais už gyvenimo suteiktas palaimas.

Dar neprisistačiau. Labai malonu, mano vardas Linda. Esu trisdešimt vienerių, 1 m 75 cm ūgio, sveriu 68 kg ir dėviu geriausius drabužius, kokius tik įmanoma nusipirkti už pinigus (dėl begalinio mano vyro dosnumo). Vyrams sužadinu geismą, o moterims – pavydą.

Tačiau kas rytą, kai atsimerkiu ir pažvelgiu į šį idealų pasaulį, kurį užkariauti svajoja visi, bet nedaugelis teįstengia, žinau, kad diena bus katastrofiška. Iki šių metų pradžios aš nieko neklausinėjau, tik gyvenau savo gyvenimą, kaip ir anksčiau, nors kartais jausdavausi kalta, kad turiu daugiau, nei nusipelniau. Vieną gražią dieną, kai ryte visiems viriau kavą (prisimenu, jau buvo pavasaris ir sode skleidėsi pirmosios gėlės), paklausiau savęs: „Ar tai viskas?“

Neturėjau šito klausti. Bet dėl to buvo kaltas vienas rašytojas, iš kurio vakar ėmiau interviu ir kuris netikėtai man pasakė:

– Man visai neįdomu būti laimingam. Man labiau patinka gyventi aistringai, rizikingai, nes niekada nežinome, ką sutiksime ateityje.

Tuomet pamaniau: vargšelis. Niekada nėra patenkintas. Taip ir mirs liūdnas ir nelaimingas.

Kitą dieną suvokiau, kad aš niekuo nerizikuoju.

Žinau, ką sutiksiu ateityje: kitą dieną, visiškai tokią pat kaip ir vakarykštė. Ar gyvenu aistringai? Ką gi, myliu savo vyrą, ir tai man garantuoja, jog nesusirgsiu depresija dėl to, kad privalau gyventi su kuo nors vien dėl finansų, vaikų ar padorumo.

Gyvenu saugiausioje pasaulio šalyje, mano gyvenimas tvarkingas, viskas gerai, esu gera motina ir žmona. Išauklėta griežtai protestantiškai, stengiuosi taip auklėti ir savo vaikus. Nežengiu nė vieno klaidingo žingsnio, nes žinau, kad galiu viską sugadinti. Viską atlieku kuo efektyviau ir kuo mažiau įsitraukdama. Būdama jaunesnė, ne sykį esu išgyvenusi meilę be atsako, kaip ir kiekvienas normalus žmogus. Bet nuo tada, kai ištekėjau, laikas sustojo.

Kol susidūriau su tuo prakeiktu rašytoju ir jo atsakymu. Juk kuo tokie netikę rutina arba nuobodulys?

Nuoširdžiai atsakyčiau – visiškai niekuo. Tik...

...Tik slaptas siaubas, kad per valandą viskas pasikeis ir tos permainos užklups mane visiškai nepasirengusią.

Nuo tos akimirkos, kai vieną nuostabų rytą man šovė į galvą ši nelaba mintis, ėmiau būgštauti. Ar galėčiau išgyventi pasaulyje viena, jei mano vyras mirtų? Taip, atsakiau sau, nes jo palikimo užtektų kelioms kartoms. O jei mirčiau aš, kas pasirūpintų mano vaikais? Mylimas vyras. Bet jis galiausiai vestų kitą, mat yra turtingas, žavus ir protingas. Ar mano vaikai patektų į geras rankas?

Pirmiausiai pamėginau atsakyti sau į visus klausimus, išsklaidyti savo abejones. Ir kuo daugiau atsakinėjau, tuo daugiau klausimų kilo. Galbūt, kai pasensiu, vyras įsitaisys meilužę? O gal jau turi kitą, juk nebesimylime taip, kaip anksčiau? Gal jis mano, jog aš turiu kitą, nes per pastaruosius trejus metus nerodžiau daug dėmesio?

Mes niekada nesipykstame dėl pavyduliavimo, ir man tai visada atrodė puiku, bet nuo to pavasario ryto ėmiau įtarti, ar tik tai nerodo, kad jau visai nebemylime vienas kito.

Dariau viską, kas įmanoma, kad daugiau apie tai nebegalvočiau.

Visą savaitę kaskart po darbo eidavau ko nors nusipirkti Ronos gatvėje. Neradau ten nieko, kas mane labai domintų, tačiau bent jau jaučiau, kad, tarkime, šį tą keičiu. Pasigesdavau daikto, kurio anksčiau nereikėjo. Aptikdavau buitinį prietaisą, apie kurį dar nežinojau, nors buitinės technikos karalystėje naujovei atsirasti labai sunku. Vengiau kelti koją į vaikiškų prekių parduotuves, kad negadinčiau savo vaikų besaikėmis dovanomis. Vengiau ir vyriškų prekių parduotuvių, kad mano vyrui perdėtas mano dosnumas nepasirodytų įtartinas.

Kai grįždavau namo ir įžengdavau į užburtą savo privačios valdos karalystę, tris ar keturias valandas viskas atrodydavo

nuostabu, kol visi suguldavo miegoti. Tuomet pamažu mane apnikdavo slogutis.

Įsivaizduoju, jog aistra skirta jaunuoliams, ir tai, kad jos nejaučiu, mano amžiaus žmogui turėtų būti natūralu. Mane gąsdino ne tai.

Šiandien, praėjus keliems mėnesiams, esu moteris, draskoma baimės, kad viskas pasikeis, ir baimės, kad viskas tęsis taip pat iki gyvenimo pabaigos. Kai kas sako, jog artėjant vasarai mums ateina labai keistų minčių, jaučiamės mažesni, nes daug laiko praleidžiame gryname ore, ir tai mums padeda suprasti, koks didelis pasaulis. Horizontas nutolsta už debesų ir nebesiriboja namų sienomis.

Gali būti. Bet man nebepavyksta iškart užmigti, ir visai ne dėl karščio. Kai ateina vakaras ir niekas neatvyksta į svečius, mane gąsdina viskas: gyvenimas, mirtis, meilė ir meilės stoka, tai, kad visos naujovės pavirs įpročiais, jausmas, kad prarandu geriausius savo gyvenimo metus, įsisukusi į rutiną, kuri kartosis iki mirties, bijau sutikti nepažįstamąjį, kad ir koks tas susitikimas būtų jaudinantis ir nuotykingas.

Žinoma, stengiuosi guostis svetima kančia.

Įsijungiu televizorių, žiūriu bet kurią žinių laidą. Matau begalę naujienų apie nelaimes, benamius, likusius be pastogės dėl gamtos katastrofų, pabėgėlius. Kiek šiuo metu planetoje yra ligonių? Kiek yra tyliai ar su riksmais patiriančių neteisybę ir išdavystę? Kiek yra vargšų, bedarbių ir kalinių?

Perjungiu kanalą. Matau kokią nors istoriją arba filmą ir kelioms minutėms ar valandoms užsimirštu. Mirtinai bijau, kad mano vyras pabus ir paklaus: „Kas atsitiko, brangioji?“ Nes turėčiau atsakyti, kad viskas gerai. Būtų dar blogiau, – praėjusį mėnesį du ar tris kartus taip ir nutiko, – jei vos mums atsigulus jis ryžtųsi uždėti ranką man ant šlaunies, imtų lėtai ja slinkti

aukštyn ir mane liesti. Galiu suvaidinti orgazmą – jau ne sykį esu taip dariusi, – bet negaliu šiaip sau imti ir sudrėkti, vien tik taip nusprendusi.

Tekdavo pasakyti, kad esu nusikamavusi, o jis niekada neprisipažindavo, kad liko apviltas, tik pabučiuodavo mane, apsiversdavo ant kito šono, paskaitydavo paskutines naujienas savo planšetiniame kompiuteryje ir laukdavo kitos dienos. Ir kitą dieną aš išsisukdavau, aiškindavau, kad esu pavargusi, labai pavargusi.

Bet taip nutinka ne visada. Kartais turiu imtis iniciatyvos aš. Negaliu atstumti jo daugiau kaip du vakarus iš eilės, nes jis galiausiai susiras meilužę, o aš nieku gyvu nenoriu jo netekti. Truputį pasimasturbavus man pavyksta sudrėkti iš anksto, ir viskas grįžta į įprastas vėžes.

„Viskas grįžta į įprastas vėžes" reiškia: niekas nebus taip, kaip anksčiau, kaip anais laikais, kai vienas kitam dar buvome paslaptis.

Man regis, klaidinga manyti, kad po dešimties santuokos metų įmanoma išsaugoti liepsnojančią tą pačią ugnį. Ir kaskart, kai suvaidinu patirianti malonumą per sueitį, viduje šiek tiek mirštu. Šiek tiek? Manau, kad tuštėju kur kas greičiau, nei atrodė.

Mano draugės mano, jog man sekasi, nes joms meluoju, kad dažnai mylimės, kaip ir jos meluoja man, esą nežino, kaip jų vyrams pavyksta išsaugoti tą patį susidomėjimą jomis. Jos teigia, kad sutuoktinių seksas malonus tik pirmais penkeriais santuokos metais, o paskui reikia šiek tiek „vaizduotės". Reikia užsimerkti ir įsivaizduoti, kad tave užgulęs kaimynas ir išdarinėja tai, ko tavo vyras niekada neišdrįstų. Įsivaizduoti, kad tave paima jis ir tavo vyras vienu metu – visus įmanomus iškrypimus ir visus uždraustus žaidimus.

Šiandien, vesdama vaikus į mokyklą, įsižiūrėjau į kaimyną. Niekada nesu įsivaizdavusi jo, manęs užgulusio, – veikiau esu linkusi galvoti apie jauną reporterį, kuris dirba kartu su manimi ir, regis, išgyvena nuolatinę kančią ir vienatvę. Niekada nemačiau, kad mėgintų ką nors suvilioti, kaip tik tuo jis ir žavus. Visos redakcijos moterys jau ne kartą yra pasakiusios, kad „smagu būtų juo, vargšeliu, pasirūpinti". Tikiu, kad jis tai suvokia ir kad jam tiesiog pakanka būti geismo objektu, niekuo daugiau. Galbūt jaučia tą patį, ką ir aš: siaubingą baimę žengti žingsnį artyn ir viską sugadinti – prarasti savo darbą, šeimą, buvusį ir būsimą gyvenimą.

Bet pagaliau... Vieną rytą pamačiau savo kaimyną ir pajutau didžiulį norą pravirkti. Jis plovė savo automobilį, o aš galvojau: tik pažiūrėk, dar vienas toks pat žmogus, kaip mano vyras ir aš. Kada nors irgi darysime tą patį. Vaikai bus užaugę ir išsikėlę į kitą miestą ar šalį, o mes būsime pensininkai ir plausime savo automobilius, – nors išgalėsime kam nors sumokėti, kad padarytų tai už mus. Tuomet, sulaukus tam tikro amžiaus, svarbu atlikti nereikšmingus darbelius, šitaip prastumti laiką ir parodyti kitiems, esą mūsų kūnas dar gerai funkcionuoja, neprarasti nuovokos apie pinigus ir nuolankiai toliau įveikti tam tikras užduotis. Švarus automobilis ar nešvarus, pasauliui mažai terūpi. Bet šį rytą mano kaimynui tik tai ir terūpėjo. Jis man palinkėjo gražios dienos, nusišypsojo ir grįžo prie savo darbo, lyg tupinėtų apie kokią Rodeno skulptūrą.

Palieku savo automobilį stovėjimo aikštelėje („Naudokitės viešuoju transportu iki centro! Liaukitės teršti aplinką!“), sėdu į tą patį autobusą kaip visada ir stebeiliju į tuos pačius pastatus už lango iki pat darbo. Ženeva, regis, niekuo nepasikeitė nuo pat mano vaikystės: senieji namai atkakliai išlieka tarp pastatų, sumanytų, regis, visiško pamišėlio, kuris XX a. šeštajame dešimtmetyje atrado „naująją architektūrą“.

Visada, kai tik keliauju, to pasigendu. To baisaus blogo skonio, tos erdvės, kur nėra didžiulių stiklo ir plieno bokštų ar greitkelių, tų medžių šaknų, atimančių iš šaligatvių betoną ir visą laiką kabinančių mus už kojų, parkų su slaptingais ąžuolais, priaugusių įvairiausių žolių, nes „tokia yra gamta“... Pagaliau šis miestas kitoks nei visi, kurie modernėja ir praranda savo žavesį.

Čia mes tebesilabiname kelyje sutikę nepažįstamą žmogų ir atsisveikiname išeidami iš parduotuvės, kur nusipirkome butelį mineralinio vandens, net jei niekada nebeketiname į ją sugrįžti. Autobuse tebesikalbame su prašalaičiais, nors visas pasaulis įsivaizduoja, kad šveicarai santūrūs ir uždari.

Koks klaidingas supratimas! Bet gerai, jog kiti šitaip mano, nes taip mes daugiau kaip penkis ar šešis amžius išsaugojome savo gyvenimo stilių ir kol kas dar barbarai, kirtę Alpes, neįsiveržė su savo stebuklingais elektroniniais prietaisais, butais, sudarytais iš mažų kambarių ir svečiams įspūdį padaryti turinčių didelių svetainių, pernelyg išsidažiusiomis moterimis,

garsiakalbiais, trukdančiais kaimynams, vyrais ir paaugliais, kurie maištingai rengiasi, tačiau mirtinai bijo, ką pagalvos tėvas ir motina.

Tegu visi sau mano, kad mes teauginame karves ir tegaminame sūrį, šokoladą ir laikrodžius. Tegu sau tiki, kad prie kiekvieno Ženevos gatvės kampo stovi bankas. Mums tokį požiūrį pakeisti nė kiek nerūpi. Esame laimingi be barbarų įsiveržimų. Visi šveicarai dabar apsiginklavę iki dantų – kadangi karo tarnyba privaloma, kiekvienas namie turi šautuvą, bet retai teišgirsi, jog kas nors nusprendė šauti į kitą žmogų.

Esame laimingi, per amžius nieko nekeisdami. Didžiuojamės išlikę neutralūs tuomet, kai Europa siuntė savo vaikus į beprasmius karus. Džiaugiamės, kad niekam neturime aiškintis dėl ne itin patrauklios Ženevos išvaizdos, dėl jos XIX amžiaus pabaigos kavinių ir po miestą vaikštinėjančių pagyvenusių damų.

Galbūt „esame laimingi“ – neteisingas teiginys. Laimingi visi, išskyrus mane, šiuo metu vykstančią į darbą ir svarstančią, kas man negerai.

Dar viena diena, ir dienraštis stengiasi rasti įdomių žinių, be įprastinių naujienų apie avarijas, užpuolimus (jei ne ginkluotus) ir gaisrus (į kuriuos išvyksta dešimtys mašinų su labai įgudusiais ugniagesiais, užtvindančiais seną butą dėl to, kad visus išgąsdino krosnyje užmiršto kepsnio dūmai).

Vėl grįžimas namo, malonumas gaminti valgį, paruoštas stalas ir aplink jį susirinkusi šeima, meldžianti Dievą palaiminti maistą, kurį gauname. Dar vienas vakaras, kai po vakarienės kiekvienas sprunka į savo kampą: tėvas skuba padėti sūnums ruošti namų darbų, motina stengiasi palikti virtuvę švarią, namus sutvarkytus, pinigų tarnaitei, kuri rytoj ateis labai anksti.

Šiais mėnesiais būdavo laikotarpių, kai jausdavausi puikiai. Maniau, kad mano gyvenimas prasmingas, kad tokia yra žmogaus paskirtis Žemėje. Vaikai suvokia, jog motina rami, vyras kuo švelniausias ir dėmesingiausias, ir visi namai, regis, turi savo šviesą. Esame laimės pavyzdys visai gatvei, miestui, valstijai – ją čia vadiname kantonu, – netgi šaliai.

Ir staiga, be jokio racionalaus paaiškinimo, įeinu į dušo kabiną ir pravirkstu. Verkiu vonios kambaryje, nes ten niekas negali girdėti mano kūkčiojimo ir užduoti klausimo, kurio labiausiai nemėgstu: „Ar tau viskas gerai?“

Taip, kodėl gi ne? Ar matai mano gyvenime ką nors negerai?

Nieko.

Tik naktį, kuri mane gąsdina.

Dieną, kuri nežadina man jokio entuziazmo.

Laimingus praeities vaizdus ir tai, kas galėjo būti, bet nebuvo.

Nuotykio troškimą, taip niekada ir neįgyvendintą.

Siaubą, kad nežinau, kas nutiks mano vaikams.

Ir tuomet mintys ima suktis apie neigiamybes, visada tas pačias, tarsi demonas tykotų kambario kertėje, ketindamas šokti ant manęs ir pasakyti, jog tai, ką vadinau „laime", tebuvo laikina būsena, kuri negalėjo ilgai trukti. Aš visada tai žinojau, ar ne?

Noriu keistis. Turiu keistis. Šiandien darbe buvau suirzusi labiau nei įprastai, nes stažuotojas užtruko surasti prašomą informaciją. Nesu tokia visada, bet pamažu imu prarasti savitvardą.

Kvaila kaltinti konkretų rašytoją ir jo interviu. Tai nutiko prieš kelis mėnesius. Jis tik pravėrė žiotis ugnikalnio, kuris bet kurią akimirką gali išsiveržti, aplinkui pasėti mirtį ir viską sunaikinti. Jei ne tas rašytojas, gal būtų buvęs filmas, knyga ar dar kas nors, su kuo persimečiau pora žodžių. Įsivaizduoju, jog kai kurie žmonės daugybę metų leidžia įtampai viduje stiprėti, patys to nepastebėdami, ir vieną gražią dieną dėl kokio menkniekio pameta galvą.

Tuomet sako: „Gana. Daugiau šito nebenoriu."

Vieni nusižudo. Kiti išsiskiria. Yra tokių, kurie vyksta į skurdžius Afrikos kraštus gelbėti pasaulio.

Bet aš save pažįstu. Žinau, jog vienintelė mano reakcija bus užgniaužti tai, ką jaučiu, kol mane iš vidaus sugrauš vėžys. Nes esu įsitikinusi, kad dauguma ligų kyla dėl nuslopintų emocijų.

Pabundu antrą nakties ir žiūriu į lubas, nors žinau, jog ryte teks anksti keltis, – o šito tiesiog nepakenčiu. Užuot galvojusi ką nors naudinga, pavyzdžiui, „kas man darosi“, tiesiog neįstengiu kontroliuoti minčių. Būna dienų, – nors, dėkui Dievui, mažai, – kai klausiu savęs, ar nereikėtų eiti į psichiatrijos ligoninę ieškoti pagalbos. Šitai padaryti man trukdo ne darbas, ne mano vyras, bet vaikai. Jie negali suvokti, ką aš jaučiu, niekaip.

Viskas sustiprėję. Vėl imu galvoti apie santuoką, – savąją, – kuriai nebūdingas pavydas, jis neišryškėja per jokį pokalbį. Bet mes, moterys, turime šeštąjį pojūtį. Galbūt mano vyras sutiko kitą ir aš nesąmoningai tai jaučiu. Tačiau neturiu jokio pagrindo jį įtarinėti.

Ar tai ne absurdas? Ar iš visų pasaulio vyrų aš susituokiau su vieninteliu tobulu? Negeria, nedingsta vakarais, neturi dienos, kurią praleistų vien su draugais. Jo gyvenimas apsiriboja šeima.

Tai būtų svajonė, jei nebūtų košmaras. Nes jaučiu didžiulę atsakomybę į tai reaguoti.

Tada suvokiu, kad tokie žodžiai kaip „optimizmas“ ir „viltis“, kuriuos randame visose knygose, mėginančiose mus įtikinti ir parengti gyvenimui, ir telieka žodžiai. Galbūt juos ištarę išminčiai ieškojo jų reikšmės ir pasinaudojo mumis kaip jūros kiaulytėmis, norėdami pasižiūrėti, kaip mes reaguosime į šį stimulą.

Iš tikrųjų pavargau gyventi laimingą ir tobulą gyvenimą. Ir tai tegali būti kokios nors psichikos ligos požymis. Užmiegu apie tai galvodama. Kas žino, ar neturiu kokios nors rimtos bėdos?

Einu pietauti su drauge.

Ji pasiūlė susitikti japonų restorane, apie kurį niekad nebuvau girdėjusi, – keista, nes dievinu japonų valgius. Draugė patikino, kad vieta puiki, nors tolokai nuo mano darbo.

Nuvykti buvo sunku. Turėjau važiuoti dviem autobusais ir prašyti, kad kas nors parodytų tą galeriją, kurioje yra „puikus restoranas". Man viskas atrodo siaubinga – dekoracijos, stalai, užtiesti popierinėmis staltiesėmis, jokio gražaus vaizdo pro langą. Bet ji buvo įsitikinusi. Ten vieni geriausių valgių, kokių ji ragavusi Ženevoje.

– Aš visada valgydavau tame pačiame restorane ir maniau, jog tai protinga, bet nieko ypatingo, – sakė ji. – Tik staiga vienas mano draugas, dirbantis Japonijos diplomatinėje misijoje, pasiūlė man nueiti į šitą. Vieta pasirodė siaubinga, kaip tikriausiai ir tau. Bet restoranu rūpinasi patys šeimininkai, ir tai iš esmės viską keičia.

Aš visada einu į tuos pačius restoranus ir užsisakau tuos pačius patiekalus, pamaniau. Net čia nepajėgiu rizikuoti.

Mano draugė geria antidepresantus. Apie tai mažiausiai norėčiau su ja kalbėtis, nes šiandien priėjau prie išvados, kad esu per žingsnį nuo ligos ir nenoriu to pripažinti.

Ir pasakiusi sau, jog man mažiausiai patiktų tai daryti, kaip tik šitaip ir padarau. Svetima tragedija visada sušvelnina mūsų kančią.

Paklausiu, kaip ji jaučiasi.

– Daug geriau. Nors vaistai paveikė ne iškart, bet kai jau jie pradeda veikti organizmą, atgauname susidomėjimą aplinka, viskas vėl įgyja spalvas ir skonį.

Kitaip tariant: kančia virto dar vienu farmacijos pramonės pelno šaltiniu. Tau liūdna? Išgerk tabletę, ir tavo rūpesčiai baigsis.

Atsargiai teiraujuosi, ar jai būtų įdomu bendradarbiauti ir parašyti dienraščiui didelį straipsnį apie depresiją.

– Neverta. Dabar žmonės viską susižino iš interneto. Ir ten pateikti vaistai.

Klausiu, kas aptariama internete?

– Šalutinis vaistų poveikis. Niekam neįdomūs kitų žmonių simptomai, nes jie gali būti užkrečiami. Staiga galime pajusti ką nors, ko anksčiau nejautėme.

Ir daugiau nieko?

– Meditacijos pratimai. Bet netikiu, kad jie duotų gerų rezultatų. Jau visus išmėginau, bet man pagerėjo tik tada, kai nusprendžiau pripažinti, kad turiu bėdą.

Bet ar žinojimas, kad nesi viena, nepadeda? Ar aptarti, ką jauti dėl depresijos, negerai visiems?

– Jokiu būdu. Tam, kas išėjo iš pragaro, visai neįdomu, kaip ten gyvenimas tęsiasi.

Kodėl tiek metų praleido tokios būsenos?

– Nes netikėjau, kad galiu būti prislėgta. Be to, kai plepėdavau su tavimi ir kitomis draugėmis, visos sakydavo, kad tai nesąmonė, kad žmonėms, kurie turi tikrų bėdų, nėra kada išgyventi depresiją.

Teisybė; aš irgi taip sakydavau.

Užsispiriu: straipsnis arba įrašas tinklaraštyje galėtų padėti žmonėms ištverti ligą ir ieškoti pagalbos. Kadangi aš nesu prislėgta ir nežinau, kas tai yra, – pabrėžiu, – ar ji negalėtų bent šiek tiek apie tai papasakoti?

Ji dvejoja. Bet yra mano draugė ir galbūt kuo nors nepasitiki.

– Jautiesi taip, lyg būtum atsidūrusi spąstuose. Žinai, kad esi pagauta, bet nepajėgi...

Kaip tik taip ir galvojau prieš kelias dienas.

Ji ima vardyti daugybę požymių, kurie, regis, būdingi visiems, jau apsilankiusiems vadinamajame pragare. Valios stoka keltis iš lovos. Pačios lengviausios užduotys pareikalauja herakliškų pastangų. Kaltės jausmas, kad neturi jokio pagrindo šitaip jaustis, kai tiek daug žmonių pasaulyje tikrai kenčia.

Mėginu sutelkti dėmesį į puikų valgį, kuris taip kalbantis jau ėmė nebetekti skonio. Mano draugė pasakoja toliau:

– Apatija. Apsimesti linksma, apsimesti liūdna, suvaidinti orgazmą, dėtis, kad linksminiesi, kad gerai miegojai, kad gyveni. Kol ateina metas, kai supranti, kur yra ta įsivaizduojama raudona linija, kurią peržengęs nebegalėsi sugrįžti. Tuomet liaujiesi skųstis, nes protestas bent reiškia, kad su kuo nors kovoji. Vegetuoji ir stengiesi nuo visų pasislėpti. O tai nelengva.

Ir kas sukėlė jai depresiją?

– Konkrečiai niekas. Bet kam tiek klausimų? Ar tu jauti ką nors panašaus?

Aišku, kad ne!

Geriausia pakeisti pokalbio temą.

Šnekėjomės apie vieną politiką, iš kurio prieš porą dienų ėmiau interviu, buvusį mano mylimąjį iš vidurinės, galbūt net nebeprisimenantį, kad keliskart bučiavomės ir kad jis čiupinėjo mano dar ne visai susiformavusias krūtis.

Mano draugę apėmė euforija. Aš tik mėginu apie nieką negalvoti – reaguoju autopiloto režimu.

Apatija. Dar nepasiekiau tokios pakopos, protestuoju dėl to, kas man darosi, bet įsivaizduoju, kad netrukus – gal po kelių

mėnesių, dienų ar valandų – galiu prarasti bet kokį susidomėjimą kuo nors, ir bus labai sunku jį atgauti.

Regis, mano siela iš lėto palieka kūną ir einu į nežinomą, „saugią“ vietą, kur man nereikia kęsti savo naktinių košmarų. Tarsi būčiau ne siaubingame japonų restorane, kuriame yra gardžių valgių, ir visa, ką išgyvenu, tebūtų scena iš mano regimo filmo, į kur nenoriu arba negaliu įsikišti.

Pabundu ir kartoju tuos pačius nuolatinius ritualus – išsivalyti dantis, susiruošti į darbą, eiti į vaikų kambarį jų pažadinti, visiems paruošti rytinę kavą, šypsotis, sakyti, kad gyvenimas yra gražus. Kiekviena minutė ir kiekvienas mostas man sunkus, to sunkumo nesugebu atpažinti, kaip ir gyvūnas ne iškart supranta, kaip įkliuvo į spąstus.

Valgis darosi beskonis, šypsena, priešingai, dar praplatėja (kad jie nieko neįtartų), noras pravirkti užgniaužiamas, šviesa atrodo pilka.

Tas vakarykštis pokalbis man neišeina į naudą: imu manyti, kad jau liaujuosi maištauti ir greitai apims apatija.

Ar niekas ir to nepastebės?

Žinoma, kad ne. Pagaliau juk aš būčiau paskutinis pasaulio žmogus, kuris pripažintų, kad jam reikia pagalbos.

Tai mano bėda: ugnikalnis išsiveržė ir nebeįmanoma lavos vėl grąžinti į kraterį, sodinti medžių, pjauti žolės ir atginti avių ganytis.

Aš to nenusipelniau. Visada stengiausi atsiliepti į visų lūkesčius. Bet taip atsitiko ir nieko negaliu padaryti, tik gerti vaistus. Galbūt dar šiandien sugalvosiu dingstį rašyti psichiatrijos ir socialinio draudimo tema (jie tai dievina) ir pagaliau sutiksiu gerą psichiatrą, kurio galėčiau paprašyti pagalbos, nors tai ir neetiška. Bet ne viskas yra etiška.

Neateina jokia įkyri mintis, kuri užimtų mano protą, – pavyzdžiui, kaip laikytis dietos. Neapima tvarkos manija – tiek,

kad visada rasčiau priekabių dėl tarnaitės darbo, tos, kuri ateina aštuntą ryto ir išeina penktą pavakare, o visą tą laiką skalbia ir lygina, tvarko namus, kartais nueina į prekybos centrą. Negaliu savo nerimo ir įtampos iškrauti, stengdamasi būti supermama, nes vaikai jaus pasekmes iki gyvenimo pabaigos.

Einu į darbą ir vėl pamatau kaimyną, blizginantį savo automobilį. Bet argi jis neblizgino jo vakar?

Neištvėrusi prieinu ir paklausiu, kodėl.

– Vis dar šio bei to trūko, – atsako jis, pirma pasilabinęs, paklausęs, kaip laikosi mano šeima, ir pagyręs, kad esu gražiai apsirengusi.

Žiūriu į automobilį „Audi" (vienas iš Ženevos prievardžių – Audilandas). Man jis atrodo tobulas. Kaimynas parodo vieną kitą smulkią detalę, kuri dar neblizga taip, kaip turėtų.

Šiek tiek ištęsiu pokalbį ir galiausiai paklausiu, kaip jis mano, ko žmonės siekia gyvenime.

– Tai paprasta. Apmokėti savo sąskaitas. Nusipirkti tokį namą kaip jūsų ar mano. Turėti vaismedžių sodą, pavaišinti vaikus ir anūkus sekmadienio pietumis. Išėję į pensiją, keliauti po pasaulį.

Ir to žmonės trokšta gyvenime? Kaip tik to? Kažkas labai negerai su šiuo pasauliu, ir visai ne dėl karų Azijoje arba Artimuosiuose Rytuose.

Kol dar nenuėjau į redakciją, turiu apklausti Jakobą, savo mylimąjį iš vidurinės. Nė tai man nepakelia dvasios – imu prarasti susidomėjimą viskuo.

Neprašyta esu informuojama apie vyriausybės programas. Užduodu klausimus, kad jį sutrikdyčiau, bet jis elegantiškai išsisuka. Yra metais už mane jaunesnis, todėl turi būti trisdešimties, bet atrodo trisdešimt penkerių. Pasilieku šį pastebėjimą sau.

Žinoma, man buvo smagu vėl jį pamatyti, nors jis iki šiol nepaklausė, kas įvyko mano gyvenime nuo tada, kai abu po mokyklos pasukome savais keliais. Jis susitelkęs į save, savo karjerą, ateitį, o aš kvailai įsikibusi į praeitį, tarsi vis dar būčiau paauglė su dantų kabėmis, vis tiek sužadinanti kitoms merginoms pavydą.

Netrukus liaujuosi jo klausytis ir įjungiu autopilotą. Vis tas pats maršrutas, tie patys klausimai – sumažinti mokesčius, kovoti su nusikalstamumu, įsileisti mažiau prancūzų (vadinamųjų pasieniečių), nes jie užima laisvas darbo vietas, kurios atitektų šveicarams. Metai prasideda, metai baigiasi, o temos vis tos pačios, problemos lieka neišspręstos, nes iš tikrųjų niekam jos nerūpi.

Pasikalbėjusi dvidešimt minučių imu savęs klausti, ar toks nesidomėjimas yra keistos mano būsenos padarinys. Bet ne. Nieko nėra nuobodesnio, kaip imti interviu iš politikų. Verčiau jau mane būtų pasiuntę gvildenti nusikaltimo. Žudikai kur kas tikresni.

Ir, palyginti su tautos atstovais bet kurioje kitoje planetos vietoje, mūsiškiai yra patys neįdomiausi ir šabloniškiausi.

Niekas nesidomi asmeniniu jų gyvenimu. Tik du dalykai gali sukelti skandalą: korupcija ir narkotikai. Tuomet informacija plinta milžinišku greičiu ir duoda peno daugiau, nei derėtų, nors dienraščiams tai nė kiek nerūpi.

Bet kas gi smalsauja, ar politikai turi meilužių, ar lankosi viešnamiuose, ar nusprendžia pripažinti savo homoseksualumą? Niekas. Jie ir toliau daro tai, dėl ko buvo išrinkti, nesusprogdina valstijos biudžeto, taigi visi ramiai gyvensime.

Šalies prezidentas kasmet (taip, kasmet) keičiasi ir yra išrenkamas ne tautos, o Federalinės Tarybos – institucijos, kurią sudaro septyni ministrai, vadovaujantys Šveicarijos Konfederacijai. Kita vertus, kaskart, kai praeinu pro Dailės muziejų, matau naują agitaciją dėl visuotinio balsavimo labai svarbiu politiniu klausimu.

Gyventojams labai patinka viską spręsti – kokia turi būti šiukšlių maišų spalva (laimėjo juoda), ar reikia leidimo nešiotis ginklą (dauguma pritarė, ir dabar Šveicarija – pasaulio šalis, kurioje vienam gyventojui tenka daugiausia ginklų), kiek turėtų būti minaretų, kiek visoje šalyje jų gali būti pastatyta (keturi), ar priglausti ekspatriantus (nedalyvavau, bet manau, kad įstatymas patvirtintas ir jau galioja).

– Pone Jakobai Kenigai.

Vieną kartą jau buvome pertraukti. Jis taktiškai paprašo, kad pavaduotojas atidėtų kitą įsipareigojimą. Mano dienraštis – svarbiausias prancūziškosios Šveicarijos leidinys, ir šis interviu gali praskinti kelią būsimiesiems rinkimams.

Jis apsimeta, kad mane įtikina, o aš apsimetu, kad tikiu.

Bet man jau gana. Pakylu, padėkoju ir sakau, kad jau turiu visą reikiamą informaciją.

– Nieko netrūksta?

Žinoma, kad trūksta. Bet aš negaliu pasakyti, ko.

– Kaip manai, gal susitiktume po darbo?

Paaiškinu, jog turiu eiti į mokyklą pas vaikus. Tikiuosi, ant mano piršto jis pamatė auksinį žiedą ir tuoj pasakys: „Kas buvo, pražuvo.“

– Žinoma, tai gal kurią nors dieną papietautume?

Sutinku. Labai lengvai save apgaunu ir sakau sau: kas žino, ar jis neturi man pasakyti ko nors svarbaus, kokios valstybės paslapties, ko nors, kas pakeistų šalies politiką ir padėtų vyriausiajam dienraščio redaktoriui pažvelgti į mane kitomis akimis?

Jis eina prie durų, jas užrakina, sugrįžta ir mane pabučiuoja. Atsiliepiu, nes jau praėjo daug laiko nuo tada, kai tai darėme paskutinį kartą. Jakobas, kurį aš galbūt kadaise ir mylėjau, dabar yra šeimos vyras, vedęs dėstytoją. O aš – šeimos moteris, susituokusi su turtingu paveldėtoju, bet vis dėlto duonpelniu.

Ketinu jį atstumti ir išrėžti, kad nebesame vaikai, bet man patinka. Vos atradau naują japonų restoraną, o jau darau tai, kas neleistina. Man pavyko sulaužyti taisykles, ir pasaulis ant manęs neužgriuvo! Jau seniai besijaučiau tokia laiminga.

Kas akimirką jaučiuosi vis geresnė, drąsesnė ir laisvesnė. Tuomet padarau tai, apie ką svajojau nuo mokyklos laikų.

Atsiklaupiu ant grindų, atitraukiu jo kelnių užtrauktuką ir imu jam čiulpti. Jis laiko mane už plaukų ir kontroliuoja ritmą. Pasimėgauja greičiau nei per minutę.

– Koks malonumas!

Neatsakau. Beje, teisybė ta, kad man buvo daug geriau negu jam, nes jį ištiko per ankstyva ejakuliacija.

Po nuodėmės – baimė būti sučiuptai dėl padaryto nusikaltimo.

Grįždama į dienraštį nusiperku dantų šepetuką ir pastos. Kas pusvalandį einu į redakcijos vonią žiūrėti, ar neliko jokio ženklo ant veido ar „Versace" palaidinukės, papuoštos įmantriais nėriniais, labai tinkamais pėdsakams išsaugoti. Akies krašteliu stebiu savo bendradarbius, bet nė vienas iš jų (arba nė viena iš jų – moterys visada turi tam tikrą radarą, fiksuojantį tokias smulkmenas) nieko nepastebėjo.

Kodėl taip nutiko? Rodės, lyg kitas asmuo mane būtų valdęs ir nejučia stūmęs į tą nesąmoningą situaciją, kurioje nebuvo nieko erotiško. Gal aš norėjau įrodyti Jakobui, kad esu nepriklausoma, laisva, pati sau šeimininkė? Ar taip pasielgiau, norėdama padaryti jam įspūdį, ar trokšdama pabėgti iš to, ką mano draugė pavadino „pragaru"?

Viskas bus taip, kaip anksčiau. Nesu kryžkelėje. Žinau, kur man eiti, ir tikiuosi, jog metams bėgant man pavyks pasiekti, kad mano šeima pakeistų kryptį, ir aš gyvenimo pabaigoje nemanysiu, jog plauti automobilį yra nepaprasta. Didžiosios permainos įvyksta laikui bėgant, – o jo aš turiu iki valiai. Bent to viliuosi.

Parvykstu namo, stengdamasi nerodyti nei laimės, nei liūdesio. To, kas iškart patraukia vaikų dėmesį.

– Mama, tu šiandien keistoka.

Noriu atsakyti: tokia ir esu, nes padariau tai, ko neturėjau daryti, ir vis vien nėmaž nesijaučiu kalta, tik bijau, kad tai nepaaiškėtų.

Parvyksta mano vyras ir kaip visada mane pabučiuoja, paklausia, kaip šiandien sekėsi, kas bus vakarienei. Aš pateikiu tokius atsakymus, prie kurių jis pratęs. Jei nepastebės nieko, kas išsiskirtų iš rutinos, neįtars, kad šiandien popiet orališkai tenkinau politiką.

Ir tai, – svarbu pabrėžti,– man neteikė nė mažiausio fizinio malonumo. O dabar esu pakvaišusi nuo geismo, reikalaujanti vyro, daugybės bučinių, trokštanti jausti mane užgulusio kūno keliamą skausmą ir malonumą.

#

Kai užlipame į savo kambarį, suvokiu, kad esu nepaprastai susijaudinusi, pamišusi iš noro mylėtis su savo vyru. Bet privalau elgtis ramiai – jokių perlenkimų, nes jis gali įtarti. Išsimaudau, atsigulu greta jo, ištraukiu jam iš rankų planšetinį kompiuterį ir padedu ant staliuko prie galvūgalio. Imu glostyti jam krūtinę, ir netrukus jis susijaudina. Mylimės taip, kaip jau seniai to nedarėme. Kai šiek tiek garsiau sudejuoju, jis paprašo valdytis, kad nepažadinčiau vaikų, bet aš atsakau, kad man jau gana tokių pastabų ir kad noriu išreikšti tai, ką jaučiu.

Mane ne kartą ištinka orgazmas. Dieve mano, kaip aš myliu šį greta esantį vyrą! Baigiame išsekę ir suplukę, todėl nusprendžiu dar sykį išsimaudyti. Jis mane palydi ir žaidžia, kišdamas dušo galvutę į mano lytį. Aš jo prašau, kad liautųsi, nes esu pavargusi, turime miegoti, o jis vėl mane įjaudrins.

Kai šluostome vienas kitą, aš, užsimojusi žūtbūt pradėti kitaip į viską žiūrėti, paprašau, kad jis nusivestų mane į naktinį klubą. Manau, šią akimirką jis įtaria, jog kažkas yra ne taip.

– Rytoj?

Rytoj negaliu, turiu jogos pratybas.

– Jei jau prabilai ta tema, ar galiu užduoti tau tiesų klausimą?

Man širdis sustoja. Jis kalba toliau:

– Kodėl lankai tą jogą? Esi tokia rami moteris, išsaugai vidinę darną, puikiai žinai, ko nori. Ar nemanai, kad veltui gaišti laiką?

Mano širdis vėl ima plakti. Neatsakau. Vien šypsausi ir glostau jam veidą.

#

Krintu į lovą, užsimerkiu ir grimzdama į miegą pamanau: tikriausiai patiriu kokią nors krizę, būdingą moterims, kurios jau ilgai susituokusios. Netrukus ji praeis.

Ne visi nuolatos turi būti laimingi. Beje, to niekas ir nepasiekia. Turiu išmokti kovoti su gyvenimo tikrove.

Brangioji depresija, nesiartink. Nebūk nemaloni. Sėlink paskui kitus, kurie turi daugiau priežasčių nei aš žiūrėti į tave veidrodyje ir sakyti: „Koks niekam tikęs gyvenimas.“ Ar tau patinka, ar ne, žinau, kaip jį padaryti netikusį.

Depresija, su manimi tu gaišti savo laiką.

Susitikimas su Jakobu Kenigu vyksta lygiai taip, kaip įsivaizdavau. Einame į brangų restoraną „Ežero perlas" ant ežero kranto, šiaip jau kadaise puikų, bet nūdien išlaikomą miesto. Tebėra pernelyg brangus, nors valgiai prasti. Galėčiau nustebinti jį japonų restoranu, kurį ką tik atradau, bet žinau, kad jis pasmerktų mane už prastą skonį. Kai kuriems žmonėms dekoracijos svarbiau už valgį.

Ir dabar matau, kad nusprendžiau teisingai. Jis stengiasi man parodyti, kad yra didis vyno žinovas, girdamas „puokštę", „kūną", „ašarą" – tą riebų pėdsaką, liekantį ant taurės sienelės. Arba galbūt man sako, kad užaugo, nebėra anas mokyklos laikų berniokas, iškilo gyvenime ir dabar pažįsta pasaulį, vynus, politiką, moteris ir buvusias mylimąsias.

Kokia kvailystė! Mes gimstame ir mirštame gerdami vyną. Mokame atskirti, kada jis geras ar prastas, ir taškas.

Kol susipažinau su savuoju vyru, visi mano sutikti vyriškiai – ir tie, kurie manė esą gerai išauklėti, – vyno pasirinkimo momentą laikė savo išskirtinės šlovės akimirka. Visi elgiasi vienodai: labai įsijautę uosto kamštį, skaito etiketę, leidžia padavėjui įpilti mėginį, sukioja taurę, žiūri prieš šviesą, uosto, lėtai ragauja, nuryja ir pagaliau pritariamai linkteli galva.

Mačiusi šią sceną begalę kartų, nusprendžiau pakeisti draugiją ir ėmiau bendrauti su programišiais, fakulteto socialiai atstumtaisiais. Skirtingai, nei nuspėjami ir dirbtiniai vyno ragautojai, programišiai buvo autentiški ir nė kiek nesistengė

padaryti man įspūdžio. Kalbėjo apie tokius dalykus, kurių aš nesupratau. Pavyzdžiui, manė, kad privalau bent žinoti pavadinimą „Intel“, – „juk užrašytas ant visų kompiuterių“. Aš niekada nebuvau atkreipusi į tai dėmesio.

Su programišiais jaučiausi visiška nemokša, moteris be jokio žavesio, jie labiau domėjosi piratavimu internete negu mano krūtimis ar kojomis.

Galiausiai grįžau prie patikimų vyno ragautojų. Kol sutikau vyrą, kuris nemėgino padaryti man įspūdžio savo rafinuotu skoniu ir kalbomis apie paslaptingas planetas, hobitus ir programas, leidžiančias ištrinti lankytų puslapių pėdsakus, ir nevertė manęs jaustis asile. Po kelių įsimylėjimo mėnesių, per kuriuos išnaršėme bent 120 naujų kaimų aplink ežerą, skalaujantį Ženevą, jis man pasipiršo.

Sutikau iškart.

Klausiu Jakobo, ar jis žino kokį naktinį klubą, nes jau daug metų esu iškritusi iš naktinio Ženevos gyvenimo („naktinis gyvenimas“ – tik toks posakis) ir nusprendžiau nueiti pašokti ir išgerti. Jo akys blizga.

– Neturiu tam laiko. Esu pagerbtas tavo kvietimo, bet, kaip žinai, esu vedęs, be to, negaliu ten rodytis su žurnaliste. Sakys, kad jos žinios yra...

Šališkos.

– ...taip, šališkos.

Nusprendžiu tęsti tą gundymo žaidimą, kuris visada mane linksmino. Ką prarasiu? Galiausiai jau žinau visus kelius, aplinkkelius, spąstus ir tikslus.

Pasiūlau jam daugiau papasakoti apie save. Apie savo asmeninį gyvenimą. Juk esu čia ne kaip žurnalistė, o kaip moteris ir paauglystės meilė.

Ypač pabrėžiu žodį *moteris*.

– Neturiu asmeninio gyvenimo, – atsako jis. – Deja, negaliu turėti. Pasirinkau karjerą, kuri pavertė mane automatu. Viskas, ką pasakau, yra sekama, ginčijama, skelbiama.

Negerai, kad taip yra, bet jo nuoširdumas mane nuginkluoja. Žinau, kad jis tyrinėja dirvą, nori žinoti, kur žengia ir iki kokios ribos gali eiti su manimi. Užsimena, kad jo „santuoka nelaiminga“, – taip elgiasi visi subrendę vyrai, paragavę vyno ir išsamiai paaiškinę, kokie yra galingi.

– Per pastaruosius dvejus metus kelis mėnesius išgyvenau džiaugsmą, kelis kartus – iššūkius, bet visas kitas laikas – tik kabinimasis į pareigas ir pastangos visiems patikti, kad būtum perrinktas. Buvau priverstas atsisakyti visko, kas man teikė malonumą, pavyzdžiui, šią savaitę šokių su tavimi. Neleidžiu sau valandų valandas klausytis muzikos, rūkyti ar šiaip elgtis netinkamai.

Koks perdėtas susireikšminimas! Juk jo asmeninis gyvenimas niekam nerūpi.

– Galbūt tai Saturno sugrįžimas. Kas dvidešimt devyneri metai ši planeta grįžta į tą pačią vietą, kurioje buvo mums gimstant.

Saturno sugrįžimas?

Jis suvokia, kad pasakė daugiau, nei galėjo, ir pasiūlo verčiau mums grįžti į darbą.

Ne. Mano Saturnas jau sugrįžo, turiu tiksliai žinoti, ką tai reiškia. Jis mane pamoko astrologijos: Saturnas per dvidešimt devynerius metus sugrįžta į tą patį tašką, kur buvo mūsų gimimo akimirką. Kol tai įvyksta, mes manome, kad viskas įmanoma, kad svajonės išsipildys ir mus supančios sienos dar gali būti nugriautos. Kai Saturnas baigia ciklą, romantizmas dingsta. Pasirinkimas būna galutinis ir pakeisti maršruto praktiškai nebeįmanoma.

– Žinoma, nesu specialistas. Bet mano būsimas šansas – kai sulauksiu penkiasdešimt aštuonerių metų, per antrą Saturno sugrįžimą.

Ir kam pakvietei mane pietauti, jei Saturnas rodo, kad kito kelio pasirinkti nebeįmanoma? Jau beveik valandą kalbamės.

– Ar tu laiminga?

Ką?

– Šį tą įžvelgiau tavo akyse... liūdesį, vargiai suprantamą, kai moteris tokia daili, sėkmingai ištekėjusi ir turi gerą darbą. Tarsi būčiau išvydęs savo paties akių atspindį. Pakartosiu klausimą: ar tu laiminga?

Šalyje, kurioje gimiau, buvau užauginta ir dabar auginu savo vaikus, *niekas* tokio klausimo neužduoda. Laimė nėra vertybė, kurią būtų galima tiksliai pamatuoti ir aptarti rengiant plebiscitus ir kurią analizuotų specialistai. Mes net neklausiame kito žmogaus, kokios markės jo automobilis, juolab ko nors tokio intymaus ir neapibrėžiamo.

– Atsakyti nebūtina. Užtenka ir tylos.

Ne, tylos neužtenka. Ji visai ne atsakymas. Tik atspindi nuostabą, sutrikimą.

– Aš nesu laimingas, – sako jis. – Turiu viską, apie ką svajoja vyras, bet nesu laimingas.

Galbūt ko nors įdėta į miesto vandenį? Gal mano šalį nori sunaikinti kokiu cheminiu ginklu, kuris visiems sukelia didžiulį nerimą, įtampą, frustraciją? Negali būti, kad visi, su kuriais šnekuosi, jaustų tą patį.

Iki šiol nieko nesakiau. Bet kenčiančios sielos turi neįtikėtiną gebėjimą atpažinti viena kitą ir suartėti, taip padidindamos savo kančias. Kodėl aš to nepastebėjau? Kodėl mačiau tik tai, kaip paviršutiniškai jis kalba politinėmis temomis arba kaip pedantiškai ragauja vyną?

Saturno sugrįžimas. Nelaimingumas. To iš Jakobo Kenigo niekada nesitikėjau išgirsti.

Tuomet, kaip tik tą akimirką, – pasižiūriu į laikrodį, jis rodo 13 val. 55 min., – vėl aistringai jį įsimyliu. Niekas, net nuostabusis mano vyras, niekada nėra manęs paklausęs, ar esu laiminga. Galbūt vaikystėje tėvai ar seneliai kartais pasidomėdavo, ar man linksma, ir viskas.

– Ar vėl susitiksime?

Žiūriu į priekį ir jau regiu nebe aną paauglystės meilę, o bedugnę, prie kurios savanoriškai artinuosi, bedugnę, nuo kurios toli gražu nenoriu trauktis. Akimirksnį įsivaizduoju, kad bemiegės naktys tampa dar nepakenčiamesnės, nes dabar turiu konkrečią problemą: įsimylėjusią širdį.

Ima žybsėti visos raudonos pavojaus lempelės, kokios tik yra mano sąmonėje ir pasąmonėje.

Bet tariu sau: esi tik kvailė, ir tiek, jis tenori nusitempti tave į lovą. Vargu ar jam rūpi tavo laimė.

Tuomet, nors tai beveik savižudiškas poelgis, sutinku. Kas žino, ar sugulti į lovą su tuo, kuris paauglystėje lietė tik mano krūtis, neišeis į gera mano santuokai, kaip nutiko vakar, kai ryte su juo patyriau oralinį seksą, o vakare su savo vyru – daugkartinį orgazmą?

Stengiuosi grįžti prie Saturno temos, bet jis jau paprašė sąskaitos ir šnekasi mobiliuoju, perspėja, kad penkias minutes vėluos:

– Būk maloni, pasiūlyk vandens ir kavos.

Paklausiu, su kuo jis kalbėjosi, jis atsako, kad su žmona. Didelės farmacijos kompanijos direktorius nori su juo susitikti ir galbūt skirti šiek tiek pinigų šiuo paskutiniu jo, kaip kandidato į Tarybą, kampanijos etapu. Rinkimai artėja labai greitai.

Dar kartą prisimenu, kad jis vedęs. Kad yra nelaimingas. Kad negali daryti nieko, kas jam patinka. Kad apie jį ir jo žmo-

ną sklinda kalbos – regis, jo santuoka atvira. Turiu pamiršti tą kibirkštį, kuri mane nutvieskė 13 val. 55 min., ir suprasti, kad jis tenori manimi pasinaudoti. Man tai nesvarbu, jeigu tik viskas lieka aišku. Man irgi reikia ką nors nusitempti į lovą.

#

Sustojame ant šaligatvio priešais restoraną. Jis apsidairo, lyg būtume įtartina pora. Įsitikinęs, kad niekas mūsų nestebi, prisidega cigarą.

Na, šitai ir bijojau pamatyti: cigarą.

– Turėtum prisiminti, kad aš buvau laikomas daugiausia žadančiu šutvės mokiniu. Privalėjau įrodyti, kad jie neklydo, nes juk visi mes jaučiame didžiulį meilės ir pritarimo poreikį. Aukojau susitikimus su draugais, kad studijuočiau ir pateisinčiau kitų lūkesčius. Vidurinę baigiau puikiais pažymiais. Beje, kodėl mes nustojome vienas kitam meilintis?

Jeigu jis neprisimena, aš juo labiau. Manau, tuo metu visi viliojo visus ir niekas su niekuo nepasiliko.

– Baigiau fakultetą, buvau paskirtas visuomeniniu advokatu, teko sugyventi su banditais ir nekaltaisiais, niekšais ir dorais žmonėmis. Laikinas darbas virto gyvenimo apsisprendimu: aš galiu padėti. Mano klientų knygutė storėjo. Mano šlovė pasklido po miestą. Tėvas atkakliai teigė, kad jau metas visa tai palikti ir eiti dirbti į vieno jo draugo advokato kontorą. Bet mane įkvėpdavo kiekviena mano laimėta byla. Ne kartą susidūriau su visiškai pasenusiu įstatymu, kuris tuo metu jau nebetiko. Reikėjo daug ką keisti miesto valdymo srityje.

Visa tai įrašyta oficialioje jo biografijoje, bet išgirsti iš jo lūpų – kas kita.

– Vienu metu pamaniau, gal galėčiau kandidatuoti į deputato vietą. Surengėme kampaniją beveik neturėdami lėšų, nes

mano tėvas tam nepritarė. Tik klientai palaikė. Buvau išrinktas menka balsų persvara, bet man pavyko.

Jis vėl apsidairo. Paslepia cigarą už nugaros. Bet kadangi niekas nestebi, dar kartą iš lėto užsitraukia dūmą. Jo akys tuščios, įsmeigtos į praeitį.

– Tapęs politiku, miegodavau vos penkias valandas per parą ir visada būdavau kupinas energijos. Dabar noriu miegoti aštuoniolika valandų. Geriausias laikas ieškant savo vietos pasaulyje baigėsi. Liko tik būtinybė visiems patikti, ypač savo žmonai, kuri it patrakusi rūpinasi, kad aš turėčiau puikią ateitį. Mariana daug ką dėl to paaukojo ir aš negaliu jos apvilti.

Ar tai tas pats vyras, kuris vos prieš kelias minutes kvietė mane vėl pasimatyti? Ar to jis nori: išeiti ir kalbėtis su kuo nors, kas gali jį suprasti, nes jaučia tą patį?

Turiu dovaną įspūdingai greitai fantazuoti. Jau buvau beįsivaizduojanti save Alpių namelyje tarp šilko paklodžių.

– Taigi, kada galėsime vėl susitikti?

Renkiesi tu.

Jis siūlo po poros dienų. Sakau, kad turiu jogos pratybas. Jis prašo, kad praleisčiau. Paaiškinu, kad dažnai praleidžiu ir esu sau pasižadėjusi būti drausmingesnė.

Jakobas atrodo nuolankus. Ima pagunda sutikti, bet negaliu atrodyti labai nekantri ar lengvai pasiekiama.

Gyvenimas vėl atgauna savo žavesį, nes ankstesnę apatiją išguja baimė. Koks džiaugsmas bijoti, kad pražiopsosiu progą!

Sakau, kad tai neįmanoma, verčiau tartis dėl penktadienio. Jis sutinka, susisiekia su savo padėjėju ir paprašo, kad įrašytų į dienotvarkę. Baigia rūkyti cigarą ir atsisveikiname. Neklausiu, kodėl tiek daug pasakojo apie savo intymų gyvenimą, jis irgi nieko svarbaus nebepriduria prie to, ką pasakė restorane.

Man patiktų tikėti, kad per šiuos pietus šis tas pasikeitė. Dar vieni pietūs tarp šimtų dalykinių pietų, kramsnojant tikrai ne patį sveikiausią valgį ir gurkšnojant gėrimą, kurį abu tik apsimetėme geria, bet kuris beveik visas liko, kai paprašėme kavos. Niekada nevalia prarasti budrumo, nors ir vyktų viso to ragavimo inscenizacija.

Būtinybė visiems patikti. Saturno sugrįžimas.

Nesu viena.

Žurnalistika visai neturi tokio romantiško patrauklumo, kokį žmonės įsivaizduoja, – imti interviu iš įžymių žmonių, gauti kvietimų į fantastiškas keliones, priartėti prie valdžios, pinigų, kerojančio nusikalstamumo, benamystės pasaulio.

Iš tikrųjų daugiausia laiko praleidžiame darbovietėse, atidalyti žemomis kartoninėmis pertvaromis, prilipę prie telefono. Privatumas – tik vadovams permatomo stiklo akvariumuose, kurių užuolaidos protarpiais gali būti užtrauktos. Tai padarę, jie ir toliau žino, kas vyksta šalia, o mes nebestebime jų judančių žuvies lūpų.

Žurnalistika Ženevoje, turinčioje 195 tūkstančius gyventojų, yra viena nuobodžiausių pasaulyje. Peržvelgiu šiandieninį leidinį, nors jau žinau, kas jame – nuolatiniai svetimšalių valdininkų susitikimai Jungtinių Tautų būstinėje, įprasti protestai prieš bankinės paslapties panaikinimą ir dar šis tas, vertas vietos pirmajame puslapyje, kaip antai „Liguistas nutukimas sutrukdo vyrui įsėsti į lėktuvą", „Miesto apylinkėse vilkas drasko avis", „Sen Žorže rastos ikikolumbinės fosilijos" ir pagaliau pagrindinė antraštė: „Po restauracijos laivas „Geneve" grįžta į ežerą gražesnis nei bet kada".

Esu pakviečiama į darbovietę. Teiraujasi, ar pietaudama su politiku išgavau ką nors ypatinga. Kaip ir buvo galima tikėtis, mudu matė kartu.

Ne, atsakau. Nieko, vien tai, kas pateikta oficialioje biografijoje. Tie pietūs buvo veikiau skirti suartėti su „šaltiniu", – taip

vadiname žmones, suteikiančius mums svarbios informacijos. (Kuo platesnis žurnalisto šaltinių tinklas, tuo labiau jis gerbiamas.)

Mano šefas sako, jog iš kito „šaltinio" gavęs patikimų žinių, kad, nors ir vedęs, Jakobas Kenigas turi romaną su kito politiko žmona. Pajuntu veriantį dūrį toje tamsioje sielos kertelėje, kurioje buvo įsitaisiusi depresija, o aš nesiteikiau atkreipti į ją dėmesio.

Manęs klausia, ar galiu dar labiau prie jo priartėti. Jie ne itin domisi lytiniu jo gyvenimu, bet tas „šaltinis" spėjo, kad jis galėjo būti šantažuojamas. Viena užsienio metalurgų grupė savo šalyje nori ištrinti fiskalinių bėdų pėdsakus, bet neturi kaip priartėti prie finansų ministro. Jiems reikia mažo „postūmio".

Vadovas paaiškina: deputatas Jakobas Kenigas nėra mūsų taikinys, turime demaskuoti tuos, kurie mėgina korumpuoti mūsų politinę sistemą.

– Tai nebus sunku. Pakanka pasakyti, kad mes jo pusėje.

Šveicarija – viena iš nedaugelio pasaulio šalių, kuriose pakanka žodžio. Daugelyje kitų vietovių reikalingi advokatai, liudytojai, pasirašyti dokumentai ir gresia byla, jei paslaptis išduodama.

– Mums reikia tik patvirtinimo ir nuotraukų.

Tuomet turiu prie jo prieiti.

– Irgi nebus sunku. Mūsų šaltiniai teigia, kad jis jau pasižymėjo susitikimą savo oficialioje dienotvarkėje.

Ir tai bankinių paslapčių šalis! Visi žino viską.

– Laikykitės įprastos taktikos.

„Įprastą taktiką" sudaro keturi punktai: 1. Pradedi klausdamas bet kokio dalyko, kurį interviu duodančiam žmogui būtų įdomu paskelbti viešai. 2. Leidi jam kalbėti kuo ilgiau, kad jis patikėtų, jog laikraštis jam skirs daug vietos. 3. Interviu pabai-

goje, kai žmogus jau bus įsitikinęs, esą mus kontroliuoja, užduodi tą *vienintelį* klausimą, kuris mus domina, kad jis suvoktų, jog neskirsime tiek vietos, kiek jis tikisi, jeigu neatsakys, taigi bus veltui gaišęs savo laiką. 4. Jei jis atsako išsisukinėdamas, performuluoji klausimą, bet reikalauji atsakymo. Jis sakys, jog tai nieko nedomina. Bet reikia išpešti vieną, bent vieną pareiškimą. 99 procentais atvejų interviu duodantis žmogus įkliūva į šiuos spąstus.

To pakanka. Kitą interviu dalį išmeti ir pareiškimą panaudoji straipsnyje, kuris yra ne apie klausinėjamą žmogų, o kokia nors svarbia tema, apimančia žurnalistinį tyrimą, oficialią nuomonę, anoniminių „šaltinių" informaciją ir t. t.

– Jei nenoriai atsakinėtų, pabrėžkite, kad esame jo pusėje. Žinote, kaip veikia žurnalistika. Ir jums bus atlyginta...

Žinau, kaip ji veikia. Žurnalisto karjera tokia pat trumpa kaip ir sportininko. Anksti pasiekiame šlovę ir valdžią ir tuoj pat užleidžiame vietą kitai kartai. Mažai kas tęsia ir kyla į viršų. Kiti pamato, kaip krinta gyvenimo lygis, ir tampa spaudos kritikais, kuria tinklaraščius, veda pokalbius ir daugiau laiko, nei būtina, skiria tam, kad padarytų įspūdį draugams. Tarpinio etapo nėra.

Aš tebesu „perspektyvi profesionalė". Jei išgausiu pageidaujamus pareiškimus, tikėtina, jog kitąmet dar neišgirsiu: „Turime apkarpyti išlaidas, o jūs, tokia talentinga ir turinti gerą vardą, tikrai rasite kitą darbą."

Ar būsiu paaukštinta? Tada galėčiau spręsti, ką skelbti pirmajame puslapyje: vilko, kuris drasko avis, padarytus nuostolius ar masinį užsienio bankininkų persikraustymą į Dubajų ir Singapūrą, o gal absurdišką išnuomojamo nekilnojamojo turto stygių. Koks patrauklus būdas praleisti artimiausius penkerius metus...

Grįžtu į savo darbovietę, paskambinu keliems asmenims nesvarbiais reikalais, perskaitau viską, kas yra įdomaus interneto portaluose. Šalia manęs kolegos daro tą patį, įnirtingai ieškodami kokios nors naujienos, kuri sustabdytų mūsų tiražo mažėjimą. Vienas jų sako, kad viduryje geležinkelio, jungiančio Ženevą ir Ciurichą, aptikta šernų. Ar tai tema?

Aišku, kad taip. Kaip ir telefono skambutis, kurio ką tik sulaukiau iš vienos aštuoniasdešimtmetės moters, reikalaujančios atšaukti įstatymą, draudžiantį rūkyti baruose. Ji sako, kad vasarą nėra bėdos, bet žiemą bus daug daugiau žmonių, kurie mirs nuo plaučių uždegimo, negu nuo plaučių vėžio, nes visi bus priversti rūkyti lauke.

Ką mes čia, spausdintinio dienraščio redakcijoje, veikiame?

Jau žinau: dieviname savo darbą ir ketiname išgelbėti pasaulį.

Atsisėdusi lotoso poza, smilkstant smilkalui ir grojant muzikai, nepakenčiamai panašiai į tą, kurią įpratome girdėti liftuose, pradedu „meditaciją". Jau senokai man patarė ją praktikuoti. Tada, kai buvau „įsitempusi". (Tokia iš tikrųjų ir buvau, bet geriau taip, negu visiškai nebesidomėti gyvenimu, kaip nebesidomiu dabar.)

– Proto triukšmas jus trikdys. Nesijaudinkite. Priimkite ateinančias mintis. Nekovokite su jomis.

Puiku, aš tą ir darau. Pašalinu nuodingas emocijas: pasipūtimą, nusivylimą, pavydą, nedėkingumą, nereikalingumą. Užpildau tą erdvę nuolankumu, dėkingumu, supratingumu, sąmoningumu ir malone.

Galvoju, kad nuolat valgau daugiau cukraus, nei turėčiau, o tai kenkia sveikatai ir dvasiniam kūnui.

Palieku nuošalyje tamsą ir neviltį ir šaukiuosi gėrio ir šviesos.

Prisimenu kiekvieną pietų su Jakobu smulkmeną.

Giedu mantrą su kitais mokiniais.

Klausiu savęs, ar teisybė, ką sako vyriausiasis redaktorius. Ar Jakobas net buvo neištikimas žmonai? Ar tiesiog pasidavė šantažui?

Mokytoja prašo, kad įsivaizduotume aplink save šviesos šarvus.

– Turime gyventi kiekvieną mielą dieną įsitikinę, kad šie šarvai mus apsaugos nuo pavojų, ir tada nebebūsime susieti su būties dualumu. Turime ieškoti vidurio kelio, kur nėra nei džiaugsmo, nei kančios, tik vidinė ramybė.

Imu suprasti, kodėl vis praleidžiu jogos pamokas. Būties dualumas? Vidurio kelias? Man tai skamba taip pat nenatūraliai, kaip ir raginimas palaikyti cholesterolio kiekį ties 70, – to iš manęs reikalauja gydytojas.

#

Šarvų vaizdinys tetveria vos kelias sekundes, paskui pažyra į tūkstantį šukių, ir jį pakeičia tvirtas įsitikinimas, kad Jakobui patinka bet kuri daili moteris, išdygstanti priešais jį. O ką aš turiu su tuo bendra?

Pratimai tęsiasi. Pakeičiame pozą, ir mokytoja, kaip ir per visas pamokas, primygtinai prašo, kad pasistengtume „ištuštinti protą".

Tuštuma – kaip tik tai, ko labiausiai bijau ir kas pastaruoju metu mane labiausiai vargina. O, kad ji žinotų, ko manęs prašo... Pagaliau man nedera vertinti metodų, egzistuojančių daugelį amžių.

Ką aš čia veikiu?

Jau žinau: „atsikratau įtampos".

Vėl pabundu vidury nakties. Einu į vaikų kambarį pasižiūrėti, ar viskas gerai, – įkyrus veiksmas, bet jį protarpiais atlieka visi tėvai.

Grįžtu į lovą ir įsistebeiliju į lubas.

Neturiu jėgų pasakyti, ką noriu ar ko nenoriu daryti. Kodėl neišeinu iš jogos kartą ir visiems laikams? Kodėl nesiryžtu tučtuojau eiti pas psichiatrą ir pradėti gerti stebuklingąsias tabletes? Kodėl nesugebu valdytis ir išmesti iš galvos to Jakobo? Galiausiai vienu metu jis užsiminė dar apie šį tą, ne tik apie tai, kad turėtų su kuo kalbėtis apie Saturną ir įtampas, nerimą, su kuriais suaugusieji anksčiau ar vėliau vis tiek susiduria.

Aš daugiau nebeištveriu. Mano gyvenimas panašus į filmą, kuriame be galo kartojama ta pati scena.

Studijuodama žurnalistikos fakultete išklausiau kelias psichologijos paskaitas. Per vieną jų dėstytojas (gana įdomus vyras, tiek per paskaitą, tiek lovoje) tvirtino, kad yra penki etapai, kuriuos patiria interviu duodantis žmogus: gynyba, saviegzaltacija, pasitikėjimas savimi, išpažintis ir mėginimas viską ištaisyti.

Aš gyvenime iš pasitikėjimo savimi etapo perėjau tiesiai į išpažintį. Pradedu išsakyti mintis, kurios verčiau liktų slaptos.

Pavyzdžiui: pasaulis sustojo.

Ne tik mano, bet ir visų aplinkinių. Kai susitinkame su draugais, visada kalbame apie tuos pačius žmones ir tomis pačiomis temomis. Pokalbiai atrodo nauji, bet jie tėra laiko ir jėgų švaistymas. Mėginame parodyti, kad gyvenimas tebėra įdomus.

Visi stengiasi suvaldyti savo nelaimingumą. Ne tik Jakobas ir aš, bet tikriausiai ir mano vyras. Tik to neparodo.

Pasiekus pavojingą išpažinties etapą, kuriame esu, tai ima aiškėti. Nesijaučiu viena. Esu supama žmonių, susiduriančių su tomis pačiomis problemomis, ir visi apsimeta, kad gyvenimas teka sena vaga. Aš irgi. Ir mano kaimynas. Galbūt ir mano šefas, ir vyras, kuris miega greta manęs.

Nuo tam tikro amžiaus užsidedame pasitikėjimo savimi, tvirtumo ir neabejojimo kaukę. Ilgainiui ji prilimpa prie veido ir nebenusiimsi.

Dar vaikai išmokstame, kad pravirkę sulaukiame švelnumo, o parodę, kad liūdime, sulaukiame paguodos. Jei mums nepavyksta įtikinti savo šypsena, tikrai įtikinsime savo ašaromis.

Tik jau nebeverkiame – nebent vonioje, kai niekas mūsų negirdi, ir nebesišypsome – nebent savo vaikams. Nerodome savo jausmų, nes žmonės gali suprasti, kad esame pažeidžiami, ir tuo pasinaudoti.

Miegas – geriausias vaistas.

Numatytąją dieną susitinku su Jakobu. Šįkart vietą renkuosi aš, ir atsiduriame labai gražiame, tik neprižiūrėtame Gyvųjų vandenų parke, kur yra dar vienas labai prastas miesto išlaikomas restoranas.

Kartą ėjau čia valgyti su *Financial Times* korespondentu. Užsisakėme martinio, o padavėjas mums patiekė vermuto „Cinzano“.

Šįkart apsieiname be pietų – tik sumuštiniai, pilni javų. Jis į valias gali rūkyti, nes turime privilegijuotą vaizdą. Galime matyti, kas išeina ir kas ateina. Atvykstu pasiryžusi būti nuoširdi: po įprastinių formalumų (orai, darbas, „kaip klubas?“ „einu šį vakarą“) pirmiausia paklausiu, ar jis buvo šantažuojamas dėl, tarkime, nesantuokinių ryšių.

Jis nenustemba. Tik paklausia, ar kalbasi su žurnaliste, ar su drauge.

Šiuo metu su žurnaliste. Kad patvirtinčiau, galiu duoti žodį, jog dienraštis šį politiką parems. Neskelbsime apie jo asmeninį gyvenimą, bet susidorosime su šantažuotojais.

– Taip, turėjau romaną su vieno draugo žmona, tu jį turbūt pažįsti – dėl darbo. Jis ją tam paskatino, nes abiem santuoka kėlė nuobodulį. Supranti, ką sakau?

Vyras ją paskatino? Ne, nesuprantu, bet linkteliu galva ir prisimenu, kas nutiko prieš tris naktis, kai patyriau daugkartinį orgazmą.

Ir tas romanas tęsiasi?

– Išnyko susidomėjimas. Mano žmona jau žino. Yra dalykų, kurių neįmanoma nuslėpti. Nigerijos personalas nufotografavo mus drauge ir grasina išplatinti nuotraukas, bet tai ne naujiena.

Nigerijoje yra viena metalurgijos įmonė. Ar žmona negrasino skyrybomis?

– Dvi ar tris dienas buvo užsiraukusi, tik tiek. Ji turi didelių planų, susijusių su mūsų santuoka, ir manau, kad ištikimybė nebūtinai yra jų dalis. Šiek tiek parodė, kad pavyduliauja, dėdamasi, jog yra svarbi, bet ji – labai prasta aktorė. Prabėgus kelioms valandoms nuo prisipažinimo jau nukreipė dėmesį kitur.

Kaip matyti, Jakobas gyvena visai kitokiame pasaulyje negu manasis. Moterys nejaučia pavydo, vyrai skatina žmonas užmegzti romanus. Ar aš daug ką prarandu?

– Nėra nieko, ko neišspręstų laikas. Ar nemanai?

Kaip čia pasakius. Dažnai laikas gali tik komplikuoti problemą. Man taip ir yra. Beje, atėjau čia imti, o ne duoti interviu, todėl nieko nesakau. Jis kalba toliau:

– Nigeriečiai to nežino. Suderinau su Finansų ministerija, kad įviliotume juos į spąstus. Viską reikia įrašinėti, jie irgi taip darė su manimi.

Tą akimirką išvystu, kaip bliūkšta mano informacija,– ta pati, kuri suteiktų man daug šansų kilti, nors šis amatas vis smunka. Nėra ko pasakoti, nieko naujo – nei svetimavimo, nei šantažo, nei korupcijos. Viskas pagal šveicariškus kokybės ir meistriškumo standartus.

– Ar jau paklausei visko, ko norėjai? Gal galime pereiti prie kito klausimo?

Taip, paklausiau visko. Ir iš tiesų kito klausimo neturiu.

– Manau, kad nepaklausei, kodėl norėjau vėl tave pamatyti? Kodėl teiravausi, ar esi laiminga? Ar manai, kad domiuosi tavi-

mi kaip moterimi? Nebesame paaugliai. Prisipažįstu, nustebino tavo elgesys mano kabinete ir man neapsakomai patiko būti tavo burnoje, bet tai nepakankama priežastis mums čia sėdėti, juolab kad tai negali vykti viešoje vietoje. Taigi, ar nenori žinoti, kodėl troškau vėl su tavimi susitikti?

Siurprizų dėžutė, kuriai buvau nepasirengusi, kai išgirdau tą klausimą apie laimę, toliau skleidžia savo šviesą į tamsius kampus. Argi jis nesupranta, kad to neklausiama?

Tik jei tu nori man papasakoti – atsakau, tikėdamasi jį išprovokuoti ir iškart pakeisti jo valdingą išraišką, dėl kurios pasijuntu labai nesaugi.

Ir pabrėžiu: aišku, nori nusitempti mane į lovą. Nebūsi pirmas, išgirdęs „ne“.

Jis papurto galvą. Apsimetu, kad nesu sutrikusi, kalbu apie didžiules bangas priešais mus dažniausiai ramiame ežere. Žiūrėjome į jas, lyg tai būtų pats įdomiausias reiškinys pasaulyje.

Kol jam pavyko rasti tikslius žodžius:

– Kaip jau tikriausiai supratai, paklausiau, ar esi laiminga, todėl, kad tavyje atpažinau save. Panašus panašų traukia. Galbūt tu neįžvelgei to paties manyje, bet nesvarbu. Gal buvai išsekusi, įsitikinusi, kad tavo jėgas sunkia problemos, nors tu žinai, kad jos neegzistuoja.

Per mūsų pietus aš galvojau tą patį: kenčiančios sielos viena kitą atpažįsta ir traukia, kad gąsdintų gyvuosius.

– Jaučiu tą patį, – toliau kalba jis. – Skirtumas tas, kad mano problemos galbūt konkretesnės. Šiaip ar taip, imu savęs nekęsti, kad nepavyko to ar ano išspręsti, mat priklausau nuo daugelio žmonių pritarimo. Ir todėl jaučiuosi nereikšmingas. Ketinau ieškoti medikų pagalbos, bet mano žmona tam prieštaravo. Ji sako, kad jei apie tai kas nors sužinotų, galėtų žlugti mano karjera. Pritariau jai.

Taigi jis aptarinėja tai su žmona. Galbūt šį vakarą tą patį padarysiu ir aš su savo vyru. Užuot ėjusi į naktinį klubą, galiu atsisėsti priešais jį ir viską papasakoti. Kaip jis reaguotų?

– Žinoma, jau padariau daug klaidų. Šiuo metu stengiuosi žiūrėti į pasaulį kitaip, bet tai nepadeda. Kai matau ką nors, panašų į tave, ir, regis, jau sutikau daug žmonių, patekusių į tokią pat padėtį, stengiuosi prieiti ir sužinoti, kaip jie kovoja su šia bėda. Supranti, man reikia pagalbos, ir tai vienintelis būdas ją gauti.

Tai štai kas. Jokio sekso, jokio didelio romantiško nuotykio, kuris šią pilką Ženevos popietę padarytų saulėtą. Tai tik paramos terapija, tarsi alkoholikų ir nuo cheminių medžiagų priklausomų žmonių tarpusavio pagalbos grupė.

Aš atsistoju.

Žiūrėdama jam į akis tariu, kad iš tikrųjų esu labai laiminga ir kad jam derėtų pasiieškoti psichiatro. Jo žmona negali kontroliuoti viso jo gyvenimo. Negana to, tai bus medicininė paslaptis ir niekas nesužinos. Turiu draugę, kuri pasveiko, vos tik pradėjo gerti vaistus. Ar jis tikrai nori nugyventi likusį gyvenimą, persekiojamas depresijos šmėklos, kad tik būtų perrinktas? Ar tokios ateities jis nori?

Jis apsižvalgo aplinkui, kad įsitikintų, ar kas nors manęs negirdi. Aš jau tai padariau ir žinau, kad esame vieni, – išskyrus grupę prekiautojų aukštutinėje parko dalyje, už restorano. Bet jiems nė kiek nerūpi artintis prie mūsų.

Nepajėgiu nutilti. Kalbėdama suvokiu, jog klausausi pati savęs ir sau padedu. Sakau, kad neigimas maitina pats save. Kad Jakobas turi susirasti ką nors, kas jam teikia džiaugsmo, gal tai buriavimas, kinas, skaitymas.

– Ne tai. Tu manęs nesupranti, – mano reakcija, regis, išmušė jį iš vėžių.

Suprantu, kaipgi. Kasdien gauname daugybę informacijos – regime plakatus, kuriuose išsigrimavusios paauglės dedasi moterimis ir siūlo stebuklingus amžino grožio produktus; išgirstame žinią, kad pagyvenusi pora įkopė į Everestą švęsti santuokos jubiliejaus; skaitome skelbimus apie naujus masažuoklius; matome vaistinių vitrinas, prikimštas produktų, skirtų lieknėti; žiūrime filmus, perteikiančius klaidingą gyvenimo sampratą; skaitome knygas, žadančias puikius rezultatus; einame pas specialistus patarimų, kaip kilti karjeros laiptais arba atrasti vidinę ramybę. Ir nuo viso to jaučiamės seni, gyveną be nuotykio, oda glemba, kilogramai nekontroliuojamai kaupiasi, ir esame priversti slopinti emocijas ir troškimus, nes jie neatitinka to, ką vadiname „branda“.

Atsirink tave pasiekiančią informaciją. Užsidėk ant akių ir ausų filtrą ir įsileisk vidun tik tai, kas tavęs nenusmukdys, nes tam jau gana mūsų kasdienybės. Manai, kad nesu irgi teisiama ir kritikuojama darbe? O juk esu, ir dar kaip! Tik aš pasirinkau įsiklausyti vien į tai, kas skatina mane tobulėti, kas padeda man ištaisyti savo klaidas. Dėl viso kito – arba apsimetu, kad negirdžiu, arba guju lauk.

Atėjau čia ieškodama painios istorijos, į kurią įeina svetimavimas, šantažas ir korupcija. Bet tu kovojai su visu tuo kuo puikiausiai. O gal aš nesugebu jos įžvelgti?

Daug negalvodama vėl atsisėdu greta, suimu jo galvą, kad negalėtų pabėgti, ir bučiuoju ilgu bučiniu. Jis mirksnį padvejoja, bet tučtuojau atsako tuo pačiu. Iškart visus mano negalios, silpnumo, žlugimo ir nesaugumo jausmus nušluoja neapsakoma euforija. Kaipmat tapau protingesnė, vėl pradėjau kontroliuoti padėtį ir drįstu daryti tai, ką anksčiau tik įsivaizdavau. Leidžiuosi į nežinomas žemes ir pavojingas jūras, griaudama piramides ir statydama šventoves.

Vėl tapau savo minčių ir veiksmų šeimininke. Tai, kas ryte atrodė neįmanoma, pavakare jau atrodo realu. Vėl jaučiu, vėl galiu mylėti tą, kas man nepriklauso, vėjas liovėsi man trukdęs ir tapo palaiminimu, mano veidą glostančio Dievo glamone. Mano dvasia sugrįžo.

Regis, per tą trumpą laiką, kol jį bučiavau, praėjo šimtmečiai. Mūsų veidai iš lėto atsitolina, jis švelniai glamonėja man galvą, žvelgiame gilyn vienas kitam į akis.

Ir vėl atrandame tai, kas ten buvo prieš kokią minutę.

Liūdesį.

Prie kurio dabar prisidėjo kvailas ir neatsakingas elgesys, kuris – bent man – viską apsunkins.

Dar pusvalandį liekame kartu, kalbamės apie miestą ir jo gyventojus, tarsi nieko nebūtų nutikę. Atvykę į Gyvųjų vandenų parką atrodėme labai artimi, bučiuodamiesi tapome viena, o dabar esame du visiškai svetimi žmonės, kurie stengiasi palaikyti pokalbį tiek, kiek būtina, kad kiekvienas galėtų nueiti savo keliu per daug nesivaržydamas.

Niekas mūsų nematė – nesame restorane. Mūsų santuokos išgelbėtos.

Pamanau, kad reikėtų atsiprašyti, bet žinau, jog nebūtina. Juk tai tik bučinys.

Negaliu pasakyti, kad jaučiuosi nugalėtoja, tačiau nors atgavau šiokią tokią savitvardą. Namie viskas klostosi taip pat: anksčiau man buvo labai blogai, dabar yra geriau ir niekas manęs nieko neklausia.

Darysiu taip, kaip Jakobas Kenigas: pasikalbėsiu su vyru apie savo keistą dvasinę būseną. Išpažinsiu jam ir, esu įsitikinusi, jis galės man padėti.

Tačiau šiandien taip gerai! Kam viską gadinti, išpažįstant tai, ko net gerai nemoku įvardyti? Toliau kovoju. Netikiu, jog tai, ką patiriu, kaip nors susiję su tam tikrų cheminių elementų trūkumu mano organizme, kaip interneto puslapiuose teigiama apie „neįveikiamą liūdesį".

Šiandien aš nesu liūdna. Tai įprastos gyvenimo fazės. Prisimenu, kai mano vidurinės mokyklos kompanija surengė atsisveikinimo šventę: juokėmės dvi valandas, o galop nenumaldomai žliumbėme, nes supratome, kad išsiskiriame visiems laikams. Liūdesys truko kelias dienas ar savaites, gerai neprisimenu. Bet pats neprisiminimas jau liudija šį tą svarbaus: tai visiškai praėjo. Peržengti trisdešimties metų slenkstį yra sunku, galbūt aš nebuvau tam pasirengusi.

Mano vyras užlipa į viršų guldyti vaikų į lovas. Įsipilu taurę vyno ir išeinu į sodą.

Tebepučia vėjas. Mes visi čia pažįstame šį vėją, pučiantį tris, šešias ar devynias dienas. Romantiškesnėje nei Šveicarija Prancūzijoje jis vadinamas mistraliu ir visada atneša giedrą ir šal-

tą orą. Jau buvo laikas tiems debesims išsisklaidyti – rytoj bus saulėta diena.

Galvoju apie pokalbį parke, apie bučinį. Gailesčio nė kruopelytės. Padariau tai, ko niekada nebuvau dariusi anksčiau, ir šitaip pradėjau griauti mane įkalinusias sienas.

Bene svarbu, ką mano Jakobas Kenigas. Negaliu nugyventi gyvenimo, stengdamasi visiems įtikti.

Išgeriu iki dugno vyno taurę, vėl įsipilu ir pirmą kartą per daugelį mėnesių džiaugiuosi, kad patiriu šį tą nauja, ne vien apatiją ir beprasmybę.

Mano vyras nusileidžia šventiškai apsirengęs ir klausia, per kiek laiko suspėsiu pasipuošti. Buvau pamiršusi, kad tarėmės šįvakar eiti į naktinį klubą.

Kūlversčiais skubu į viršų išsiruošti.

Nusileidusi matau, kad mūsų auklė filipinietė jau atvyko ir ant svetainės stalo paskleidė savo knygas. Vaikai jau nuėjo miegoti ir nekels rūpesčių, todėl ji skiria laiką studijoms – regis, televizija jai kelia siaubą.

Esame pasirengę išeiti. Apsivelku savo geriausią suknelę, net rizikuodama nevaržomoje aplinkoje atrodyti it kekšė ne savo vietoje. Bet kas man? Aš turiu švęsti.

Pabundu vėjo gūsiams daužantis į langą. Pagalvoju, kad vyras turėjo geriau jį uždaryti. Reikia keltis ir atlikti savo naktinį ritualą: nueiti į vaikų kambarį pasižiūrėti, ar viskas gerai.

Tačiau kažkas man trukdo. Gal tai gėrimo poveikis? Imu galvoti apie didžiules bangas, kurias andai mačiau ežere, apie debesis, kurie jau išsisklaidė, ir apie žmogų, kuris buvo su manimi. Naktinį klubą prisimenu menkai: abiem muzika pasirodė siaubinga, aplinka – labai lėkšta, tikra nuobodybė, tad po pusvalandžio grįžome prie savo nešiojamųjų ir planšetinių kompiuterių.

O tai, ką šią popietę sakiau Jakobui? Ar neturėčiau pasinaudoti tokiu metu ir šiek tiek pagalvoti apie save?

Bet šis kambarys mane dusina. Mano tobulasis vyras miega greta, regis, jis neišgirdo vėjo keliamo triukšmo. Galvoju apie Jakobą, gulintį greta žmonos, pasakojantį viską, ką jaučia (esu įsitikinusi, kad apie mane nieko nepasakys), nusiraminusį, kad turi, kas jam padeda, kai jaučiasi neapsakomai vienišas. Nelabai tikiu tuo, ką jis pasakojo, – jei būtų teisybė, jau būtų išsiskyręs. Juk jie net neturi vaikų!

Klausiu savęs, ar mistralis irgi jį pažadino ir apie ką juodu dabar galėtų šnekėtis. Kur jie gyvena? Nesunku sužinoti. Turiu visą šią informaciją savo dienraštyje. Ar šiąnakt jie mylėjosi? Ar jis aistringai į ją įsiskverbė? Ar ji dejavo iš malonumo?

Mano elgesys su juo visada būna netikėtas. Oralinis seksas, protingi patarimai, bučinys parke. Pati į save nepanaši. Kas ta moteris, kuri man vadovauja, kai esu su Jakobu?

Provokuojanti paauglė. Ta, kuri kliaujasi savimi it uola ir yra stipri kaip vėjas, kuris šiandien šiaušė dažniausiai ramų Lemano ežerą. Įdomu, kad susitikę su mokyklos draugais visada manome, jog jie tokie pat – nors gležnuolis tapo stipruoliu, gražuolė gavo patį blogiausią vyrą, kokį tik įmanoma, buvę neatskiriami draugai nutolo ir nebesimatė daugelį metų.

Bet su Jakobu, bent susitikimo pradžioje, vis dar galiu grįžti laiku ir būti mergiote, nebijančia pasekmių, nes jai tik šešiolika, o brandą žadantis Saturno sugrįžimas dar toli.

Mėginu užmigti, bet nepavyksta. Dar valandą įkyriai galvoju apie jį. Prisimenu kaimyną, plaunantį automobilį, kaip nusprendžiau, kad jo gyvenimas „beprasmis“, kupinas nereikšmingo kuitimosi. Ne, jis nebuvo beprasmis: tikriausiai kaimynas pramogavo, mankštinosi, į paprastas gyvenimo smulkmenas žiūrėjo kaip į palaiminimą, o ne kaip į prakeiksmą.

Šito man ir trūksta: šiek tiek atsipalaiduoti ir labiau džiaugtis gyvenimu. Negaliu liautis galvojusi apie Jakobą. Savo energijos trūkumą kompensuoju konkretesniu dalyku – vyru. Ir ne čia slypi problema. Jei nueičiau pas psichiatrą, išgirsčiau, kad mano bėda kita. Ličio trūkumas, serotonino stygius – ir panašiai. Tai prasidėjo ne su Jakobo atėjimu ir baigsis ne su jo išėjimu.

Bet nepajėgiu pamiršti. Vaizduotė dešimtis, šimtus sykių kartoja bučinio akimirką.

Ir suvokiu, kad mano pasąmonė įsivaizduojamą problemą paverčia tikra. Visada taip. Dėl to ir atsiranda ligos.

Daugiau savo gyvenime nebenoriu to vyro matyti. Jį pasiuntė demonas, kad sujauktų tai, kas ir taip jau buvo trapu. Kaip galiu taip greitai įsimylėti žmogų, kurio net nepažįstu? Ir kas sako, kad esu įsimylėjusi? Nuo pavasario turiu sunkumų, ir tiek. Jei iki tol gyvenimas klostėsi gerai, kodėl gi dabar turėtų viskas pašlyti ir nebesusitvarkyti.

Kartoju tai, ką jau sakiau: tai tam tikras etapas, ir tiek.

Negaliu taip įsikibti į tai, kas man ne į naudą. Ar ne taip sakiau jam šią popietę?

Turiu tvirtai laikytis ir tikėtis, kad krizė praeis. Antraip rizikuoju tikrai įsimylėti, nuolat jausti tai, ką pajutau sekundės dalį, kai pirmąsyk kartu pietavome. Ir jei taip nutiktų, tai vyktų jau ne vien mano viduje. Kančia ir skausmas išplistų visur.

Kurį laiką vartausi lovoje, man atrodo – be galo, paskui įmingu ir, – regis, vos po akimirkos, – vyras mane pažadina. Diena giedra; dangus žydras, mistralis tebepučia.

Rytinės kavos metas. Sakau, kad aš išruošiu vaikus. Gal bent kartą gyvenime pasikeistume vaidmenimis? Tu eini į virtuvę, o aš išruošiu vaikus į mokyklą.

– Ar tai iššūkis? Nes tu gausi geriausią rytinę kavą, kokią tik esi ragavusi per daugelį metų.

Tai ne iššūkis, tik pastanga šiek tiek paįvairinti gyvenimą. O tau mano rytinė kava neatrodo gana gera?

– Klausyk, dar labai anksti ginčytis. Žinau, vakar vakare abu išgėrėme daugiau, nei derėjo, naktiniai klubai jau nebe mūsų amžiui. Taip, išruošk vaikus.

Jis iš anksto žino, ką aš galiu atsakyti. Imu mobilųjį ir tikrinu užduotis, kurių turėsiu imtis šiandien.

Žiūriu į sąrašą įsipareigojimų, kuriuos reikia būtinai įvykdyti. Kuo ilgesnis sąrašas, tuo diena man atrodo produktyvesnė. Kartais sąrašą sudaro daug tokių darbelių, kuriuos žadėjau padaryti vakar arba per savaitę ir vis dar nepadariau. Ir taip sąrašas ilgėja, kol kartais dėl to taip susinervinu, kad nusprendžiu jį išmesti ir viską susirašyti iš naujo. Ir tuomet suvokiu, kad nieko išties svarbaus nebuvo.

Bet yra vienas reikalas, kurio neįrašiau ir kurio niekaip nepamiršiu: susiieškoti, kur gyvena Jakobas Kenigas, ir rasti laiko pravažiuoti automobiliu pro jo namus.

Kai nusileidžiu, stalas padengtas ir tobulas – vaisių salotos, alyvų aliejus, sūriai, viso grūdo duona, jogurtas, slyvos. Taip pat subtiliai padėtas man iš kairės egzempliorius dienraščio,

kuriame aš dirbu. Mano vyras jau seniai metė į šalį spausdintą leidinį ir šiuo metu žiūri savo „iPad". Mūsų vyriausiasis sūnus klausia, ką reiškia „šantažuoti". Nesuprantu, kodėl jis tuo domisi, kol mano akys užkliūva už pagrindinio straipsnio. Jame didelė Jakobo nuotrauka, viena iš daugelio, kurias jis tikriausiai nusiuntė leidiniui. Jo veido išraiška mąsli. Šalia nuotraukos antraštė: „Deputatas demaskuoja mėginimą šantažuoti".

Tai parašiau ne aš. Beje, kai dar ėjau gatve, skambino vyriausiasis redaktorius ir sakė, kad galiu atšaukti savo susitikimą, nes jie ką tik gavo Finansų ministerijos pranešimą ir dirba ties juo. Paaiškinau, kad susitikimas jau įvyko, buvo trumpesnis, nei aš maniau, ir kad man nereikėjo pasinaudoti „įprastais veikimo būdais". Tą pat valandą buvau nusiųsta į gretimą rajoną (kuris save laiko „miestu" ir net turi prefektūrą), kad parašyčiau reportažą apie protestus prieš bakalėjos parduotuvę, kaip paaiškėjo, pardavinėjusią maisto produktus, kurių galiojimo terminas pasibaigęs. Paklausinėjau bakalėjos šeimininką, kaimynus, kaimynų draugus ir esu įsitikinusi, jog ši tema publikai įdomesnė už tai, kad politikas nori ką nors demaskuoti, nesvarbu, ką. Kita vertus, ši informacija irgi buvo pirmame puslapyje, nors ne taip pabrėžta: „Bakalėjai paskirta bauda. Apie apsinuodijimo aukas žinių nėra".

Ta Jakobo nuotrauka ant rytinės kavos stalo man kelia didelį susirūpinimą.

Pasakau savo vyrui, kad vakare turime pasikalbėti.

– Paliksime vaikus su mano motina ir išeisime pavakarieniauti, – atsako jis. – Man irgi reikia praleisti šiek tiek laiko su tavimi. Tik su tavimi. Ir be tos siaubingos muzikos keliamo triukšmo, mudu net nesuprantame, kodėl ji turi tokį pasisekimą.

Buvo pavasario rytas.

Aš stovėjau parkelio kampe, kur dažniausiai niekas neidavo. Stebėjau mokyklos sienos plytas. Žinojau, kad man kažkas ne taip.

Kiti vaikai laikė mane „pranašesne“ ir aš nesistengiau to paneigti. Priešingai! Prašiau motinos, kad ir toliau pirktų man brangius drabužius ir vežtų į mokyklą savo užsienietišku automobiliu.

Iki tos dienos parkelyje, kai suvokiau, kad esu viena. Ir galbūt tokia liksiu iki mirties. Nors man buvo tik aštuoneri, atrodė per vėlu ką nors keisti ir sakyti kitiems, kad esu tokia pati, kaip ir jie.

#

Buvo vasara.

Mokiausi vidurinėje mokykloje ir berniukai visada sugalvodavo, kaip man įkyrėti, nors ir labai stengiausi išlaikyti atstumą. Kitos mergaitės nesitvėrė iš pavydo, bet veiksmų nesiėmė – priešingai, stengėsi būti mano draugėmis ir visada sukiotis greta, kad galėtų gaudyti tai, kas atlikdavo.

O aš atstumdavau beveik visus, nes žinojau: jei kam nors pavyktų įžengti į mano pasaulį, jame nerastų nieko įdomaus. Verčiau išsaugoti paslapties atmosferą ir kitiems likti galimybe, kuria jie niekada nepasinaudos.

Grįždama namo pamačiau kelis grybus, išdygusius dėl lietaus. Jie čia augo nekliudomi, nes visi žinojo, kad yra nuodingi.

Mirksnį svarsčiau, ar jų nesuvalgyti. Nebuvau nei labai liūdna, nei labai linksma – tik troškau tėvų dėmesio.

Grybų neliečiau.

#

Šiandien yra pirma gražiausio metų laiko – rudens – diena. Netrukus lapai pakeis spalvą ir medžiai skirsis vieni nuo kitų. Į stotelę nusprendžiu eiti gatve, kuria niekad neinu.

Sustoju priešais mokyklą, kurioje mokiausi. Ta plytų siena tebestovi. Niekas nepasikeitė, išskyrus tai, kad jau nebesu viena. Prisimenu du vyrus: vieną, kurio niekada neturėsiu, ir kitą, su kuriuo šįvakar eisiu į gražią, ypatingą, rūpestingai parinktą vietą.

Dangumi lekia paukštis, žaisdamas vėjyje. Skrenda tai į vieną, tai į kitą pusę, kyla ir leidžiasi, tarsi jo judesiai būtų pagrįsti tam tikra logika, kurios neįstengiu suprasti. Galbūt vienintelė logika – mėgautis, ir tiek.

#

Nesu paukštis. Nesugebėčiau visą gyvenimą vien linksmintis, nors turiu daug draugų, gaunančių mažiau pinigų už mus, bet gyvenančių nuo vienos kelionės iki kitos, nuo vieno restorano iki kito. Jau mėginau taip gyventi, bet tai neįmanoma. Darbą gavau savo vyro dėka. Dirbu, esu užimta, jaučiuosi naudinga ir įprasminu savo gyvenimą. Vieną dieną mano vaikai didžiuosis savo motina, o vaikystės draugės pajus dar didesnį nusivylimą, nes man pavyko sukurti šį tą konkretaus, o jos atsidėjo namams, vaikams ir vyrui.

Nežinau, ar visi jaučia tą patį norą padaryti kitiems įspūdį. Aš jį jaučiu ir to neneigiu, – nes tik jis padarė mano gyvenimą gerą, stumdamas mane pirmyn. Žinoma, kol be reikalo nerizi-

kuoju. Kol išsaugau savo pasaulį kaip tik tokį, koks jis yra šiandien.

Vos atvykusi į dienraštį, naršau po skaitmeninius vyriausybės archyvus. Neprabėga nė minutė, ir jau turiu Jakobo Kenigo adresą, taip pat duomenis apie tai, kiek uždirba, kur studijavo, koks jo žmonos vardas ir kur ji dirba.

Mano vyras pasirinko restoraną, esantį tarp mano darbo ir mūsų namų. Jau esame čia lankęsi anksčiau. Man patiko valgis, gėrimas ir aplinka, – nors visada manau, kad naminiai patiekalai geriausi. Vakarieniauju ne namie tik tada, kai to reikalauja mano „visuomeninis gyvenimas“, ir visada šito vengiu, kiek tik galiu. Man nepaprastai patinka gaminti valgį. Labai mėgstu būti su savo šeima, jausti, kad juos ginu ir sykiu esu jų ginama.

Tarp neatliktų reikalų iš mano rytinių užduočių sąrašo yra „pravažiuoti automobiliu pro Jakobo Kenigo namus“. Man pavyko atsispirti impulsui. Jau turiu užtektinai įsivaizduojamų problemų, kad prie jų dabar pridurčiau dar ir realias meilės be atsako problemas. Tai, ką jaučiau, jau praėjo. Daugiau tai nenutiks. Ir taip žengiame ramybės, vilties ir klestėjimo link.

– Sako, kad savininkas pasikeitė ir maistas nebėra toks pats, – tarsteli mano vyras.

Nesvarbu. Restorano maistas *visada* vienodas: daug sviesto, gražiai papuošti valgiai ir – nes gyvename viename brangiausių pasaulio miestų – per didelė kaina už tai, kas iš tikrųjų jos nevertas.

Bet vakarieniauti ne namie – ritualas. Mus pasitinka metrdotelis ir nuveda prie nuolatinio mūsų staliuko (nors jau gan seniai čia buvome), paklausia, ar norime to paties vyno (aišku, kad taip), ir paduoda mums meniu. Aš jį perskaitau nuo pradžios iki galo ir išsirenku tą patį, ką ir visada. Mano vyras irgi renkasi tradicinį keptą ėriuką su lęšiais. Metrdotelis mums api-

būdina ypatingus dienos valgius; mandagiai išklausome, tarstelime vieną kitą malonų žodelį ir užsisakome tuos valgius, prie kurių jau esame įpratę.

#

Pirmoji taurė vyno, – kurio nereikia kruopščiai ragauti ir analizuoti, nes jau dešimt metų esame susituokę, – greitai nuteka žemyn, tarp pokalbių apie darbą ir nusiskundimų dėl taip ir nepasirodžiusio asmens, atsakingo už namo šildymo patikrinimą.

– O kaip straipsnis apie kito sekmadienio rinkimus? – klausia mano vyras.

Man buvo pavesta tema, kuri mane itin domina: „Ar politikas gali turėti privatų gyvenimą, sekamą rinkėjų?" Straipsnis pratęsia anos dienos viršelio informaciją apie tai, kaip deputatas buvo šantažuojamas nigeriečių. Bendra apklaustųjų nuomonė buvo tokia: mūsų tai nedomina. Mes ne Jungtinėse Amerikos Valstijose ir tuo labai didžiuojamės.

Kalbamės kitomis aktualiomis temomis: balsuotojų skaičius nuo paskutinių rinkimų į Konfederacijos Tarybą padidėjo 38 procentais. Ženevos viešojo transporto vairuotojai išvargę, bet savo darbu patenkinti. Partrenkta einanti per pėsčiųjų perėją moteris. Vienas traukinys sustojo ir daugiau kaip dvi valandas trikdė eismą. Ir kitos kasdienės temos.

Tuoj pradedu antrą taurę, nelaukdama restorano pasiūlyto užkandžio ir neklausdama vyro, kaip šiandien sekėsi jam. Jis mandagiai mane išklauso. Tikriausiai klausia savęs, ką mes čia veikiame.

– Tu šiandien atrodai linksmesnė, – sako, padavėjui atnešus pagrindinį valgį. Tuomet suvokiu, kad nesustodama kalbu jau dvidešimt minučių. – Ar įvyko kas ypatinga?

Jei tą patį klausimą būtų uždavęs anądien, kai buvau Gyvųjų vandenų parke, būčiau išraudusi ir išbėrusi begalę iš anksto paruoštų pasiteisinimų. Bet ne, mano diena buvo kaip visada monotoniška, nuobodi, nors aš stengiuosi save įtikinti, kad pasauliui esu labai svarbi.

– O apie ką norėjai su manimi pasikalbėti?

Ruošiuosi viską išpažinti, jau gurkšnodama trečią taurę vyno. Tuomet ateina padavėjas ir pagauna mane, šokančią į bedugnę. Persimetame dar keliais nereikšmingais žodeliais, brangios mano gyvenimo minutės eikvojamos abipusiams komplimentams.

Mano vyras užsako dar vieną grafiną vyno. Metrdotelis palinki mums gero apetito ir nueina atnešti vyno. Tuomet pradedu.

Tu sakysi, kad man reikia gydytojo. Nereikia. Susitvarkau su visomis savo pareigomis namie ir darbe. Bet kelis mėnesius vaikštau liūdna.

– Aš maniau ką kita. Ką tik sakiau, kad esi linksmesnė.

Žinoma. Mano liūdesys virto rutina, niekas jo nebepastebi. Esu laiminga, turėdama su kuo pasikalbėti. Bet tai, ką noriu pasakyti, niekaip nesusiję su šiuo tariamu linksmumu. Man nebepavyksta iškart užmigti. Jaučiuosi egoistė. Toliau stengiuosi padaryti įspūdį žmonėms, tarsi vis dar būčiau vaikas. Viena be priežasties verkiu vonioje. Noriai mylėjausi tik kartą per daugelį mėnesių – ir tu gerai žinai, apie kurią dieną kalbu. Jau maniau, kad visa tai – perėjimo apeiga, pasekmė to, kad perkopiau per trisdešimt, bet šio paaiškinimo nepakanka. Jaučiu, kad švaistau savo gyvenimą, kad vieną dieną atsigręšiu atgal ir gailėsiuosi dėl visko, ką veikiau. Išskyrus tai, kad susituokiau su tavimi ir auginau mūsų gražius vaikus.

– Bet ar tai nėra svarbiausia?

Daugeliui žmonių – taip. Bet man to nepakanka. Ir man vis blogiau. Kai pagaliau baigiu dienos užduotis, mane apima nepabaigiamos dvejonės. Bijau, kad viskas pasikeis, bet sykiu labai noriu patirti ką kita. Mintys kartojasi, nebesugebu nieko kontroliuoti. Tu apie tai nenutuoki, nės jau miegi. Ar girdėjai vakar naktį, kaip mistralis purtė langą?

– Ne. Bet langai buvo gerai uždaryti.

Tą ir noriu pasakyti. Mane gali pažadinti net paprastas vėjas, kuris pučia jau tūkstančius kartų nuo tada, kai esame susituokę. Pajuntu, kaip tu sujudi lovoje arba kalbi pro miegus. Prašau nepriimti to asmeniškai, bet atrodo, kad tai, kas mane supa, neturi jokios prasmės. Aišku, myliu mūsų sūnus. Myliu tave. Dievinu savo darbą. Ir visa tai verčia mane jaustis dar blogiau, nes esu nesąžininga su Dievu, gyvenimu, tavimi.

Jis beveik neliečia valgio. Elgiasi taip, lyg sėdėtų su svetimu žmogumi. Bet ištarusi šiuos žodžius pajutau didžiulę ramybę. Mano paslaptis atskleista. Vynas veikia. Daugiau nebesu viena. Ačiū, Jakobai Kenigai.

– Ar manai, kad tau reikia nueiti pas gydytoją?

Nežinau. Jei ir reikėtų, nieku gyvu nenoriu to daryti. Turiu išmokti viena spręsti savo problemas.

– Įsivaizduoju, kad labai sunku tiek laiko slėpti šias emocijas. Ačiū, kad manimi pasitiki. Kodėl anksčiau nepapasakojai?

Nes tik dabar tai pasidarė nepakenčiama. Šiandien prisiminiau savo vaikystę ir paauglystę. Galbūt pradžia jau buvo tada? Manau, kad ne. Jei visus tuos metus mano protas manęs neapgavo, o tai praktiškai neįmanoma. Esu iš įprastos šeimos, gavau įprastą išsilavinimą, gyvenu įprastą gyvenimą. Kas man ne taip?

Nieko nepasakojau anksčiau, sakau ašarodama, nes maniau, jog tuoj praeis, o ir nenorėjau kelti tau nerimo.

– Tu nesi pamišusi. Nė iš tolo šitai nepasireiškė. Netapai irzlesnė ir nenumetei svorio. Jei save kontroliuoji, yra ir išeitis.

Kodėl jis paminėjo svorio numetimą?

– Galiu paprašyti mūsų gydytojo išrašyti kokių raminamųjų, kad galėtum išsimiegoti. Pasakysiu, kad jie man. Tikiu, jei tau pavyks pailsėti, netrukus vėl imsi valdyti savo mintis. Galbūt turėtume daugiau sportuoti. Vaikams tai labai patiktų. Esame pernelyg susitelkę į savo darbą, o tai nėra gerai.

Nesu labai susitelkusi į darbą. Priešingai, nei jis mano, tie idiotiški reportažai padeda man nukreipti dėmesį ir išvengti iš proto varančios minties, kuri pradeda varginti, vos tik nebeturiu ką veikti.

– Šiaip ar taip, mums reikia daugiau judėti, būti gryname ore. Bėgti tol, kol daugiau nebegali, kol krenti iš nuovargio. Kas žino, gal turime kviestis į namus daugiau svečių...

Tai būtų tikras košmaras! Būti priverstai kalbėtis, užimti svečius, nuolat nenatūraliai šypsotis, klausytis nuomonių apie operą ir eismą, o galiausiai dar suplauti visų indus.

– Eime savaitgalį į Juros parką. Jau senokai ten nebuvome.

Savaitgalį bus rinkimai. Budėsiu dienraštyje.

Valgome tylomis. Padavėjas jau dukart buvo atėjęs pasižiūrėti, ar baigėme, o valgiai net nebuvo paliesti. Antras vyno grafinas greitai ištuštėja. Įsivaizduoju, ką jis dabar galvoja: „Kaip padėti žmonai? Ką daryti, kad ji būtų laiminga?“ Nieko. Nieko daugiau, tik tai, ką jau daro. Kas nors kita, tarkime, grįžimas namo su saldainių dėžute ar gėlių puokšte, būtų švelnumo perdozavimas, ir aš mirčiau iš šleikštulio.

Prieiname prie išvados, kad jis negalės vairuoti ir parvežti mūsų namo, tad turime palikti automobilį prie restorano ir rytoj grįžti jo pasiimti. Paskambinu anytai, paprašau, kad pabūtų naktį su vaikais. Rytoj anksti atkaksiu ir nuvesiu juos į mokyklą.

– Bet ko konkrečiai tau gyvenime trūksta?

Prašau manęs šito neklausti. Nes atsakymas yra: nieko. Nieko! Kas pasakytų, kad aš turiu rimtų spręstinų problemų? Nepažįstu jokio žmogaus, kuris išgyventų tokią pat situaciją. Net viena mano draugė, kuri kelerius metus jautėsi prislėgta, dabar gydosi. Nemanau, kad man to reikia, nes neturiu visų jos išvardytų simptomų, be to, nenoriu įžengti į pavojingą leidžiamų narkotikų teritoriją. Kiti gali būti suirzę, įsitempę, nerimauti, verkti dėl sudaužytos širdies. Net gali manyti esą prislėgti, reikalingi gydytojo ir vaistų. Bet man nieko panašaus nėra: tai tik sudaužyta širdis, ir taip nutinka nuo senų senovės, kai atsirado pasaulis ir žmogus patyrė šį slėpinį, vadinamą Meile.

– Jei nenori eiti pas gydytoją, kodėl nepaskaitai literatūros šiuo klausimu?

Žinoma, kad jau skaičiau. Kurį laiką skaitydavau internetines psichologijos svetaines. Dar stropiau atsidėjau jogai. Ar nepastebėjai, kad knygos, kurias parsinešu namo, rodo pasikeitusį mano literatūrinį skonį? Ar manai, kad būčiau labiau atsigręžusi į dvasinę pusę?

Ne! Ieškau atsakymo, bet nerandu. Perskaičiusi kelias dešimtis knygų, pilnų išmintingų žodžių, pamačiau, kad jos niekur manęs neatvedė. Padarė tiesioginį poveikį, bet šis baigėsi, vos tik jas užverčiau. Tai frazės, žodžiai, apsakantys idealų pasaulį, kuris neegzistuoja net juos parašiusiam žmogui.

– O dabar, vakarieniaudama, jautiesi geriau?

Žinoma. Bet ne apie tai kalbame. Turiu žinoti, kuo tapau. Aš esu tai, o ne kas nors išoriška.

Matau, kad jis žūtbūt stengiasi man padėti, bet yra toks pat sutrikęs kaip ir aš. Pabrėžia simptomus, o aš sakau, jog bėda ne ta, bėda, kad viskas yra simptomas. Ar išmanai apie juodąją skylę, sutraukiančią viską kaip kempinė?

– Ne.

Nes man taip ir yra.

Jis mane patikina, kad išsivaduosiu iš šios situacijos. Neturiu savęs teisti. Dėl nieko neturiu savęs kaltinti. Jis mane palaiko.

– Yra šviesa tunelio gale.

Noriu tikėti, bet mano pėdos įmūrytos į betoną. Tačiau jis tegu nesijaudina, aš ir toliau kovosiu. Kovoju visus šiuos mėnesius. Jau susidūriau su panašiais periodais, kurie ateina ir praeina. Vieną dieną pabusiu, ir viskas atrodys tik slogus sapnas. Esu visiškai tuo įsitikinusi.

Jis paprašo sąskaitos ir sumoka, laiko mane už rankos, išsikviečiame taksi. Šis tas pagerėjo. Pasitikėjimas tuo, kurį myli ir kuris myli tave, visada duoda gerų vaisių.

Jakobai Kenigai, ką veiki mano kambaryje, mano lovoje, mano košmaruose? Turėtum sunkiai dirbti, juk teliko vos trys dienos iki Tarybos rinkimų, o tu iššvaistei brangias valandas su manimi, pietaudamas „Ežero perlo" restorane ir kalbėdamasis Gyvųjų vandenų parke.

Ar to nepakanka? Ką veiki mano sapnuose ir košmaruose? Pasielgiau lygiai taip, kaip tu siūlei: pasikalbėjau su savo vyru, supratau, kaip jis mane myli. Ir tas jausmas, kad laimė buvo išguita iš mano gyvenimo, dingo, kai mylėjomės taip, kaip jau senokai nebuvome mylėjęsi.

Prašau dingti iš mano minčių. Ryt bus sunki diena. Turėsiu anksti atsikelti, nuvesti vaikus į mokyklą, nuvykti į turgų, rasti vietą automobiliui pastatyti, galvoti apie originalų straipsnį, kuris būtų apie neoriginalią politiką... Palik mane ramybėje, Jakobai Kenigai.

Mano santuoka laiminga. Ir tu nei žinai, nei sapnuoji, kad vis mąstau apie tave. Man patiktų turėti ką nors šalia, kas man papasakotų istorijų su laimingomis pabaigomis, padainuotų dainą, kuri mane užmigdytų, – bet ne. Teįstengiu mąstyti apie tave.

Imu prarasti savitvardą. Nors praėjo savaitė nuo tada, kai paskutinį kartą matėmės, tu atkakliai veržiesi iškilti man prieš akis.

Jei neišnyksi, būsiu priversta nueiti į tavo namus, išgerti arbatos su tavimi ir tavo žmona, suprasti, kad esate laimingi, kad neturiu šansų, kad melavai sakydamas, esą mano akyse įžvelgei

save, ir sąmoningai leidai, jog aš susižeisčiau tuo bučiniu, kuris net nebuvo pageidaujamas.

Tikiuosi, mane supranti, meldžiuosi dėl to, nes net pati neįstengiu suprasti, ko prašau.

Atsikeliu, einu prie kompiuterio atlikti tyrimo apie tai, „kaip pavergti savo vyrą". Tačiau vietoj to surenku žodį „depresija". Turiu būti visiškai tikra dėl to, kas man darosi.

Įeinu į puslapį, kuris leidžia skaitytojui nusistatyti sau diagnozę: „Sužinok, ar turi kokią nors psichikos problemą". Pateiktas sąrašas klausimų, į daugumą jų atsakau „ne".

Išvada: „Galbūt išgyveni sunkų periodą, bet nėra nieko panašaus į klinikinę depresyvaus individo būklę. Nebūtina ieškoti gydytojo."

Ar nesakiau? Juk žinojau. Nesu ligonė. Regis, viską išsigalvoju vien tam, kad patraukčiau dėmesį. Arba kad apgaučiau pati save, padaryčiau savo gyvenimą šiek tiek įdomesnį, nes turiu *problemų*! Problemos visada reikalauja sprendimų, ir galiu skirti ištisas valandas, dienas, savaites jiems rasti.

Galbūt tai gera mintis, – kad mano vyras paprašytų mūsų gydytojo vaistų, kurie man padėtų išsimiegoti. Kas žino, gal dėl streso darbe, ypač per šį rinkimų laikotarpį, esu labai įsitempusi? Gyvenu norėdama būti geresnė už kitus tiek darbe, tiek asmeniniame gyvenime, o nėra lengva pasiekti pusiausvyrą tarp šių sričių.

Šiandien šeštadienis, rinkimų išvakarės. Turiu draugą, kuris teigia nekenčiąs savaitgalių, nes neveikia fondų birža ir jis neturi kaip prasiblaškyti.

Mano vyras įtikino mane, kad turime išeiti iš namų. Jo dingstis buvo išsivesti vaikus šiek tiek pasivaikščioti. Negalime iškakti dviem dienoms, nes rytoj budėsiu dienraštyje.

Jis prašo, kad apsimaučiau trikotažines kelnes. Man nejauku taip išeiti iš namų, juk vyksim į Nioną, seną ir šlovingą miestą, kuris kadaise glaudė romėnus, o dabar neturi nė 20 tūkstančių gyventojų. Sakau, kad trikotažą galima vilkėti arti namų, kai visi mano, kad sportuojame, bet jis neatlyžta.

Kadangi nenoriu ginčytis, padarau, ko prašo. Beje, nenoriu dėl nieko su niekuo ginčytis – tokia dabartinė mano būsena. Kuo man ramiau, tuo geriau.

Aš vykstu į pikniką miestelyje, iki kurio mažiau nei pusvalandis kelio automobiliu, o Jakobas tikriausiai lanko rinkėjus, kalbasi su padėjėjais ir draugais, susijaudinęs ir galbūt šiek tiek įsitempęs, bet patenkintas, nes jo gyvenime šis tas vyksta. Apklausos Šveicarijoje nedaug tereiškia, nes čia iš tikrųjų balsuojama slaptai, bet, regis, jis bus perrinktas.

Jo žmona tikriausiai naktį nemiegojo, bet dėl visai kitų priežasčių negu aš. Ji planuoja, kaip priims draugus, kai bus oficialiai paskelbti rezultatai. Dabar iš ryto tikriausiai Krantinės gatvės mugėje, kur visą savaitę priešais „Julius Baer“ banko duris ir „Prada“, „Gucci“, „Armani“ ir kitų prabangių prekių vitrinas

sukrautos krūvos daržovių, žalumynų ir mėsos gaminių. Renkasi, kas geriausia, nesukdama galvos dėl kainos. Paskui galbūt užveda mašiną ir patraukia į Satinji aplankyti vieno iš daugelio vynuogynų, kurie yra regiono pasididžiavimas, paragauti kelių skirtingų derlių ir apsispręsti, kas galėtų patikti tikriems vyno žinovams, – toks, regis, yra jos vyras.

Ji grįš namo pavargusi, bet laiminga. Oficialiai Jakobas vis dar dalyvauja kampanijoje, bet kodėl gi neparuošus visko iš vakaro? Dieve, dabar ji susivokia, kad turi mažiau sūrio, nei įsivaizdavo! Vėl užveda mašiną ir grįžta į mugę. Iš dešimčių čia išdėliotų rūšių išsirenka tas, kurios yra Vo kantono pasididžiavimas: „Gruyere“ (trys įmanomi variantai: švelnus, sūdytas ir brangiausias iš visų, brandinamas nuo 9 iki 12 mėnesių), „Tomme Vaudoise“ (minkštas, valgomas lydytas arba natūralus) ir „L'Etivaz“ (kietas, iš Alpių karvių pieno, lėtai virintas ant malkomis kūrenamos ugnies).

Ar verta pereiti per vieną iš parduotuvių ir nusipirkti kokį naują drabužį? Galbūt tai būtų per didelis puikavimasis. Geriausia išsitraukti iš spintos „Moschino“ firmos drabužį, pirktą Milane, kai turėjo lydėti vyrą į konferenciją darbo santykių klausimais.

O ką turėtų veikti Jakobas?

Skambina žmonai kas valandą ir klausia, ar sakyti taip, ar anaip, ar verčiau aplankyti tokią gatvę, ar anokį rajoną, ar *Tribune de Genève* savo interneto svetainėje paskelbė ką nors naujo. Pasikliauja jos patarimais, šiek tiek atsipalaiduoja nuo kiekvieno šiandienio vizito įtampos, klausia, kokia ta strategija, kurią abu tyrinėjo, ir kur jis turi eiti paskui. Kaip užsiminė per mūsų pokalbį parke, jis ir toliau lieka politikas dėl to, kad jos nenuviltų. Nors nemėgsta to, ką daro, meilė suteikia jo pastangoms kitų spalvų. Jei tęs puikią karjerą, galiausiai taps

Konfederacijos prezidentu. Šveicarijoje tai nieko nereiškia, nes visi žinome, kad prezidentai keičiasi kasmet ir kad juos renka Federalinė Taryba. Bet kam nepatiktų pasakyti, kad „mano vyras buvo Šveicarijos Konfederacijos, pasaulyje vadinamos tiesiog Šveicarija, prezidentu"?

Tai jam atvers duris. Gaus kvietimų į konferencijas tolimose vietovėse. Kokia nors didelė įmonė pakvies jį į valdybos tarybą. Kenigų poros ateitis puiki, o man dabar prieš akis – kelias ir pikniko perspektyva, vilkint siaubingu trikotažu.

Pirmiausia aplankome Romėnų muziejų, paskui pakylame ant nedidelės kalvos pasižiūrėti griuvėsių. Mūsų sūnūs žaidžia. Dabar, kai mano vyras viską žino, jaučiu palengvėjimą: nereikia visą laiką apsimetinėti.

– Pabėgėkime šiek tiek ežero pakrante.

Bet kaip vaikai?

– Nesirūpink. Jie gerai išauklėti ir mūsų klausys, jei paprašysime, kad ramiai palauktų.

Nusileidžiame į Lemano ežero pakrantę, – to, kurį visi užsieniečiai vadina Ženevos ežeru. Jis vaikams nuperka ledų, paprašo, kad atsisėstų ant suolo ir ten palauktų, kol tėtis ir mama šiek tiek pabėgios ir pasimankštins. Vyresnysis skundžiasi, kad neatsinešė „iPad“. Mano vyras eina į automobilį atnešti to prakeikto planšetinio kompiuterio. Nuo tos akimirkos ekranas bus geriausia įmanoma auklė. Jie niekur neis, kol nebus nugalabiję kelių teroristų, žaisdami žaidimus, kurie iš pažiūros sukurti suaugusiems.

#

Pasileidžiame bėgti. Iš vienos pusės sodai, iš kitos – žuvėdros ir burlaiviai, kurie pasinaudoja mistraliu. Vėjas nenustojo pūsti nei trečią dieną, nei šeštą, ir tikriausiai jau ateina devintoji, kai jis gali kuriam laikui pradingti, nusinešdamas žydrą dangų ir gerus orus. Toliau penkiolika minučių bėgame taku. Nionas jau liko mums už nugarų ir geriau būtų grįžti.

Seniai nesimankštinau. Kai pabėgėjame dvidešimt minučių, aš sustoju. Daugiau nebeįstengiu. Likusią trasos dalį galėčiau įveikti eidama.

– Žinoma, kad gali! – skatina vyras, trypdamas vietoje, kad neprarastų ritmo. – Nedaryk taip. Laikykis iki galo.

Pasilenkiu į priekį, rankos ant šlaunų. Mano širdis neatlaiko; kaltos bemiegės naktys. Jis nesiliauja trypinėjęs aplink mane.

– Nagi, tu gali! Tai ir yra bėda: sustoti. Padaryk tai dėl manęs, dėl vaikų. Čia ne tik bėgimas, mankšta. Čia reikia žinoti, kad yra finišo linija ir kad nevalia pasiduoti jos nepasiekus.

Gal jis kalba apie įkyrų mano liūdnumą?

Prieina prie manęs. Paima už rankų ir švelniai papurto. Esu išsekusi, nebegaliu bėgti, bet dar labiau esu pavargusi priešintis. Darau, ko jis manęs prašo. Drauge toliau bėgame tas dešimt minučių, kiek trūksta iki galo.

Prabėgu pro kandidatų į Kantono tarybą plakatus, kurių bėgdama į priekį nepastebėjau. Tarp daugelio nuotraukų – Jakobas Kenigas, besišypsantis fotoaparatui.

Paspartinu žingsnį. Mano vyras nustemba ir taip pat paskuba. Atbėgame per septynias minutes vietoj dešimties numatytųjų. Vaikai ten pat. Nors aplink gražus gamtovaizdis, kalnai, žuvėdros, horizonte Alpės, jų akys prilipusios prie to sielų rijiko – planšetinio kompiuterio – ekrano.

Mano vyras eina pas juos, o aš bėgu pro šalį. Jis žiūri į mane nustebęs ir sykiu laimingas. Tikriausiai mano, kad jo žodžiai padarė poveikį ir kad paskleidžiu po visą savo kūną tokį išganingą endorfiną, išskiriamą į kraują visada, vos tik imamės bent kiek intensyvesnės fizinės veiklos, kaip antai bėgimas ar orgazmo patyrimas. Pagrindinės šio hormono ypatybės – gerinti nuotaiką, stiprinti imuninę sistemą, atitolinti senatvę, bet ypač sukelti euforijos ir malonumo jausmą.

Tačiau man tas endorfinas tokio poveikio nesukelia. Tik suteikia papildomų jėgų toliau bėgti į priekį, kol pranyksiu horizonte, viską palikusi už nugaros. Kodėl turiu tokius nuostabius sūnus? Kodėl susipažinau su savo vyru ir jį įsimylėjau? Jei jis nebūtų pasirodęs mano gyvenime, argi dabar nebūčiau laisva moteris?

Esu pamišusi. Turėčiau bėgti iki artimiausios psichiatrijos ligoninės, nes apie tai nederėtų galvoti. Bet aš ir toliau galvoju.

Bėgu dar kelias minutes ir grįžtu. Viduryje kelio išsigąstu, kad mano laisvės troškimas gali imti ir išsipildyti ir grįžusi į Niono parką aš galiu nieko neberasti.

Bet jie ten, šypsosi artėjant motinai ir mylimai žmonai. Aš juos apkabinu. Esu suprakaitavusi, jaučiu, kad mano kūnas ir protas nešvarūs, bet vis tiek stipriai spaudžiu juos prie krūtinės.

Nepaisydama to, ką jaučiu. Arba veikiau nepaisydama to, ko nejaučiu.

Tu nesirenki savo gyvenimo – jis tave renkasi. Ir ar jam skirti džiaugsmai, ar liūdesys – tai pranoksta tavo supratimą. Priimk ir eik toliau.

Nesirenkame savo gyvenimo, bet sprendžiame, ką daryti su patiriamais džiaugsmais ir liūdesiu.

Šią sekmadienio popietę esu partijos būstinėje iš profesinės pareigos (sugebėjau tuo įtikinti savo šefą, o dabar stengiuosi įtikinti save pačią). Yra 17 val. 45 min. ir žmonės švenčia. Skirtingai, nei liguistai įsivaizdavau, nė vienas iš išrinktų kandidatų nerengs priėmimo. Todėl šį kartą neturėsiu progos užsukti į Jakobo ir Marianos Kenigų namus.

Vos atvykusi gavau pirmuosius duomenis. Balsavo daugiau kaip 45 procentai Kantono rinkėjų, ir tai rekordas. Pirmą vietą užėmė moteris, o Jakobas laimėjo garbingą trečią, ir tai jam suteiks teisę įeiti į Vyriausybę – jei taip nuspręs partija.

Pagrindinė salė išpuošta geltonais ir žaliais balionais, žmonės jau pradeda gerti, o kai kurie man rodo pergalės ženklą, galbūt tikėdamiesi, kad rytoj tai bus išspausdinta dienraštyje. Bet fotografai dar neatvyko, mat šiandien sekmadienis, o diena graži.

Jakobas pamato mane ir tuoj nusisuka į kitą pusę, ieškodamas su kuo pasikalbėti klausimais, kurie, nesunku įsivaizduoti, turėtų būti labai neįdomūs.

Turiu dirbti arba bent apsimesti dirbanti. Išsitraukiu diktofoną, bloknotą ir flomasterį. Vaikštau iš vienos pusės į kitą,

rinkdama pareiškimus, kaip antai „dabar galime pritarti dekretui dėl imigracijos“ arba „rinkėjai suprato, kad praėjusį kartą pasirinko klaidingai, ir dabar sugrąžino mane“.

Didžioji nugalėtoja teigia: „Moterų balsai man buvo svarbiausi“.

Vietos televizija „Leman Bleu“ pagrindinėje salėje įrengė studiją. Jos politinių laidų vedėja, tamsus devynių iš dešimties čia esančių vyrų geismo objektas, užduoda protingus klausimus, bet jai atsakoma parengtomis ir padėjėjų aprobuotomis frazėmis.

Tam tikru momentu į sceną pakviečiamas Jakobas Kenigas, aš mėginu prieiti, kad girdėčiau, ką jis sako, bet kažkas pastoja man kelią.

– Labas, aš ponia Kenig. Jakobas man daug apie jus pasakojo.

Kokia moteris! Blondinė, mėlynakė, apsivilkusi elegantišku juodu megztuku su raudona „Hermes“ kaklaskare. Iš tiesų tai vienintelis akivaizdus žymaus gamintojo drabužis. Kiti tikriausiai vienetiniai, pasiūti geriausio Paryžiaus stilisto, kurio vardas turbūt yra paslaptis, norint išvengti kopijų.

Aš sveikinuosi su ja, stengdamasi nutaisyti nustebusią miną.

Jakobas apie mane pasakojo? Prieš kelias dienas ėmiau iš jo interviu, drauge papietavome. Nors žurnalistams nevalia reikšti nuomonės apie interviu duodančius žmones, jūsų vyras drąsus, kad demaskavo mėginimą jį šantažuoti.

Mariana – arba ponia Kenig, kaip pati prisistatė, – dedasi susidomėjusi mano žodžiais. Tikriausiai ji žino daugiau, negu atskleidžia jos akys. Galbūt Jakobas pakomentavo mūsų susitikimą Gyvųjų vandenų parke? Ar turiu užduoti tą klausimą?

TV „Leman Bleu“ jau prasidėjo interviu, bet Mariana, regis, nė kiek nesidomi, ką sako jos vyras, nes, be abejo, viską žino atmintinai. Tikriausiai ji išrinko žydrus marškinius ir pilką ka-

klaraištį, tobulai pasiūtą flanelinį švarką, jo segimą laikrodį – nei itin brangų, kad neatrodytų besipuikuojantis, nei tokį pigų, kad paniekintų vieną iš pagrindinių šalies pramonių.

Klausiu, ar ji turi ką pareikšti. Ji atsako: jei aš turiu omenyje jos, kaip Ženevos universiteto filosofijos dėstytojos asistentės, darbą, tada mielai. Bet kaip perrinkto politiko žmonai tai netiktų.

Pamanau, ji mane provokuoja, ir nusprendžiu atsimokėti tuo pačiu.

Sakau, kad žaviuosi jos kilnumu. Žino, kad vyras turėjo romaną su draugo žmona, ir vis tiek nekelia skandalo. Net tada, kai visa tai laikraščiuose prieš pat rinkimus liovėsi.

– Kaip tik priešingai. Kai kalbama apie sutartinį seksą, kuriame meilei nėra vietos, esu už santykių laisvę.

Ar ji daro užuominą? Neįstengiu žiūrėti tiesiai į tuos mėlynus žibintus – jos akis. Tik atkreipiu dėmesį, kad nevartoja daug kosmetikos. Jai nereikia.

– Ir pasakysiu daugiau, – priduria ji. – Tai buvo mano mintis – per anonimą informuoti jūsų dienraštį ir viską atskleisti kaip tik rinkimų savaitę. Žmonės tuoj pamirš neištikimybę, bet visam laikui prisimins, kaip drąsiai jis demaskavo korupciją, netgi rizikuodamas sukelti sunkumų šeimai.

Ji nusijuokia iš savo paskutinės frazės ir perspėja, jog šie pareiškimai ne eteriui, kitaip tariant, jie neturi būti išspausdinti.

Sakau, kad pagal žurnalistikos taisykles žmonės turi iš anksto perspėti, jog kalba ne eteriui, tik paskui ką nors pasakyti. Žurnalistas gali sutikti arba ne. Prašyti paskui – tai lyg mėginti sustabdyti lapą, kuris įkrito į upę ir plaukia ten, kur vandenys nori jį nešti. Lapas jau nebegali spręsti pats.

– Bet juk jūs sutiksite, ar ne? Nė kiek nesu suinteresuota pakenkti savo vyrui.

Neprabėgo nė penkios pokalbio minutės, o tarp mūsų jau įsivyrauja aiškus priešiškumas. Rodydama, kad man tai nepatogu, sutinku nepateikti tų pareiškimų eteriui. Ji savo stebuklinga atmintimi užfiksuoja, kad kitą sykį turi perspėti iš anksto. Kas minutę išmoksta ką nors nauja. Kas minutę labiau priartėja prie savo tikslo. Taip, savo tikslo, nes Jakobas atskleidė esąs nelaimingas.

Ji nenuleidžia nuo manęs akių. Nusprendžiu grįžti prie savo, kaip žurnalistės, vaidmens ir klausiu, ar ji dar turi ką pridurti. Ar suruošė namie vaišes artimiems draugams?

– Žinoma, kad ne! Pagalvokite, kiek vargo. Ir, be to, jis jau išrinktas. Vaišės ir vakarienės turi būti rengiamos prieš rinkimus, siekiant laimėti daugiau balsų.

Vėl pasijuntu visiška kvailė, bet turiu užduoti dar bent vieną klausimą.

Ar Jakobas laimingas?

Ir tuomet matau, kad pasiekiau šulinio dugną. Ponia Kenig nutaiso atlaidžią miną ir atsako lėtai, tarsi būtų pamokanti mane mokytoja:

– Juk aišku, kad jis laimingas. O jūs galėtumėt įsivaizduoti, kad nėra?

Ši moteris nusipelno mirti ir būti ketvirčiuota.

Prie mūsų vienu metu prieina pora žmonių – prie manęs vienas padėjėjas, kuris nori man pristatyti nugalėtoją; o prie jos kažkas, norintis pasveikinti. Turiu pridurti, jog kitomis aplinkybėmis norėčiau nuodugniau patyrinėti – ne eteriui, žinoma, – ką reiškia sutartinis seksas su draugo žmona, bet nėra kada. Įteikiu jai savo vizitinę kortelę, jei kartais ko nors prireiktų, ji tuo pačiu neatsilygina. Bet dar nespėju nueiti, o ji, matant nugalėtojos padėjėjui ir dėl vyro pergalės ją sveikinančiam žmogui, paima mane už rankos ir taria:

– Buvau su ta mūsų drauge, kuri pietavo su mano vyru. Man jos gaila. Gyvena dėdamasi stipri, o iš tikrųjų yra silpna. Apsimeta, kad yra saugi, o turi nuolat savęs klausti, ką kiti mano apie ją ir jos darbą. Tikriausiai ji labai vienišas žmogus. Kas žino, brangioji, ar mes, moterys, neturime labai aštraus šeštojo pojūčio, kuris padeda suprasti, kas kelia pavojų mūsų santykiams. Ar ne taip?

Žinoma, kad taip, atsakau šaltai. Padėjėjas nutaiso prieštaraujančią miną. Nugalėtoja manęs laukia.

– Bet ji neturi nė menkiausio šanso, – baigia Mariana.

Tuomet paduoda man ranką, aš ją paspaudžiu ir matau, kaip ji nueina, nieko daugiau nepaaiškinusi.

Visą pirmadienio rytą nesiliauju skambinti į asmeninį Jakobo mobilųjį. Neatsiliepia. Įjungiu numerio blokavimą, sumesdama, kad jis turi įsirašęs mano numerį. Mėginu vėl, bet ir vėl neatsiliepia.

Skambinu jo padėjėjams. Jie teigia, kad šią dieną po rinkimų jis labai užimtas. Gerai, man vis tiek reikia su juo pasikalbėti ir aš neatstosiu.

Pasinaudoju strategija, kurios griebiuosi gana dažnai: skambinu iš kito žmogaus telefono, kurio numerio nėra jo kontaktuose.

Telefonas dukart suskamba, Jakobas atsiliepia.

Tai aš. Man reikia skubiai su tavimi susitikti.

Jakobas mandagiai atsako, kad šiandien turbūt neįmanoma, bet kada nors man paskambins.

– Ar čia tavo naujas numeris?

Ne, skolintas telefonas. Nes tu neatsiliepi į mano skambučius.

Jis nusijuokia, tarsi kalbėtumės apie juokingiausią pasaulyje dalyką. Turbūt yra supamas žmonių ir gerai maskuojasi.

Kažkas parke mus nufotografavo ir nori mane šantažuoti, meluoju. Sakysiu, kad tai jo kaltė, jis mane pasičiupo. Jį išrinkę žmonės, manę, kad tai nutiko tik kartą, bus labai nusivylę. Nors jis buvo išrinktas į Kantono tarybą, gali prarasti šansą tapti ministru.

– Ar tau viskas gerai?

Sakau, kad taip, ir padedu ragelį. Parašau, kad atsiųstų man žinutę, kur ir kelintą valandą rytoj susitiksime.

Esu šauni.

Kaip galėčiau nebūti? Pagaliau turiu ką veikti savo nuobodžiame gyvenime. Ir mano bemiegių naktų jau nebetrikdo pakrikos nevaldomos mintys: dabar žinau, ko noriu. Turiu priešę, kurią sunaikinti yra siektinas tikslas.

Vyras.

Tai, kas vyksta, nėra iš meilės – o gal ir yra, bet nesvarbu. Mano meilė priklauso man ir esu laisva pasiūlyti ją tam, kurį gerai suprantu, net jei man nebus atsakyta tuo pačiu. Žinoma, būtų puiku, jei atsako sulaukčiau, bet jeigu ne, kantrybės. Neatsisakysiu kasti šio šulinio, kuriame esu, nes žinau, kad dugne yra vandens, gyvojo vandens.

Džiaugiuosi tuo, ką pagalvojau: esu laisva mylėti bet kurį žmogų pasaulyje. Galiu tai nuspręsti ir neprivalau niekieno prašyti leidimo. Kiek vyrų jau buvo mane įsimylėję ir nesulaukė atsako? O vis tiek siuntė man dovanas, mergino mane, žeminosi draugų akivaizdoje. Ir niekad ant manęs nepyko.

Kai vėl mane išvysdavo, jų akyse sušvisdavo nepavykusio užkariavimo, o kartu ir troškimo mėginti iki gyvenimo pabaigos spindesys.

Jeigu jie taip elgėsi, kodėl negaliu ir aš? Įdomu kovoti dėl meilės, į kurią neatsiliepta.

Tai gali būti nemalonu. Gali palikti gilias ir neišdildomas žymes. Bet įdomu – ypač žmogui, kuris kelerius metus gyveno bijodamas rizikuoti ir pasibaisėjo pamatęs, kad daug kas gali pasikeisti ir to bus neįmanoma suvaldyti.

Daugiau nieko nebeslopinsiu. Šis iššūkis mane gelbsti.

#

Prieš šešis mėnesius nusipirkome naują skalbiamąją mašiną ir dėl to turėjome pakeisti skalbyklos kanalizaciją. Teko pakeisti aukštą ir perdažyti sieną. Galiausiai skalbykla tapo gražesnė už virtuvę.

Kad išvengtume kontrasto, suremontavome ir virtuvę. Tuomet atkreipėme dėmesį, kokia sena yra svetainė. Perdarėme svetainę, ir ji tapo jaukesnė už kabinetą, nemačiusį pokyčių beveik dešimt metų.

Persikraustėme į kabinetą. Netrukus remontas apėmė visą namą.

Tikiuosi, kad tas nutiks ir mano gyvenime. Kad tie maži pokyčiai sukels dideles permainas.

Puikiai leidžiu laiką, tyrinėdama Marianos, oficialiai prisistatančios kaip ponia Kenig, gyvenimą. Gimė pasiturinčioje šeimoje, tėvas – vienos didžiausių farmacijos kompanijų pajininkas. Interneto nuotraukose visada atrodo elegantiška – tiek visuomeniniuose, tiek sporto renginiuose. Niekada nebūna apsirengusi prašmatniau ar prasčiau, negu reikalauja aplinkybės. Niekada nevyktų į Nioną, vilkėdama trikotažą, neitų į pilną jaunuolių naktinį klubą su „Versace" suknele, kaip padariau aš.

Galbūt ji verčiausia pavyduliavimo moteris Ženevoje ir jos apylinkėse. Nors paveldėjo didelį turtą ir ištekėjo už perspektyvaus politiko, turi savo karjerą – yra filosofijos profesorė asistentė. Parašė dvi disertacijas, viena jų tema: „Pažeidžiamumas ir psichozė po persikraustymo", išspausdinta Ženevos universiteto leidyklos „Editions Université de Genève". Du jos darbai paskelbti gerbtiname žurnale *Les Rencontres*, kurio puslapiuose, be visų kitų, figūravo Adornas ir Piaget. Internetinėje enciklopedijoje „Wikipedia" yra straipsnis apie ją prancūzų kalba, nors ne itin dažnai atnaujinamas. Ten ji apibūdinama kaip „romaniškosios Šveicarijos poilsio, namų agresijos, konflikto ir priekabiavimo sričių specialistė".

Turėtų suprasti žmogaus agonijas ir ekstazes – taip išsamiai, kad jos nešokiravo net vyro „sutartinis seksas".

Pasinaudojo puikia strategija, nes paskatino tradicinį dienraštį patikėti anonimais informatoriais, į kuriuos niekada ne-

reikia žiūrėti rimtai ir kurių Šveicarijoje nėra daug. Abejoju, ar ji prisipažino, kad pati yra šaltinis.

Manipuliatorė: tai, kas galėjo sugniuždyti, įstengė paversti poros pakantumo ir bendradarbiavimo, kovos su korupcija pamoka.

Vizionierė: pakankamai protinga, kad neskubėtų susilaukti vaikų. Dar turi laiko. Iki tol gali susikurti visa, ko trokšta, netrukdoma verksmų vidurnaktį ar kaimynų, bambančių, kad derėtų mesti darbą ir daugiau dėmesio skirti vaikams. (Mano kaimynai kaip tik taip ir elgiasi.)

Puikus instinktas: nesuvokia manęs kaip grėsmės. Kad ir kokia būtų regimybė, nekeliu pavojaus niekam, tik sau pačiai.

Štai moters tipas, kurį noriu sunaikinti be mažiausio gailesčio.

Nes nėra vargšelė, pabundanti penktą ryto, kad nuvyktų dirbti į miesto centrą, neturinti leidimo gyventi, mirštanti iš baimės, kad kurią nors dieną bus aptikta kaip nelegalė. Nėra dykinėjanti aukštuomenės tuštutė, ištekėjusi už aukšto Jungtinių Tautų funkcionieriaus, nuolat puotaujanti ir besistengianti kiek galėdama parodyti, kokia yra turtinga ir laiminga, nors visi žino, kad jos vyras turi dvidešimčia metų už ją jaunesnę meilužę. Nėra ir aukšto Jungtinių Tautų funkcionieriaus meilužė, dirbanti toje organizacijoje, tegu ir gerai, tegu ir stengiasi, niekas niekada to nepripažins, nes „turi romaną su šefu".

Nėra vieniša ir galinga vadovė, kuriai teko persikraustyti į Ženevą, nes joje – Pasaulio prekybos organizacijos būstinė, o čia visi labai rimtai žiūri į seksualinį priekabiavimą darbe ir nedrįsta su niekuo susižvilgčioti. Kuri naktį spokso į išsinuomoto didžiulio būsto sienas ir kartais pasisamdo vaikiną prostitutą, kad ją prablaškytų ir priverstų pamiršti, jog visą likusį gyvenimą praleis be vyro, vaikų ir meilužių.

Ne. Mariana nepriklauso nei vienai šių kategorijų. Ji – ideali moteris.

Geriau išsimiegojau. Turiu susitikti su Jakobu iki savaitgalio. Bent jis pažadėjo, ir abejoju, ar išdrįs persigalvoti. Per vienintelį mūsų pokalbį telefonu pirmadienį jis nervinosi.

Mano vyras įsitikinęs, kad šeštadienis Nione man išėjo į naudą. Jis nežino, kad kaip tik tądien atradau tai, kas man taip kenkė: aistros, nuotykio stygių.

Vienas iš man būdingų simptomų, kurį aptikau, buvo tam tikras psichologinis autizmas. Mano pasaulis, nors platus ir kupinas galimybių, ėmė trauktis taip pat smarkiai, kaip stiprėjo saugumo poreikis. Kodėl? Tikriausiai tai paveldas iš tų laikų, kai mūsų protėviai gyveno urvuose: grupės apsigina, vienišiai sunaikinami.

Vis dėlto žinome, kad, net būdami grupėje, negalime visko kontroliuoti, pavyzdžiui, iškrintančio plauko ar ląstelės, kuri išprotėja ir virsta augliu.

Bet netikras saugumas mus užliūliuoja ir priverčia tai pamiršti. Kuo geriau galime įžiūrėti savo gyvenimo sienas, tuo puikiau. Net jei tai tik psichologinė riba, net jei giliai viduje žinome, jog anksčiau ar vėliau ateis mirtis, neklausdama leidimo, visai gera dėtis, kad viską kontroliuojame.

Pastaruoju metu mano dvasia buvo maištinga ir audringa lyg jūra. Apibendrinau savo kelią iki čia ir, regis, per audras keliauju vandenynu paprasčiausiu plaustu. Ar išgyvensiu? – klausiu savęs dabar, kai kelio atgal nebėra.

Išgyvensiu, žinoma.

Jau esu susidūrusi su audromis anksčiau. Taip pat susidariau sąrašą veiksmų, į kuriuos turiu susitelkti pajutusi, kad rizikuoju vėl įkristi į juodąją skylę:

- Žaisti su savo vaikais. Skaityti istorijas, tiek man, tiek jiems pamokomas, – nes jos neturi amžiaus.
- Žiūrėti į dangų.
- Vis išgerti stiklinę šalto vandens. Atrodo labai paprasta, bet tą padariusi visada jaučiuosi atsigavusi.
- Gaminti valgyti. Štai gražiausias ir visapusiškiausias menas. Jis paveikia penkis mūsų pojūčius ir dar patenkina būtinybę duoti geriausia, ką turime ir sugebame. Tai mano mėgstamiausia terapija.
- Susidaryti savo skundų sąrašą. Tai buvo atradimas, ir dar koks! Kaskart, kai dėl ko nors suirztu, pasiskundžiu ir paskui pasižymiu. Vakare suvokiu, kad visai be reikalo erzinausi dėl niekų.
- Šypsotis, net kai norisi verkti. Tai sunkiausias sąrašo punktas iš visų, bet pratinamės. Budistai sako, kad prie veido prisegta šypsena, kad ir kokia būtų dirbtinė, galiausiai nušviečia sielą.
- Maudytis ne kartą per dieną, o dukart. Didelis klinčių ir chloro kiekis miesto vandenyje sausina odą. Bet tai atsiperka, nes nuplauna sielą.

Tačiau visa tai padeda tik todėl, kad dabar turiu tikslą: palenkti į save vyrą. Esu užspeistas tigras, neturintis kur bėgti. Telieka viena – įnirtingai pulti.

Pagaliau žinau datą: rytoj 15 val., Kolonji golfo klubo restorane. Galėjo būti bet kuriame miesto bistro ar bare, bet kuriame iš skersgatvių, vedančių į pagrindinę (ir galima būtų pasakyti – vienintelę) prekybinę miesto gatvę, bet jis pasirinko golfo klubo restoraną.

Įpusėjus popietei.

Nes tokią valandą restoranas bus tuščias ir turėsime daugiau privatumo. Privalau rasti padorų pasiteisinimą savo šefui, bet tai nebus labai sunku. Pagaliau juk parašiau straipsnį apie rinkimus, galiausiai perspausdintą daugelyje kitų šalies dienraščių.

Kukli vieta – tikriausiai tą jis turėjo galvoje. Romantiška vieta – štai ką manau aš, apimta tos savo manijos tikėti viskuo, ką galvoju. Ruduo nudažė medžius įvairiais aukso atspalviais, tad galbūt aš pakviesiu Jakobą pasivaikščioti. Judėdama geriau mąstau. O dar geriau – bėgdama, kaip nutiko Nione, bet nemanau, kad tai būtų įmanoma.

Ra ra ra.

Šįvakar vakarienei namie buvo rakletas, lydytas sūris su džiovintos bizonienos gabaliukais ir tradicinės gruzdintos bulvės – nuluptos ir paskrudintos kepimo krosnelėje – su pienišku padažu. Mano šeima paklausė, ar ką nors ypatinga švenčiame, ir aš atsakiau, kad taip: tai, kad esame kartu ir galime mėgautis ramia vakariene. Paskui antrąkart per dieną išsimaudžiau, leisdama vandeniui nuplauti visą mano nerimą. Pasitepiau kre-

mais ir nuėjau į vaikų kambarį paskaityti jiems istorijos. Radau juos prilipusius prie planšetinių kompiuterių. Iki penkiolikos metų šie turėtų būti uždrausti!

Liepiau išjungti, – jie nenoromis pakluso, – paėmiau pasakų knygą, atverčiau atsitiktinę vietą ir perskaičiau:

Per ledynmetį daug gyvūnų nugaišo dėl šalčio. Tuomet dygliakiaulės nusprendė susispiesti į būrį, taip jos šildė ir gynė vienos kitas.

Bet dygliai sužeidė artimiausias drauges – kaip tik tas, kurios teikė daugiausia šilumos. Dėl to jos ėmė viena kitos šalintis.

Ir sustirusios vėl ėmė gaišti.

Taigi turėjo pasirinkti: arba bus nušluotos nuo žemės paviršiaus, arba ištvers artimo dyglius.

Išmintingai nusprendė vėl susiburti. Išmoko sugyventi su žaizdelėmis, kurias gali sukelti labai glaudus ryšys, nes svarbiausia buvo kito šiluma. Ir taip išgyveno.

Vaikai smalsavo, kada galės pamatyti tikrą dygliakiaulę.

– Ar zoologijos sode jų yra?

Nežinau.

– Kas yra ledynmetis?

Laikotarpis, kai buvo labai šalta.

– Kaip žiemą?

Taip, bet tai buvo niekada nesibaigianti žiema.

– O kodėl jos, prieš susiglausdamos, neišsitraukė savo dyglių?

Dieve mano! Reikėjo man pasirinkti kitą istoriją. Išjungiu šviesą ir nusprendžiu padainuoti vieno Alpių kaimo dainą, sykiu abu glostau. Netrukus jie užmiega.

Mano vyras parnešė man valiumo. Visada atsisakydavau gerti vaistus, nes bijau tapti nuo jų priklausoma, bet rytoj turiu būti tinkamos formos.

Praryju 10 mg tų raminamųjų ir krentu į kietą, besapnį miegą. Vidury nakties neprabundu.

Atvykstu anksčiau, pereinu per rūmus, kuriuose įsikūręs golfo klubas, ir įžengiu į sodą. Žingsniuoju prie pakraštyje augančių medžių, pasiryžusi kuo geriau praleisti šią gražią popietę.

Melancholija. Tai pirmas žodis, kuris man šauna į galvą atėjus rudeniui. Nes žinau, kad vasara pasibaigė, dienos vis trumpės ir gyvensime ne užburtame ledynmečio dygliakiaulių pasaulyje: niekas neištveria nė menkiausio sužeidimo, padaryto kitų.

Taip, kitose šalyse dėl žemos temperatūros žmonės pradeda mirti, gatvėse susidaro spūstys, oro uostai uždaromi. Krosnys užkurtos, užklotai traukiami iš spintų. Bet tai dedasi tik mūsų sukurtame pasaulyje.

Gamtoje vaizdas puikus: medžiai, anksčiau tokie panašūs vienas į kitą, įgyja savitumo ir papuošia miškus tūkstančiais skirtingų atspalvių. Viena gyvybės ciklo dalis artėja prie pabaigos. Viskas kurį laiką ilsėsis, o pavasarį prisikels ir sužydės.

Nėra geresnio meto už rudenį pamiršti tai, kas tau nepatogu. Leisti, kad tai būtų išpūsta iš mūsų lyg sausi lapai, vėl mąstyti, imti šokti, gaudyti kiekvieną dar šildančios saulės trupinį, gaivinti kūną ir dvasią jos spinduliais, kol ji dar neužsnūdo ir nevirto vien silpnu žibintu danguje.

Iš tolo matau, kad jis atvyko. Ieško manęs restorane, terasoje, prieina prie baro padavėjo, kuris mosteli ranka į mano pusę. Dabar Jakobas jau mane pamatė ir moja. Iš lėto patraukiu prie klubo būstinės. Noriu, kad jis įvertintų mano suknelę, batus,

demisezoninį paltą, mano eiseną. Nors ir esu drąsios širdies, negaliu imti ir susimauti.

Ieškau žodžių. Dėl kokios paslaptingos priežasties vėl susitinkame? Kodėl abu kontroliuojame kits kitą, net žinodami, kad tarp mūsų atsirado ryšys? Gal bijome suklupti ir pargriūti, kaip jau ne kartą yra nutikę?

Kol einu, atrodo, lyg žengčiau į tunelį, kuriuo niekada nesu keliavusi: tunelį, kuris veda nuo cinizmo prie aistros, nuo ironijos prie atsidavimo.

Ką jis galvoja, matydamas mane, einančią jo link? Ar privalau paaiškinti, kad neturime bijoti, nes „jei egzistuoja blogis, jis yra mūsų baimės“?

Melancholija. Žodis, kuris dabar paverčia mane romantiška moterimi ir sulig kiekvienu žingsniu atjaunina.

Toliau ieškau tikrų žodžių, kaip pasakyti, kad esu priešais jį. Geriausia neieškoti, bet leisti tiems žodžiams natūraliai tekėti. Jie yra čia, greta manęs. Galiu jų neatpažinti, nepriimti, bet jie galingesni už mano poreikį viską kontroliuoti.

Kodėl nenoriu išklausyti savo žodžių, o tik paskui juos pasakyti jam?

Ar tai baimė? Ar ji gali būti blogiau už pilką, liūdną gyvenimą, kurio visos dienos vienodos? Iš kur tas siaubas, kad viskas dings – kartu ir mano pačios siela, – ir liksiu šiame pasaulyje visiškai viena, nors lig šiol turėjau viską, ko reikia laimei patirti?

Priešais saulę matau krintančius lapų šešėlius. Tas pat vyksta mano viduje: sulig kiekvienu žingsniu nukrenta barjeras, nyksta apsauga, griūva siena, ir už viso to slypinti mano širdis ima jausti rudens šviesą ir ja džiaugtis.

Apie ką šiandien kalbėsimės? Ar apie muziką, kurią girdėjau automobilyje važiuodama čionai? Apie žmogaus būtį su visais jos prieštaravimais, tamsa ir atpirkimu?

Kalbėsimės apie melancholiją, ir jis sakys, jog tai liūdnas žodis. Aš atsakysiu, kad ne, jis nostalgiškas, apibūdina tai, kas užmiršta ir silpna, o tokie esame visi, kai apsimetame nematą kelio, kuriuo gyvenimas mus vedė neklausdamas leidimo, kai atsižadame savo likimo, kadangi jis mus kreipia laimės link, o mes tetrokštame saugumo.

Dar keli žingsniai. Griūva dar keli barjerai. Į mano širdį plūsteli dar daugiau šviesos. Galvoje jau nebesisuka mintys viską kontroliuoti, tenoriu gyventi šią popietę, kuri daugiau niekada nebepasikartos. Man niekuo nereikia jo įtikinti. Jei jis nesupranta dabar, supras vėliau. Tai tik laiko klausimas.

Nepaisydami žvarbos, atsisėdame verandoje. Ten jis gali rūkyti. Iš pradžių jis ginsis, teiraudamasis apie tą parke kažkieno padarytą nuotrauką.

Bet kalbėsimės apie tai, ar gali egzistuoti gyvybė kitose planetose, apie Dievo buvimą, dažnai pamirštamą dėl to, kaip elgiamės. Kalbėsimės apie tikėjimą, stebuklus ir susitikimus, suplanuotus dar prieš mums gimstant.

Kalbėsimės apie amžiną mokslo ir religijos kovą. Apie meilę, visada tuo pat metu suvokiamą ir kaip trokštamą, ir kaip grėsmingą. Jis užsispirs, kad mano melancholijos apibrėžimas neteisingas, bet aš tik tylomis gersiu savo arbatą, ir tiek, žiūrėdama į saulėlydį virš Juros kalnų, patenkinta tuo, kad esu gyva.

Ak, dar kalbėsimės apie gėles, nors jas matysime tik bare, atkeliavusias iš kokio nors šiltnamio, auginančio jas serijomis. Bet rudenį gera kalbėti apie gėles. Tai mums teikia pavasario viltį.

Liko keli metrai. Sienos griūva visiškai. Ką tik atgimiau.

#

Prieinu prie jo ir pasisveikinu įprastais trimis bučiniais į skruostus, kaip liepia šveicariška tradicija (visada, kai keliau-

ju ir pabučiuoju trečiąkart, žmonės išsigąsta). Suvokiu, kaip jis nervinasi, ir pasiūlau likti terasoje – turėsime daugiau privatumo, o jis galės rūkyti. Padavėjas jau jį pažįsta. Jakobas užsisako „Campari“ su toniku, o aš – arbatos, kaip ir ketinau.

Norėdama padėti jam atsipalaiduoti, pradedu kalbėti apie gamtą, medžius ir grožį, stebėtis, kaip viskas visada yra skirtinga. Kodėl siekiame pakartoti tą patį raštą? Tai neįmanoma. Tai priešinga gamtai. Ar nebūtų geriau šiuos iššūkius suvokti kaip pažinimo šaltinį, o ne kaip savo priešus?

Jis ir toliau nervinasi. Atsakinėja automatiškai, lyg norėtų greičiau baigti pokalbį, bet aš neleisiu. Tai unikali mano gyvenimo diena, verta pagarbos. Toliau kalbu apie tai, kas man šovė į galvą einant, žodžius, kurių nekontroliuoju. Stebiuosi matydama, kokie tikslūs jie ateina.

Kalbu apie naminius gyvūnus. Klausiu, ar jis supranta, kodėl žmonės juos taip mėgsta. Jakobas atsako įprastai, pereinu prie kito klausimo: kodėl taip sunku sutikti, kad žmonės yra skirtingi? Kodėl išleidžiama tiek įstatymų, mėginant sukurti naujas padermes, užuot paprastai pripažinus, kad kultūriniai skirtumai mūsų gyvenimą gali praturtinti ir padaryti įdomesnį? Bet jis sako, kad pavargo kalbėti apie politiką.

Tuomet kalbėkime apie akvariumą, kurį šiandien mačiau mokykloje, kai ten nuvedžiau vaikus. Jame buvo žuvis, kuri vis suko ratus palei stiklą, ir aš sau pasakiau: ji neprisimena, kur pradėjo suktis, ir niekad nebaigs. Todėl mums ir patinka akvariumų žuvys: jos paskatina mus prisiminti savo gyvenimą – sočios, bet už krištolo sienų išplaukti negali.

Jis prisidega dar vieną cigarą. Matau, kad peleninėje jau guli du užgesinti. Tuomet suvokiu, kaip seniai kalbu, apimta šviesos ir ramybės transo, neduodama jam erdvės išreikšti, ką jaučia. Apie ką jis norėtų pasikalbėti?

– Apie nuotrauką, kurią minėjai, – atsargiai atsako, nes jau pastebėjo, kad šiuo metu esu labai jautri.

Ak, nuotrauka. Žinoma, kad ji yra. Geležimi ir ugnimi išdeginta mano širdyje, ir galėsiu ją ištrinti tik tada, kai Dievas leis. Bet įeik ir pamatyk savo akimis, nes visi barjerai, saugoję mano širdį, griuvo tuo smarkiau, kuo labiau artėjau prie tavęs.

Ne, nesakyk man, kad nežinai kelio, nes jau kelis kartus ten buvai įžengęs, – tiek praeityje, tiek dabartyje. O aš nenorėjau to pripažinti ir suprantu, kad buvau užsispyrusi. Esame lygūs. Nesijaudink, aš tave vesiu.

Kai visa tai išsakau, jis švelniai paima mane už rankos, nusišypso ir smeigia durklą:

– Nebesame paaugliai. Tu esi nuostabus žmogus ir, kiek žinau, turi gražią šeimą. Ar jau galvojai apie poros terapiją?

Kurį laiką lieku išmušta iš vėžių. Paskui atsistoju ir drožiu tiesiai prie savo automobilio. Be ašarų. Neatsisveikinusi. Nesigręžiodama atgal.

Nieko nejaučiu. Nieko negalvoju. Prieinu prie savo automobilio ir važiuoju keliu, tiksliai nežinodama, kur turiu vykti. Kelionės pabaigoje niekas manęs nelaukia. Melancholija virto apatija. Turiu save tempti, kad judėčiau į priekį.

Po penkių minučių atsiduriu priešais pilį. Žinau, kas čia nutiko: kažkas pagimdė pabaisą, garsią iki šiol, nors mažai kas žino jį užauginusios moters vardą.

Vartai į jos sodą užrakinti – na ir kas? Galiu įlipti per tvorą. Galiu atsisėsti ant šalto suolelio ir įsivaizduoti, kas įvyko 1817 metais. Turiu prasiblaškyti, užmiršti viską, kas anksčiau mane įkvėpė, ir susitelkti į ką nors kita.

Įsivaizduoju kurią nors tų metų dieną, kai jos gyventojas, anglų poetas lordas Baironas, nusprendė čionai save ištremti. Buvo nekenčiamas savo krašte, kaip ir Ženevoje, kur jį kaltino tuo, kad kelia orgijas ir viešai svaiginasi. Tikriausiai mirė iš nuobodulio. Arba iš melancholijos. Arba iš pasiutimo.

Nesvarbu. Svarbu tai, kad tą 1817 metų dieną iš jo šalies atvyko du kviestiniai svečiai. Kitas poetas, Persis Bišas Šelis, ir aštuoniolikmetė jo „žmona“ Merė.

Prie tos grupės prisidėjo ir ketvirtas svečias, tik negaliu atsiminti jo vardo.

Tikriausiai jie ginčijosi apie literatūrą. Tikriausiai skundėsi orais, lietumi, šalčiu, Ženevos gyventojais, bendrapiliečiais anglais, tuo, kad stinga arbatos ir viskio. Galbūt vienas kitam skaitė poemas ir pamalonino vienas kitą pagyromis.

Ir laikė save tokiais ypatingais ir svarbiais žmonėmis, kad nusprendė susilažinti: grįš į tą pačią vietą po metų ir kiekvienas atsineš po knygą, pasakojančią apie žmogaus būtį.

Akivaizdu, jog praėjus entuziazmui kurti planus ir komentarus apie tai, kad žmogus yra visiška klaida, užmiršo, ką buvo sutarę.

Merė dalyvavo tame pokalbyje. Dalyvauti lažybose jos nekvietė. Pirmiausia dėl to, kad buvo moteris, o dar ta sunkinanti aplinkybė, kad jauna. Bet jai tas turbūt giliai įsirėžė. Kodėl nerašyti ko nors vien tam, kad prastumtų laiką? Turėjo temą, reikėjo tik ją išplėtoti – ir pabaigtą knygą laikyti sau.

Vis dėlto, kai juodu grįžo į Angliją, Šelis perskaitė rankraštį ir paragino skelbti. Be to, kadangi jau buvo įžymus, nusprendė pristatyti jį leidėjui ir parašyti pratarmę. Merė spyriojosi, bet galiausiai sutiko, tik su viena sąlyga: jos vardo ant viršelio nebus.

Pirmasis 500 egzempliorių tiražas buvo greitai išpirktas. Merė manė, kad tikriausiai dėl Šelio pratarmės, bet antrame leidime sutiko įrašyti savo vardą. Nuo to laiko tas pavadinimas *niekad* neprapuola iš viso pasaulio knygynų. Įkvėpė rašytojus, teatro, kino režisierius, pakurstė Helovyno šventes, maskaradus. Neseniai vienas žymus kritikas apibūdino tą knygą „kaip kūrybingiausią romantizmo kūrinį maždaug per pastaruosius du šimtmečius".

Niekas neįstengia paaiškinti, kodėl. Dauguma niekada nėra jos skaitę, bet praktiškai visas pasaulis jau girdėjo apie ją kalbant.

Joje pasakojama apie šveicarų mokslininką Viktorą, gimusį Ženevoje ir tėvų išugdytą suprasti pasaulį per mokslą. Dar vaikas, jis pamato ant ąžuolo krintant spindulį ir klausia savęs: o gal iš čia ir kyla gyvybė? Ar žmogaus būtį gali sukurti žmogus?

Ir lyg tai būtų šiuolaikinė Prometėjo, mitologinės asmenybės, pavogusios iš dangaus ugnį, kad padėtų žmonijai, versija, autorė davė knygai paantraštę *Šiuolaikinis Prometėjas*, bet niekas jos neprisimena, – veikėjas pradeda darbuotis, stengdamasis pakartoti Dievo žygdarbį. Akivaizdu, kad ir koks būtų mokslininko atsidavimas, eksperimentas išsprūsta iš jo kontrolės.

Tos knygos pavadinimas: *Frankenšteinas*.

#

O, mano Dieve, apie kurį kasdien mažai galvoju, bet kuriuo taip pasitikiu liūdesio ir nerimo valandomis, ar atsitiktinai čia sustojau? Ar tai tavo neregima ir nepermaldaujama ranka atvedė mane į šitą pilį ir privertė vėl prisiminti tą istoriją?

Merė pažino Šelį būdama penkiolikos – nors jis buvo vedęs, ji nesileido sustabdoma visuotinai priimtų elgesio normų ir ėjo paskui vyrą, kurį laikė savo gyvenimo meile.

Penkiolikos metų! Ir jau tiksliai žinojo, ko nori. Ir žinojo, kaip tai pasiekti. Man trisdešimt vieneri, kas valandą geidžiu to paties ir nepajėgiu laimėti, nors galiu vaikščioti rudens popietę, apimta melancholijos ir romantizmo, įkvėpdama save, kai ateis metas, šį tą pasakyti.

Nesu Merė Šeli. Esu Viktoras Frankenšteinas ir jo pabaisa.

Stengiausi įkvėpti gyvybę negyvam, o rezultatas bus kaip ir knygoje: siaubo skleidimas ir griovimas.

Nebėra daugiau ašarų. Nebėra daugiau nevilties. Jaučiuosi taip, lyg mano širdis būtų visko atsižadėjusi ir kūnas dabar tai atspindėtų, nes nepajėgiu judėti. Ruduo, todėl greitai vakarėja, gražųjį saulėlydį greitai užkloja sutemos. Ateina vakaras, o aš vis dar tebesėdžiu, žiūrėdama į pilį ir matydama, kaip jos lankytojai šokiruoja XIX amžiaus pradžios Ženevos buržuaziją.

Kur tas spindulys, pagimdęs pabaisą?

Spindulio nematyti. Eismas, šiame krašte ir taip menkas, dar sumažėja. Mano sūnūs laukia vakarienės, o mano vyras, – kuris žino apie mano būklę, – netrukus ims nerimauti. Bet atrodo, kad man prie kojų pririštas geležinis rutulys ir aš vis dar negaliu pakrutėti.

Esu nevykėlė.

Ar kas nors gali būti įpareigotas prašyti atleidimo už tai, kad pažadino neįmanomą meilę?

Ne, jokiu būdu.

Nes Dievo meilė mums irgi yra neįmanoma. Niekad į ją nebus tinkamai atsakyta, o vis dėlto Jis ir toliau mus myli. Ir pamilo taip, kad atsiuntė savo vienatinį Sūnų paaiškinti, jog meilė – jėga, judinanti Saulę ir žvaigždes. Viename iš savo laiškų korintiečiams (kurį mokykloje mus vertė išmokti atmintinai) apaštalas Paulius teigia:

*Jei kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis, bet neturėčiau meilės, aš tebūčiau žvangantis varis ir skambantys cimbolai.**

Ir visi mes žinome, kodėl. Dažnai girdime apie, regis, didžias idėjas, galinčias perkeisti pasaulį. Bet tai tik žodžiai, sakomi be jausmo, ir juose nėra meilės. Kad ir kokie būtų logiški ir protingi, jie mūsų nepaveikia. Paulius meilę lygina su pranašavimu, slėpiniais, tikėjimu ir gerais darbais.

Kodėl meilė svarbesnė už tikėjimą?

Nes tikėjimas – tik kelias, vedantis mus į didesnę meilę.

Kodėl meilė svarbesnė už gerus darbus?

Nes geri darbai – tik viena iš meilės apraiškų. O visuma visada svarbesnė už dalį. Kitaip tariant, geri darbai irgi yra tik tam tikras kelias, vienas iš daugybės, kuriuo meilė pasinaudoja, kad padėtų žmogui susivienyti su savo artimu.

* 1 Kor 13, 1. (Vert. past.)

Ir visi žinome, kad čia yra daug gerų darbų, daromų be meilės. Netoliese kiekvieną savaitę būna „labdaros vakaro" šokiai. Žmonės daug sumoka, kad užsisakytų staliuką, šoka ir linksminasi, pasipuošę brangenybėmis ir vilkėdami labai brangiais drabužiais. Išeiname tikėdami, kad pasaulis tapo geresnis dėl tą vakarą sukauptos sumos Somalio benamiams, Jemeno atstumtiesiems, Etiopijos badmiriams. Liaujamės jaustis kalti, regėdami žiaurų skurdą, tačiau niekad savęs nepaklausiame, kur nuteka šie pinigai.

Tie, kurie neturi ryšių, padedančių nueiti į tuos šokius, arba neturi sąlygų dėtis tokie ekstravagantiški, praeina pro elgetą ir duoda jam monetą. Atlikta. Labai lengva numesti monetą elgetai gatvėje. Apskritai lengviau, negu nenumesti.

Koks didis palengvėjimas, davus vos vieną monetą! Ir mums pigu, ir išsprendžia elgetos bėdą.

Bet jei tikrai jį mylėtume, padarytume dėl jo daug daugiau.

Arba nedarytume nieko. Neduotume monetos ir – kas žino? – mūsų kaltė dėl to skurdo galėtų pažadinti tikrąją meilę.

Paulius dar lygina meilę su auka ir kankinyste.

Šiandien geriau suprantu tuos žodžius. Net jei būčiau sėkmingiausia pasaulio moteris, jei manimi labiau žavėtųsi ir manęs labiau geistų nei Marianos Kenig, bet širdyje neturėčiau meilės, nieko nepasiekčiau. Nieko.

Darydama interviu su artistais ir politikais, socialiniais darbuotojais ir medikais, studentais ir valstybės tarnautojais visada klausiu: „Koks jūsų darbo tikslas?" Vieni atsako: sukurti šeimą. Kiti sako: daryti karjerą. Bet kai gilinuosi toliau ir neatstoju, išgirstu beveik automatišką atsakymą: padaryti pasaulį geresnį.

Noriu atsistoti ant Monblano tilto su manifestu, išspausdintu auksinėmis raidėmis, ir įbrukti jį į kiekvieną pro šalį va-

žiuojantį automobilį ar įduoti praeinančiam žmogui. Jame bus parašyta:

> *Meldžiu tų, kurie trokšta kada nors dirbti žmonijos labui: niekada nepamirškite: net jei jūsų kūnai būtų sudeginti vardan Dievo, jei neturėsite meilės, nieko nepasieksite. Nieko!*

Nėra nieko svarbesnio, ką galime dovanoti, kaip meilės atspindys mūsų gyvenime. Tai tikroji visuotinė kalba, leidžianti mums susikalbėti su kinais arba Indijos tautelėmis. Jaunystėje daug keliavau – atlikau kiekvieno studento įšventinimo ritualą. Pažinau daug vargingų ir turtingų šalių. Dažniausiai nemokėdavau tenykštės kalbos. Bet visose tose vietovėse tyli meilės kalba padėjo man susišnekėti.

Meilės žinią išreiškia mano gyvensena, o ne mano žodžiai ar veiksmai.

Laiške korintiečiams Paulius trimis trumpomis eilutėmis pasako, kas sudaro meilę. Kaip ir šviesą. Mokykloje mokomės, kad per prizmę perėjęs saulės spindulys išsiskaido į vaivorykštės spalvas.

Paulius parodo mums meilės vaivorykštę, lygiai kaip spindulio perverta prizmė parodo šviesos vaivorykštę.

Ir kokios tos sudėtinės dalys? Tai dorybės, apie kurias kasdien girdime kalbant ir kurias visada galime praktikuoti.

Kantrybė: *meilė kantri.*

Gerumas: *meilė maloninga.*

Kilnumas: *ji nepavydi.*

Nuolankumas: *meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta.*

Mandagumas: *ji nesielgia netinkamai.*

Atsidavimas: *neieško savo naudos.*

Pakantumas: *nepasiduoda piktumui.*

Nekaltumas: *pamiršta, kas buvo bloga.*

Nuoširdumas: *nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu pritaria tiesai.*

Visos šios dovanos susijusios su kasdieniu mūsų gyvenimu, su šiandiena ir rytojumi, su amžinybe.

Didžioji problema ta, kad žmonės įpratę tai sieti su meile Dievui. Bet kaip ta meilė Dievui pasireiškia? Per meilę žmogui.

Norint rasti ramybę Danguje, reikia rasti meilę Žemėje. Be jos esame nieko verti.

Aš myliu ir niekas to negali iš manęs atimti. Myliu savo vyrą, kuris visada mane rėmė. Tikiu, kad myliu ir tą vyrą, kurį pažinau paauglystėje. Ir kai ėjau jo link vieną gražią rudens popietę, leidau visoms savo apsaugoms nukristi ant žemės ir jau nebesugebu jų susigrąžinti. Esu sužeidžiama, bet nesigailiu.

Šįryt, kai gėriau puodelį kavos, žiūrėjau į švelnią lauko šviesą, vėl prisiminiau tą ėjimą ir paskutinįkart savęs paklausiau: gal mėginu užčiuopti tikrąją problemą, kad nustumčiau į šalį įsivaizduojamas? Ar tikrai esu įsimylėjusi, ar tik perkėliau į fantaziją visus nemalonius pastarųjų mėnesių išgyvenimus?

Ne. Dievas nėra neteisingas ir niekada neleistų šitaip įsimylėti, jei nebūtų tikimybės sulaukti tokio paties atsako.

Vis dėlto kartais meilė reikalauja, kad už ją būtų kovojama. Tą aš ir dariau. Ieškodama teisingumo, turėsiu be irzulio ar nekantros pašalinti blogį. Kai Mariana bus toli, o Jakobas greta manęs, jis dėkos man visą likusį gyvenimą.

Arba vėl pasitrauks, bet aš jausiu, kad kovojau, kiek galėjau.

Esu nauja moteris. Ieškau to, kas neateis man laisvai ir spontaniškai. Jis yra vedęs ir tiki, kad bet koks klaidingas žingsnis gali kelti grėsmę jo karjerai.

Tad į ką turiu susitelkti? Į tai, kaip nepastebimai jį išskirti.

Pirmąkart susitikau su narkotikų prekeiviu!

Gyvenu šalyje, kuri nutarė izoliuotis nuo pasaulio ir dėl to yra labai patenkinta. Kai nusprendi aplankyti Ženevos apylinkių kaimelius, iškart paaiškėja: nėra kur statyti mašinos, nebent pasinaudotum kokio nors pažįstamo žmogaus garažu.

Žinia tokia: neatvyk čia, pašalieti, nes ežero vaizdas apačioje, Alpių didybė horizonte, lauko gėlės pavasarį ir auksinis vynuogynų atspalvis rudenėjant, – visa yra mūsų protėvių, gyvenusių čia ramiai, netrikdomai, palikimas. Norime, kad taip ir tęstųsi, tad neatvyk, pašalieti. Net jei esi gimęs ir užaugęs gretimame mieste, mums neįdomu, ką turi papasakoti. Jei nori pasistatyti savo automobilį, ieškok didmiesčio, kur pilna tam skirtų vietų.

Esame taip atsiskyrę nuo pasaulio, kad dar tebetikime didelio branduolinio karo grėsme. Visi šalies pastatai privalo turėti antibranduolines slėptuves. Neseniai vienas deputatas mėgino panaikinti šį įstatymą, ir parlamentas pasipriešino: taip, gali būti, kad branduolinio karo niekada nebus, bet lieka cheminių ginklų grėsmė. Turime ginti savo piliečius. Todėl ir toliau statomos labai brangios antibranduolinės slėptuvės. Ir kai apokalipsė neateina, jos paverčiamos vyno rūsiais ir sandėliais.

Bet kai kam, nors ir kaip stengtumės išlikti ramybės sala, neįstengiame sutrukdyti kirsti sienos.

Pavyzdžiui, narkotikams.

Kantonų vyriausybės stengiasi kontroliuoti pardavimo taškus ir užsimerkia, kad nematytų pirkėjų. Nors gyvename rojuje, argi nesame įsitempę, nervingi dėl eismo, atsakomybių, terminų ir nuobodulio? Narkotikai skatina produktyvumą (kaip antai kokainas) ir mažina įtampą (kaip antai hašišas). Taigi, kad neduotume pasauliui blogo pavyzdžio, juos ir draudžiame, ir toleruojame.

Bet visada, kai ši bėda ima įgauti didelį mastą, „atsitiktinai" kokia nors įžymybė arba viešas asmuo pagaunamas su „kvaišalais", kaip sako žurnalistai. Atvejį paviešina žiniasklaida, kad padėtų atgrasinti jaunimą ir gyventojams būtų pranešta, jog vyriausybė viską kontroliuoja ir vargas tam, kuris atsisakys laikytis įstatymo!

Taip atsitinka kartą per metus. Tačiau netikiu, kad tik kartą per metus koks nors svarbus asmuo nusprendžia išsivaduoti iš rutinos ir nueiti į požeminę Monblano tilto perėją nusipirkti ko nors iš prekeivių, kasdien čia vaikštinėjančių aplinkui. Jei taip būtų, jie jau būtų išnykę dėl klientų trūkumo.

Ateinu į tą vietą. Šeimos prieina ir nueina, įtartini tipai toliau čia smakso, nesijaudindami ir netrukdydami kitiems. Išskyrus tada, kai praeina jaunuolių pora, šnekanti užsienio kalba, arba kai uniformuotas pareigūnas kerta požeminę perėją ir staiga atsigręžęs pažvelgia tiems vyrukams tiesiai į akis.

Pirmą kartą praeinu, drožiu į kitą pusę, nusiperku mineralinio vandens ir akmeniniu veidu kreipiuosi į niekada nematytą žmogų. Jis neatsako, pasinėręs į savo pasaulį. Grįžtu, o ten tie patys vyrai. Susižvalgome, bet praeina daug žmonių, kaip reta. Dabar pietų metas, ir tie žmonės turėtų sėdėti prabangiuose, po rajoną išsibarsčiusiuose restoranuose, mėgindami sudaryti kokį nors svarbų sandėrį arba suvilioti turistą, atvykusį į miestą ieškotis darbo.

Lukteliu ir praeinu trečią kartą. Vėl susižvalgome, ir vienas iš jų paprastu galvos linktelėjimu kviečia mane sekti iš paskos. Niekada gyvenime nemaniau, kad taip elgsiuosi, bet šie metai buvo visiškai kitokie, tad jau nesistebiu savo poelgiais.

Nutaisau nerūpestingą miną ir einu paskui jį.

Pėdiname dvi ar tris minutes iki Anglų sodo. Praeiname pro turistus, kurie fotografuojasi priešais Gėlių laikrodį, vieną iš miesto gairių. Pro sukančio aplink ežerą traukinio, tarsi gyventume Disneilande, stotelę. Pagaliau prieiname turėklus ir žiūrime į vandenį. Tarsi pora, stebinti *Jet d'Eau*, didžiulį fontaną, galintį iškilti į 100 metrų aukštį ir seniai tapusį Ženevos simboliu.

Jis laukia, ką aš pasakysiu. Bet nežinau, ar mano balsas bus tvirtas, kad ir kokia atrodau pasitikinti savimi. Tyliu ir priverčiu jį nutraukti tylą:

– Žolės, amfo, markės, kokso?

Na štai. Aš prapuolusi. Nežinau, ką atsakyti, ir prekeivis suvokia, kad priešais stovi naujokė. Buvau egzaminuojama ir susikirtau.

Jis nusijuokia. Klausiu, ar mano, kad esu iš policijos.

– Aišku, kad ne. Policija iškart žinotų, apie ką kalbu.

Paaiškinu, kad pirmąkart tai darau.

– Matyti. Šitaip apsirengusi moteris niekad nesivargintų čia ateiti. Paprašytų sūnėno ar kurio nors kolegos nesuvartotų likučių. Todėl nusprendžiau atsivesti jus į ežero pakrantę. Būtume galėję susitarti eidami, ir aš nebūčiau tiek sugaišęs, bet noriu tiksliai žinoti, ko ieškote, gal jums reikia ką rekomenduoti.

Visai jis negaišo. Stovėdamas požeminėje perėjoje tikriausiai mirė iš nuobodulio. Tuos tris kartus, kai praėjau pro šalį, nemačiau nė vieno norinčio pirkti kliento.

– Puiku, pakartosiu kalba, kurią jūs galbūt suprantate: hašišo, amfetamino, LSD ar kokaino?

Klausiu, ar turi kreko, arba heroino. Jis sako, jog šie narkotikai uždrausti. Knieti pasakyti, kad visi jo minėtieji irgi uždrausti, bet susilaikau.

Jie ne man, aiškinu. Jie mano priešei.

– Kalbate apie kerštą? Ketinate ką nors nužudyti per didele doze? Tada prašom, ponia, ieškoti kito žmogaus.

Jis suskumba eiti, bet aš jį sulaikau ir prašau, kad išklausytų. Matau, kad mano suinteresuotumas tuo klausimu jau tikriausiai padvigubino kainą.

Kiek žinau, asmuo, apie kurį kalbame, nevartoja narkotikų. Bet labai pakenkė mano meilės santykiams. Tik noriu paspęsti jam spąstus.

– Tai prieštarauja Dievo etikai.

Tik pažiūrėkite: produktų, kurie sukelia priklausomybę ir gali nužudyti, pardavėjas stengiasi atvesti mane į doros kelią!

Papasakoju jam „savo istoriją". Esu susituokusi dešimt metų, turiu du nuostabius sūnus. Mudu su vyru naudojamės tokiu pat mobiliojo telefono modeliu, ir aš prieš du mėnesius netyčia jį pagavau.

– Argi nėra saugumo kodo?

Žinoma, kad ne. Pasitikime vienas kitu. O gal jo telefone kas blokuojama, bet tuo metu blokavimas buvo išjungtas? Faktas tas, kad radau apie keturis šimtus žinučių ir daugybę patrauklios blondinės, regis, labai pasiturinčios, nuotraukų. Pasielgiau, kaip nederėjo: sukėliau skandalą. Paklausiau jo, kas ji, ir jis neišsisukinėjo – atsakė, kad tą moterį yra įsimylėjęs. Buvo patenkintas, kad aš pati aptikau ir jam nereikia pirmam papasakoti.

– Taip nutinka labai dažnai.

Narkotikų prekeivis iš evangelizuotojo virto patarėju santuokos klausimais! Bet aš dėstau toliau – nes čia pat viską išgalvoju ir jaučiuosi įkvėpta pasakojamos istorijos. Paprašiau jo išeiti iš namų. Jis sutiko ir kitą dieną, palikęs mane su dviem mūsų sūnumis, išėjo pas savo gyvenimo meilę. Bet ji priėmė jį labai šaltai, nes manė, kad daug įdomiau bendrauti su vedusiu vyru, negu būti priverstai sugyventi su tuo, kurio nepasirinko.

– Tos moterys! Neįmanoma jūsų suprasti.

Ir aš taip manau. Toliau porinu savo istoriją: ji pasako, kad nėra pasirengusi su juo gyventi, ir viską nutraukia. Kaip, mano manymu, dažniausiai nutinka, jis grįžo namo ir paprašė atleidimo. Atleidau. Beje, aš ir tenorėjau, kad jis grįžtų. Esu įsimylėjusi moteris ir nepajėgčiau gyventi be mylimo žmogaus.

Tik štai, praėjus kelioms savaitėms pastebėjau, kad jis vėl pasikeitė. Jau nėra toks kvailas, kad paliktų mobilųjį po ranka, todėl negaliu sužinoti, ar jie vėl susitikinėja. Bet įtariu, kad taip. Ir ta moteris, – tokia ir tokia vadovė, nepriklausoma blondinė, kupina žavesio ir galios, – atima iš manęs tai, kas gyvenime svarbiausia: meilę. Ar jis žino, kas yra meilė?

– Suprantu, ko norite. Bet tai labai pavojinga.

Kaip supranta, jei dar nebaigiau aiškinti?

– Ketinate paspęsti spąstus tai moteriai. Prekės, kurios jūs, ponia, prašėte, neturime. Bet norint įvykdyti jūsų planą reikėtų bent 30 gramų kokaino.

Jis išsitraukia mobilųjį, nuspaudžia kelias komandas ir parodo man. Tai portalo „CCN Money" puslapis, rodantis narkotikų kainą. Nustembu, bet pamatau, kad tai nesenas reportažas apie sunkumus, su kuriais susiduria didieji karteliai.

– Kaip matote, išleisite penkis tūkstančius šveicariškų frankų. Ar verta? Ar ne pigiau nueiti į tos moters namus ir sukelti skandalą? Be to, kiek supratau, galbūt ji dėl to nekalta.

Iš evangelizuotojo virto patarėju santuokos klausimais. O iš patarėjo santuokos klausimais virto finansiniu konsultantu, mėginančiu apsaugoti mane, kad be reikalo neišleisčiau savo pinigų.

Tariu, kad prisiimu riziką. Žinau, kad elgiuosi teisingai. O kodėl 30 gramų, o ne 10?

– Tai mažiausias kiekis, kad asmuo būtų priskirtas prie narkotikų prekeivių. Bausmė daug didesnė negu vartotojams. Ar esate įsitikinusi, kad norite tai padaryti? Nes keliaudama namo arba į tos moters namus galite būti suimta ir nepaaiškinsite, kodėl turite narkotikų.

Kažin ar visi narkotikų prekeiviai tokie, ar pakliuvau į rankas kokiam ypatinguoliui? Kuo mieliausiai valandų valandas kalbėčiausi su šiuo vyru, gana gyvu ir prityrusiu. Bet, regis, jis labai užsiėmęs. Prašo, kad po pusvalandžio grįžčiau su grynaisiais. Einu prie bankomato, stebėdamasi savo naivumu. Akivaizdu, kad prekeiviai nesinešioja didelio šios prekės kiekio. Kitaip būtų laikomi narkotikų prekeiviais!

Grįžtu, o jis jau ten. Atsargiai paduodu pinigus, o jis man parodo skardinę, kuri matyti iš tos vietos, kurioje esame.

– Prašom nepalikti prekės tai moteriai pasiekiamoje vietoje, nes ji gali susipainioti ir praryti. Būtų katastrofa.

Šis vyras unikalus: apie viską pagalvoja. Jei būtų daugianacionalinės kompanijos direktorius, uždirbtų krūvą pinigų iš akcininkų premijų.

Dar ketinau pratęsti pokalbį, bet jis jau išspruko. Vėl pasižiūriu į nurodytąją vietą. O jeigu ten nieko nėra? Bet šie vyrai brangina savo reputaciją ir tokių pokštų nekrėstų.

Einu ten, apsidairau, paimu rudą popierinį voką, įsidedu kišenėn ir tučtuojau kviečiu taksi – į dienraščio redakciją. Ir vėl pavėluosiu.

#

Turiu nusikaltimo įkaltį. Sumokėjau krūvą pinigų už tai, kas beveik nesveria.

Bet kaip sužinoti, ar tas vyras manęs neapgavo? Turiu tai patikrinti pati.

Išsinuomoju du ar tris filmus, kurių pagrindiniai veikėjai – narkomanai. Vyras stebisi nauju mano susidomėjimo objektu.

– Juk neketini to daryti, ar ne?

Žinoma, ne! Čia tik tyrimas dienraščiui. Beje, rytoj tikriausiai vėlai pareisiu. Nusprendžiau parašyti straipsnį apie lordo Bairono pilį ir turiu ten pasivaikščioti. Tegu jis nesijaudina.

– Aš ir nesijaudinu. Manau, kad nuo tada, kai buvome pasivaikščioti Nione, reikalai smarkiai pagerėjo. Turime daugiau keliauti, galbūt prieš Naujuosius. Kitą kartą paliksime vaikus mano motinai. Kalbėjausi su žmonėmis, kurie supranta šią bėdą.

„Bėda“ tikriausiai ta, kad jis mano būseną laiko depresija. Su kuo kalbėjosi? Su kokiu nors draugu, kuris negali nulaikyti liežuvio, pirmąkart per daug išgėręs?

– Nieko panašaus. Su poros santykių terapeutu.

Siaubas! Poros santykių terapija buvo paskutinis teiginys, kurį išgirdau tą baisiąją popietę golfo klube. Ar juodu slapčia kalbasi?

– Galbūt dėl tavo bėdos kaltas aš. Nesuteikiau dėmesio, kurio nusipelnai. Nuolat kalbu apie darbą arba tai, ką turime padaryti. Dingsta romantika, būtina laimingai šeimai. Nepakanka vien rūpintis vaikais. Mums reikia daugiau, kol dar esame jauni. Kas žino, ar nevertėtų grįžti į Interlakeną, pakartoti pirmąją kelionę, į kurią išvykome susipažinę? Galime užkopti iš Jungfrau pusės ir grožėtis gamtovaizdžiu iš aukštai.

Poros santykių terapeutas! To dar betrūko.

Pokalbis su vyru man priminė seną patarlę: didžiausias neregys yra tas, kuris nenori matyti.

Kaip jis gali manyti, kad buvau jo apleista? Iš kur ištraukė tokią beprotišką idėją, juk dažniausiai aš nepriimu jo lovoje išskėstomis rankomis ir kojomis.

Jau kuris laikas tarp mūsų nėra intensyvaus seksualinio ryšio. Kai santykiai sveiki, poros stabilumui tai reikalingiau, nei kurti ateities planus arba kalbėtis apie vaikus. Interlakenas man primena tą metą, kai vėlyvą pavakarę vaikštinėdavome po miestą, – nes daugiausia būdavome užsidarę viešbutyje, mylėdavomės ir gerdavome pigų vyną.

Kai ką nors mylime, nesitenkiname tik jo sielos pažinimu; norime pažinti ir kūną. Ar tai būtina? Nežinau, į tai mus veda instinktas.

Ir nėra konkrečios valandos, kurią turėtų tai įvykti, nei taisyklės, kurią vertėtų gerbti. Nėra nieko geriau, kaip atradimas, kai drovumas užleidžia vietą drąsai, tylios dejonės virsta šauksmais arba keiksmažodžiais. Taip, keiksmažodžiais, – turiu didžiulį poreikį girdėti uždraustus ir „begėdiškus“ žodžius, būdama su vyru savo viduje.

Tomis akimirkomis nuolat iškyla klausimai: „Ar smarkiai spaudžiu?“ „Ar turiu pasiskubinti ar palėtinti?“ Tai klausimai ne laiku, jie trukdo, bet sudaro dalį įšventinimo, pažinimo ir abipusės pagarbos. Kuriant tobulą intymumą labai svarbu kalbėtis. Priešingybė būtų tylus ir melagingas nusivylimas.

Tuomet ateina santuoka. Stengiamės elgtis taip pat, ir pavyksta – man pavyko iki tol, kol pirmąkart pastojau, o tai nutiko netrukus. Ir staiga suvokiame, kad viskas pasikeitė.

- Seksas dabar tik naktį, geriausia – šiek tiek prieš užmiegant. Tarsi tai būtų įsipareigojimas, kurį abu priima neklausdami, ar kitas nori. Jei trūksta sekso, kyla įtarimų, todėl geriausia išlaikyti ritualą.
- Jei nebuvo gera, nesakyk, nes rytoj gali būti geriau. Juk esame susituokę, visas gyvenimas priešaky.
- Nebėra nieko, ką būtų galima atrasti, tad stengiamės išgauti didžiausią malonumą iš tų pačių dalykų. Tai tolygu kasdien valgyti šokoladą, nekeičiant jo rūšies ir skonio: čia joks pasiaukojimas, tačiau gal be to nieko ir nėra?

Žinoma, kad yra: žaisliukai, kurių galima nusipirkti sekso parduotuvėse, svingerių klubai, galima pasikviesti dalyvauti trečią žmogų, surizikuoti ir surengti drąsius pasilinksminimus ne tokių tradicinių draugų namuose.

Man visa tai atrodo labai rizikinga. Nežinome, kokios bus pasekmės, verčiau palikti viską, kaip yra.

Ir taip slenka dienos. Kalbėdamiesi su draugais suprantame, kad ta orgazmo vienu metu istorija – drauge susijaudinti, tuo pat metu, glostant tas pačias kūno vietas ir dejuojant unisonu – yra mitas. Kaip galiu patirti malonumą, jei turiu kreipti dėmesį į tai, ką darau? Natūraliausia būtų: liesk mano kūną, išvaryk mane iš proto, o paskui tą patį aš padarysiu su tavimi.

Bet daugel kartų taip nebūna. Bendrystė turi būti „tobula". Kitaip tariant, neegzistuojanti.

Ir atsargiai su dejonėmis, kad nepažadintum vaikų.

Ak, kaip gerai, kad pabaigiau, buvau labai pavargęs(usi) ir nežinau, kaip man tai pavyko. Pasitenkink pats(i)! Labanakt.

Kol vieną dieną abudu suvokiame, kad turime sulaužyti rutiną. Bet, užuot ėję į svingerių klubus, į sekso parduotuves, pilnas nežinia kaip veikiančių aparatėlių, ar į pašėlusių draugų, vis atrandančių ką nauja, namus, nusprendžiame... praleisti laiką be vaikų.

Planuoti romantišką kelionę. Be jokios staigmenos. Kelionę, kurioje absoliučiai viskas bus numatyta ir organizuota.

Ir manome, jog tai puiki mintis.

Rytoj turiu anksti keltis ir dirbti. Tai, kad Jakobas ignoravo mano žinutes, galiausiai mane suartino su vyru. Vis dėlto kerštą tebeketinu įvykdyti.

Teisybė, jau beveik nebenoriu to daryti, bet man nepatinka palikti savo užmojus pusiau įgyvendintus. Gyventi – tai priimti sprendimus ir patirti pasekmes. Jau seniai to nedarau, ir galbūt tai viena iš priežasčių, kodėl aš vėl ankstų rytą žiūriu į lubas.

Ta istorija su nuolatiniu žinučių siuntimu vyrui, kuris mane atstumia, gaišta laiką ir netenka pinigų. Nebesu suinteresuota jo laime. Išties trokštu, kad būtų gana nelaimingas, nes pasiūliau jam tai, ką turiu geriausia, o jis pasiūlė man poros terapiją.

Ir todėl turiu įkišti tą raganą į cypę, nors dėl to mano siela daug amžių degtų skaistykloje.

Turiu? Iš kur ištraukiau tą mintį? Esu pavargusi, labai pavargusi ir negaliu užmigti.

„Ištekėjusios moterys dažniau kenčia depresiją nei vienišos“, – buvo teigiama šiandien paskelbtame dienraščio straipsnyje.

Neskaičiau jo. Bet šiais metais jaučiuosi labai labai keistai.

Mano gyvenimas klostosi puikiai, visiškai taip, kaip planavau būdama paauglė, esu laiminga... bet staiga kažkas nutinka.

Tai lyg kompiuterį užkrėtęs virusas. Tuomet jis ima naikinti, lėtai, bet nenumaldomai. Viskas sulėtėja. Kai kurioms svarbioms programoms atverti reikia daug atminties. Kai kurie archyvai – nuotraukos, tekstai – dingsta be pėdsako.

Ieškome priežasties ir nieko nerandame. Klausiame draugų, kurie daugiau apie tai išmano, bet ir jiems nepavyksta aptikti priežasties. O kompiuteris tuštėja, lėtėja ir jau nebėra mūsų. Dabar jo savininkas – neaptinkamasis virusas. Žinoma, visada galime pakeisti kompiuterį, bet kaip ten likusi informacija, kuriai sutvarkyti prireikė tiek metų? Ar ji prarasta visam laikui?

Tai neteisinga.

Nė kiek nekontroliuoju to, kas vyksta. Absurdiška aistra vyrui, kuris šiuo metu turbūt mano, kad priekabiauju. Santuoka su vyru, kuris atrodo artimas, bet niekada neparodo savo silpnybių ir pažeidžiamų vietų. Noras sužlugdyti tą, kurią mačiau tik kartą, šitaip viliantis išvaikyti vidines savo šmėklas.

Daugelis sako: laikas viską išgydo. Tai netiesa.

Matyt, laikas gydo tik tai, kas gera ir ką mums patiktų išsaugoti amžiams. Jis mums byloja: „Nesileisk apgaunamas, tikrovė štai kokia." Todėl tai, ką skaitau norėdama pakelti dvasią, neilgam išlieka. Mano sieloje yra atsivėrusi skylė, kuri sugeria visą teigiamą energiją, ir lieka tuštuma. Pažįstu tą skylę – gyve-

nau su ja nemažai mėnesių, – bet nežinau, kaip išsprukti iš jos spąstų.

Jakobas mano, kad man reikia poros terapijos. Mano šefas laiko mane puikia žurnaliste. Sūnūs įžvelgia mano elgesio permainą, bet nieko neklausia. Mano vyras suprato, ką jaučiu, tik tada, kai nuėjome į restoraną ir pamėginau atverti jam savo sielą.

Imu iš galvūgalio „iPad". Dauginu 365 iš 70. Gaunu 25 550. Vidutiniškai tiek dienų gyvena normalus žmogus. Kiek jų jau iššvaisčiau?

Žmonės aplink mane gyvena viskuo skųsdamiesi. „Dirbu aštuonias valandas per dieną, jei būsiu paaukštintas, imsiu dirbti po 12." „Nuo tada, kai vedžiau/ištekėjau, nebeturiu laiko sau." „Ieškojau Dievo, tai dabar turiu eiti į pamaldas, mišias ir religines apeigas."

Visa tai, ko su tokiu entuziazmu ieškome ir ką suaugę pasiekiame, – meilė, darbas, tikėjimas – galiausiai virsta pernelyg sunkia našta.

Yra tik vienas būdas nuo to pabėgti: per meilę. Mylėti ir paversti vergiją laisve.

Bet šiuo metu man nepavyksta mylėti. Jaučiu tik neapykantą.

Ir, kad ir kaip tai atrodo absurdiška, ji bent kiek įprasmina mano dienas.

Ateinu ten, kur Mariana skaito savo filosofijos paskaitas, – į priestatą, kuris, mano nuostabai, yra viename iš Ženevos universitetinės ligoninės miestelių. Tuomet imu savęs klausti: ar šis įžymus kursas, kuris įrašytas jos CV, nėra vien tik fakultatyvas, neturintis jokios akademinės vertės?

Pastačiau automobilį prekybos centre ir beveik kilometrą ėjau iki čia, iki žemų pastatų grupelės gražiame žaliame lauke, kuriame tyvuliuoja ežerėlis ir pastatytos kryptį nurodančios rodyklės. Čia institucijų statiniai, kurie, nors atrodo nesusiję, gerai pagalvojus, vienas kitą papildo: ligoninės sparnas pagyvenusiems ir psichiatrijos ligoninė. Beprotnamis yra gražiame XX amžiaus pradžios pastate, čia lavinasi iš visos Europos atvykę psichiatrai, slaugės, psichologai ir psichoterapeutai.

Einu pro keistą įrenginį, panašų į vartus oro uostų tūpimo tako gale.

Kad sužinočiau jo paskirtį, turiu perskaityti lentelę ant šono. Tai skulptūra, pavadinta „Perėjimas 2000“, „vizuali muzika“, kurią sudaro dešimt gulsčių užtvarų, apšviestų raudonomis šviesomis. Klausiu savęs, ar ją sukūręs žmogus – vienas iš internų, bet skaitau toliau ir atrandu, jog tai įžymios skulptorės kūrinys.

Taigi gerbkime meną. Bet man ši istorija nerodo, kad visas pasaulis yra normalus.

Dabar pietų metas – man vienintelė per dieną laisva valandėlė. Įdomiausi mano gyvenimo įvykiai visada nutinka per pie-

tus – susitikimai su draugėmis, politikais, „šaltiniais" ir narkotikų prekeiviais.

Auditorijos dabar tikriausiai tuščios. Negaliu eiti į bendruomenės restoraną, kur Mariana – arba ponia Kenig – turbūt gana atsainiai atmeta į šoną savo šviesius plaukus, ten studijuojantys vaikinai įsivaizduoja, ką daryti, kad suvedžiotų tokią įdomią moterį, o merginos žiūri į ją kaip į elegancijos, protingumo ir gero elgesio pavyzdį.

Pasuku į registratūrą ir klausiu, kur yra ponios Kenig auditorija. Mane informuoja, kad dabar pietų metas (negali būti, kad aš to nežinočiau). Sakau, kad nenoriu trukdyti jos poilsio valandėlę, todėl palauksiu prie auditorijos durų.

Esu apsirengusi kaip visiškai normalus žmogus, vienas iš tų, kurie nužvelgiami ir tuoj pat pamirštami. Vienintelė įtartina detalė, kad apsiniaukusią dieną esu su tamsiais akiniais. Pro lęšių apačią leidžiu administratorei pastebėti kelis tvarsčius. Ji tikrai padarys išvadą, kad esu ką tik pasidariusi plastinę operaciją.

Einu ten, kur Mariana skaito paskaitas, stebėdamasi savo savitvarda. Įsivaizdavau, jog bijosiu, kad kelio viduryje galiu atsisakyti savo sumanymo, bet ne. Esu čia ir jaučiuosi laisvai. Jei kada nors turėčiau rašyti apie save, elgčiausi kaip Merė Šeli ir jos personažas Viktoras Frankenšteinas: tenorėjau išsivaduoti iš rutinos, ieškoti geresnio motyvo savo neįdomiam gyvenimui be iššūkių. Rezultatas buvo monstras, galintis kompromituoti nekaltuosius ir gelbėti kaltuosius.

Visi turi tamsiąją pusę. Visi nori patirti absoliučią valdžią. Skaitau kankinimų ir karo istorijas ir suprantu, jog tuos, kurie sukelia kančias, kai gali pasinaudoti valdžia, skatina nežinomas monstras, bet grįžę namo jie tampa klusniais šeimos tėvais, tėvynės tarnais ir puikiais vyrais.

Prisimenu, kaip manęs, dar jaunos, kartą vienas mylimasis prašė pasirūpinti jo pudeliu. Nekenčiau to šunėko. Turėjau dalytis su juo dėmesiu vyro, kurį mylėjau. Aš norėjau *visos* jo meilės.

Tą dieną nusprendžiau atkeršyti tam neprotingam gyvūnui, kuris niekuo neprisidėjo prie žmonijos augimo, bet kurio pasyvumas žadino meilę ir švelnumą. Ėmiau jį pulti taip, kad neliktų žymės: badyti segtuku, įsmeigtu į šepečio galą. Šunėkas dejavo, lojo, bet nesilioviau, kol pavargau.

Parėjęs mano mylimasis apkabino mane ir pabučiavo kaip visada. Padėkojo, kad prižiūrėjau jo pudelį. Mylėjomės ir gyvenimas tęsėsi kaip anksčiau. Šunėkai nekalba.

Galvoju apie tai eidama į Marianos auditoriją. Kaip aš galiu tai daryti? Bet juk visi gali. Jau esu mačiusi vyrų, beprotiškai įsimylėjusių savo žmonas, pametančių galvas ir mušančių jas, kad tuoj pat galėtų verkdami prašyti atleidimo.

Esame nesuprantami gyvūnai.

Bet kodėl turėčiau šitaip pasielgti su Mariana, jei ji tik paniekino mane per šventę, ir viskas? Kam kurti planą, rizikuoti taip, kad net ėjau pirkti narkotikų, o paskui stengtis juos įdėti į jos stalčių?

Nes ji gavo tai, ko negavau aš: Jakobo dėmesį ir meilę.

Ar tokio atsakymo pakanka? Jei taip, šiuo metu 99,9 procento žmonių rengtų sąmokslus sužlugdyti vieni kitus.

Nes pavargau krimstis. Nes tos bemiegės naktys išvarė mane iš proto. Nes, apimta beprotystės, jaučiuosi gerai. Nes nebūsiu demaskuota. Nes noriu liautis apie tai įkyriai galvoti. Nes rimtai sergu. Nes nesu vienintelė. *Frankenšteinas* niekada neišimamas iš apyvartos, nes mokslininkas ir pabaisa visiems primena juos pačius.

Sustoju. „Rimtai sergu.“ Tai reali tikimybė. Galbūt dabar pat turiu išeiti iš čia ir susirasti gydytoją. Padarysiu tai, bet pirma

turiu baigti užduotį, kurią išsikėliau, net jei paskui gydytojas įspės policiją – saugodamas profesinę paslaptį ir neišduodamas manęs, bet sykiu padėdamas išvengti neteisybės.

Prieinu prie auditorijos durų. Apmąstau visus „nes“, kuriuos išvardijau pakeliui. Vis tiek įžengiu nedvejodama.

Ir pamatau pigų stalą be jokio stalčiaus. Vien medienos plokštė ant ištekintų kojų. Gali pasidėti kelias knygas, rankinę, ir viskas.

Turėjau šitai numatyti. Jaučiu nusivylimą ir sykiu palengvėjimą.

Koridoriai, ką tik buvę tylūs, vėl ima rodyti gyvybės ženklus: žmonės grįžta į auditorijas. Išeinu neatsigręždama, ten link, kur eina jie.

Koridoriaus gale yra durys. Atidarau jas ir atsiduriu priešais šiek tiek iškeltą senstelėjusių žmonių ligoninę, kurios sienos masyvios ir – esu įsitikinusi – apšiltinimas puikus. Įžengiu ir registratūroje teiraujuosi išgalvoto žmogaus. Mane informuoja, kad tas žmogus tikriausiai yra kitoje vietoje, Ženeva turbūt iš visų miestų turi daugiausia prieglaudų kvadratiniam metrui. Slaugytoja siūlosi paieškoti kompiuteryje. Sakau, kad nereikia, bet ji neatstoja:

– Man tai nieko nekainuoja.

Kad išvengčiau įtarimų, sutinku, tegu ieško. Kol ji pluša prie kompiuterio, balkone pasiimu knygą ir imu sklaidyti.

– Istorijos vaikams, – sako slaugytoja, neatitraukdama akių nuo ekrano. – Internai jas dievina.

Ir ne veltui.

Atsitiktinai atverčiu puslapį:

Peliukas gyveno prislėgtas, bijodamas katino. Vienas didis burtininkas jo pasigailėjo ir pavertė katinu. Tuomet jis ėmė bijoti šuns, ir burtininkas pavertė jį šunimi.

Tada jis ėmė bijoti tigro. Burtininkas, labai kantrus, pasitelkė savo galias ir pavertė jį tigru. Tuomet jis ėmė bijoti medžiotojo. Galiausiai burtininkas pasidavė ir vėl pavertė jį pele sakydamas:

– Kad ir ką darysiu, niekas tau nepadės, nes tu nesupratai savo augimo. Geriausia tau vėl būti tuo, kas visada buvai.

Registratorei nepavyksta rasti išgalvoto paciento. Atsiprašo. Aš padėkoju ir ruošiuosi išeiti, bet ji, regis, laiminga, radusi su kuo paplepėti.

– Ar jūs, ponia, manote, kad pravartu darytis plastinę operaciją?

Darytis plastinę operaciją? Ak, taip. Prisimenu pleistriukus po savo tamsiais akiniais.

– Dauguma pacientų čia jau pasidarę plastines. Jūsų vietoje to vengčiau. Tai sutrikdo pusiausvyrą tarp kūno ir proto, – aš neklausiau jos nuomonės, bet ji, įsijautusi į humanitarinę pareigą, kalba toliau: – Senatvė labiausiai traumuoja tuos, kurie mano, kad gali kontroliuoti metų tėkmę.

Paklausiu, kokios ji tautybės: vengrė. Aišku. Nepaklausti, šveicarai niekada nereikštų nuomonės.

Padėkoju už pastangas ir išeinu, nešdamasi akinius ir pleistrus. Maskuotė suveikė, bet planas – ne. Miestelis vėl ištuštėjo. Dabar visi mokosi, kaip mąstyti, kaip rūpintis, kaip priversti mąstyti kitus.

Apsuku didelį ratą ir grįžtu į tą vietą, kur pasistačiau automobilį. Iš tolo matau psichiatrijos ligoninę. Ar turėčiau būti joje?

Ar visi esame tokie? – klausiu savo vyro, kai vaikai jau užmigę, o mes rengiamės miegoti.

– Kokie – tokie?

Tokie kaip aš: jaučiuosi tai šauni, tai labai bloga.

– Manau, kad taip. Gyvename kontroliuodami save, kad pabaisa neišlįstų iš savo slėptuvės.

Tai tiesa.

– Nesame tokie, kokie trokštame būti. Esame tokie, kokių reikalauja visuomenė. Tokie, kokius pasirinko mūsų tėvai. Nieko nenorime apvilti, jaučiame didžiulį poreikį būti mylimi. Todėl nuslopiname geriausią savo dalį. Pamažu tai, kas buvo mūsų svajonių šviesa, virsta mūsų košmarų pabaisa. Neįgyvendinti planai, nepatirtos progos.

Kiek žinau, psichiatrija tai vadina maniakine depresija, o tie, kurie stengiasi išlikti politiškai korektiški, pradėjo vadinti bipoliniu sindromu. Iš kur ištrauktas šis pavadinimas? Ar šiaurės ir pietų poliai kartais nėra kas kita? Jie turėtų būti mažuma...

– Žinoma, šis dvilypumas būdingas mažumai. Bet lažinuosi, kad tokia pabaisa tūno beveik kiekviename žmoguje.

Viena vertus, niekšė, kuri gali apkaltinti nekaltą, nors nesugeba gerai paaiškinti tokios neapykantos priežasties. Kita vertus, motina, kuri su meile rūpinasi šeima ir sunkiai dirba, kad nieko netrūktų jos mylimiems artimiesiems, nors irgi nesupranta, iš kur ima jėgų, kad išsaugotų šį jausmą nepriekaištingą.

– Prisimeni Džekilą ir Haidą?

Regis, *Frankenšteinas* nėra vienintelė knyga, tebeleidžiama nuo tada, kai buvo paskelbta pirmą kartą: *Nepaprasta daktaro Džekilo ir misterio Haido istorija*, kurią parašė Robertas Luisas Stivensonas per tris dienas, sulaukė tokios pat sėkmės. Veiksmas vyksta XIX amžiaus Londone. Gydytojas ir tyrėjas Henris Džekilas tiki, kad gėris ir blogis būdingas kiekvienam žmogui. Jis yra pasiryžęs įrodyti savo teoriją, kurią pašiepia visi jo pažįstami, kartu ir tėvas, ir sužadėtinė Beatričė. Nenuilstamai darbuojasi savo laboratorijoje ir jam pavyksta sukurti formulę. Nenorėdamas rizikuoti kieno nors gyvybe, pritaiko ją sau, o ne jūrų kiaulytėi.

Štai tada ir atsiskleidžia demoniškoji jo pusė, kurią jis pavadina misteriu Haidu. Džekilas tiki galįs kontroliuoti Haido išėjimus ir atėjimus, bet greitai suvokia, kad skaudžiai klydo: kai išleidžiame savo blogąjį aš, jis galiausiai visiškai nustelbia tai, kas mūsų viduje yra geriausio.

Tai galioja visiems individams. Taip nutinka ir tironams, kurie dažniausiai iš pradžių turi puikių ketinimų, bet pamažu, norėdami padaryti tai, ką laiko gėriu, pasinaudoja blogiausia žmogaus prigimties savybe: teroru.

Esu sutrikusi ir išsigandusi. Ar tai gali nutikti kiekvienam iš mūsų?

– Ne. Tik mažuma nelabai aiškiai suvokia, kas teisinga, o kas klaidinga.

Nežinau, ar ta mažuma tokia jau maža: šį tą panašaus jau patyriau mokykloje. Turėjau mokytoją, kuris gebėdavo būti pats geriausias žmogus pasaulyje, bet staiga persimainydavo ir mane visiškai suglumindavo. Visi mokiniai gyveno jo bijodami, nes niekas neįstengė numatyti, koks jis bus kiekvieną dieną.

Bet kas drįstų skųstis? Juk mokytojai visada teisūs. Be to, visi manė, kad jis turi namie sunkumų, kurie tuoj išsispręs. Kol vieną dieną jo misteris Haidas ištrūko ir jis užpuolė savo kolegą. Žinia apie tą įvykį pasiekė vadovybę, ir jis buvo atleistas.

Nuo to laiko ėmiau šalintis žmonių, kurie rodo perdėtą švelnumą.

– Kaip *tricoteuses**.

Taip, panašių į tas darbininkes, kurios troško teisingumo ir duonos vargšams ir kovojo, kad išvaduotų Prancūziją nuo Liudviko XVI padarytų perlenkimų. Kai įsiviešpatavo Teroras, jos anksti ateidavo į giljotinos aikštę, užsiimdavo sau vietas pirmoje eilėje ir, laukdamos pasmerktųjų mirti, mezgė. Galbūt jos buvo šeimos motinos, kurios šiaip jau rūpinosi savo vaikais ir vyrais.

Mezgimas, norint praleisti laiką tarp vienos nukirstos galvos ir kitos.

– Tu stipresnė už mane. Visada to pavydėjau. Galbūt todėl niekada pernelyg atvirai neatskleidžiau savo jausmų: kad nepasirodyčiau silpnas.

Pats nežino, ką kalba. Bet pokalbis jau baigėsi. Jis nusisuka į šoną ir užmiega.

O aš su savo „stiprybe“ lieku viena ir spoksau į lubas.

* Mezgėjos. (Pranc.)

Šią savaitę padarau tai, ko pati sau prisižadėjau niekados nedaryti: apsilankyti pas psichiatrus.

Gavau tris konsultacijas pas skirtingus gydytojus. Jų darbotvarkė buvo perkrauta: tai ženklas, kad Ženevoje daugiau išmuštų iš pusiausvyros žmonių, nei įsivaizduojame. Pradėjau nuo to, kad tai skubu, ir sekretorės argumentavo, esą visiems skubu, padėkojo už mano susidomėjimą, daug aimanavo, bet negalėjo išbraukti kitų pacientų.

Griebiausi kozirio, kuris niekada neapvilia: pasakiau, kur dirbu. Magiškas žodis „žurnalistas", pasakytas po svarbaus dienraščio pavadinimo, geba tiek atidaryti duris, tiek jas uždaryti. Šiuo atveju jau žinojau, kad rezultatas bus palankus. Konsultacijos buvo paskirtos.

Nieko neįspėjau – nei vyro, nei šefo. Apsilankiau pas pirmąjį psichiatrą – iš dalies svetimšalį, kalbantį su britišku akcentu. Jis tuoj perspėjo, kad nepriima socialinio draudimo. Įtariau, kad Šveicarijoje dirba nelegaliai.

Kuo kantriausiai paaiškinau, kas man darosi. Pasitelkiau Frankenšteino ir jo pabaisos, daktaro Džekilo ir pono Haido pavyzdžius. Meldžiau, kad padėtų man suvaldyti pabaisą, iškylančią į paviršių ir grasinančią išsisukti iš mano kontrolės. Gydytojas paklausė, ką tai reiškia. Nesileidau į smulkmenas, kurios galėtų mane kompromituoti, kaip antai mėginimas pakišti įkaltį, kad tam tikra moteris būtų neteisingai apkaltinta narkotikų platinimu.

Nusprendžiau pameluoti: paaiškinau, kad man kyla žudikiškų minčių, ketinau nužudyti savo vyrą miegantį. Jis paklausė, ar kuris nors iš mudviejų turime meilužį, atsakiau, kad ne. Jis puikiai mane suprato ir manė, kad tai normalu. Metai gydymosi, susitinkant tris kartus per savaitę, šį instinktą sušvelnintų 50 procentų. Buvau šokiruota! O jei per tą laiką nužudysiu savo vyrą? Jis atsakė, jog tai, kas dedasi, yra „perkėlimas“, „fantazija“, tikrieji žudikai niekada neieško pagalbos.

Jis iš manęs paėmė 250 Šveicarijos frankų ir paprašė sekretorės pažymėti reguliarias konsultacijas, pradedant nuo kitos savaitės. Padėkojau, pasakiau, kad turiu pasitikrinti savo dienotvarkę, ir uždariau duris, nusprendusi niekada čia nebegrįžti.

Antroji konsultantė buvo moteris. Ji priėmė socialinį draudimą ir buvo atviresnė, išklausė, ką norėjau jai papasakoti. Pakartojau istoriją apie norą nužudyti savo vyrą.

– Na, kartais aš irgi noriu nužudyti savąjį, – tarė ji šypsodamasi. – Bet mudvi žinome, kad jei visos moterys įgyvendintų savo slaptus troškimus, beveik visi vaikai liktų be tėvo. Tai normalus impulsas.

Normalus?

Skyrusi laiko pokalbiui, per kurį paaiškino, kad esu „įgąsdinta“ santuokos, kuriai, „be abejonės, stinga erdvės augti“, ir kad mano seksualumas „sukelia hormoninių sutrikimų, plačiai aprašytų medicinos literatūroje“, ji paėmė receptų knygą ir išrašė žinomų antidepresantų. Pridūrė, kad kol vaistai padarys poveikį, aš dar patirsianti mėnesį pragaro, bet netrukus visa tai liks tik nemalonus prisiminimas.

Žinoma, jei gersiu tabletes. O kiek laiko?

– Būna labai įvairiai. Bet garantuoju, kad po trejų metų jau galėsite sumažinti dozę.

Didysis socialinio draudimo keblumas yra tas, kad sąskaita siunčiama į paciento namus. Sumokėjau grynaisiais, uždariau duris ir vėl prisiekiau niekada čia nebegrįžti.

Galiausiai nuėjau į trečią konsultaciją, vėl konsultavo vyras, o kabineto dekoracijos tikriausiai atsiėjo krūvą pinigų. Priešingai nei ankstesni, šis atidžiai mane išklausė ir parodė, kad sutinka su manimi. Aš iš tikrųjų rizikavau nužudyti savo vyrą. Buvau potenciali žudikė. Ėmiau prarasti pabaisos kontrolę, o paskui nesugebėjau vėl grąžinti jos į narvą.

Galop kuo atsargiausiai paklausė, ar vartoju narkotikus.

Pavartojau tik kartą, atsakiau.

Jis nepatikėjo. Pakeitė temą. Šiek tiek pasikalbėjome apie konfliktus, su kuriais visi norom nenorom kasdien susiduriame, o paskui jis vėl grįžo prie narkotikų klausimo.

– Turite manimi pasitikėti. Niekas nevartoja narkotikų tik kartą. Žinokite, mes laikomės profesinio konfidencialumo. Jei kam nors apie tai pasakyčiau, prarasčiau gydytojo licenciją. Verčiau kalbėtis atvirai, tada paskirsiu jums kitą konsultaciją. Ne tik jūs turite priimti mane kaip gydytoją. Aš irgi turiu priimti jus kaip pacientę. Štai kaip tai veikia.

Ne, spyriausi. Nevartoju narkotikų. Žinau įstatymus ir neatėjau čia meluoti. Noriu tik greitai išspręsti tą problemą, kol nepadariau ko nors blogo žmonėms, kuriuos myliu ir kurie yra greta.

Jo įsijaučiantis veidas buvo šiurkštus ir geras. Jis linktelėjo ir tada atsakė:

– Jūs nugyvenote daugelį metų, kaupdama šias įtampas, o dabar norite per dieną nuo jų išsivaduoti. Psichiatrija ar psichoanalizė to neįstengia. Mes nesame šamanai, kurie magišku judesiu išvaro piktąją dvasią.

Aišku, jis ironizavo, bet galiausiai pakišo man puikią mintį. Mano dienos ieškant psichiatrų pagalbos pasibaigė.

Post Tenebras Lux.**.** Po tamsos – šviesa.

Stoviu prieš senąją miesto sieną, šimto metrų pločio paminklą, su įspūdingomis keturių vyrų statulomis, prie kurių šliejasi kitos, mažesnės. Viena jų išsiskiria iš kitų. Ji su kepure ant galvos, ilgabarzdė, rankose laiko tai, kas toje epochoje buvo galingiau už kulkosvaidį: Bibliją.

Laukdama galvoju: jei šis vyras iš vidurio būtų gimęs dabar, visi, o ypač prancūzai ir viso pasaulio katalikai, vadintų jį teroristu. Jo veiklos taktika, įgyvendinant tai, ką laikė aukščiausia tiesa, skatina mane susieti jį su iškreiptu Osamos bin Ladeno protu. Abudu siekė to paties: įkurti teokratinę valstybę, kurioje visi, nevykdantys to, kas laikoma Dievo įstatymu, turi būti nubausti.

Ir nė vienas iš tų dviejų vyrų, siekdamas savojo tikslo, nė nesudvejojo, ar pasinaudoti teroru.

Jis – vardu Jonas Kalvinas, ir Ženeva buvo jo veiklos laukas. Šimtai žmonių buvo nuteisti myriop, ir netoli nuo čia jiems buvo įvykdyta mirties bausmė. Ne tik katalikai, drįsę išsaugoti savo tikėjimą, bet ir mokslininkai, ieškoję tiesos ir ligų išgydymo būdų ir nepaisę pažodinio Biblijos supratimo. Garsiausias atvejis – Migelis Servetas, atradęs mažąjį kraujotakos ratą ir sudegintas ant laužo.

Nėra klaidinga bausti eretikus ir šventvagius. Taip netampame jų nusikaltimų bendrininkais [...]. Čia remiamasi ne žmogaus autoritetu, taip kalba Dievas [...]. Tad jei Jis reikalauja iš mūsų ko nors be galo rimto, norėdami parodyti, jog Jį deramai garbiname, tarnystę

Jam iškelkime aukščiau už bet kokį žmogišką supratimą, nesigailėkime giminių nei jokio kraujo ir užmirškime bet kokį žmoniškumą, kai svarbu kova už Jo šlovę.

Naikinimas ir mirtis neapsiribojo Ženeva: Kalvino apaštalai, galbūt ir įkūnyti mažesnėmis šio paminklo statulomis, savo žodį ir netoleranciją paskleidė po visą Europą. 1566 metais Olandijoje kelios bažnyčios buvo sugriautos, o „maištininkai“ – kitaip tariant, kitokio tikėjimo žmonės – išžudyti. Daugybė meno kūrinių supleškėjo ant laužo – kaip „stabmeldystės“ apraiška. Dalis istorinio ir kultūrinio paveldo buvo sunaikinta ir prarasta amžiams.

O nūdien mano sūnūs studijuoja Kalviną mokykloje, tarsi jis būtų didis švietėjas, vyras, kupinas naujų idėjų, „išvadavęs“ mus iš katalikų jungo. Revoliucionierius, vertas didžios vėlesnių kartų pagarbos.

Po tamsos – šviesa.

Kas dėjosi šio vyro galvoje? – klausiu savęs. Gal praleido daug nemigo naktų, kad sužinotų, kurią kas dešimtą šeimą sunaikinti, vaikus atskyrus nuo tėvų, ir kieno krauju užtvindyti grindinį? Ar buvo taip įsitikinęs savo misija, kad jam nekilo jokių abejonių?

Ar manė, kad viską galima pateisinti, prisidengus meile? Nes tuo ir aš abejoju, tai ir yra dabartinių mano sunkumų esmė.

Daktaras Džekilas ir misteris Haidas. Kaip liudija Kalviną gerai pažinoję žmonės, jis buvo geras savo artimiesiems, gebantis sekti Jėzaus žodžiais ir padaryti stebinančių nuolankumo gestų. Buvo baisus, bet ir mylimas, – ir šia meile galėjo uždegti minias.

Kadangi istoriją rašo nugalėtojai, niekas nebeprisimena jo žiaurybių. Dabar jis laikomas sielų gydytoju, didžiuoju reformatoriumi, išgelbėjusiu mus nuo katalikų erezijos, pilnos angelų, šventųjų, mergelių, aukso, sidabro, indulgencijų ir korupcijos.

#

Ateina vyras, kurio laukiu, ir pertraukia mano apmąstymus. Tai kubiečių šamanas. Paaiškinu jam, kad įtikinau savo leidėją parengti straipsnį apie alternatyvius kovos su stresu būdus. Verslo pasaulis pilnas žmonių, kurie čia elgiasi nepaprastai dosniai, čia tuoj pat išlieja savo įniršį ant silpniausiųjų. Žmonės darosi vis labiau nenuspėjami.

Psichiatrų ir psichoanalitikų darbo kalendorius užpildytas, jie jau nebepajėgia priimti visų pacientų. O niekas negali laukti mėnesius ar metus, kad galėtų gydytis depresiją.

Kubietis klausosi tylomis. Pasiteirauju, ar galime tęsti mūsų pokalbį kavinėje, nes esame lauke, o temperatūra labai nukrito.

– Tai debesis, – sako jis, priimdamas mano kvietimą.

Įžymusis debesis tvyro miesto danguje iki vasario arba kovo, tik kartais jį nustumia mistralis ir išsigiedrija, bet tada temperatūra dar labiau nukrenta.

– Kaip mane susiradote?

Apie jus papasakojo vienas dienraščio apsauginінkas. Redakcijos šefas norėjo, kad paimčiau interviu iš psichologų, psichiatrų, psichoterapeutų, bet tai jau buvo padaryta šimtus kartų.

Man reikia ko nors originalaus, ir jis gali būti tinkamas žmogus.

– Negalite skelbti mano pavardės. To, ką darau, socialinis draudimas neapmoka.

Manau, iš tikrųjų jis nori pasakyti: „Tai, ką darau, yra nelegalu“.

#

Kalbu beveik dvidešimt minučių stengdamasi, kad jis pasijustų laisvai, bet kubietis visą laiką mane tyrinėja. Jo oda tamsi,

plaukai žilsvi, jis žemo ūgio, dėvi kostiumą ir ryši kaklaraištį. Paaiškinu, kad visa, ką jis man pasakys, bus paslaptis. Mus tik domina, ar daug žmonių ieško jo paslaugų. Kiek girdėjau, jis turi gebėjimą gydyti.

– Tai netiesa. Neturiu gebėjimo gydyti. Tik Dievas gali tai padaryti.

Gerai, mes sutariam. Bet kasdien sutinkame ką nors, kas retkarčiais pasielgia keistai. Ir imame galvoti: kas nutiko tam žmogui, juk visada maniau, kad jį gerai pažįstu? Kodėl jis taip agresyviai elgiasi? Gal patiria stresą dėl darbo?

O kitą dieną tas žmogus vėl normalus. Jauti palengvėjimą, bet netrukus pajunti, jog kilimas traukiamas tau iš po kojų, kai mažiausiai to tikiesi. Ir šįkart, užuot klausęs, kas tam žmogui negerai, klausi savęs, ką negerai padarei pats.

Kubietis nieko nesako.

Vis dar manimi nepasitiki.

Ar tai išgydoma?

– Išgydoma, bet tą gali tik Dievas.

Taip, žinau, bet kaip Dievas gydo?

– Labai įvairiai. Žiūrėkit man į akis.

Paklūstu ir atrodo, kad apima savotiškas transas, negaliu kontroliuoti, kur einu.

– Jėgų, kurios vadovauja mano darbui, man suteikta galia prašau mane globojančių dvasių sugriauti gyvenimą tų žmonių ir jų šeimos narių, kurie nuspręs įduoti mane policijai arba įskųsti imigracijos tarnybai.

Kelis kartus mosteli ranka aplink galvą. Tai man atrodo siurrealistiškiausias elgesys pasaulyje, knieti stotis ir eiti šalin. Bet kai susivokiu, jis jau grįžęs į įprastas vėžes – nei labai simpatiškas, nei tolimas.

– Galite klausti. Dabar jumis pasitikiu.

Jaučiuosi šiek tiek išsigandusi. Bet juk neketinu šiam vyrui pakenkti. Užsisakau dar vieną puodelį arbatos ir tiksliai paaiškinu, ko noriu: gydytojai, kuriuos apklausiau, sako, kad gydymas trunka ilgai. Dienraščio apsaugininkas pakomentavo, jog – gerai pasveriu žodžius – Dievas gali pasinaudoti šiuo kubiečiu kaip kanalu, kad būtų baigta gydyti sunki depresija.

– Mes patys susikuriame netvarką savo galvoje. Ji neateina iš išorės. Pakanka paprašyti globojančios dvasios pagalbos, kad įžengtų į sielą ir padėtų sutvarkyti namus. Tačiau niekas nebetiki globojančiomis dvasiomis. Jos ir toliau mus stebi, beprotiškai trokšdamos padėti, bet niekas jų nebesišaukia. Mano darbas – atvesti jas prie to, kam jų reikia, ir palaukti, kol jos atliks savo darbą. Tik tiek.

Hipotetiškai tarkime, kad, pasidavęs agresyvumui, vienas žmogus sumano makiavelišką planą sunaikinti kitą. Pavyzdžiui, apjuodinti jį darbe.

– Taip nutinka kasdien.

Žinau, bet kai tas agresyvumas praeis, kai žmogus atsitokės, ar jo nekankins kaltės jausmas?

– Žinoma. Ir metams bėgant jo būklė tik blogės.

Tuomet neteisingas Kalvino moto: po tamsos – šviesa.

– Kas?

Nieko. Mintimis buvau nuklydusi prie parko paminklo.

– Taip, šviesa tunelio gale yra, jei tai norite pasakyti. Bet kartais žmogus, perėjęs tamsą ir pasiekęs kitą pusę, palieka po savęs didžiulį naikinimo pėdsaką.

Puiku, grįžkime prie temos: prie jo metodo.

– Tai ne mano metodas. Naudojuosi juo daugelį metų, siekdamas pašalinti stresą, depresiją, irzlumą, norą nusižudyti ir daugelį kitų savinaikos būdų, kuriais žmogus sumanė sau pakenkti.

Dieve mano, radau tinkamą žmogų. Turiu išlikti šaltakraujė.

Galime tai vadinti...

– ...susižadintu transu. Savitaiga. Meditacija. Kiekviena kultūra tam turi pavadinimą. Bet atminkite, kad Šveicarijos medicinos draugija į tai žiūri kreivai.

Paaiškinu, kad praktikuoju jogą ir vis tiek neįstengiu pasiekti tokios būsenos, kai problemos sutvarkomos ir išsprendžiamos.

– Ar kalbame apie jus, ar apie reportažą dienraščiui?

Apie abu. Nebesiginu, nes žinau, kad nuo šio vyro nieko neslėpsiu. Įsitikinau tuo tada, kai jis paprašė žiūrėti jam į akis. Paaiškinu, kad jo susirūpinimas išsaugoti anonimiškumą juokingas – daugelis žmonių žino, kad jis priima savo namuose, Verjė. Ir jo paslaugomis naudojasi daugelis žmonių, tarp jų ir policininkai, kuriems patikėta kalėjimų apsauga. Vienas jų man ir pasiūlė aptariamą temą dienraščiui.

– Jūsų problema susijusi su naktimi, – taria jis.

Taip, mano problema tokia. Kodėl?

Naktis, vien dėl to, kad yra naktis, geba atgaivinti mums vaikystės siaubus, vienatvės baimę, nežinomybės klaiką. Tačiau jei pajėgiame įveikti šias naktines šmėklas, lengvai nugalėsime ir dienines. Jei nebijome tamsos, vadinasi, esame šviesos bendrininkai.

Jaučiuosi stovinti prieš pradinės mokyklos mokytoją, aiškinantį man akivaizdžias tiesas. Ar galiu ateiti pas jį į namus, kad atliktų...

– ...egzorcizmo ritualą?

Negalvojau apie tokį pavadinimą, bet kaip tik šito man reikia.

– Nereikia. Matau jūsų viduje daug tamsos, bet kartu ir daug šviesos. Ir šiuo atveju esu įsitikinęs, kad šviesa nugalės.

Kone verkiu, nes tas vyras iš tiesų įžengia į mano sielą, nors negaliu paaiškinti, kaip.

– Pasistenkite kartais naktį leisti sau atsikelti, pasižiūrėti į žvaigždes ir pamėginti apsvaigti nuo begalybės pajautimo. Naktis su visais savo kerais irgi yra kelias į nušvitimą. Kaip tamsaus šulinio dugne yra vandens, kuris numalšina troškulį, taip naktis, kurios slėpinys artina mus prie Dievo, savo tamsoje slepia liepsną, galinčią uždegti mūsų sielą.

Kalbamės beveik dvi valandas. Jis atkakliai teigia, kad man nieko daugiau nereikia, tik leisti sau atsikelti – ir net didžiausi mano nuogąstavimai nepagrįsti. Paaiškinu, kad trokštu keršto. Jis klauso neįterpdamas nė žodelio ir nevertindamas. Kalbėdama imu jaustis geriau.

Jis pasiūlo išeiti ir pasivaikščioti po parką. Vienoje jo poilsio vietų ant žemės pripiešta baltų ir juodų kvadratų, stovi didžiulės plastikinės šachmatų figūros. Nors šalta, keli žmonės žaidžia.

Jis jau praktiškai nieko nebesako – tai aš toliau kalbu be paliovos, kartais dėkodama už gyvenimą, kurį gyvenu, o kartais jį keiksnodama. Sustojame prieš dvi milžiniškas šachmatų lentas. Regis, jis dėmesingesnis žaidimui negu mano žodžiams. Nustoju aimanuoti ir taip pat imu stebėti žaidimą, nors šis manęs nė kiek nedomina.

– Eikit iki galo, – sako jis.

Eiti iki galo? Išduoti savo vyrą, įbrukti į savo varžovės rankinę kokaino ir iškviesti policiją?

Jis juokiasi.

– Matote šiuos žaidėjus? Jiems visada reikia perkelti kurią nors figūrą. Jie negali sustoti viduryje, nes tai reiškia pralaimėti. Ateina akimirka, kai pralaimėjimas neišvengiamas, tačiau jie bent kovoja iki galo. Mes jau turime viską, ko mums reikia. Nieko nebereikia pagerinti. Kvailystė yra manyti, kad esame geri ar blogi, teisūs ar neteisūs. Žinome, kad šiandien Ženevą dengia debesis, kuris galbūt kybos kelis mėnesius, kol bus nupūstas,

bet anksčiau ar vėliau jis pasitrauks. Todėl eikite į priekį ir leiskitės vedama.

Nė vieno žodžio, draudžiančio man daryti tai, ko neturėčiau?

– Nė vieno. Darydama, ko neturėtumėte, pati tai suvoksite. Kaip sakiau restorane, jūsų sielos šviesa didesnė už tamsą. Bet turite žaisti žaidimą iki pabaigos.

Pamanau, kad per visą savo gyvenimą nesu girdėjusi tokio paiko patarimo. Padėkoju už man skirtą laiką, paklausiu, ar esu jam kiek skolinga, ir jis atsako, kad ne.

#

Kai grįžtu į dienraštį, redaktorius klausia, kodėl taip užtrukau. Paaiškinu, jog kalbėjomės nelabai tradicine tema, sunkokai išgavau paaiškinimą, kurio man reikėjo.

– Jei ji tokia jau netradicinė, ar neskatiname neleidžiamos praktikos?

O ar neskatiname neleidžiamos praktikos, kai bombarduojame jaunimą paskatomis perdėtai vartoti? Ar neskatiname avarijų, kai kalbame apie naujus automobilius, galinčius pasiekti 250 kilometrų per valandą greitį? Gal skatiname depresiją ir savižudiškus polinkius, kai skelbiame straipsnius apie sėkmės lydimus žmones, nepaaiškindami, kaip anie to pasiekė, ir priversdami visus kitus pasijusti, nieko vertais?

Vyriausiasis redaktorius nenori daug ginčytis. Galbūt tai net įdomu dienraščiui, kurio pagrindinė dienos informacija buvo „Laimės grandinei pavyksta surinkti Azijos šaliai 8 milijonus frankų“.

Parašau straipsnį iš šešių šimtų žodžių, – tiek daugiausia vietos man buvo skirta, – viską susiradusi internete, nes nesugebėjau nieko panaudoti iš pokalbio su šamanu, – pokalbio, virtusio konsultacija.

Jakobas!

Ką tik prisikėlė ir atsiuntė žinutę, kad kviečia mane kavos – tarsi gyvenime nebūtų tiek daug visko įdomaus, kam būtų galima atsidėti. Kurgi rafinuotas vynų ragautojas? Kur vyras, dabar turintis didžiausią pasaulio afrodiziaką – valdžią?

O svarbiausia – kur paauglystės mylimasis, kurį pažinojau tuomet, kai abiem viskas buvo įmanoma?

Vedė, pasikeitė ir siunčia žinutę – kvietimą išgerti kavos. Ar negalėjo būti kūrybingesnis ir pasiūlyti nudistų koridos Šamoni mieste? Galbūt labiau susidomėčiau.

Visai neketinu atsakyti. Buvau suniekinta, pažeminta jo tylos ištisas savaites. Jis mano, kad atbėgsiu tekina vien todėl, kad suteikė man garbę pakviesdamas drauge ką nuveikti?

Atsigulusi klausausi (per ausines) vienos iš juostų, įrašytų bendraujant su kubiečiu. Dar dalyje, kur dėjausi esanti tik žurnalistė, – o ne savęs pačios išsigandusi moteris, – paklausiau, ar transas (arba meditacija – jo mėgstamas žodis) gali pagelbėti kam nors užmiršti kitą žmogų. Klausiau taip, kad jis galėtų suprasti „meilė“ ar „žodinės agresijos sukelta trauma“, nes kaip tik apie tai tuo metu kalbėjomės.

– Tai gana klampi sritis, – atsakė jis. – Taip, galima sukelti tam tikrą amneziją, bet kadangi tas žmogus susijęs su kitais faktais ir įvykiais, visiškai jį išstumti iš sąmonės praktiškai būtų neįmanoma. Be to, užmiršti – klaidinga nuostata. Teisinga yra eiti pasitikti, žvelgti į akis.

Išklausau visą juostą, mėginu išsiblaškyti, pasižymiu daugiau darbotvarkės punktų, tačiau niekas nepadeda. Prieš užmigdama išsiunčiu Jakobui žinutę, kad priimu kvietimą.

Nesugebu savęs kontroliuoti – štai mano bėda.

– Nesakysiu, kad pasigedau tavęs, nes tu nepatikėsi. Nesakysiu, kad neatsakiau į tavo žinutes, nes bijau vėl įsimylėti.

Aš tikrai tuo nepatikėčiau. Bet leidžiu jam toliau aiškinti tai, kas nepaaiškinama. Esame čia, niekuo neišsiskiriančioje kavinėje Prancūzijos pasienio kaime, Kojonžė prie Salevo, tik penkiolika minučių kelio nuo mano darbo. Kiti taupūs lankytojai – sunkvežimių vairuotojai ir netoliese esančios akmens skaldyklos darbininkai.

Esu vienintelė moteris, išskyrus baro padavėją, kuri vaikšto iš vienos vietos į kitą, pernelyg išsidažiusi ir laidydama juokelius su klientais.

– Nuo tada, kai mano gyvenime pasirodei tu, gyvenu pragare. Nuo tos dienos ten, mano kabinete, kai atėjai imti iš manęs interviu ir apsikeitėme intymumais.

„Apsikeitėme intymumais“ – stipriai pasakyta. Suteikiau jam oralinį. O jis man nedarė nieko.

– Negaliu pasakyti, kad esu nelaimingas, bet jaučiuosi vis vienišesnis, nors niekas to nežino. Net kai būnu su draugais, kai aplinka ir gėrimas puikūs, o pokalbis gyvas ir aš šypsausi, be jokios priežasties nebeįstengiu į tą pokalbį sutelkti dėmesio. Sakau, kad turiu svarbų įsipareigojimą, ir išeinu. Žinau, ko man trūksta: tavęs.

Metas man atsikeršyti: ar nemanai, kad tau reikalinga poros terapija?

– Manau. Bet turėčiau eiti su Mariana, o jos įtikinti nepajėgiu. Jai filosofija paaiškina viską. Ji pastebėjo, jog esu kitoks, bet aš suverčiau kaltę rinkimams.

Kubietis buvo teisus: kai ką turime išgyventi iki galo. Jakobas ką tik išgelbėjo savo žmoną nuo sunkaus kaltinimo narkotikų prekyba.

– Mano pareigos pernelyg išsipūtė, ir aš dar prie to nepripratau. Anot jos, netrukus priprasiu. O tu?

Ką aš? Ką jis nori žinoti?

Mano pastangos priešintis nuėjo perniek tą akimirką, kai pamačiau jį sėdintį vieną prie kampinio stalo, pasistačiusį „Campari" su soda, besišypsantį, – ta šypsena nušvito, vos pamatė mane įeinant. Vėl esame paaugliai, tik šįkart turime teisę užsisakyti alkoholinį gėrimą, nepažeisdami jokio įstatymo. Laikau sustirusias jo rankas – nežinau, ar nuo šalčio, ar iš baimės.

Viskas gerai, atsakau. Pasiūlau, kad kitą kartą susitiktume anksčiau – vasaros laikas baigėsi ir greitai temsta. Jis sutinka, santūriai pabučiuoja į lūpas – susirūpinęs, kad tik neatkreiptų aplinkinių vyrų dėmesio.

– Vienas didžiausių sunkumų man – gražios saulėtos šio rudens dienos. Atitraukiu savo kabineto užuolaidą, matau žmones lauke, kai kurie eina susikibę rankomis, ir jiems nereikia baimintis dėl pasekmių. O aš negaliu rodyti savo meilės.

Meilės? Gal kubiečiui šamanui pagailo manęs ir jis paprašė paslaptingų dvasių pagalbos?

Tikėjausi visko iš šio susitikimo, tik ne vyro, galinčio atverti sielą, kaip dabar. Mano širdis plaka vis smarkiau – iš džiaugsmo, iš nuostabos. Neklausiu nei jo, nei savęs, kodėl tai vyksta.

– Suprask teisingai, nepavydžiu svetimos laimės. Tik nesuvokiu, kodėl kiti žmonės gali būti laimingi, o aš ne.

Jis apmoka sąskaitą eurais, pėsčiomis kertame sieną ir einame prie savo automobilių, kurie pastatyti kitoje gatvės pusėje, – kitaip tariant, Šveicarijoje.

Jau nebėra kur rodyti švelnumo. Atsisveikiname trimis bučiniukais į skruostus ir kiekvienas toliau einame, kur veda likimas.

Kaip ir po golfo klubo, priėjusi savo automobilį suvokiu, kad nepajėgiu vairuoti. Užsimetu gobtuvą nuo šalčio ir patraukiu per tą kaimelį, kur akys veda. Praeinu pro paštą ir kirpyklą. Pamatau atidarytą barą, bet esu labiau linkusi pasivaikščioti ir prasiblaškyti. Man nė kiek nerūpi suprasti, kas vyksta. Tik noriu, kad vyktų.

„Atitraukiu savo kabineto užuolaidą, matau žmones lauke, kai kurie eina susikibę rankomis, ir jiems nereikia baimintis dėl pasekmių. O aš negaliu rodyti savo meilės“, – sakė jis.

Ir kai aš pajutau, kad niekas, ničniekas nesugeba suprasti, kas vyksta mano viduje, – nei šamanas, nei psichoanalitikai, nei vyras, – pasirodei tu, kad man paaiškintum...

Tai vienatvė, nors gyvenu šalia mylimų žmonių, kurie manimi rūpinasi ir trokšta man geriausio, bet galbūt mėgina man padėti tik todėl, kad jaučia tą patį – vienatvę – ir kad solidarumo gestas geležimi ir ugnimi paženklinęs „Aš esu naudingas, nors ir vienišas“.

Nors protas byloja, kad viskas gerai, siela sutrikusi, gerai nežino, kodėl jaučiasi neteisi. Bet ryt ryte pabusime ir rūpinsimės savo vaikais, vyru, meilužiu, savo šefu, tarnautojais, mokiniais, tais dešimtimis žmonių, kurie kasdienybę pripildo gyvybės.

Ir visada šypsosimės, tarsime padrąsinimo žodį, nes niekas kitiems negali paaiškinti vienatvės, ypač kai nuolat turi draugiją. O ta vienatvė egzistuoja ir ardo tai, kas mūsų viduje yra

geriausia, nes mums reikia pasitelkti visą savo energiją, kad atrodytume laimingi, nors niekad nepavyksta apgauti savęs. Ir vis dėlto atkakliai rodome tik rožę, kuri išsiskleidžia kas rytą, o slepiame dygliuotą stiebą, kuris mus žeidžia ir kruvina.

Net žinodami, kad visi kada nors yra jautęsi visiškai vieni, mes išgyvename pažeminimą sakydami: „Esu vienas, man reikia draugijos, turiu nužudyti tą pabaisą, kurią, kaip stebuklinių pasakų slibinus, visi laiko fantazija, bet ji tokia nėra". Laukiu tikro ir doro riterio, kad ateitų, garbingai ją nugalėtų ir galutinai nustumtų į bedugnę, bet riterio kaip nėr, taip nėr.

Ir vis tiek negalime prarasti vilties. Imame daryti tai, ko nesame pratę, rizikuoti labiau, nei yra teisinga ir būtina. Dygliai mūsų viduje auga ir darosi vis skaudesni, bet vis tiek negalime mesti to, ką įpusėjome. Tarsi gyvenimas būtų didžiulis šachmatų žaidimas, kur visi žiūri ir stengiasi pamatyti rezultatą. Dedamės, kad nesvarbu, ar laimėsime, ar pralaimėsime, svarbu varžytis, rangomės, kad tikrieji mūsų jausmai būtų neperprasti ir liktų paslėpti, bet tada...

...Užuot ieškoję draugijos, dar labiau užsisklendžiame, kad galėtume tylomis išsilaižyti savo žaizdas. Arba tada einame vakarieniauti ir pietauti su žmonėmis, kurie visai nesusiję su mūsų gyvenimu ir leidžia laiką ištisai taukšdami apie tai, kas visiškai nesvarbu. Mes net kurį laiką prasiblaškome, užsimirštame, geriame ir švenčiame, bet slibinas tebegyvas. Kol tikrai artimi žmonės pamato, jog kažkas ne taip, ir ima kaltinti save, kad nesugeba padaryti mūsų laimingų. Klausia, kas yra. Atsakome, kad viskas gerai, bet taip nėra...

Viskas labai blogai. Prašau palikti mane ramybėje, nes jau nebeturiu ašarų, kad verkčiau, arba širdies, kad kentėčiau, patiriu tik nemigą, tuštumą, apatiją, jūs irgi jaučiate tą patį, galite paklausti savęs. Bet žmonės neatstoja ir sako, kad tai tik sunkus

etapas arba depresija, nes bijo ištarti tikrąjį ir nelemtąjį žodį: vienatvė.

O mes ir toliau nepaliaujamai ieškome to vienintelio, kuris mus padarytų laimingus: riterio spindinčiais šarvais, galinčio nugalabyti slibiną, paimti rožę ir ištraukti jai dyglius.

Daugelis įrodinėja, kad esame nesąžiningi su gyvenimu. Kiti lieka patenkinti, nes mano, jog kaip tik to ir nusipelnome: vienatvės, nelaimingumo, mat turime viską, o jie ne.

Bet vieną dieną aklieji praregi. Liūdintys paguodžiami. Kenčiantys išgelbstimi. Riteris atvyksta ir mus išvaduoja, gyvenimas vėl pasiteisina...

Bet tu vis tiek turi meluoti ir apgaudinėti, nes dabar aplinkybės kitokios. Kas niekada nenorėjo visko palikti ir patraukti paskui svajonę? Svajonė visada rizikinga, už ją tenka sumokėti, ir ši kaina vienose šalyse – pasmerkimas būti užmėtytai akmenimis, kitose – socialinė tremtis arba abejingumas. Bet visada esama kainos, kurią tenka mokėti. Nors tu ir toliau meluoji, žmonės apsimeta, kad ir toliau tiki, o slapčia jaučia pavydą, už nugaros apkalba, esą tu pati blogiausia, grėsmingiausia. Tu – ne svetimaujantis vyras, kuris pakenčiamas ir kuriuo dažnai žavimasi, o svetimaujanti *moteris*, ta, kuri miega su kitu, apgaudinėja savo vyrą, savo vargšą vyrą, visada tokį supratingą ir meilų...

Bet tu viena žinai, kad tas vyras nesugebėjo atitolinti toli nuo tavęs vienatvės. Nes kažko trūko, nė pati negali paaiškinti – ko, juk myli jį ir nenori jo prarasti. Vis dėlto išvaizdusis riteris, susijęs su nuotykiais tolimuose kraštuose, yra daug stipresnis už tavo troškimą, kad viskas liktų taip, kaip yra, net jei per šventes žmonės žiūri į tave ir tarpusavyje šnekasi, esą būtų geriau pririšti jai ant kaklo girnapusę ir įmesti į jūrą, mat yra labai blogas pavyzdys.

Ir dar labiau viską pablogindamas, tavo vyras viską ištveria tylėdamas. Nesiskundžia ir nekelia scenų. Supranta, kad tai praeis. Tu irgi žinai, kad praeis, bet dabar jis stipresnis už tave.

Ir taip viskas išsitempia – trunka mėnesį, du mėnesius, metus... Visiems kenčiant tylomis.

Nekalbama apie atleidimo prašymą. Tu žvelgi atgal ir matai, kad jau irgi mąstei taip, kaip tie žmonės, kurie dabar tave kaltina. Irgi smerkei tuos, kurie, kaip žinojai, svetimavo, ir įsivaizdavai, kad jeigu jie gyventų kitur, būtų užmėtyti akmenimis. Iki tos dienos, kai tai nutinka tau. Tuomet randi tūkstantį pasiteisinimų, sakai, kad turi teisę nors trumpai būti laiminga, nes riteriai, kurie užmuša slibinus, gyvena tik vaikiškose pasakose. Tikrieji slibinai niekada nemiršta, bet tu vis tiek turi teisę ir pareigą bent kartą gyvenime patirti stebuklinę suaugusiųjų pasaką.

Tuomet stoja akimirka, kurios stengeisi žūtbūt išvengti ir kuri buvo taip ilgai atidėliojama: akimirka priimti sprendimą, ar toliau gyventi kartu, ar išsiskirti visam laikui.

Ir sykiu su šia akimirka įsėlina baimė suklysti, kad ir kokį sprendimą priimtum. Tu rangaisi, stengiesi, kad kas nors pasirinktų vietoj tavęs, kad išvarytų tave iš namų arba iš lovos, nes taip toliau gyventi nebeįmanoma. Pagaliau juk nesame vienas žmogus, esame du ar daugelis, vieni nuo kitų besiskiriantys. Ir kadangi anksčiau niekada to nepatyrei, nežinai, kuo viskas baigsis. Esmė ta, kad dabar esi patekusi į situaciją, kuri privers kentėti vieną arba du, arba visus žmones...

...O ypač ji naikins tave, kad ir ką pasirinktum.

Eismas visiškai sustojęs. Kaip tik šiandien!

Ženeva, turinti mažiau nei 200 tūkstančių gyventojų, elgiasi taip, lyg būtų pasaulio centras. Ir yra žmonių, kurie tuo tiki, atvyksta čionai iš savo šalių, kad dalyvautų vadinamuosiuose „viršūnių susitikimuose“. Šie susitikimai dažniausiai vyksta apylinkėse ir retai paveikia eismą. Daugių daugiausia pamatome virš miesto skraidančius kelis sraigtasparnius.

Nežinau, kas vyko šiandien, bet vieną pagrindinių mūsų kelių uždarė.

Skaičiau šios dienos laikraščius, bet ne miesto redakcinius straipsnius, kur pateikiamos tik vietos naujienos. Žinau, kad didžiosios pasaulio valstybės pasiuntė savo atstovus į „neutralią teritoriją“ aptarti branduolinių ginklų platinimo grėsmės. Ir kaip tai paveikia mano gyvenimą?

Įvairiai. Rizikuoju atvykti pavėlavusi. Užuot važiavusi šiuo idiotišku automobiliu, verčiau būčiau pasinaudojusi visuomeniniu transportu.

#

Kasmet Europoje išleidžiami apie 74 milijonai Šveicarijos frankų (apie 80 milijonų dolerių) privatiems detektyvams, kurie įgudę sekti, fotografuoti ir teikti žmonėms įrodymų, kad juos išduoda sutuoktiniai. Likusi žemyno dalis patiria krizę, įstaigos bankrutuoja ir atleidžia darbuotojus, o neištikimybės rinka klesti ir smarkiai auga.

Ir pelnosi ne tik detektyvai. Informatikos specialistai kuria programėles telefonams, kaip antai „SOS Alibi". Ji veikia labai paprastai: tam tikrą valandą išsiunčia partneriui meilės žinutę tiesiai iš jo adresų. Tad kai gulite tarp paklodžių, gerdami šampaną, į partnerio telefoną ateina torpeda, perspėdama, kad jūs dėl netikėto susirinkimo vėliau išeisite iš darbo. Kita programėlė „Excuse Machine" siūlo aibę atsiprašymų prancūziškai, vokiškai ir itališkai – galite pasirinkti tai dienai tinkamiausią.

Tačiau laimi ne tik detektyvai ir informatikos specialistai, laimi ir viešbučiai. Kadangi kas septintas šveicaras turi nesantuokinį romaną (pagal oficialią statistiką), įvertinus, kiek šalyje gyvena sutuoktinių, atsiranda apie 450 tūkstančių individų, ieškančių kuklaus kambario, kuriame galėtų susitikti. Norėdamas pritraukti klientų, vieno prabangaus viešbučio valdytojas kartą pareiškė: „Turime sistemą, kuri leidžia nuo kreditinės kortelės nuskaitomą sumą parodyti kaip atsiskaitymą už pietus mūsų restorane." Ši įstaiga tapo mėgstamiausia vieta tų, kurie gali mokėti 600 Šveicarijos frankų už popietę. Kaip tik ten aš ir riedu.

Po pusės valandos streso man pavyksta palikti automobilį manevruotojui, taigi tekina kylu į kambarį. Dėl elektroninio pašto tarnybos tiksliai žinau, kur turiu eiti, nieko klausti nereikia.

Nuo kavinės Prancūzijos pasienyje iki tos vietos, kur esu šiandien, nebereikėjo nieko – nei pasiaiškinimų, nei prisiekinėjimų, kad mylime, net kito susitikimo, – kad būtume tikri, jog norime kaip tik to. Abu bijojome daug galvoti ir atsisakinėti, tad sprendimas buvo priimtas daug neklausinėjant ir neatsakinėjant.

Nebėra rudens. Vėl pavasaris, man vėl šešiolika, jam penkiolika. Paslaptingai atgavau sielos nekaltybę (kadangi kūniškoji prarasta visam laikui). Mes bučiuojamės. Dieve mano, jau buvau užmiršusi, kas tai, galvoju. Gyvenau vien ieškodama, ko noriu, – ką ir kaip daryti, kada sustoti, – ir pripažindama tokią pat savo vyro nuostatą. Viskas buvo klaidinga. Vienas jau neatsidavė visiškai kitam.

Galbūt jis sustos dabar. Niekada neperžengėme bučinių ribos. Jie buvo ilgi ir malonūs slaptame mokyklos kampe. Bet aš norėjau, kad visi matytų ir man pavydėtų.

Jis nesustoja. Jo liežuvis kartaus skonio, cigaro ir degtinės mišinys. Aš gėdijuosi ir esu įsitempusi – man reikia rūkyti cigarą ir gerti degtinę, kad būtų lygiosios, galvoju. Švelniai jį atstumiu, einu prie minibaro ir vienu gurkšniu išmaukiu džino buteliuką. Alkoholis degina man gerklę. Paprašau cigaro.

Jis man duoda, prieš tai vis dėlto priminęs, kad kambaryje rūkyti draudžiama. Koks malonumas nusižengti viskam, kartu ir tokioms kvailoms taisyklėms kaip ši! Kartą užtraukiu dūmą ir pasijuntu blogai. Nežinau, ar dėl degtinės, ar dėl cigaro, tačiau, kad ir kas tai būtų, einu į vonią ir išsivemiu į kriauklę. Jis seka paskui mane, pačiumpa mane iš nugaros, bučiuoja man pakaušį ir ausis, glaudžia savo kūną prie manojo, savo sėdmenimis jaučiu jo erekciją.

Mano moraliniai principai – kur jie? Kokia bus mano galva po to, kai išeisiu iš čia ir grįšiu prie įprasto savo gyvenimo?

Jis mane traukia atgal į kambarį. Apsigręžiu ir vėl imu bučiuoti jo burną, tabako, seilių ir degtinės skonio liežuvį. Kandžioju jo lūpas, o jis pirmąkart gyvenime paliečia mano krūtis. Nutraukia suknelę ir numeta į kampą. Sekundės dalį šiek tiek susigėstu savo kūno – jau nebesu mergaitė, kaip tą pavasarį mokykloje. Stovime ten. Užuolaidos atitrauktos, ir Lemano ežeras yra natūrali užtvara tarp mūsų ir žmonių, gyvenančių priešingame krante.

Man labiau patinka įsivaizduoti, jog kas nors mus mato, tai mane dar labiau sujaudina, net labiau nei jo bučiniai ant mano krūtų. Esu klajūnė, prostitutė, kurią vadovaujantis darbuotojas pasisamdė dulkinti viešbutyje, ir galiu padaryti bet ką.

Bet šis jausmas ilgai netrunka. Dar kartą man vėl penkiolika, kai keliskart per dieną masturbuodavausi galvodama apie jį. Spaudžiu jo galvą sau prie krūtinės ir prašau, kad stipriai kandžiotų spenelius, ir šiek tiek rėkiu iš skausmo ir malonumo.

Jis vis dar apsirengęs, o aš visiškai nuoga. Stumiu jo galvą žemyn ir prašau, kad laižytų man lytį. Tačiau šią akimirką jis mane sviedžia į lovą, nusimeta drabužius ir užlipa ant manęs. Jo rankos kažko ieško galvūgalyje. Tai mus išveda iš pusiausvyros ir nukrintame ant grindų. Pradedantiesiems šitaip nutinka, taip – esame pradedantieji ir to nesigėdijame.

Jis randa, ko ieškojo: prezervatyvą. Prašo manęs, kad uždėčiau jį burna. Padarau tai, nepatyrusi ir gana sutrikusi. Nesuprantu, kam to reikia. Netikiu, kad jis mano, jog aš sergu ar duoduosi su visais. Bet gerbiu jo norą. Jaučiu nemalonų skonį tepalo, kuris dengia lateksą, bet esu pasiryžusi išmokti tai daryti. Nė iš tolo neparodau, kad naudojuosi vienu iš jų pirmąkart gyvenime.

Kai pabaigiu, jis nusuka mane nugara ir prašo, kad atsiremčiau į lovą. Dieve mano, tai vyksta! Ir esu dėl to laiminga moteris, galvoju.

Vis dėlto, užuot skverbęsis į mano lytį, pradeda mane turėti iš užpakalio. Tai mane gąsdina. Klausiu, ką daro, bet jis neatsako, tik paima kitą daiktą nuo galvūgalio staliuko ir patepa mano išangę. Suprantu, kad tai vazelinas ar kas nors panašaus. Tuoj pat paprašo manęs masturbuotis ir labai lėtai įeina.

Laikausi jo nurodymų ir vėl jaučiuosi paauglė, kuriai seksas yra tabu, ir man skauda. Ak, Dieve mano, labai skauda. Nebepajėgiu masturbuotis, tik spaudžiu antklodes ir kandžioju lūpas, kad nerėkčiau iš skausmo.

– Sakyk, kad skauda. Sakyk, kad niekada to nedarai. Šauk, – liepia jis.

Dar kartą paklūstu. Beveik viskas yra tiesa – jau dariau keturis ar penkis kartus ir man niekada nepatiko.

Jo judesiai smarkėja. Jis dejuoja iš malonumo. Aš – iš skausmo. Jis stveria mane už plaukų, tarsi būčiau gyvulys, kumelė, ir šuoliavimo greitis didėja. Išeina iš manęs vienu kartu, nusitraukia prezervatyvą, apsuka mane ir mėgaujasi ant mano veido.

Stengiasi sulaikyti dejones, bet jos stipresnės už jo savitvardą. Netrukus užgula mane. Esu viso to išgąsdinta ir sykiu sužavėta. Jis eina į vonią, išmeta prezervatyvą į šiukšlinę ir grįžta.

Gulasi šalia manęs, prisidega dar vieną cigarą, degtinės stikliuką panaudoja kaip peleninę, atsirėmęs man ant pilvo. Daug laiko praleidžiame žiūrėdami į lubas, nieko nesakydami. Jis mane glamonėja. Jau nebėra smurtautojas, koks buvo prieš kelias minutes, bet romantiškas jaunuolis, kuris mokykloje man kalbėdavo apie galaktikas ir susidomėjimą astrologija.

– Nevalia palikti jokio pėdsako.

Ši frazė brutaliai grąžina mane į tikrovę. Iš pažiūros jam tai nėra pirmas kartas. Štai kodėl ir prezervatyvas, ir praktinės priemonės, kad viskas liktų taip, kaip prieš įžengiant į šį kam-

barį. Tylomis jį įžeidinėju ir nekenčiu, bet užsimaskuoju šypsena ir klausiu, ar jis gali patarti, kaip pašalinti kvapus.

Sako, jog užteks, kad parėjusi namo pirma nusimaudysiu, o tik paskui apkabinsiu vyrą. Taip pat pataria atsikratyti kelnaičių, nes vazelinas paliks žymes.

– Jei jis bus namie, įbėk tekina ir sakyk, kad miršti, kaip nori į tualetą.

Jaučiuosi įskaudinta. Taip ilgai vyliausi elgtis kaip tigrė, o galiausiai buvau panaudota kaip kumelė. Bet toks gyvenimas: tikrovė niekada nepriartėja prie romantiškų mūsų paauglystės fantazijų.

Puiku, padarysiu tai.

– Norėčiau vėl su tavimi susitikti.

Na štai. Užteko paprastos frazės, kad vėl pavirstų rojumi tai, kas atrodė pragaras, klaida, klaidingas žingsnis. Taip, aš irgi norėčiau vėl su tavimi susitikti. Buvau nervinga ir drovi, bet kitą kartą bus geriau.

– Iš tiesų buvo puiku.

Taip, buvo puiku, bet tik dabar tai suvokiu. Žinome, kad ši istorija galiausiai yra pasmerkta, bet dabar tai mūsų nedomina.

Daugiau nieko nesakysiu. Tik mėgausiuosi šia akimirka greta jo, palauksiu, kol pabaigs cigarą, apsirengsiu ir pirma nulipsiu žemyn.

Išeisiu pro tas pačias duris, pro kurias ir atėjau.

Sėsiu į tą patį automobilį ir važiuosiu į tą pačią vietą, į kurią grįžtu kas vakarą. Įlėksiu tekina, sakydama, kad man susuko vidurius ir reikia į tualetą. Nusimaudysiu, pašalindama tą mažą jo dalį, kuri liko manyje.

Tik tada pabučiuosiu vyrą ir vaikus.

Tame viešbučio kambaryje mes nebuvome du žmonės, turintys tų pačių ketinimų.

Aš vaikiausi prarastą romaną; jis buvo skatinamas medžiotojo instinkto.

Aš ieškojau savo paauglystės vaikino; jis norėjo patrauklios ir drąsios moters, kuri prieš rinkimus atėjo imti iš jo interviu.

Aš tikėjau, kad mano gyvenimas gali turėti kitokią prasmę; jis temanė, kad popietė jam paįvairins nuobodžias nepabaigiamas diskusijas Kantono taryboje.

Jam tai buvo paprastas, nors ir pavojingas prasiblaškymas. Man – neatleistinas, žiaurus, su egoizmu sumišusio narcisizmo demonstravimas.

Vyrai būna neištikimi, nes taip užkoduota jų genetinė sistema. Moterys tokios būna, nes neturi orumo ir atiduoda ne tik savo kūną, bet visada galiausiai ir šiek tiek savo širdies. Tikras nusikaltimas. Apiplėšimas. Blogiau, nei užpulti banką, nes jei kada nors svetimautoja bus atskleista (o visada būna), padarys nepataisomą žalą šeimai.

Vyrams tai tik „kvaila klaida“. Moterims – dvasinė žmogžudystė visų tų, kurie ją apsupa meile ir remia kaip motiną ir žmoną.

Taip pat, kaip guliu šalia savo vyro, įsivaizduoju Jakobą gulint šalia Marianos. Jam galvoje kiti rūpesčiai: rytdienos politiniai susitikimai, atliktinos užduotys, dienotvarkė, pilna susitarimų susitikti. O aš, idiotė, žiūriu į lubas ir prisimenu kiekvieną

sekundę, kurią praleidau tame viešbutyje, be perstojo vėl matau tą patį pornografinį filmą, kurio veikėja buvau.

Prisimenu akimirką, kai žiūrėjau pro langą ir troškau, kad kas nors visa tai matytų pro žiūronus – galbūt masturbuotųsi, regėdamas mane klusnią, pažemintą, paimamą iš užpakalio. Kaip ši mintis mane jaudino! Varė iš proto ir privertė atrasti tą savo pusę, kurios visiškai nepažinojau.

Man trisdešimt vieneri. Nesu vaikas ir maniau, kad man naujovių jau nebebus. Bet yra. Esu paslaptis sau pačiai, atvėriau tam tikrus šliuzus ir noriu eiti toliau, patirti viską, – mazochizmą, grupinį seksą, fetišus, viską.

Ir nepajėgiu pasakyti: daugiau nebenoriu, nemyliu jo, visa tai buvo mano vienatvės sukurta fantazija.

Galbūt iš tiesų jo nemyliu. Bet myliu tai, ką jis mano viduje pažadino. Elgėsi su manimi be jokios pagarbos, paliko mane be jokio orumo, nepabūgo ir darė, ką norėjo, o aš dar kartą stengiausi mėginti jam įtikti.

Mano protas keliauja į slaptą ir nežinomą vietą. Šįkart valdovė esu aš. Galiu vėl matyti jį nuogą, bet dabar aš įsakinėju, surišu jam rankas ir kojas, sėdu ant veido ir priverčiu tol bučiuoti man lytį, kol nebeištveriu tiek daug orgazmų. Tuoj pat apverčiu jį nugara ir įsiskverbiu į jį pirštais: pirma vienu, paskui dviem, trimis. Jis dejuoja iš skausmo ir malonumo, o aš masturbuojuosi laisva ranka, jausdama, kaip šiltas skystis teka per pirštus, pakeliu juos prie lūpų ir nulaižau po vieną, kad paskui nusivalyčiau jam į veidą. Jis prašo dar. Sakau, kad gana. Čia sprendžiu aš!

Prieš užmigdama masturbuojuosi ir vieną po kito patiriu du orgazmus.

Ta pati nuolatinė scena: mano vyras skaito dienos naujienas planšetiniame kompiuteryje; vaikai jau pasirengę į mokyklą; pro langą įspindusi saulė; o aš deduosi užsiėmusi, nors iš tikrųjų mirštu iš baimės, kad tik niekas nieko neįtartų.

– Tu šiandien atrodai laimingesnė.

Atrodau ir esu, bet neturėčiau. Vakarykštis patyrimas buvo rizikingas visiems, ypač man. Gal ši pastaba rodo kokį nors užslėptą įtarimą? Abejoju. Jis tiki viskuo, ką jam sakau. Ne todėl, kad būtų idiotas, – anaiptol, – bet todėl, kad manimi pasitiki.

Ir tai mane dar labiau erzina. Nesu patikima.

Arba tikriau: esu, taip. Į tą viešbutį mane atvedė nežinomos aplinkybės. Ar tai geras pasiteisinimas? Ne. Labai blogas, nes niekas manęs nevertė iki to eiti. Visada galiu remtis tuo, kad jaučiausi viena, kad negavau reikiamo dėmesio, o sulaukiau tik supratimo ir pakantumo. Sau pačiai galiu pasakyti, kad turėčiau būti labiau išmėginama, statoma akistaton, reikėtų mane iškvosti dėl to, ką darau. Galiu remtis tuo, kad tai nutinka visiems, nors ir tik svajose.

Bet iš esmės tai, kas nutiko, yra labai paprasta: nuėjau į lovą su vyru, nes beprotiškai įsigeidžiau tai padaryti. Daugiau nieko. Jokio intelektinio ar psichologinio pateisinimo. Norėjau dulkintis. Ir taškas.

Pažįstu žmonių, kurie tuokėsi dėl saugumo, statuso, pinigų. Meilė jų sąraše buvo paskutinis punktas. O aš tekėjau iš meilės.

Tuomet kodėl šitaip pasielgiau?

Nes jaučiuosi viena. Ir kodėl?

– Labai smagu matyti tave laimingą, – sako jis.

Atsakau, kad taip, tikrai esu laiminga. Rudens rytas gražus, namai sutvarkyti, esu su vyru, kurį myliu.

Jis atsikelia ir mane pabučiuoja. Vaikai, net gerai nesuprasdami mūsų pokalbio, šypsosi.

– Ir aš esu su moterimi, kurią myliu. Bet kodėl tai sakai dabar?

O kodėl ne?

– Yra rytas. Noriu, kad vėl tai pasakytum šiandien vakare, kai būsime kartu lovoje.

Dieve mano, kas aš esu?! Kam šitai sakau? Kad jis nieko neįtartų? Kodėl nesielgiu taip, kaip visais rytais: lyg stropi žmona, besirūpinanti šeimos gerove? Kokios čia meilumo apraiškos? Jei būsiu labai švelni, galbūt sukelsiu jam įtarimų.

– Nesugebėčiau gyventi be tavęs, – sako jis, grįždamas į savo vietą prie stalo.

Esu pražuvusi. Bet, nors ir keista, nė kiek nesijaučiu kalta dėl to, kas įvyko vakar.

Kai atvykstu į darbą, vyriausiasis redaktorius mane giria. Straipsnis, kurį pasiūliau, šįryt buvo publikuotas.

– Į redakciją atėjo daug elektroninių laiškų, giriančių istoriją su paslaptingu kubiečiu. Žmonės nori žinoti, kas jis. Jeigu jis leis mums paskelbti savo adresą, ilgokai turės darbo.

Kubietis šamanas! Perskaitys dienraštį ir pamatys, kad jis nieko tokio man nesakė. Viską paėmiau iš tinklaraščių apie šamanizmą. Regis, mano krizės neapsiriboja santuokinėmis problemomis: liaujuosi buvusi gera profesionalė.

Vyriausiajam redaktoriui paaiškinu, kaip kubietis žiūrėjo man į akis ir grasino, jei atskleisiu, kas jis. Tačiau viršininkas sako, kad neturiu tikėti tokiomis nesąmonėmis, ir klausia, ar galėčiau duoti jo adresą vieninteliam žmogui: jo žmonai.

– Ji vaikšto gana įsitempusi ir nerami.

Visi vaikšto gana įsitempę ir neramūs, net ir šamanas. Nieko nepažadu, bet pasikalbėsiu su juo.

Vyriausiasis redaktorius prašo, kad paskambinčiau jam *dabar* pat. Padarau tai ir nustembu dėl kubiečio reakcijos. Jis man dėkoja, kad buvau sąžininga ir išlaikiau jo tapatybę paslaptyje, giria mano žinias tuo klausimu. Dėkoju, kalbu apie atsiliepimus ir klausiu, ar galime paskirti kitą susitikimą.

– Bet mes kalbėjomės dvi valandas! Informacijos, kurią jūs gavote, daugiau nei gana!

Žurnalistika kuriama ne taip, aiškinu. Publikuotame straipsnyje labai mažai kas buvo pateikta iš tų dviejų valandų. Di-

dumą man teko surasti naršant. Dabar klausimo turiu imtis kitaip.

Mano šefas nesitraukia nuo manęs, girdėdamas mano pokalbio pusę ir gestikuliuodamas. Kai kubietis jau beveik apsisprendęs padėti ragelį, neatlyžtu, kad straipsnyje dar daug ko trūksta. Turiu nuodugniau patyrinėti moters prisidėjimą prie šių „dvasinių" ieškojimų ir mano viršininko žmona norėtų su juo susitikti. Jis juokiasi. Niekada nesulaužysiu su juo sudaryto susitarimo, bet atkakliai tvirtinu, jog visi žino, kur jis gyvena ir kokiomis dienomis priima.

Prašau sutikti arba atsisakyti. Jei nenorite tęsti pokalbio, rasiu kitą žmogų. Netrūksta tokių, kurie skelbiasi esą specialistai ir gydo pacientus, kone ištiktus nervų priepuolio. Vienintelis skirtumas – jo metodas, bet mieste jis nėra vienintelis dvasios gyduolis. Šįryt mūsų ieškojo daug kitų, dauguma jų afrikiečiai, siekiantys pasigarsinti, užsidirbti pinigų ir susipažinti su svarbiais žmonėmis, kurie juos gintų nuo gresiančios ekspatriacijos.

Kubietis kurį laiką priešinasi, bet jo tuštybė ir konkurencijos baimė galiausiai nugali. Paskiriame susitikimą jo namuose, Verjė. Beprotiškai trokštu pamatyti, kaip jis gyvena, – tai straipsniui suteiks daugiau žavesio.

#

Esame mažoje salėje, paverstoje konsultanto kabinetu, jo namuose Verjė kaime. Ant sienos kelios diagramos, regis, perimtos iš indiškosios kultūros: energetinių centrų padėtis, pėdos su savo meridianais. Virš vieno baldo – keli kristalai.

Jau turėjome labai įdomų pokalbį apie moters vaidmenį šamaniškuose ritualuose. Jis paaiškina, kad gimdami visi turime apreiškimo akimirkų, ir tai dar būdingiau moterims. Kaip gali pastebėti bet kuris smalsuolis, žemdirbystės deivės visada

buvo moteriškosios giminės, o urvuose gyvenusiose gentyse vaistažolės buvo įveistos moterų rankomis. Moterys daug jautresnės dvasiniam ir emociniam pasauliui, dėl to jos linkusios į krizes, kurias senovės gydytojai vadino „isterija“, o nūdien jos vadinamos „bipoliškumu“ – polinkiu keliskart per dieną išgyventi tai didžiulę euforiją, tai stiprų liūdesį. Anot kubiečio, dvasios daug labiau linkusios kalbėtis su moterimis negu su vyrais, nes moterys geriau supranta kalbą, kuri neišreiškiama žodžiais.

Mėginu pasinaudoti, mano manymu, jo kalba: ar dėl perdėto jautrumo negali būti taip, kad piktoji dvasia pastūmėtų mus daryti tai, ko nenorime?

Jis nesupranta mano klausimo. Aš jį performuluoju. Jei moterys tokios nestabilios, kad tai džiaugiasi, tai liūdi...

– Ar aš vartojau žodį „nestabilus“? Nevartojau. Kaip tik priešingai. Nors jų jautrumas ir labai paaštrėjęs, jos patvaresnės, ištvermingesnės už vyrus.

Pavyzdžiui, ištikimesnės meilei. Jis sutinka. Papasakoju viską, kas man nutiko, ir pravirkstu. Jis lieka abejingas. Bet jo širdis nėra akmeninė.

– Kalbant apie svetimavimą, meditacija čia mažai tepadeda arba visai nepadeda. Šiuo atveju žmogus laimingas dėl to, kas vyksta. Išlaikydamas saugumą, sykiu patiria nuotykį. Tai ideali situacija.

Kas žmones paskatina būti neištikimus?

– Tai ne mano sritis. Turiu labai savitą požiūrį į tai, bet jo nereikia publikuoti.

Prašau jūsų pagalbos.

Jis uždega smilkalą, prašo, kad atsisėsčiau sukryžiavusi kojas priešais jį, ir įsitaiso tokia pat poza. Nepalenkiamasis vyras dabar panašus į gerą išminčių, mėginantį man padėti.

– Jei dėl kokios nors priežasties susituokę žmonės nusprendžia ieškoti trečio partnerio, tai nebūtinai reiškia, kad poros santykiai pašlijo. Taip pat netikiu, kad pagrindinė motyvacija būtų seksas. Veikiau tai susiję su nuoboduliu, su aistros gyventi stoka, su iššūkių trūkumu. Tai lemia veiksnių visuma.

Ir kodėl taip nutinka?

– Nes, nutolę nuo Dievo, gyvename suskaidytą gyvenimą. Stengiamės rasti vienovę, bet nebežinome kelio atgal, todėl esame kamuojami nuolatinio nepasitenkinimo. Visuomenė draudžia ir kuria įstatymus, bet jie problemos neišsprendžia.

Jaučiuosi lengva, tarsi įgyčiau kitokį suvokimą. Galiu matyti iš jo akių: jis žino, ką sako, nes tai jau patyrė.

– Pažinojau vieną vyrą, kuris visada, kai tik būdavo su meiluže, tapdavo impotentu. Bet vis tiek jam nepaprastai patiko būti šalia jos, o ji su juo irgi gerai jautėsi.

Nesusivaldau. Paklausiu, ar tas vyras – jis.

– Taip. Mano žmona dėl to mane paliko. O juk tai nėra priežastis tokiam radikaliam sprendimui.

Ir kaip jis reagavo?

– Galėjau šauktis dvasių pagalbos, bet užmokėčiau už tai kitame gyvenime. Vis dėlto man knietėjo suprasti, kodėl ji taip pasielgė. Kad atsispirčiau pagundai susigrąžinti ją, pasinaudodamas tuo, ką žinau iš magijos, ėmiau tirti tą klausimą.

Beveik nenorom kubietis nutaiso profesoriaus miną.

– Teksaso universiteto tyrėjai Ostine mėgino atsakyti į klausimą, kurį kelia sau daugelis: kodėl vyrai dažniau nei moterys išduoda, nors žino, kad toks elgesys naikina juos pačius ir priverčia kentėti mylimus žmones? Išvada buvo tokia: vyrai ir moterys jaučia tokį pat troškimą išduoti savo partnerį. Bet moteris turi daugiau savitvardos.

Jis žiūri į laikrodį. Prašau, kad kalbėtų, ir suvokiu, jog galbūt jis yra patenkintas, galėdamas atverti savo sielą.

– Trumpi susitikimai, siekiant tik patenkinti lytinį potraukį, be jokio emocinio vyro įsitraukimo, leidžia rūšiai išlikti ir daugintis. Protingos moterys dėl to neturėtų vyrų kaltinti. Jie stengiasi priešintis, bet yra biologiškai linkę į tokį elgesį. Ar esu pernelyg moksliškas?

Ne.

– Ar pastebėjote, kad žmogus – būtybė, labiau bijanti vorų ir kobrų negu automobilių, nors mirtys eismo katastrofose daug dažnesnės? Taip yra todėl, kad mūsų protas tebegyvena urviniais laikais, kai kobros ir vorai buvo mirtini. Tas pats nutinka ir vyro poreikiui turėti daug moterų. Tais laikais vyras ėjo į medžioklę ir gamta jį išmokė: pirmiausiai turi išsaugoti rūšį; apvaisinti kuo daugiau moterų.

O ar moterys negalvodavo apie rūšies išsaugojimą?

– Žinoma, galvodavo. Bet vyrui šis įsipareigojimas pratęsti giminę trunka daugiausia vienuolika minučių, o moteriai kiekvienas vaikas reiškia bent devynis nėštumo mėnesius. Ji turi ne tik rūpintis augintiniu, maitinti jį, bet ir ginti nuo pavojų, vorų ir kobrų. Todėl jos instinktas vystėsi kitaip. Prieraišumas ir savitvarda jai tapo svarbesni.

Jis kalbasi su savimi. Mėgina pasiteisinti dėl to, ką padarė. Apsidairau ir matau tas indiškas schemas, kristalus, smilkalus. Iš esmės visi esame vienodi. Darome tas pačias klaidas ir liekame su tais pačiais neatsakytais klausimais.

Kubietis dar kartą pasižiūri į laikrodį ir sako, kad mūsų laikas pasibaigė. Ateis kitas klientas, o jis stengiasi, kad jo pacientai nesusitiktų laukiamajame. Atsikelia ir palydi mane prie durų.

– Nenoriu būti nemandagus, bet prašom daugiau manęs neieškoti. Jau pasakiau jums viską, ką turėjau pasakyti.

Biblijoje rašoma:

> *Kartą vieną popietę Dovydas, pakilęs iš guolio, vaikštinėjo ant karaliaus rūmų stogo. Nuo stogo jis pamatė besimaudančią moterį. Ta moteris buvo labai graži. Dovydas pasiuntė dvariškį pasiteirauti apie moterį. Jam buvo pranešta: „Tai yra Batšeba, hetito Urijo žmona.“ Dovydas nusiuntė pasiuntinius jos atvesti. Ji atėjo pas jį, ir jis suėjo su ja. [...] Tada ji sugrįžo namo. Moteris pastojo ir pasiuntė Dovydui žodį: „Esu nėščia“.*
>
> *Tuomet Dovydas įsakė Uriją, ištikimą savo karį, pasiųsti į mūšio priekį, kur aršiausiai kovojama. Jis žuvo, ir Batšeba nuėjo gyventi su karaliumi jo rūmuose.*

Dovydas – didis pavyzdys, kartų dievaitis, narsusis karys – ne tik svetimavo, bet ir liepė nužudyti savo varžovą, pasinaudojęs jo ištikimybe ir gera valia.

Man nereikia biblinių pateisinimų svetimavimams nei žmogžudystėms. Bet prisimenu šią istoriją iš mokyklos laikų – tos pačios mokyklos, kurioje mudu su Jakobu pavasarį bučiavomės.

Šie bučiniai turėjo palaukti penkiolika metų, kad galėtų pasikartoti, ir kai pagaliau tai įvyko, viskas buvo taip, kaip aš *ne*įsivaizdavau. Buvo žema, šlykštu, egoistiška, gūdu. Vis dėlto man tai labai patiko ir norėjau, kad tai vėl įvyktų – kuo greičiau. Per penkiolika dienų mudu su Jakobu jau susitikome keturis kartus. Nervingumas pamažu nyko. Turėjome ir įprastų, ir neįprastų santykių. Man dar nepavyko įgyvendinti savo fantazijos surišti jį ir priversti tol bučiuoti man lytį, kol nebetverčiau iš malonumo, bet esu kelyje į tai.

Pamažu Mariana mano istorijoje darosi nebesvarbi. Vakar vėl buvau su jos vyru, ir tai rodo, kokia ji nereikšminga ir pradingusi. Nebenoriu, kad ponia Kenig aptiktų mus nei kad ketintų skirtis, nes taip ir turėsiu meilužės malonumą, ir nereikės atsisakyti visko, ką taip stengdamasi ir tvardydama savo jausmus išsikovojau: savo vaikų, vyro, darbo ir šių namų.

Ką darysiu su kokainu, kuris laikomas čia ir bet kada gali būti aptiktas? Jam išleidau daug pinigų. Negaliu mėginti jo perparduoti. Tai būtų žingsnis Vandevro tvirtovės link. Prisiekiau niekada daugiau jo nevartoti. Galėčiau dovanoti žmonėms, kurie, žinau, jį mėgsta, bet tada kiltų pavojus mano reputacijai arba – dar blogiau – jie pasiteirautų, ar negaliu gauti dar.

Svajonės sugulti su Jakobu įgyvendinimas iškėlė mane į aukštumas, o paskui grąžino į tikrovę. Supratau, kad, nors maniausi žinanti, kas yra meilė, tai, ką jaučiu, neperžengia aistros, kuriai skirta kada nors pasibaigti. Ir nė kiek nesispiriu jos išsaugoti: jau gavau nuotykį, nusižengimo malonumą, naujų seksualinių potyrių, džiaugsmo. Ir nejaučiau nė trupinėlio graužaties. Dovanoju sau dovaną, kurios nusipelnau po tiek gero elgesio metų.

Išsaugau santarvę su savimi. Arba tikriau – iki dabar išsaugojau.

Po tiek gerai miegotų naktų jaučiu, kad slibinas vėl kopia iš bedugnės, į kurią buvo įmestas.

Problema – aš ar artėjančios Kalėdos? Šis metų laikas labiausiai mane slegia – ir turiu omenyje ne hormonų sutrikimą ar tam tikrų cheminių elementų stoką organizme. Esu patenkinta, kad Ženevoje Kalėdos nėra tokios triukšmingos kaip kitose šalyse. Kartą metų pabaigą šventau Niujorke. Visur žibėjo lempelės, gatvės puošmenos, chorai, ryškiaspalvės vitrinos, elniai, varpeliai, netikros snaigės, medžiai su įvairiausių spalvų ir dydžių kamuoliais, nenykstančios, it prilipdytos šypsenos... ir aš, visiškai įsitikinusi, kad esu klaida, vienintelė jaučiausi visiškai svetima. Nors niekada nevartojau LSD, įsivaizduoju, kad reikėtų trigubos dozės, norint išvysti visas tas spalvas.

Čia daugiausia matome kelias užuominas pagrindinėje gatvėje, galbūt dėl turistų. (Pirkite! Parvežkite ką nors iš Šveicarijos savo vaikams!) Bet ten dar nenuėjau, todėl šis keistas jausmas negali būti kalėdinis. Nėra apylinkėse jokio Kalėdų senelio, kabančio židinyje, primenančio mums, kad visą gruodžio mėnesį turime būti laimingi.

Vartausi lovoje nuo vieno šono ant kito – kaip visada. Mano vyras miega – kaip visada. Mylėjomės. Tai dabar nutinka dažniau, nežinau, ar dėl to, kad nekiltų jokių įtarimų, ar dėl to, kad pabudo mano libido. Faktas tas, kad su juo esu seksualiai entuziastingesnė. Kai pareinu vėlai, jis neklausinėja, taip pat neatrodo, kad pavyduliautų. Išskyrus pirmą kartą, kai laikydamasi instrukcijų turėjau drožti tiesiai į vonią, kad panaikinčiau kvapų pėdsakus ir suteptus drabužius. Dabar visada nešiojuosi

papildomas kelnaites, išsimaudau viešbutyje ir į liftą įžengiu su nepriekaištingu makiažu. Neberodau įtampos ir nekeliu įtarimo. Dukart sutikau pažįstamus, primygtinai pasisveikinau ir palikau tvyroti ore abejonę: „Ar ji su kuo nors susitikinėja?“ Tai palankiai veikia ego ir yra visiškai saugu. Pagaliau jeigu jie stovi viešbučio lifte, nors gyvena mieste, tai yra tokie pat kalti kaip ir aš.

Užmiegu ir po kelių minučių vėl pabundu. Viktoras Frankenšteinas sukūrė savo pabaisą, daktaras Džekilas leido misteriui Haidui ištrūkti į paviršių. Tai manęs dar negąsdina, bet galbūt nuo šiol derėtų nustatyti tam tikras elgesio taisykles.

Viena mano pusė yra sąžininga, švelni, meili, profesionali, gebanti santūriai reaguoti sudėtingais momentais, ypač imant interviu, kai tam tikri žmonės darosi agresyvūs ar mėgina išsisukti nuo mano klausimų.

Bet atrandu ir spontaniškesnę, laukiniškesnę, nekantresnę savo pusę, neapsiribojančią viešbučio kambariu, kuriame susitinku su Jakobu, ir ji ima paveikti mano rutiną. Greičiau susierzinu, kai pardavėjas kalbasi su klientu, nors stovi eilė. Iš pareigos einu į prekybos centrą ir jau lioviausi žiūrėjusi į kainas ir galiojimo terminus. Kai kas nors man ką nors sako, o aš su tuo nesutinku, būtinai atsakau. Ginčijuosi dėl politikos. Ginu filmus, kurių niekas nemėgsta, ir peikiu tuos, kuriuos mėgsta visi. Man nepaprastai patinka stebinti žmones absurdiškomis ir ne vietoje išsakytomis nuomonėmis. Pagaliau lioviausi būti santūri moteris, – tokia, kokia visada buvau.

Žmonės jau ima tai pastebėti. „Tu pasikeitusi!“ – mesteli jie. Tai vienas žingsnis iki „tu kažką slepi“, o kitas – „jei reikia slapstytis, vadinasi, darai tą, ko neturėtum“.

Žinoma, tai gali būti tik paranoja. Bet šiandien jaučiu, kad esu du skirtingi asmenys.

Dovydui tereikėjo liepti savo vyrams atvesti tą moterį. Jis neturėjo niekam aiškintis. Tačiau kai iškilo problema, pasiuntė jos vyrą į mūšio priekį. Man yra kitaip. Kad ir kokie šveicarai santūrūs, egzistuoja dvi sritys, kur jų negalime atpažinti.

Pirmoji – eismas. Jei įsižiebus žaliai šviesoforo lempelei sekundės dalį užtrunki pajudėti su mašina, jie tučtuojau ima signalizuoti. Jei pakeiti juostą, nepaisydamas mirksinčios rodyklės, galinio vaizdo veidrodėlyje visada regi bjaurų veidą.

Antroji – pavojingas permainų klausimas, ar tai būtų persikraustymas, ar darbo, ar elgesio pakeitimas. Čia viskas yra stabilu, visi elgiasi nuspėjamai. Nė nemėginkite būti kitoks ir kas valandą perkurti save, nes kelsite grėsmę visai visuomenei. Šiai šaliai reikėjo įdėti daug triūso, kol pasiekė „pabaigto darbo" būseną, ir niekas nebenori nieko taisyti ar atnaujinti.

Aš ir visa mano šeima esame toje vietoje, kur buvo nužudytas Viljamas, Viktoro Frankenšteino brolis. Čia ištisus amžius telkšojo pelkė. Kai tik nepalenkiamojo Kalvino dėka Ženeva tapo garbiu miestu, ligoniai būdavo atgabenami čionai ir dažniausiai mirdavo iš bado ir šalčio, taip išvengta grėsmės, kad po miestą pasklis kokia nors epidemija.

Plenpalė – didžiulė vieta, vienintelė miesto centre, kur beveik nėra augmenijos. Žiemą vėjas čia toks, kad sugelia kaulus. Vasarą saulė verčia gausiai prakaituoti. Absurdas. Bet nuo kada viskam egzistuoti reikia pagrįstų priežasčių?

Šiandien šeštadienis, čia visur pūpso antikvarinių daiktų pardavėjų palapinės. Ši mugė tapo turistų atrakcija ir net yra įtraukta į vadovus ir kelionių maršrutų patarimus kaip „gera programa". XVI amžiaus daiktai pramaišiui su vaizdajuosčių grotuvais. Senovinės skulptūros iš bronzos, atkeliavusios iš tolimos Azijos, padėtos greta siaubingų devintojo dešimtmečio baldų. Knibždėte knibžda žmonių. Kai kurie žinovai kantriai tyrinėja kokį daiktą ir ilgai kalbasi su pardavėjais. Dauguma, turistai ir smalsuoliai, randa daiktų, kurių jiems niekada nereikės, bet, kadangi šie yra labai pigūs, galiausiai juos nusiperka. Grįžta namo, panaudoja kartą kitą, o paskui laiko garaže galvodami: „Niekam netinka, bet kaina buvo juokinga."

Visą laiką turiu prižiūrėti vaikus, nes jie nori viską liesti, pradedant brangiomis krištolinėmis vazomis ir baigiant įman-

triais XIX amžiaus pradžios žaislais. Bent tiek paguodos, kad atranda, jog egzistuoja protingas gyvenimas ir be elektroninių žaidimų. Vienas jų klausia, ar galime nusipirkti metalinį klouną su ryškia burna ir išnarintais sąnariais. Mano vyras žino, kad susidomėjimas tuo žaislu truks tol, kol pareisime namo. Sako, kad klounas „senas“ ir kad grįždami namo galime nusipirkti ką nors nauja. Tuoj pat jų dėmesys nukrypsta į dėžes su marmuriniais rutuliukais, su kuriais senovės vaikai buvo įpratę žaisti namų kiemelyje.

Mano akys sustoja prie mažo paveikslo: nuoga moteris, gulinti lovoje, ir tolstantis angelas. Klausiu pardavėjo, kiek kainuoja. Pirma jis paaiškina, kad tai reprodukcija, nutapyta čionykščio nežinomo dailininko, tada pasako kainą (niekai). Mano vyras dalyvauja pokalbyje tylomis ir, dar man nespėjus padėkoti už informaciją ir nueiti, jau sumoka už paveikslą.

Kodėl jis taip padarė?

– Čia vaizduojamas vienas senovės mitas. Kai grįšime namo, papasakosiu tau tą istoriją.

Jaučiu didžiulį poreikį vėl jį įsimylėti. Niekada nenustojau jo mylėjusi – visada mylėjau ir toliau mylėsiu, – bet mūsų sambūvis tapo itin monotoniškas. Meilė tam gali atsispirti, bet aistrai tas pražūtinga.

Išgyvenu labai sudėtingą laikotarpį. Žinau, kad mano santykiai su Jakobu neturi ateities ir kad nutolau nuo vyro, su kuriuo kūriau savo gyvenimą.

Meluoja tas, kas sako, kad „meilės pakanka“. Nepakanka ir niekada nepakako. Didžioji bėda ta, kad žmonės tiki knygomis ir filmais – tiki pora, kuri eina paplūdimiu susikibusi už rankų, stebi saulėlydį, kasdien aistringai mylisi gražiuose viešbučiuose, iš kurių atsiveria Alpių vaizdas. Mudu su vyru jau visa tai darėme, bet magija trunka tik metus ar daugiausia dvejus.

O paskui prasideda vedybinis gyvenimas. Namo pasirinkimas ir puošimas, būsimų vaikų kambario planavimas, bučiniai, svajonės, šampano gėrimo tostai tuščioje svetainėje, kuri netrukus bus lygiai tokia, kokią įsivaizdavome, – kiekvienas daiktelis savo vietoje. Po poros metų jau gimė pirmasis sūnus, namuose niekam nebėra vietos, jei ką nors priduriame, rizikuojame atrodyti taip, lyg gyventume, norėdami padaryti kitiems įspūdį, ir gaištume laiką, pirkdami ir valydami antikvarinius daiktus (kuriuos vėliau mūsų paveldėtojai parduos už grašius ir šie atsidurs Plenpalės mugėje).

Po trejų santuokos metų jau tiksliai žinai, ko kitas nori ir ką galvoja. Per šventes ar vakarienes esame priversti klausytis tų pačių istorijų, kurias jau keliskart girdėjome, visada dėdamiesi nustebę, o kartais būname verčiami jas patvirtinti. Seksas iš aistros virsta pareiga ir todėl vis retesnis. Netrukus nutinka vos kartą per savaitę – gerai, jei nors tiek. Moterys susitinka ir kalbasi apie nepasotinamą savo vyro įkarštį, bet tai tik begėdiškas melas. Visos tą žino, bet nė viena nenori atsilikti.

Tuomet ateina nuklydimų į šoną metas. Moterys aptarinėja – taip, jos aptarinėja! – savo meilužius ir nepasotinamą jų įkarštį. Čia jau yra dalis tiesos, nes dauguma atvejų nutinka užburtame masturbacijos pasaulyje – tokiame pat realiame, kaip ir pasaulis tų, kurios išdrįso rizikuoti ir leidosi suvedžiojamos pirmo pasitaikiusio vyriškio, kad ir kokios būtų jo savybės. Perkasi brangius drabužius ir dedasi drovios, nors demonstruoja daugiau juslingumo nei šešiolikmetės merginos – skirtumas tik tas, kad mergina žino, kokią galią turi.

Pagaliau ateina metas susitaikyti. Vyras daug valandų praleidžia ne namie, įsitraukęs į darbą, o žmona daugiau, nei reikia, laiko skiria vaikams. Mes esame šiame etape, ir esu nusiteikusi padaryti viską, kad pakeisčiau padėtį.

Vien meilės nepakanka. Turiu aistringai įsimylėti savo vyrą.

Meilė – ne tik jausmas, bet ir menas. Ir, kaip kiekvienam menui, nepakanka įkvėpimo, reikia ir daug triūso.

#

Kodėl angelas pasitraukia ir palieka moterį lovoje vieną?

– Tai ne angelas. Tai Erosas, graikų meilės dievas. Mergina, kuri guli lovoje, yra Psichė.

Atkemšu vyno grafiną, pripilu mums taures. Jis pastato paveikslą ant išblėsusio židinio atbrailos – dekoracija namuose, kuriuose įrengtas centrinis šildymas. Tuomet pradeda pasakoti:

– Kartą buvo graži princesė, visi ja žavėjosi, bet niekas nedrįso pirštis. Netekęs vilties, karalius pasitarė su dievu Apolonu. Šis jam patarė, kad Psichę, aprengtą gedulo drabužiais, reikėtų palikti vieną vieno kalno viršūnėje. Apyaušriu atšliauš gyvatė jos vesti. Karalius pakluso. Princesė visą naktį laukė, kol ateis jos vyras, mirtinai bijodama ir šaldama. Galiausiai užmigo. Pabudusi pamatė, kad yra gražiuose rūmuose ir karūnuota karaliene. Kas naktį vyras ateidavo pas ją ir juodu mylėdavosi. Tačiau jis jai iškėlė vieną sąlygą: Psichė galėjo turėti viską, ko troško, bet privalėjo visiškai juo pasitikėti ir niekada nemėginti išvysti jo veido.

Kaip siaubinga, pamanau, bet nedrįstu pertraukti.

– Mergina ilgą laiką gyveno laiminga. Turėjo patogumų, patyrė švelnumo, džiaugsmo ir buvo aistringai įsimylėjusi vyrą, kuris kasnakt ją lankė. Vis dėlto kartais bijodavo būti ištekinta už siaubingos gyvatės. Vieną ankstų rytą, kai vyras miegojo, ji užsidegė žibintą. Tuomet pamatė šalia gulintį Erosą, neįtikėtino grožio vyrą. Šviesa jį pažadino. Matydamas, kad moteris, kurią mylėjo, neįstengė išpildyti vienintelio jo troškimo, Erosas pradingo. Žūtbūt trokšdama susigrąžinti savo mylimąjį, Psichė

atliko keletą užduočių, kurias jai davė Afroditė, Eroso motina. Nereikia ir sakyti, kad anyta mirė iš pavydo dėl marčios grožio, ir darė viską, kad sutrukdytų porai susitaikyti. Atlikdama vieną iš tų užduočių, Psichė atidarė tam tikrą dėžutę, ir ši ją užmigdė kietu miegu.

Imu nervintis, norėdama sužinoti, kaip pasibaigs ta istorija.

– Erosas irgi buvo aistringai ją įsimylėjęs ir gailėjosi, kad nebuvo pakantesnis savo žmonai. Jam pavyko įeiti į pilį ir pabudinti ją strėlės antgaliu. „Kad kiek, būtum mirusi nuo savo smalsumo, – tarė jis. – Stengeisi pažinti ir taip jaustis saugi, o sugriovei mūsų santykius." Bet mylint niekas nebūna sugriauta visam laikui. Įsitikinę tuo, juodu kreipėsi į Dzeusą, dievų dievą, maldaudami, kad jų sąjunga niekad negalėtų būti išardyta. Dzeusas atkakliai gynė abu mylimuosius ir pasitelkė tinkamus argumentus ir grasinimus, kol pagaliau gavo Afroditės pritarimą. Nuo tos dienos Psichė (nesąmoninga, bet vis dėlto logiška mūsų dalis) ir Erosas (meilė) buvo sujungti visiems laikams.

Įpilu dar vyno. Padedu galvą jam ant peties.

– Kas šito nepripažins ir nuolat stengsis suprasti magiškus ir paslaptingus žmonių santykius, neteks to, kas gyvenime geriausia.

Šiandien jaučiuosi kaip Psichė ant stačios uolos, šąlanti ir bijanti. Bet jei sugebėsiu įveikti šią naktį ir atsiduosiu slėpiniui ir tikėjimui gyvenimu, atsibusiu rūmuose. Tik reikia laiko.

Pagaliau ateina didžioji diena, kai abi poros bus kartu per vieną šventę – priėmimą, pasiūlytą vieno svarbaus vietos TV vedėjo. Vakar kalbėjomės apie tai viešbučio lovoje, kol Jakobas, dar tik ketindamas apsirengti ir išeiti, rūkė savo įprastą cigarą.

Aš nebegalėjau atsisakyti kvietimo, nes jau buvau patvirtinusi, kad dalyvausiu. Jis irgi, apsigalvojimas dabar „labai pakenktų karjerai".

Atvykstu su savo vyru į transliuotojo būstinę, ir esame informuojami, kad šventė vyksta viršutiniame aukšte. Nespėjame įžengti į liftą, ir suskamba mano telefonas, dėl to esu priversta išeiti iš eilės ir likti vestibiulyje diskutuoti su šefu, tuo metu atvyksta kiti žmonės, šypsosi man ir mano vyrui, santūriai linksi galvomis. Iš matymo pažįstu beveik visus.

Šefas sako, kad mano straipsniai apie tą kubietį – antrasis buvo publikuotas vakar, nors parašytas daugiau kaip prieš mėnesį, – sulaukė didelio pasisekimo. Turiu parašyti dar vieną, kad užbaigčiau seriją. Paaiškinu, jog kubietis nebenori su manimi kalbėtis. Šefas prašo, kad surasčiau kitą žmogų „iš tos pačios operos", nes nėra nieko nuobodesnio už įprastines nuomones (psichologų, sociologų ir t. t.). Nepažįstu nieko „iš tos pačios operos", bet kadangi turiu baigti pokalbį, pažadu apie tai pagalvoti.

Praeina Jakobas su ponia Kenig ir mes pasisveikiname galvos linktelėjimu. Šefas jau ketina nutraukti pokalbį, bet aš staiga nusprendžiu jį tęsti. Dievas mane gelbsti, kad nereikėtų lipti

į tą patį liftą kaip ir jie! O ką, jei suvestume draugėn kaimenių piemenį ir protestantų pastorių? – siūlau. Ar nebūtų įdomu įrašyti jų pokalbį apie tai, kaip jie įveikia stresą ir nuobodulį? Šefas sako, kad tai puiki mintis, bet geriausia būtų rasti ką nors „iš tos pačios operos“. Žinoma, pamėginsiu. Durys jau užsidarė, ir liftas kilo. Galiu drąsiai išsijungti.

Paaiškinu šefui, kad nenoriu paskutinė ateiti į priėmimą. Vėluoju dvi minutes. Gyvename Šveicarijoje, kur laikrodžiai visada rodo tikslų laiką.

Taip, pastaruosius du mėnesius elgiuosi keistai, bet kai kas nepakito: man bjauru vaikščioti į šventes. Ir negaliu suprasti, kodėl žmonėms jos patinka.

Taip, žmonės jas mėgsta. Net kai kalbama apie kokią profesionalų šventę, kaip antai šios dienos kokteilis – būtent kokteilis, anokia čia šventė, – moterys rengiasi, dažosi, aptarinėja tai su draugėmis, nors veiduose – tam tikra nuobodulio išraiška, deja, antradienį jos bus užimtos, nes vyks priėmimas, bus švenčiama laidos „Atleiskite man“ dešimties metų sukaktis, vedėjas – gražus, protingas ir fotogeniškas Darius Rošebenas. Pasirodys visa „grietinėlė“, o kiti turės pasitenkinti nuotraukomis, kurios bus publikuotos vieninteliame įžymybių žurnale, pasiekiančiame visus prancūziškosios Šveicarijos gyventojus.

Ėjimas į tokias šventes kaip ši teikia statusą ir matomumą. Kartais mūsų dienraštis nušviečia tokius įvykius, ir kitą dieną sulaukiame skambučių iš garsenybių padėjėjų, šie klausia, ar nuotraukos, kuriose jie užfiksuoti, bus publikuotos, ir sako, kad būtų didžiai dėkingi. Geriausias atlygis – po kvietimo – yra matyti, kad tavo dalyvavimas deramai nušviestas. Ir nėra geresnio įrodymo, kaip nuotraukos dienraštyje po dviejų dienų, jose tu specialiai ta proga siūdintu drabužiu (nors šitai ir nebūtų pripažįstama) ir šypsaisi ta pačia kitų švenčių ir priėmimų šypsena.

Dar gerai, kad nesu atsakinga už socialinę skiltį, nes dabar, kai jaučiuosi it Viktoro Frankenšteino pabaisa, jau būčiau atleista.

Lifto durys atsidaro. Vestibiulyje – du ar trys fotografai. Einame į pagrindinę salę, iš kurios atsiveria miesto panorama 360 laipsnių. Rodos, amžinasis debesis nusprendė bendradarbiauti su Dariumi ir šiek tiek kilstelėjo savo pilką skraistę: apačioje matyti šviesų jūra.

Nenoriu ilgai užsibūti, sakau vyrui. Ir imu lyg užvesta tarškėti, norėdama išsklaidyti įtampą.

– Išeisime, kai tik tu norėsi, – atsako jis, nutraukdamas mane.

Šiuo metu turime daug veiklos: sveikinamės su begale žmonių, kurie elgiasi su manimi taip, lyg aš būčiau artima jų draugė. Atsakau tuo pačiu, nors nežinau net jų vardų. Jei pokalbis užsitęsia, pasitelkiu patikimą gudrybę: pristatau savo vyrą ir nieko nesakau. Jis prisistato ir paklausia to kito žmogaus vardo. Išgirstu atsakymą ir garsiai pakartoju: „Brangusis, tu neprisimeni Fulano?“

Koks cinizmas!

Baigiu pasisveikinimus, einame į kampą, aš skundžiuosi: kodėl šie žmonės apimti manijos klausti, ar juos prisimename? Nėra nieko, kas labiau varžytų. Visi mano esą tokie svarbūs, kad aš, dėl savo profesijos kasdien susipažįstanti su naujais žmonėmis, geležimi ir ugnimi turėjau būti išdeginusi juos savo atmintyje.

– Būk pakantesnė. Žmonės linksminasi.

Mano vyras nežino, ką sako. Žmonės tik apsimeta, kad linksminasi, o iš tiesų siekia dėmesio, nori būti matomi ir – kartais – susitikti su kuo nors, kad galėtų sudaryti sandėrį. Šių žmonių, kurie, žengdami raudonuoju kilimu, laiko save labai gražiais ir galingais, likimas yra menkai apmokamo redakcijos darbuotojo rankose. Maketuotojo, kuris gauna nuotraukas

elektroniniu paštu ir nusprendžia, kas turi pasirodyti mūsų mažame, tradiciniame ir įprastame pasaulyje, o kas ne. Tai jis parenka atvaizdus tų, kurie domina dienraštį, ir palieka mažą tarpelį ten, kur dedama garsioji nuotrauka su bendru šventės vaizdu (arba kokteilio, arba vakarienės, arba priėmimo). Ten, tarp anoniminių žmonių, laikančių save labai svarbiais, jei pasiseks, vieną kitą atpažinsi.

Darius pakyla į sceną ir ima pasakoti apie savo patirtis su svarbiais žmonėmis, iš kurių per dešimt savo programos metų ėmė interviu. Man pavyksta šiek tiek atsipalaiduoti ir einu su vyru prie vieno iš langų. Mano vidinis radaras jau aptiko Jakobą ir ponią Kenig. Noriu išsaugoti atstumą, manau, kad Jakobas irgi.

– Ar kas negerai?

Aš žinojau. Ar šiandien tu esi daktaras Džekilas, ar misteris Haidas? Ar Viktoras Frankenšteinas, ar jo pabaisa?

Ne, mano meile. Tik vengiu vyro, su kuriuo vakar buvau lovoje. Įtariu, kad šioje salėje visi viską žino ir kad žodis „meilužiai“ užrašytas mums ant kaktos.

Nusišypsau ir sakau, jog, kaip jis seniai žino, nebesu tokio amžiaus, kai smagu vaikščioti į šventes. Dabar man labai patiktų būti namie, rūpintis vaikais, užuot palikus juos auklei. Nemoku gerti, mane trikdo visi tie su manimi besisveikinantys ir tuščiai plepantys žmonės, turiu dėtis susidomėjusi jų temomis ir atsakyti klausimu, kad pagaliau galėčiau įsidėti į burną kokią užkandėlę ir baigti ją kramtyti, neatrodydama neišauklėta.

Nuleidžiamas ekranas ir pradedamas rodyti pagrindinių kviestinių svečių, kada nors dalyvavusių laidoje, vaizdo klipas. Su kai kuriais iš jų aš dirbau, bet dauguma yra atkeliavę į Ženevą užsieniečiai. Kaip žinome, mieste visada vyksta kas nors svarbaus, ir eiti į šią laidą yra privaloma.

– Tuomet išeikime. Jis tave čia jau pamatė. Atlikome socialinę pareigą. Išsinuomokime filmą ir likusį vakarą praleiskime kartu.

Ne. Dar šiek tiek pabūsime, nes Jakobas ir ponia Kenig yra čia. Gali atrodyti įtartina išeiti iš šventės nepasibaigus ceremonijai. Darius ima kviesti į sceną svečius iš savo laidos, jie trumpai papasakoja apie tą patirtį. Kone mirštu iš nuobodulio. Vyrai be palydos ima dairytis aplinkui, atsargiai ieškodami vienišų moterų. Moterys savo ruožtu dairosi vienos į kitas: kaip kuri apsirengusi, kokia kosmetika, ar lydi vyrai, ar meilužiai.

Žiūriu į miestą lauke, panirusi į bemintę tuštumą, laukdama, kol prabėgs laikas ir mes galėsime atsargiai išeiti, nekeldami įtarimų.

– Tu!

Aš?

– Mieloji, jis kviečia tave!

Darius ką tik pakvietė mane į sceną, o aš neišgirdau. Taip, buvau jo laidoje sykiu su buvusiu Šveicarijos prezidentu, pasikalbėjome apie žmogaus teises. Bet nesu tokia svarbi. Šito net neįsivaizdavau; dėl to nebuvo sutarta ir aš nepasiruošiau, ką kalbėti.

Bet Darius duoda ženklą. Visi žmonės sužiūra į mane ir šypsosi. Einu jo link – jau atsigavusi ir slapčia laiminga, nes Mariana nebuvo ir nebus kviečiama. Jakobas irgi ne, nes reikia, kad vakaras būtų malonus, o ne perkrautas politinių kalbų.

Pakylu į improvizuotą sceną – iš tikrųjų tai laiptai, jungiantys dvi sales televizijos bokšto viršuje – pabučiuoju Darių ir imu pasakoti neįdomias smulkmenas, kaip atėjau į laidą. Vyrai toliau medžioja, o moterys žvalgosi vienos į kitas. Arčiausiai sėdintys klausytojai dedasi susidomėję tuo, ką sakau. Išlaikau įsmeigusi akis į savo vyrą; visi kalbėtojai viešai išsirenka ką nors, kas pasitarnautų kaip atrama.

Įpusėjusi savo improvizuotą kalbą išvystu tai, ko niekaip nesitikėjau: Jakobas ir ponia Kenig atsiduria šalia jo. Visa tai įvyko greičiau nei per dvi minutes, – tiek laiko, kiek prireikė scenai pasiekti ir kalbai pradėti, ta kalba šiuo metu jau verčia padavėjus vaikštinėti pirmyn atgal, o didumą kviestinių svečių – nukreipti akis nuo scenos, ieškant ko nors patrauklesnio.

Kuo skubiau padėkoju. Kviestiniai svečiai ploja. Darius pabučiuoja mane. Stengiuosi eiti ten, kur yra mano vyras ir Kenigų pora, bet man trukdo žmonės: giria mane už teiginius, kurių nesakiau, liaupsina, kad buvau nuostabi, kad juos sudomino straipsniai apie šamanizmą, perša temas, teikia vizitines korteles ir atsargiai siūlosi pabūti „šaltiniais“ tokios informacijos, kuri man gali būti „labai įdomi“. Visa tai užtrunka apie dešimt minučių. Kai einu vykdyti savo misijos ir artinuosi prie savo likimo, prie tos vietos, kurioje sėdėjau iki ateinant įsiveržėliams, visi trys šypsosi. Jie mane sveikina, sako, kad esu puiki vieša kalbėtoja, o aš išklausau nuosprendį:

– Paaiškinau jiems, kad tu pavargusi ir kad mūsų vaikai palikti su aukle, bet ponia Kenig atkakliai kviečia kartu pavakarieniauti.

– Būtent. Turbūt niekas čia nevakarieniavo, ar ne? – sako Mariana.

Dirbtinę šypseną prie veido prisiklijavęs Jakobas sutinka, tarsi ėriukas, vedamas į skerdyklą.

Akimirksniu man šauna į galvą du šimtai tūkstančių atsikalbinėjimų. Bet kodėl? Turiu nemažai kokaino, paruošto bet kurią akimirką panaudoti, ir geresnės „progos“ išsiaiškinti, ar vykdau savo planą, ar ne, nerasiu.

Be to, liguistai smalsu, kokia bus ši vakarienė.

Su didžiausiu malonumu, ponia Kenig.

#

Mariana pasirenka viešbučio „Des Armures“ restoraną, tai rodo tam tikrą originalumo stoką, nes kaip tik čia visi įpratę vestis savo užsieniečius lankytojus. Fondiu čia puikus, padavėjai stengiasi kalbėti visomis įmanomomis kalbomis, restoranas senamiesčio širdyje... *Bet* tam, kas gyvena Ženevoje, jis tikrai nėra jokia naujiena.

Atvykstame paskui Kenigų porą. Jakobas stovi lauke, kęsdamas šaltį dėl žalingo įpročio rūkyti cigarą. Mariana jau įėjo vidun. Pasiūlau vyrui, kad jis irgi eitų vidun ir sudarytų jai kompaniją, o aš palauksiu, kol ponas Kenigas baigs rūkyti. Jis sako, kad geriau būtų priešingai, bet aš neatlyžtu – prastas tonas palikti moteris vienas prie stalo, nors ir kelioms minutėms.

– Šis pakvietimas man irgi netikėtas, – sako Jakobas, vos tik mano vyras įžengia vidun.

Mėginu elgtis taip, lyg nebūtų jokios bėdos. Ar jis jaučiasi kaltas? Ar susirūpinęs dėl to, kad gali iširti jo nelaiminga santuoka (su ta ledine ragana, norėčiau pridurti)?

– Ne dėl to. Tiesiog yra taip, kad...

Mus pertraukia ragana. Velniškai šypsodama ji (vėl!) su manimi sveikinasi trimis įprastais bučiniukais ir *liepia* vyrui užgesinti cigarą, kad galėtume tuoj pat eiti vidun. Tarp eilučių perskaitau: įtariu jus abu, turbūt kažką rezgate, bet suprantate, esu patyrusi, kur kas labiau patyrusi ir daug protingesnė, negu manote.

Užsisakome kaip visada: fondiu ir rakletą. Mano vyras sako, kad jam nusibodo valgyti sūrį, ir pasirenka kitką: dešrą, irgi įrašytą į valgiaraštį, pateikiamą svečiams. Ir vyno, bet Jakobas netikrina, nesukioja, neragauja ir neduoda pritariamojo ženklo – tai tebuvo idiotiškas būdas padaryti man įspūdį pirmą

dieną. Kol laukiame patiekalų ir sakome komplimentus, baigiame pirmą grafiną, šis tuoj pakeičiamas antru. Prašau vyro daugiau nebegerti, nes vėl turėsime palikti čia automobilį, o esame daug toliau nei anąkart.

Patiekalai atkanka. Pradedame trečią grafiną vyno. Komplimentai tęsiasi. Kaip įprasta Kantono tarybos nariui, sveikinimai dėl dviejų mano straipsnių apie stresą („gana neįprasta traktuotė"), ar teisybė, kad nekilnojamojo turto kainos kris, nes nebebus saugoma bankinė paslaptis, kaip nebus išsaugoti ir tūkstančiai bankininkų, kurie dabar keliasi į Singapūrą arba Dubajų, o dar – kur ir kaip išlydėsime senuosius metus.

Laukiu, kol bulius išeis į areną. Bet jis neišeina, ir aš nuleidžiu apsaugą. Išgeriu kiek daugiau, nei turėčiau, pasidarau atsipalaidavusi, linksma, ir kaip tik šią akimirką aptvaro vartai atsidaro.

– Vieną dieną su draugais diskutavau apie tą idiotišką jausmą, vadinamą pavydu, – sako Mariana Kenig. – Ką apie tai manote jūs?

Ką manome apie klausimą, apie kurį niekas per tokias vakarienes nesikalba? Ragana moka gerai nušlifuoti frazę. Tikriausiai visą dieną vien apie tai ir tegalvojo. Pavadino pavydą „idiotišku jausmu", tikėdamasi padaryti mane pažeidžiamesnę ir neapsaugotą.

– Užaugau matydamas namie baisias pavydo scenas, – sako mano vyras.

Ką? Jis pasakoja apie savo asmeninį gyvenimą? Pašalietei?

– Tuomet prisižadėjau sau, jog niekada neleisiu, kad taip atsitiktų man, jei kada nors vesčiau. Iš pradžių buvo sunku, nes instinktas mus verčia viską kontroliuoti, net tai, ko kontroliuoti neįmanoma, pavyzdžiui, meilės ir ištikimybės. Bet man pavyko. Ir mano žmona, kuri kasdien susitinka su įvairiais žmonė-

mis ir kartais grįžta namo vėliau nei įprasta, iš manęs niekada negirdėjo jokios kritikos ar užuominų.

Kaip ir negirdėjo tokio paaiškinimo. Nežinojau, kad jis užaugo tarp pavydo scenų. Raganai pavyksta valdyti situaciją, visi paklūsta jos įsakymui: eime vakarieniauti, užgesink cigarą, kalbame mano pasirinkta tema.

Mano vyras ką tik pasakė tai dėl dviejų priežasčių. Pirma: jis nepasitiki kvietimu ir stengiasi mane apsaugoti. Antra: visų akivaizdoje sako man, kokia esu jam svarbi. Ištiesiu ranką ir paliečiu jo ranką. Niekada to neįsivaizdavau. Maniau, kad tiesiog nesidomėjo, ką aš veikiu.

– O jūs, Linda? Ar niekada nepavyduliaujate savo vyro?

Aš?

Žinoma, kad ne. Visiškai juo pasitikiu. Manau, kad pavydas būdingas liguistiems, nesaugiems žmonėms, neturintiems savigarbos, tiems, kurie jaučiasi žemesni ir tiki, kad bet kas gali kelti pavojų jų santykiams. O jūs?

Mariana pakliuvo į savo paspęstus spąstus.

– Kaip jau sakiau, pavydą laikau idiotišku jausmu.

Taip, šitai jau sakė. Bet ką darytų aptikusi, kad jos vyras ją išduoda?

Jakobas išbąla. Valdosi, kad po mano klausimo neišmauktų iškart viso taurės turinio.

– Manau, jis kasdien sutinka nesaugių personų, kurios tikriausiai miršta iš nuobodulio su savo sutuoktiniu ir yra pasmerktos gyventi rutinišką vidutinybės gyvenimą. Įsivaizduoju, kad ir jūsų darbe yra tokių personų, kurios iš reporterio pareigų keliaus tiesiai į pensiją...

Daugybė, atsakau be jokių emocijų balse. Įsidedu dar truputį fondiu. Ji įdėmiai žiūri man į akis, žinau, jog kalba apie mane, bet nenoriu, kad mano vyras ką nors įtartų. Nė kiek nesirūpinu

nei ja, nei Jakobu, kuris tikriausiai neištvėrė spaudimo ir viską prisipažino.

Mano ramybė mane stebina. Galbūt tai vynas arba nubudusi pabaisa, kuri visu tuo tiesiog mėgaujasi. Galbūt didis malonumas susiremti su moterimi, kuri mano, kad viską žino.

Kalbėkite toliau, prašau sukiodama duonos gabaliuką lydytame sūryje.

– Kaip žinote, tos nemylimos moterys man nekelia grėsmės. Skirtingai nei judu, aš Jakobu pasitikiu nevisiškai. Žinau, kad jau keliskart mane išdavė, nes kūnas yra silpnas...

Jakobas nervingai sukikena, dar gurkšteli vyno. Grafinas pasibaigė, Mariana duoda ženklą padavėjui, kad atneštų dar.

– ...bet stengiuosi žiūrėti į tai kaip į normalių santykių dalį. Jei mano vyras nebūtų tų dykūnių geidžiamas ir persekiojamas, tai turbūt reikštų, kad yra visiškai neįdomus. Žinote, ką jaučiu vietoj pavydo? Gašlumą. Dažnai nusimetu drabužius, prisišlieju prie jo nuoga, praskečiu kojas ir prašau, kad darytų su manimi lygiai tą, ką daro su jomis. Kartais prašau papasakoti, kaip buvo, ir tai mane paskatina mylintis daug kartų mėgautis.

– Tai Marianos fantazijos, – nelabai įtikinamai sako Jakobas. – Ji vis prisigalvoja. Anądien manęs klausė, ar nenorėčiau nueiti į svingerių klubą Lozanoje.

Aišku, jis nejuokavo, bet visi juokėsi, kartu ir ji.

Savo siaubui pamatau, kad Jakobui labai patinka būti vadinamam „neištikimu mačo“. Mano vyras, regis, labai susidomėjęs Marianos atsakymu ir prašo, kad ji daugiau papasakotų apie gašlumą, kurį pajunta sužinojusi apie nesantuokinius vyro nuotykius. Prašo svingerių klubo adreso ir spokso į mane žibančiomis akimis. Sako, kad metas ir mums išmėginti ką kita. Nežinau, ar jis mėgina suvaldyti beveik nepakenčiamą atmosferą prie stalo, ar iš tikrųjų nusiteikęs eksperimentuoti.

Mariana sakosi nežinanti adreso, bet jei jis duos jai savo telefono numerį, ji atsiųs žinutę.

Metas įžengti į areną. Sakau, jog apskritai pavydūs žmonės viešai stengiasi dėtis, kad yra kaip tik priešingai. Mėgsta laidyti užuominas ir pažiūrėti, ar negaus kokios informacijos apie partnerio elgesį, bet yra naivūs manydami, kad jiems pasiseks. Aš, pavyzdžiui, galėčiau turėti romaną su jūsų vyru ir jūs niekada to nežinotumėte, nes nesu tokia idiotė, kad patekčiau į šiuos spąstus.

Mano balso tonas šiek tiek pasikeitė. Manasis vyras žiūri į mane, priblokštas tokio atsakymo.

– Brangioji, ar nemanai, kad eini per toli?

Ne, nemanau. Ne aš pradėjau šį pokalbį ir nežinau, ko ponia Kenig nori tuo pasiekti. Bet nuo tada, kai čia įžengėme, ji nesiliauja, ir aš jau soti. Beje, ar nepastebėjai, kaip ji visą laiką žiūrėjo į mane, kol vertė mus kalbėtis apie tai, kas nieko prie šio stalo nedomina, išskyrus ją?

Mariana išsigandusi stebeilija į mane. Manau, nesitikėjo tokios reakcijos, nes yra pratusi viską kontroliuoti.

Sakau, kad pažįstu daug žmonių, akstinamų įkyraus pavydo, ir ne todėl, kad jie mano, esą vyras ar žmona yra neištikimi, bet dėl to, kad nėra visą laiką dėmesio centre, kaip jiems patiktų. Jakobas pakviečia padavėją ir paprašo sąskaitos. Puiku. Juk jie pakvietė, tai turi prisiimti išlaidas.

Žiūriu į laikrodį ir apsimetu labai nustebusi: jau praėjo laikas, dėl kurio esame susitarę su aukle! Pakylu, padėkoju už vakarienę ir einu į drabužinę pasiimti palto. Pokalbis jau pakrypo į vaikus ir priedermes, kurias jie užkrauna.

– Gal ji tikrai manė, kad aš kalbu apie ją? – girdžiu, kaip Mariana klausia mano vyro.

– Žinoma, kad ne. Neturėtų tam priežasties.

Išeiname į šaltį daug nekalbėdami. Esu suirzusi, nerami ir kompulsyviai aiškinu, kad taip ir yra, ji kalbėjo apie mane, ta moteris tokia neurotiška, kad rinkimų dieną jau buvo pažėrusi įvairių insinuacijų. Visada nori pasirodyti, tikriausiai miršta iš pavydo dėl to savo idioto, kuris privalo elgtis dorai, geležine ranka kontroliuoja, kad jis turėtų politinę ateitį, nors iš tiesų jai pačiai patiktų stovėti tribūnose ir aiškinti, kas teisinga, o kas klaidinga.

Mano vyras teigia, kad per daug išgėriau ir kad verčiau nusiraminčiau.

Einame pro katedrą. Miestą vėl dengia rūkas, viskas panašu į siaubo filmą. Įsivaizduoju, kad Mariana kokiame nors kampe laukia manęs su durklu, kaip anais laikais, kai Ženeva buvo viduramžių miestas, nuolat kovojantis su prancūzais.

Nei šaltis, nei pasivaikščiojimas manęs nenuramina. Sėdame į automobilį ir, parvykusi namo, einu tiesiai į savo kambarį, praryju dvi valiumo tabletes, o vyras sumoka auklei ir guldo vaikus į lovą.

Miegu dešimt valandų neprabusdama. Kitą rytą atsikėlusi ir įsisukusi į rutiną pradedu manyti, kad mano vyras nebe toks švelnus. Tai beveik nepastebimas pokytis, bet vis tiek vakar kažkas jį nuliūdino. Gerai nežinau, ką daryti, niekada nebuvau gėrusi dviejų raminamųjų tablečių iškart. Esu sukaustyta letargo būsenos, nė kiek nepanašios į tą, kurią sukelia vienatvė ir nelaimingumas.

Išeinu į darbą ir automatiškai pasitikrinu savo mobilųjį telefoną. Yra žinutė iš Jakobo. Dvejoju, ar skaityti, bet smalsumas stipresnis už neapykantą.

Buvo išsiųsta šįryt, labai anksti.

„Tu viską sugadinai. Ji net neįsivaizdavo, kad tarp mūsų kas nors būtų, bet dabar yra įsitikinusi. Tu įkliuvai į spąstus, kurių ji nespendė.“

Turiu praeiti pro prekybos centro šlamštą ir nupirkti, ko reikia namams, kaip nemylima ir nusivylusi moteris. Mariana teisi: tokia ir esu, ir dar seksualinis laisvalaikis kvailam šunyčiui, kuris miega kartu su ja toje pačioje lovoje. Vairuoju pavojingai, nes neįstengiu liautis verkusi ir ašaros trukdo gerai matyti kitus automobilius. Klausausi pypimų ir protestų; stengiuosi važiuoti lėčiau, girdžiu dar daugiau pypimų ir protestų.

Buvo kvaila leisti Marianai ką nors įtarti, bet dar kvailiau dėl visko, kuo rizikuoju, – savo vyro, vaikų, darbo.

Kol vairuoju, paveikta užsitęsusio dviejų raminamųjų tablečių poveikio ir labai susinervinusi, suprantu, kad dabar irgi rizikuoju savo gyvybe. Sustoju šalutinėje gatvėje ir verkiu. Raudu taip garsiai, kad kažkas prieina ir klausia, ar nereikia pagalbos. Sakau, kad ne, ir žmogus nueina. Bet tiesa ta, kad man reikia pagalbos, ir net labai. Neriu į savo vidų, į purvo jūrą, kuri ten telkšo, o plaukti kaip reikiant nemoku.

Mirštu iš pykčio. Įsivaizduoju, kad Jakobas jau atsigavo po vakarykštės vakarienės ir daugiau niekada nebenorės manęs matyti. Kalta esu aš, nes panorau peržengti savo ribas, nes visada manau, jog esu įtartina, visi įtarinėja tai, ką darau. Gal gera mintis paskambinti jam ir atsiprašyti, bet žinau, kad neatsilieps. Kas žino, ar ne dar geriau būtų paskambinti vyrui ir pasitikrinti, ar viskas gerai? Pažįstu jo balsą, žinau, kada šis suirzęs ir įsitempęs, nors ir puikiai tvardytųsi. Bet nenoriu žinoti. Labai bijau. Mano skrandis dega, rankos spaudžia vairą, ir aš

leidžiu sau verkti taip garsiai, kaip tik įstengiu, rėkti, kelti skandalą vieninteleje saugioje pasaulio vietoje – savo automobilyje. Žmogus, kuris buvo priėjęs, dabar žiūri į mane iš tolo, būgštaudamas, kad iškrėsiu kokią kvailystę. Ne, nieko neiškrėsiu. Tenoriu išsiverkti. To prašyti juk nėra daug, ar ne?

Jaučiu, kad iškrėčiau šunybę pati sau. Noriu grįžti atgal, bet neįmanoma. Noriu sugalvoti planą, kaip atgauti prarastą teritoriją, bet nesugebu deramai protauti. Tiek ir tedarau, kad verkiu, jaučiu gėdą ir pyktį.

Kaip galėjau būti tokia naivi? Manyti, kad Mariana žiūri į mane ir kalba apie tai, ką jau žino? Nes jaučiausi kalta, nusikaltėlė. Norėjau ją pažeminti, sunaikinti vyro akyse, kad jis nežiūrėtų į mane tik kaip į laisvalaikio pramogą. Žinau, kad jo nemyliu, bet jis pamažu ėmė grąžinti man prarastą džiaugsmą ir atitolinti nuo vienatvės šulinio, į kurį maniau esanti panardinta iki kaklo. Ir dabar suprantu, kad tos dienos praėjo visiems laikams. Privalau grįžti į tikrovę, į prekybos centrą, į visada vienodas dienas, į savo namų saugumą – namų, anksčiau man tokių svarbių, bet virtusių kalėjimu. Turiu susidėlioti nuolaužas, kurios iš manęs liko. Galbūt išpažinti vyrui viską, kas nutiko.

Žinau, jis supras. Jis geras, protingas žmogus, visada šeima jam buvo svarbiausia. O jeigu nesupras? Nuspręs, kad gana, kad pasiekėme ribą ir kad pavargo gyventi su moterimi, kuri anksčiau skundėsi depresija, o dabar dejuoja, kad ją paliko meilužis?

Kūkčiojimas silpsta, imu galvoti. Netrukus manęs laukia darbas, negaliu praleisti visos dienos šioje gatvelėje, kuri pilna laimingų porų židinių ir namų, kurių durys išpuoštos Kalėdoms, vieni žmonės išeina, kiti pareina ir nė nepastebi, kad aš čia sėdžiu, matau, kaip griūva mano pasaulis, ir nieko negaliu padaryti.

Turiu pagalvoti. Turiu susidaryti prioritetų sąrašą. Ar per artimiausias dienas, mėnesius ir metus man pavyks apsimesti, kad esu atsidavusi žmona, o ne sužeistas žvėris? Disciplina niekada nebuvo stiprioji mano savybė, bet negaliu elgtis kaip nenormali.

Nusišluostau ašaras ir žvelgiu į priekį. Laikas užvesti mašiną? Dar ne. Dar lukteliu. Vienintelė priežastis džiaugtis tuo, kas įvyko, jei tokia išvis yra, – kad pavargau gyventi meluodama. Kiek daug mano vyras neįtaria? Ar vyrai nutuokia, kada moterys vaidina orgazmą? Gali būti, bet neturiu kaip sužinoti.

Išlipu iš automobilio, sumoku už stovėjimą ilgesnį laiką, nei būtina, taigi galiu pasivaikščioti. Paskambinu į darbą ir nevykusiai pasiteisinu: vienas iš vaikų viduriuoja, turiu nuvežti jį pas gydytoją. Mano šefas patiki – juk šveicarai nemeluoja.

Bet aš meluoju. Melavau kasdien. Praradau meilę sau ir jau nebežinau, kur žengiu. Šveicarai gyvena realiame pasaulyje. O aš gyvenu vaizduotės pasaulyje. Šveicarai moka spręsti savo problemas. Nesugebėdama išspręsti savųjų, aš sukūriau situaciją, kurioje turėjau idealią šeimą ir tobulą meilužį.

#

Vaikštau po šį miestą, kurį myliu, pilną įstaigų, kurios, išskyrus turistams skirtas vietas, regis, suakmenėjo XX amžiaus šeštajame dešimtmetyje ir nė kiek neketina modernizuotis. Šalta, bet, dėkui Dievui, nepučia vėjas, nes jis tokią temperatūrą padaro nepakenčiamą. Stengdamasi prasiblaškyti ir nurimti, užsuku į knygyną, į mėsos ir drabužių parduotuves. Kaskart, kai vėl išeinu į gatvę, pajuntu, kad žema temperatūra padeda gesinti laužą, kuriuo virtau.

Ar įmanoma išmokti mylėti kaip tik tą vyrą, kurio reikia? Žinoma, kad taip. Problema – sugebėti pamiršti ne tą vyrą, ku-

rio reikia, o tą, kuris įėjo neprašydamas leidimo, nes žingsniavo pro šalį ir pamatė atdaras duris.

Ko konkrečiai aš norėjau iš Jakobo? Nuo pat pradžių žinojau, kad mūsų santykiai pasmerkti žlugti, nors negalėjau įsivaizduoti, kad tai nutiks taip žeminamai. Galbūt aš tenorėjau vien to, ką patyriau: nuotykio ir džiaugsmo. O gal ir daugiau – gyventi su juo, padėti jam daryti karjerą, būti jam atrama, nes, regis, žmona ja nebebuvo, teikti švelnumą, kurio stoka skundėsi per du pirmuosius mūsų susitikimus.

Mane užplūsta pavydo banga, bet šįkart nebėra ašarų, yra tik įniršis. Sustoju ir atsisėdu ant autobuso stotelės suolo. Žiūriu į ateinančius ir nueinančius žmones, visi nugrimzdę į savo pasaulius, tokius mažus, kad šie telpa į telefono, nuo kurio neatplėšia akių ir ausų, ekraną.

Autobusai atvyksta ir išvyksta. Žmonės išlipa ir nuskuba, galbūt dėl šalčio. Kiti lėtai įlipa, nenorom turi nuvykti namo, į darbą, į mokyklą. Bet niekas nerodo pykčio nei entuziazmo, nėra nei laimingi, nei liūdni, tėra kenčiančios sielos, mechaniškai atliekančios užduotį, kurią visata joms skyrė jų gimties dieną.

Netrukus man pavyksta šiek tiek atsipalaiduoti. Suradau savo vidinės dėlionės detales. Viena iš jų – tikroji pykčio, kuris priartėja ir nutolsta kaip šios stotelės autobusai, priežastis. Gali būti, kad praradau tai, kas gyvenime man buvo svarbiausia: savo šeimą. Buvau nugalėta laimės paieškų mūšyje, ir tai ne tik mane žemina, bet ir padeda matyti kelią į priekį.

O mano vyras? Turiu šį vakarą nuoširdžiai su juo pasikalbėti, viską išpažinti. Man regis, tai mane išlaisvins, nors ir patirsiu pasekmes. Jau pavargau meluoti – jam, savo šefui, sau pačiai.

Tik nenoriu dabar apie tai galvoti. Labiau už visa kita mano mintis ryja pavydas. Man nepavyksta pakilti iš šios autobusų

stotelės, nes atradau, jog prie mano kūno yra pririštų grandinių. Jos sunkios ir nelengva jas vilkti.

Ji nori pasakyti, kad jai patinka klausytis istorijų apie neištikimybę, kai guli lovoje su vyru ir daro tą patį, ką jis darė su manimi? Kai per pirmąjį mūsų kartą jis paėmė prezervatyvą nuo galvūgalio stalelio, turėjau susiprasti, kad yra turėjęs ir kitų moterų. Iš to, kaip mane paėmė, turėjau suvokti, kad esu tik dar viena. Daug kartų išėjau iš to prakeikto viešbučio tai jausdama, sakydama sau pačiai, kad daugiau su juo nebesusitiksiu – ir žinodama, kad tai dar vienas iš mano melų ir kad jei jis paskambins, aš visada būsiu pasirengusi, tą dieną ir valandą, kada jis nori.

Taip, visa tai žinojau. Ir stengiausi save įtikinti, kad ieškau tik sekso ir nuotykių. Bet tai nebuvo tiesa. Dabar suvokiu, kad, nors ir neigiau visa tai savo bemiegėmis naktimis ir tuščiomis dienomis, buvau įsimylėjusi, taip. Beviltiškai įsimylėjusi.

Nežinau, ką daryti. Įsivaizduoju, – išties esu įsitikinusi, – kad visi susituokę žmonės visada išgyvena slaptą potraukį kam nors. Tai draudžiama, o flirtavimas su tuo, kas draudžiama, teikia gyvenimui žavesio. Bet mažai kas šitai skatina: vienas iš septynių, kaip buvo rašoma straipsnyje, kurį perskaičiau dienraštyje. Ir manau, kad tik vienas iš šimto sugeba taip susipainioti, kad leistųsi nešamas vaizduotės, kaip padariau aš. Daugumai tai tik aistrelė, kuri, kaip jie nuo pat pradžių žino, ilgai netruks. Šiek tiek emocijos, kad seksas taptų erotiškesnis ir per orgazmą pasigirstų šauksmai „aš tave myliu“. Nieko daugiau.

O jei meilužę būtų įsitaisęs mano vyras, kaip aš reaguočiau? Elgčiausi radikaliai. Sakyčiau, kad gyvenimas man neteisingas, kad esu nieko verta, senstu, iškelčiau skandalą, nesustodama verkčiau iš pavydo, kuris būtų tikras pavydas, o ne pavyduliavimas – jis sugeba, o aš ne. Išeičiau, trenkusi durimis, tą pat

valandą ir patraukčiau su vaikais į savo tėvų namus. Po dviejų ar trijų mėnesių gailėčiausi, ieškočiau dingsties grįžti ir įsivaizduočiau, kad jis irgi to trokšta. Po keturių mėnesių bijočiau, kad teks viską pradėti iš naujo. Po penkių mėnesių ieškočiau, kaip paprašyti jį grįžti „dėl vaikų“, tačiau būtų per vėlu: jis gyventų su meiluže, daug jaunesne, kupina jėgų ir gražia, jau pradėjusia grąžinti jam gyvenimo žavesį.

Suskamba telefonas. Mano šefas klausia, kaip laikosi mano vaikas. Sakau, kad esu autobusų stotelėje ir prastai girdėti, bet viskas gerai, netrukus atvyksiu į dienraštį.

Išgąsdintas žmogus niekada nemato tikrovės. Jis linkęs veikiau pasislėpti savo fantazijose. Negaliu tokios būsenos likti dar kokią valandą, turiu susiimti. Manęs laukia darbas, ir galbūt jis man padės.

Išeinu iš autobusų stotelės ir patraukiu atgal prie savo automobilio. Žiūriu į negyvus lapus ant žemės. Manau, Paryžiuje jie jau būtų sušluoti. Bet esame Ženevoje, daug turtingesniame mieste, ir jie tebėra čia.

Kadaise tie lapai priklausė medžiui, kuris dabar užsisklendė ir ruošiasi poilsio sezonui. Ar kartais medis neturi omenyje to žalio, jį dengusio, maitinusio ir leidusio kvėpuoti apsiausto? Ne. Ar galvoja apie vabzdžius, kurie čia gyveno ir padėjo apdulkinti žiedus, palaikydami gamtą gyvą? Ne. Medis galvoja tik apie save: kai kas, tarkim, lapai ir vabzdžiai, yra atmetami, kai to reikia.

Esu vienas iš tų miesto grindinio lapų, kuris gyveno manydamas, kad yra amžinas, ir mirė gerai nežinodamas, kodėl; kuris mylėjo saulę ir mėnulį ir ilgai matė pravažiuojančius pro šalį autobusus, bildančius tramvajus, bet niekas niekada nebuvo toks jautrus, kad jį perspėtų, jog egzistuoja žiema. Lapai buvo kuo naudingiausi, bet vieną dieną ėmė gelsti, ir medis tarė jiems „sudie“.

Nesakė „iki greito“, bet „sudie“, žinodamas, kad jie daugiau niekada nebegrįš. Ir prašė vėjo pagalbos, kad kuo greičiau atplėštų juos nuo šakų ir nuneštų gana toli. Medis žino, jog galės augti tik tada, kai įstengs pailsėti. O jei augs, bus gerbiamas. Ir galės sukrauti dar gražesnius žiedus.

#

Gana. Dabar man geriausia terapija – darbas, nes jau išverkiau visas ašaras, kiek tik turėjau, ir jau pagalvojau apie viską, apie ką reikėjo pagalvoti. Bet vis vien man nepavyko nuo nieko išsivaduoti.

Įjungiu autopilotą, einu į gatvę, kur pastačiau mašiną, ir matau, kaip vienas iš tų apsaugininkų žalia ir žydra uniforma nuskaito aparatu mano automobilio numerį.

– Automobilis jūsų?

Taip.

Jis darbuojasi toliau. Nieko nesakau. Nuskaitytas numeris jau įvestas į sistemą, nusiųstas į centrinį punktą, bus apdorotas ir netrukus gausiu laišką su kukliu policijos antspaudu ant oficialių vokų celofano. Turėsiu per 30 dienų sumokėti 100 frankų, bet galiu dar užginčyti baudą ir išleisti 500 frankų advokatams.

– Pavėlavote dvidešimt minučių. Ilgiausiai čia galima stovėti pusę valandos.

Tik sutinku linktelėdama. Matau, kad jis nustebintas – nemaldauju, kad paleistų, argumentuodama, esą daugiau niekada to nedarysiu, taip pat nebėgau jo sustabdyti pamačiusi, kad jis jau čia. Nereagavau taip, kaip jis pripratęs.

Iš aparato, kuris nuskaitė mano automobilio numerį, išlenda kvitas, tarsi būtume prekybos centre. Jis įkiša jį į plastikinį voką (kad apsaugotų nuo prasto oro) ir eina prie priekinio stiklo, no-

rėdamas pritvirtinti prie valytuvo. Spaudžiu mygtuką ant rakto ir sumirksi šviesos, rodydamos, kad durys atrakintos.

Jis suvokia, kokią kvailystę ketino padaryti, nes, kaip ir aš, buvo įjungęs autopilotą. Atrakinamų durų garsas jį pažadina, tuomet jis prieina prie manęs ir įteikia baudos kvitą.

Abu esame patenkinti. Jis – nes neprivalo ištverti skundų; aš – nes gavau, ko esu nusipelniusi: bausmę.

Nežinau, – bet greitai suprasiu, – ar mano vyras kaip niekas kitas tobulai susitvardo, ar neteikia nė menkiausios reikšmės tam, kas įvyko.

Parvažiuoju namo tam tikrą valandą po dar vienos darbo dienos, per kurią tyriau trivialiausius reiškinius pasaulyje: pilotų treniravimą, kalėdinių eglučių perteklių rinkoje, elektroninių komandų įvedimą geležinkelio sankirtoms reguliuoti. Tai man teikė didžiulį džiaugsmą, nes neturėjau nei fizinių, nei psichologinių sąlygų daug galvoti.

Ruošiu vakarienę, lyg tai būtų dar vienas kasdieniškas rutininis vakaras iš tūkstančių, kuriuos jau kartu nugyvenome. Kurį laiką žiūrime televiziją. Vaikai anksčiau užlipa į miegamąjį, traukiami savo planšetinių kompiuterių ir žaidimų, kuriuose žudo teroristus arba karius, pagal tai, kokia diena ir nuotaika.

Sudedu indus į plovyklę. Vyras pamėgins suguldyti mūsų vaikus miegoti. Iki šiol kalbamės tik apie prievoles. Negaliu pasakyti, ar taip buvo visada ir aš to nepastebėjau, ar jis šiandien ypač keistas. Netrukus sužinosiu.

Kol jis yra viršuje, šiais metais pirmąkart užkuriu židinį: ugnies kontempliavimas mane ramina. Atskleisiu šį tą, ką, manau, jis jau žinojo, bet man reikia visų sąjungininkų, kokie tik gali būti. Todėl atkemšu ir vyno grafiną. Paruošiu įvairių sūrių stalą. Išgeriu pirmą gurkšnį ir įsmeigiu akis į liepsnas. Nejaučiu nei nerimo, nei baimės. Lauk iš šio dvigubo gyvenimo. Kad ir kas šiandien nutiktų, man tai bus geriausia. Jei mūsų santuoka

turi pasibaigti, tegu tai įvyksta šitaip: vieną rudens dieną, prieš Kalėdas, žiūrint į židinį ir kalbantis kaip civilizuotiems žmonėms.

Jis nulipa laiptais žemyn, pamato paruoštą sceną ir nieko neklausia. Tik įsitaiso greta manęs ant sofos, irgi įsižiūri į ugnį. Gurkšnoju vyną ir ketinu išgerti savo taurę iki dugno, bet jis mosteli ranka parodydamas, kad jau gana.

Idiotiškai tarsteliu: temperatūra šiandien žemiau nulio. Jis linkteli galva.

Regis, teks imtis iniciatyvos man.

Nuoširdžiai apgailestauju dėl to, kas nutiko vakar per vakarienę...

– Ne tu buvai dėl to kalta. Ta moteris labai keista. Prašau nekviesti daugiau manęs į tuos susitikimus.

Jo balsas atrodo ramus. Bet visi, net vaikai, patiria, kad prieš didžiausias audras stoja valandėlė, kai vėjas nustoja pūtęs ir susidaro įspūdis, jog viskas kaip visada.

Nusitveriu to klausimo. Mariana rodė pavydą, slėpdamasi už pažangaus, liberalaus žmogaus kaukės.

– Tai teisybė. Pavydas – jausmas, kuris mums vis kartoja: „Tu gali prarasti viską, ką taip sunkiai pasiekei“. Jis palieka mus aklus viskam kitkam, ką išgyvename su džiaugsmu, laimingoms akimirkoms ir žiedams, sukrautiems per tas progas. Kaip nutinka, kad neapykanta, pyktis gali ištrinti visą poros istoriją?

Jis ruošia dirvą, kad aš galėčiau pasakyti viską, ką privalau. Šneka toliau:

– Kiekvienam būna tokių dienų, kai sakai sau: „Ką gi, mano gyvenimas ne visai atitinka mano lūkesčius“. Bet jei gyvenimas tau iškeltų klausimą, ką dėl jo padarei, koks būtų tavo atsakymas?

Ar tai klausimas man?

– Ne, klausiu pats savęs. Niekas neįvyksta be pastangų. Reikia turėti tikėjimą. Ir dėl to – sugriauti prietarų barjerus, o tai reikalauja drąsos. Norint turėti drąsos, reikia suvaldyti baimę. Ir taip toliau. Susitaikykime su savo dienomis. Nepamirškime, kad gyvenimas yra mūsų pusėje. Jis irgi nori gerėti. Padėkime jam!

Įsipilu dar vieną taurę vyno. Jis įmeta į ugnį daugiau malkų. Kada prisisemsiu drąsos išpažinti?

Tačiau jis neatrodo nusiteikęs leisti man išsikalbėti.

– Svajoti nėra taip paprasta, kaip atrodo. Priešingai. Tai gali būti pavojinga. Kai svajojame, išlaisviname galingą energiją ir jau nebegalime nuo savęs nuslėpti tikrosios savo gyvenimo prasmės. Svajodami pasirenkame ir mokėtiną kainą.

Dabar. Kuo ilgiau delsiu, tuo daugiau kančių sukelsiu mums abiem.

Pakeliu taurę, paskelbiu tostą ir sakau, jog šis tas labai trikdo mano sielą. Jis sako, jog apie tai jau kalbėjomės restorane „Vallon", kai atvėriau savo širdį ir papasakojau apie depresijos baimę. Paaiškinu, kad turiu omenyje ne tai.

Jis mane nutraukia ir toliau samprotauja:

– Bėgimas paskui svajonę turi savo kainą. Tai gali pareikalauti atsisakyti savo įpročių, ištverti sunkumus, gali suteikti mums nusivylimo ir t. t. Tačiau kad ir kaip būtų brangu, ta kaina niekad nėra tokia didelė, kokią sumoka tas, kuris negyveno. Nes tas žmogus vieną dieną atsigręš atgal ir išgirs, kaip jo širdis sako: „Iššvaisčiau savo gyvenimą".

Jis man nepalengvina padėties. Tarkime, jog tai, ką turiu pasakyti, nėra niekai, kad tikrai yra kas nors konkretaus, tikro, grėsmingo?

Jis juokiasi.

– Suvaldžiau pavyduliavimą, kurį jaučiu dėl tavęs, ir esu dėl to laimingas. Žinai kodėl? Nes visada turiu pasirodyti vertas tavo meilės. Turiu kovoti dėl mūsų santuokos, dėl mūsų sąjungos, ir tai nesusiję su mūsų vaikais. Aš tave myliu. Ištverčiau viską, bet ką, kad tik visada būtum šalia. Bet negaliu tau uždrausti vieną dieną išeiti. Todėl, jei ta diena ateis, tu būsi laisva eiti ir ieškoti savo laimės. Mano meilė tau stipresnė už viską ir aš niekada netrukdysiu tau būti laimingai.

Man akyse tvenkiasi ašaros. Iki šiol gerai nežinau, apie ką jis kalba. Ar čia tik pokalbis apie pavydą, ar jis man duoda užuominą.

– Nebijau vienatvės, – kalba toliau. – Bijau gyventi apsigaudinėdamas, žiūrėdamas į tikrovę ir regėdamas ją tokią, kokia man patiktų, kokios norėčiau, o ne tokią, kokia iš tikrųjų yra.

Jis paima mane už rankos.

– Tu esi mano gyvenimo palaiminimas. Gal aš ne pats geriausias vyras pasaulyje, nes beveik niekada neparodau savo jausmų. Ir žinau, kad tau šito trūksta. Taip pat žinau, kad dėl to gali manyti, jog nesi man svarbi, gali jaustis nesaugi ar panašiai. Bet taip nėra. Turime dažniau susėsti priešais židinį ir pasikalbėti apie bet ką, tik ne apie pavydą. Nes manęs jis nedomina. Kažin ar nebūtų puiku pakeliauti tik dviese? Sutikti Naujuosius metus kitame mieste ar net kokioje nors vietovėje, kurią jau pažįstame?

O kaip vaikai?

– Esu įsitikinęs, močiutės džiaugsis, galėdamos jais pasirūpinti.

Ir pabaigia:

– Mylint vienas kitą reikia būti pasirengusiam viskam. Nes meilė – lyg kaleidoskopas, panašus į tą, su kuriuo žaidžiame, būdami vaikai. Ji nuolat juda ir niekada nesikartoja. Kas to ne-

supranta, pasmerktas kentėti dėl ko nors, kas nutinka vien tam, kad padarytų mus laimingus. Ir žinai, kas blogiausia? Žmonės, kaip ir ta moteris, nuolat susirūpinę, ką kiti mano apie jų santuoką. Man tai nesvarbu. Svarbu vien tai, ką manai tu.

Priglaudžiu galvą jam prie peties. Visa, ką turėjau pasakyti, neteko reikšmės. Jis žino, kas vyksta, ir įstengia kovoti su situacija taip, kaip aš niekados nesugebėčiau.

– Tai paprasta: jei jūs neveikiate nelegaliai, pelnyti ar prarasti pinigus finansų rinkoje yra leistina.

Buvęs magnatas stengiasi išsaugoti vieno turtingiausių pasaulio žmonių pozą. Bet jo turtas išgaravo greičiau nei per metus, kai didieji finansininkai aptiko, kad jis pardavinėjo sapnus. Stengiuosi dėtis susidomėjusi tuo, ką jis sako. Pagaliau juk aš paprašiau savo šefo išleisti seriją straipsnių apie tai, kaip žmonės ieško būdų įveikti stresą.

Praėjo savaitė, kai gavau Jakobo žinutę, kad aš viską sugadinau. Savaitė nuo tada, kai verkdama klajojau gatve, netrukus tai prisiminsiu dėl eismo baudos. Savaitė nuo ano pokalbio su vyru.

– Visada turime žinoti, kaip parduoti idėją. Ir tai, kas atneša bet kuriam žmogui sėkmę: mokėti parduoti, ko trokštama, – kalba toliau buvęs magnatas.

Brangusis, nepaisydama tavo iškilmingumo, rimtumo auros ir ištaigingo kambario šiame prabangiame viešbutyje; nepaisydama puikios tavo išvaizdos ir nepriekaištingai Londono siuvėjo pasiūtų drabužių, šypsenos ir šių labai rūpestingai dažytų plaukų, kai paliekamos kelios baltos sruogos, kad susidarytų „natūralumo" įspūdis; nepaisydama tavo pasitikėjimo savimi, kai kalbi ir judi, viena aš suprantu geriau nei tu: parduoti idėją nėra viskas. Reikia rasti, kas ją perka. Tai galioja verslui, politikai ir meilei.

Įsivaizduoju, brangusis buvęs milijonieriau, kad supranti, apie ką kalbu. Tu turi dienotvarkę, padėjėjų, pristatymų... bet žmonės nori rezultato.

Meilė irgi nori rezultatų, nors visi teigia, kad ne, kad meilės aktas pateisina pats save. Ar taip? Aš galėčiau vaikščioti po Anglų sodą su savo odiniu paltu, pirktu tada, kai mano vyras lankėsi Rusijoje, žiūrėti į rudenį, šypsotis dangui ir sakyti: „Aš myliu, ir to pakanka". Ar tai būtų tiesa?

Žinoma, kad ne. Aš myliu, bet mainais noriu ko nors konkretaus, – susikibti už rankų, bučinių, aistringo sekso, pasidalyti svajone, galimybės sukurti naują šeimą, auklėti savo vaikus, senti greta mylimo žmogaus.

– Mums reikia labai aiškaus tikslo, kad žengtume bet kurį žingsnį, – su tariamai patiklia šypsena aiškina man patetiška figūra priešais.

Regis, vėl balansuoju ant pamišimo ribos. Viską, ką tik girdžiu ar skaitau, susieju su savo jautria situacija, net šį nuobodulį varantį pokalbį su niekinga žmogysta. Galvoju apie tą klausimą dvidešimt keturias valandas per parą – eidama gatve, gamindama valgyti ar švaistydama brangias savo būties akimirkas, klausydama šnekų, kurios, užuot mane prablaškiusios, dar labiau stumia į bedugnę, į kurią jaučiuosi krintanti.

– Optimizmas yra užkrečiamas...

Buvęs magnatas nesiliauja kalbėjęs, jis tikras, kad gebės mane įtikinti ir kad aš publikuosiu jo žodžius dienraštyje, o tai jam padės išsigelbėti. Puiku taip klausinėti žmones. Mums tereikia užduoti vos vieną klausimą, ir jie nenutyla valandą. Skirtingai, nei kalbėdamasi su kubiečiu, šįkart nekreipiu dėmesio nė į vieną žodį. Diktofonas įjungtas, taigi paskui sutrumpinsiu šį monologą iki šešiasdešimties žodžių ir jis truks daugmaž keturias pokalbio minutes.

Optimizmas yra užkrečiamas, teigia jis.

Jei taip būtų, pakaktų prieiti prie mylimo žmogaus plačiai šypsantis, su savais planais ir idėjomis, ir žinoti, kaip įteikti tą paketą. Ar tai paveikia? Ne. Užkrečiama yra baimė, nuolatinis siaubas niekada nesutikti to, kas mus lydėtų iki mūsų dienų pabaigos. Ir iš šios baimės galime padaryti bet ką, pasirinkti ne tą žmogų ir įtikinti save, kad jis yra tas tikrasis, tas vienintelis, kurį kelyje mums pasiuntė Dievas. Visai netrukus saugumo paieškos virsta nuoširdžia meile, gyvenimas tampa ne toks kartus ir sunkus, mes sudedame savo jausmus į dėžutę ir nustumiame į spintos apačią, kur jie visam laikui liks paslėpti ir nematomi.

– Kai kas sako, kad esu vienas iš geriausius ryšius turinčių savo šalies žmonių. Pažįstu daug verslininkų, politikų, pramonininkų. Tai, kas vyksta su mano įmonėmis, yra laikina. Netrukus būsite mano sugrįžimo liudytoja.

Aš irgi turiu gerų ryšių, pažįstu tokius pat žmones kaip ir jis. Bet nenoriu ruoštis savo sugrįžimui. Noriu tik civilizuotai nutraukti vieną iš tų „ryšių“.

Tai, kas aiškiai nesibaigia, visada palieka atviras duris, neištirtą galimybę, šansą, kad visa dar gali vėl būti kaip anksčiau. Ne, nesu prie to pratusi, nors pažįstu daug žmonių, kuriems tokia padėtis labai patinka.

Ką gi aš darau? Lyginu ūkį su meile? Mėginu susieti finansų pasaulį ir jausmų pasaulį?

Jau savaitė, kaip neturiu žinių iš Jakobo. Taip pat savaitė nuo to vakaro priešais židinį, kai mano santykiai su vyru grįžo į įprastas vėžes. Gal mudviem pavyks atkurti savo santuoką?

Iki šių metų pavasario buvau normalus žmogus. Tik staiga supratau, jog visa, ką turiu, gali greitai pranykti, ir, užuot reagavusi kaip protingas žmogus, puoliau į paniką. Paskui pa-

sidaviau inercijai. Apatijai. Negebėjimui reaguoti ir keistis. Ir po daugelio bemiegių naktų, daugelio dienų gyvenimo be jokio žavesio, padariau kaip tik tai, ko bijojau: patraukiau priešinga kryptimi, nepaisydama pavojaus. Žinau, kad nesu vienintelė, visiems būdingas polinkis į savigriovą. Netyčia arba todėl, kad gyvenimas norėjo mane išmėginti, radau tą, kuris paėmė mane už plaukų, – tiek tiesiogine, tiek perkeltine prasme, – papurtė, nupurtė dulkes, kurios jau kaupėsi, ir privertė iš naujo kvėpuoti.

Viskas neteisinga. Tai laimės rūšis, kurią tikriausiai patiria nuo chemikalų priklausomi vartotojai. Anksčiau ar vėliau poveikis praeina ir neviltis dar sustiprėja.

Buvęs magnatas prabyla apie pinigus. Nieko apie juos neklausiau, bet jis vis tiek kalba. Jaučia didžiulį poreikį pasakyti, kad nėra vargšas, kad gali dar daug dešimtmečių išsaugoti savo gyvenimo stilių.

Daugiau nebeištveriu. Padėkoju už interviu, išjungiu diktofoną ir einu pasiimti palto.

– Ar jūs šįvakar laisva? Galime ko nors išgerti ir baigti pokalbį, – siūlo jis.

Taip nutinka nebe pirmą kartą. Iš tiesų man tai beveik taisyklė. Esu graži ir protinga, – nors ponia Kenig to ir nepripažįsta, – ir jau esu pasinaudojusi savo žavesiu, kad pasiekčiau, jog tam tikri žmonės išklotų man tokią informaciją, kurios šiaip jau žurnalistams nesakytų, visada pridurdami, kad galiu viską spausdinti. Bet tie vyrai... ak, tie vyrai! Jie daro visa, kas įmanoma ir neįmanoma, kad tik paslėptų savo silpnybes, ir bet kuri aštuoniolikmetė mergina nesunkiai sugeba jais manipuliuoti.

Padėkoju už kvietimą ir sakau, kad šįvakar jau esu įsipareigojusi. Man maga paklausti, kaip jo pastaroji meilužė reagavo į neigiamų žinių apie jį laviną ir jo imperijos griūtį. Bet galiu tai įsivaizduoti, o dienraščio tai nedomina.

#

Išeinu, kertu gatvę ir žingsniuoju į Anglų sodą, kuriame ką tik įsivaizdavau save vaikščiojančią. Einu iki įprastos ledainės Gruodžio 31-osios gatvės kampe. Man patinka šios gatvės pavadinimas, jis visada primena, kad anksčiau ar vėliau baigsis dar vieneri metai ir vėl smarkiai prisižadėsiu kitiems.

Nusiperku pistacinių ledų su šokoladu. Einu į prieplauką, valgau ledus, žiūrėdama į Ženevos simbolį, fontaną, kuris kyla į dangų, sudarydamas priešais mane lašelių uždangą. Turistai prieina ir fotografuoja, nuotraukos išeis prastai apšviestos. Ar nebūtų lengviau nusipirkti atviruką?

Jau aplankiau daug garsių pasaulio paminklų. Įspūdingi vyrai, kurių vardai jau pamiršti, bet kurie amžinai lieka raiti ant savo gražių žirgų. Moterys, tiesiančios į dangų savo karūnas arba kalavijus, simbolizuojančius pergales, kurių jau neberasi vadovėliuose. Vieniši ir bevardžiai vaikai, iškalti iš akmens, visiems laikams prarasta nekaltybė per tas valandas ir dienas, kai buvo priversti pozuoti kokiam nors menininkui, kurio vardą istorija jau irgi ištrynė.

Pagaliau, išskyrus labai retas išimtis, miestą ženklina ne statulos, o netikėtumai. Kai Eifelis pastatė parodai plieno bokštą, nė nesapnavo, kad šis galiausiai taps Paryžiaus simboliu, nors būta Luvro, Triumfo arkos, įspūdingų sodų. Obuolys atstovauja Niujorkui. Nedažnai lankomas tiltas yra San Fransisko simbolis. Kitas, virš Tacho upės, yra Lisabonos atvirukuose. Simboliškiausias Barselonos paminklas yra nebaigta katedra.

Taip yra ir Ženevai. Kaip tik čia Lemano ežeras susitinka su Ronos upe, sukeldamas labai stiprią srovę. Siekiant panaudoti hidraulinę jėgą (esame to meistrai), buvo pastatyta hidroelektrinė, bet kai darbininkai grįžo namo ir uždarė vožtuvus, spaudimas labai sustiprėjo ir sprogo turbinos.

Tada vienas inžinierius sumanė toje vietoje įrengti fontaną, leidžiantį nutekėti vandens pertekliui.

Ilgainiui inžinieriai išsprendė šią problemą ir fontanas tapo nebereikalingas. Bet gyventojai nubalsavo jį išsaugoti. Miestas jau turėjo daug fontanų, o šis buvo ežero viduryje. Ką daryti, kad jis būtų matomas?

Taip atsirado judantis paminklas. Buvo įrengti galingi siurbliai, ir dabar šis fontanas turi labai stiprią čiurkšlę, šaunančią 500 litrų vandens per sekundę 200 kilometrų per valandą greičiu. Sakoma, – ir aš tai patikrinau, – kad jis regimas net iš lėktuvo, pakilus į 10 000 metrų aukštį. Specialaus pavadinimo jis neturi; vadinasi tiesiog *Jet d'Eau*, miesto simbolis, – nors mieste pilna raitų vyrų, herojiškų moterų, vienišų vaikų skulptūrų.

Kartą paklausiau vienos šveicarų mokslininkės Denisės, ką ji mananti apie Vandens čiurkšlę.

– Beveik visas mūsų kūnas sudarytas iš vandens, kuriuo pereina elektros iškrovos, perduodančios informaciją. Viena tokia informacija vadinama meile ir gali įsiterpti į visą organizmą. Meilė visą laiką keičiasi. Manau, Ženevos simbolis – gražiausias žmogaus sumanytas paminklas meilei, nes jis irgi niekada nebūna toks pats.

Išsitraukiu mobilųjį ir skambinu Jakobui į kabinetą. Taip, galėčiau skambinti jam tiesiai į asmeninį numerį, bet nenoriu. Kalbuosi su jo padėjėju ir pareiškiu, kad ateinu su juo susitikti.

Padėjėjas mane pažįsta. Prašo, kad palaukčiau, jis tuoj pat nueis pranešti. Netrukus grįžta ir atsiprašinėja, kad visa dienotvarkė užimta. Gal ateičiau kitų metų pradžioje? Sakau, kad ne, man reikia susitikti su juo dabar pat; klausimas neatidėliotinas.

„Klausimas neatidėliotinas" ne visada atveria daug durų, bet šįkart esu įsitikinusi, kad turiu šansų. Dabar padėjėjas užtrunka dvi minutes. Klausia, gal galėčiau ateiti kitos savaitės pradžioje. Pranešu, kad būsiu po dvidešimties minučių.

Padėkoju ir nuspaudžiu mygtuką.

Jakobas prašo, kad tučtuojau apsirengčiau – jo kabinetas yra vieša vieta, finansuojama valstybės, ir jei mus aptiktų, galbūt jam tektų sėsti į kalėjimą. Atidžiai tyrinėju sienas, padengtas raižyto medžio pano, ir gražias lubų freskas. Ir toliau guliu visiškai nuoga ant odinės sofos, jau ganėtinai nudilusios.

Jis vis labiau nervinasi. Yra su švarku ir kaklaraiščiu, žvilgčioja į laikrodį, neramus. Pietų pertrauka pasibaigė. Jo ypatingasis sekretorius jau grįžęs, taktiškai pasibeldė į duris, išgirdo „man susirinkimas" ir atstojo. Nuo tada praėjo jau keturiasdešimt minučių ir sykiu nusinešė tam tikras audiencijas ir susitikimus, kuriuos teko atšaukti.

Kai atvykau, Jakobas pasveikino mane trimis bučiniukais į skruostus ir oficialiai parodė į kėdę priešais jo stalą. Nereikėjo nė mano moteriškos intuicijos, kad suvokčiau, koks jis išsigandęs. Kokia šio susitikimo priežastis? Argi nesuprantu, kad jo dienotvarkė labai suspausta, tuoj prasidės parlamento darbo pertrauka ir reikia išspręsti įvairius svarbius klausimus? Gal neskaičiau žinutės, kurią man atsiuntė, apie tai, kad jo žmona dabar įsitikinusi, jog tarp mūsų kažkas buvo? Turime šiek tiek palaukti, leisti viskam atvėsti ir tik tada vėl susitikinėti.

– Žinoma, aš viską paneigiau. Apsimečiau, kad mane labai įžeidė jos prasimanymai. Sakiau, kad užgautas mano orumas. Kad man jau gana šito nepasitikėjimo ir kad ji gali kieno tik nori paklausti apie mano elgesį. Ar ne ji pati sakė, kad pavydas – nevisavertiškumo požymis? Dariau, ką galėjau, o ji tik

atsakė: „Liaukis kvailioti. Nieko aš nereikalauju, tik sakau, kad supratau, kodėl pastaruoju metu buvai toks švelnus ir mandagus. Tai buvo..."

Neleidau užbaigti frazės. Atsikėliau ir stvėriau jį už apykaklės. Jis manė, kad pulsiu. Bet tik pabučiavau ilgu bučiniu. Jakobas niekaip nereagavo, nes manė, kad atėjau čia iškelti skandalo. Bet aš toliau bučiavau jo lūpas, kaklą, atrišau kaklaraištį.

Jis mane stumtelėjo. Pliaukštelėjau jam per veidą.

– Man tik reikia prieš tai užrakinti duris. Aš irgi ilgėjausi.

Perėjo per išdailintą kabinetą, pristatytą XIX amžiaus baldų, pasuko raktą, o kai grįžo, aš jau buvau pusnuogė – tik su kelnaitėmis.

Kol plėšė nuo savęs drabužius, jau pradėjo čiulpti man krūtis. Dejavau iš malonumo, jis pliaukštelėjo man per burną ranka, bet išlaikiau galvą lygiai ir toliau patyliukais dejavau.

Mano reputacijai irgi kyla pavojus, kaip gali įsivaizduoti. Nesirūpink.

Tai buvo vienintelė akimirka, kai sustojome ir kažką pasakiau. Tuoj pat atsiklaupiau ir ėmiau jam čiulpti. Vėl jis laikė mane už galvos, diktuodamas ritmą – greičiau, vis greičiau. Bet aš nenorėjau, kad jis pasimėgautų mano burnoje. Atstūmiau jį ir nuėjau prie odinės sofos, atsiguliau ant nugaros, praskėtusi kojas. Jis atsitūpė ir ėmė laižyti man lytį. Kai pasiekiau pirmą orgazmą, įsikandau sau į ranką, kad nesušukčiau. Malonumo banga, rodės, niekad nesibaigs, ir aš toliau kandžiojau sau ranką.

Tuomet pašaukiau jį vardu, pasakiau, kad įeitų į mane ir darytų viską, ką tik nori. Jis įsiskverbė į mane, suėmė už pečių ir papurtė lyg laukinis. Stūmė mano krūtis pečių link, kad galėtų dar giliau įsibrauti. Greitino tempą, bet liepiau dar nesimėgauti. Man reikėjo dar ir dar, ir dar.

Jis paguldė mane ant grindų, keturpėsčią lyg šunį, kūlė mane ir vėl įsiskverbė, o aš nevaldomai judinau juosmenį. Iš prislopintų jo dejonių supratau, kad jau tuoj mėgausis, jau nebegali valdytis. Pasistengiau, kad išeitų iš manęs, atsigręžiau ir paprašiau, kad vėl įeitų į mane, žiūrėdamas man į akis, kalbėdamas nešvankybes, kurias labai mėgome sakyti vienas kitam mylėdamiesi.

Sakiau niekingiausius žodžius, kokius tik moteris gali sakyti vyrui. Jis tykiai vadino mane vardu ir prašė, kad pasakyčiau, jog jį myliu. Bet aš tik nešvankiai keikiausi ir reikalavau, kad elgtųsi su manimi kaip su prostitute, su verge, su tokia, kuri nenusipelno pagarbos.

Mano kūnas virpėjo. Malonumas atėjo bangomis. Pasimėgavau dar kartą, ir dar, kol jis valdėsi, kad pratęstų tai kuo ilgiau. Mūsų kūnai smarkiai trankėsi vienas į kitą, keldami duslius garsus, tačiau jis jau nebesijaudino, kad kas nors už durų gali juos išgirsti.

Įsmeigusi savąsias akis į jo, girdėdama, kaip su kiekvienu judesiu jis kartoja mano vardą, supratau, kad tuoj pasimėgaus, o buvo be prezervatyvo. Dar kartą sujudėjau, stengdamasi, kad išeitų iš manęs, ir paprašiau, kad pasimėgautų man ant veido, ant burnos, ir sakytų, kad mane myli.

Jakobas padarė kaip lieptas, o aš masturbavausi ir mėgavausi sykiu su juo. Tuoj pat mane apkabino, atrėmė galvą man į petį, nuvalė rankomis mano burnos kampučius ir vėl ėmė daug kartų sakyti, kad mane myli ir kad jam labai manęs trūko.

Bet dabar prašo, kad išeičiau, o aš nejudu. Jis vėl tapo gražiai besielgiančiu berniuku, kuriuo žavisi rinkėjai. Jaučia, kad kažkas ne taip, bet nemoka pasakyti, kas. Ima suprasti, jog esu čia ne tik dėl to, kad jis yra nuostabus meilužis.

– Ko tu nori?

Galutinai padėti tašką. Baigti, nors ir kaip man tai veria širdį, nors ir lieku emociškai sudraskyta į skutelius. Žiūrėti jam į akis ir sakyti, kad baigta. Daugiau niekados.

Paskutinė savaitė buvo beveik nepakeliama, tikra kančia. Verkiau, bet be ašarų, skendau mintyse, kurios mane nešė į universiteto miestelį, ten, kur dirba jo žmona, per jėgą uždaryta tenykštėje psichiatrijos ligoninėje. Maniau, kad susimoviau visur, išskyrus darbą ir motinystę. Kas minutę jaučiausi per žingsnį nuo gyvenimo ir mirties, svajodama apie viską, ką būčiau galėjusi patirti su juo, jei dar būtume du paaugliai, kartu žvelgiantys į ateitį, kaip kadaise. Bet vieną akimirką pasiekiau nevilties slenkstį ir jau nebeturėjau kur grimzti, o kai pažvelgiau į viršų, pamačiau vienintelę man ištiestą ranką: savo vyro ranką.

Tikriausiai jis irgi įtarė, bet jo meilė buvo stipresnė. Jis privertė mane suprasti, kad, nesvarbu, kokius pasirinkimus savo gyvenime padariau aš, jis visada buvo šalia manęs ir todėl mano našta buvo lengva.

Supratau, kad aš save kaltinau ir pateikiau sau ataskaitą dėl tokio elgesio, dėl kurio jis manęs nesmerkė ir nekaltino. Sau pasakiau: „Nesu verta šio vyro, jis nežino, kas aš esu“.

Bet ne, žino. Ir kaip tik tai leidžia man vėl susigrąžinti pagarbą sau ir vėl save mylėti. Nes jei toks vyras kaip jis, kuriam būtų visai nesunku išsiskyrus tuoj pat susirasti draugę, vis tiek nori likti greta manęs, tai todėl, kai esu šio to verta; esu labai vertinga.

Atradau, kad vėl galiu miegoti greta jo, nesijausdama purvina ir nemanydama, kad jį išdaviau. Jaučiausi mylima ir maniau, kad nusipelniau šios meilės.

Atsikeliu, susirenku drabužius ir einu iki jo privačios vonios. Jis žino, kad tai paskutinis kartas, kai mato mane nuogą.

Prieš akis – ilgas gijimo procesas, sakau grįžusi į kabinetą. Manau, jis jaučia tą patį, bet esu įsitikinusi, jog Mariana tetrokšta, kad šis nuotykis pasibaigtų ir ji vėl galėtų apkabinti jį su ta pačia ankstesne meile, jausdamasi tokia pat saugi kaip anksčiau.

– Taip, bet ji nieko man nesako. Suprato, kas vyko, ir dar labiau užsisklendė. Niekada nebuvo meili, o dabar panaši į automatą, atsideda darbui labiau nei bet kada. Tai jos būdas pabėgti.

Užsisegu sijoną, apsiaunu batus, iš rankinės išsitraukiu paketą ir palieku jam ant stalo.

– Kas čia?

Kokainas.

– Nežinojau, kad tu...

Jam nieko nereikia žinoti, galvoju. Nereikia žinoti, kaip toli buvau pasiryžusi eiti ir kovoti už vyrą, kurį buvau aistringai, beprotiškai įsimylėjusi. Aistra tebeliko, bet liepsna kasdien silpsta. Žinau, galiausiai visiškai užges. Santykių nutraukimas visada skausmingas, ir šį skausmą galiu jausti kiekviena kūno skaidula. Tai paskutinis kartas, kai matausi su juo vienu. Vėl susitiksime per šventes ir kokteilių vakarėlius, rinkimus ir bendrus interviu, bet niekada nebebendrausime šitaip, kaip bendravome šiandien. Buvo puiku šitaip pasimylėti ir užbaigti, kaip ir pradėjome: visiškai atsidavus vienas kitam. Žinojau, kad tai paskutinis kartas; jis – ne, bet nieko negalėjau jam pasakyti.

– Ką man su tuo daryti?

Išmesk. Man nemažai kainavo, bet išmesk. Taip mane išvaduosi iš ydos.

Neaiškinu, apie kokią ydą kalbu. Jos vardas: Jakobas Kenigas.

Matau jo nuostabą ir šypsausi. Atsisveikinu trimis bučiniukais į skruostus ir išeinu. Prieškambaryje pasisuku į jo padėjėją

ir linkteliu. Jis vengia žiūrėti į mane, apsimeta, kad susikaupęs į stirtą popierių, ir tik sumurma atsisveikindamas.

Kai jau atsiduriu ant šaligatvio, paskambinu vyrui ir pasakau, kad man labiau patiktų Naujųjų metų išvakares praleisti namie, su vaikais. Jei jis nori keliauti, tegu tai būna per Kalėdas.

– **Suveikiam** dar kartą prieš vakarienę?

Sutinku linktelėdama, bet nejudu. Stebeiliju į parką priešais viešbutį, o už jo – į Jungfrau, amžinai apsnigtą, apšviestą pavakario saulės.

Žmogaus protas yra nuostabus: užmirštame kvapą tol, kol vėl jį užuodžiame, ištriname balsą iš atminties tol, kol jį išgirstame dar kartą, ir net emocijos, kurios atrodo palaidotos visiems laikams, gali būti pažadintos, sugrįžus į tą pačią vietą.

Vėl keliauju laiku, į tą metą, kai Interlakene apsilankėme pirmą kartą. Tuomet apsistojome pigiame viešbutėlyje, kelis kartus ėjome nuo vieno ežero prie kito, ir atrodė, lyg nuolat atrastume naują kelią. Mano vyras bėgo beprotišką maratoną, kurio trasa daugiausia eina per kalnus. Aš didžiavausi avantiūristiška jo dvasia, tuo, kad siekė užkariauti, kas neįmanoma, vis daugiau pareikalauti iš savo kūno.

Jis nebuvo vienintelis tai darantis kvailys: atvyko žmonių iš viso pasaulio, viešbučiai buvo pilni, žmonės broliavosi mažo miestelio, turinčio 5 tūkstančius gyventojų, baruose ir restoranuose. Neturiu supratimo, kaip Interlakenas atrodo rudenį, bet mano langas atrodo tuštesnis, atokesnis. Vyras mane pašaukia. Grįžtu į tikrovę ir, kol nesutemo, nusileidžiame pasivaikščioti gatvėmis.

#

Jei jis manęs klaus, ar viskas gerai, meluosiu, nes negaliu atimti iš jo džiaugsmo. Bet tiesa ta, kad žaizdos mano širdyje sunkiai

užsitraukia. Jis prisimena banką, prie kurio mes vieną rytą sėdėjome ir gėrėme kavą, ir buvome užpulti svetimšalių naujųjų hipių poros, prašančios pinigų. Praeiname pro vieną iš bažnyčių, skamba varpai, jis mane bučiuoja ir aš atsakau tuo pačiu, iš visų jėgų stengdamasi nuslėpti, ką jaučiu.

Nevaikščiojame susiėmę už rankų dėl šalčio – pirštinės man kelia nerimą. Sustojame simpatiškame bare ir šiek tiek išgeriame. Einame iki geležinkelio stoties. Jis nuperka tą patį suvenyrą, kurį pirko aną kartą – žiebtuvėlį su miesto simboliu. Anuomet jis rūkė ir bėgiojo maratonus.

Dabar neberūko ir mano, kad jo ištvermingumas kasdien mažėja. Visada dūsta, kai žingsniuojame greitai, ir, nors stengėsi nuslėpti, mačiau, kad Nione bėgdamas ežero pakrante pavargo labiau nei įprastai.

Mano telefonas vibruoja. Užtrunku amžinybę, kol susirandu jį rankinėje. Kai man pavyksta, skambintojas jau būna atsijungęs. Ekrane perspėjimas apie praleistą skambutį rodo, kad tai buvo mano draugė, kurią kamavo depresija ir kuriai vaistai padėjo vėl jaustis laimingu žmogumi.

– Jei norėtum grįžti, aš nieko prieš.

Klausiu, kodėl turėčiau grįžti.

Ar jis nėra patenkintas mano draugija? Ar nori būti trukdomas žmonių, kurie neturi daugiau ką veikti, kaip tik valandų valandas tuščiai plepėti telefonu?

Jis irgi su manimi darosi dirglus. Galbūt taip paveikė šampano butelis plius du stikliukai degtinės, kuriuos ką tik išgėrėme. Jo suirzimas mane nuramina ir leidžia jaustis laisviau: vaikščioju greta žmogaus, kuris jaučia ir išgyvena.

Koks keistas Interlakenas be maratono, tarsteliu. Panašus į miestą vaiduoklį.

– Čia nėra slidinėjimo trasų.

Ir negalėtų būti. Esame viduryje slėnio, kurį iš abiejų pusių supa labai aukšti kalnai, o galuose tyvuliuoja ežerai.

Jis užsisako dar du stiklus džino. Siūlau pereiti į kitą barą, bet jis nusprendęs gėrimu kautis su šalčiu. Seniai to nesame darę.

– Žinau, praėjo tik dešimt metų, bet kai lankėmės čia pirmą kartą, aš buvau jaunas. Turėjau ambicijų, man patiko laisvos erdvės ir nesileisdavau įbauginamas nežinomybės. Gal aš labai pasikeičiau?

Tau tik trisdešimt. Gal kartais esi senis?

Jis neatsako. Užsiverčia stikliuką ir stebeilijasi į tuštumą. Jau nebėra tobulas vyras, ir, nors tai atrodo neįtikėtina, mane tas džiugina.

Išeiname iš baro ir grįžtame į viešbutį. Pakeliui pamatome gražų ir žavų restoraną, bet jau rezervavome vietą kitur. Dar labai anksti – metalinė lentelė skelbia, kad vakarienė bus pradėta tiekti tik septintą valandą.

– Užsisakykime dar džino.

Kas yra šis vyras šalia manęs? Gal Interlakenas pažadino prisiminimus ir buvo atidaryta siaubo skrynia?

Nieko nesakau. Pradedu bijoti.

Klausiu, ar turime atšaukti savo rezervaciją italų restorane ir vakarieniauti čia pat.

– Man vis vien.

Vis vien? Gal dabar jis savo kailiu patiria, ką išgyvenau, kai jaučiausi prislėgta?

Man nėra „vis vien". Noriu eiti į restoraną, kuriame rezervavome sau vietą. Į tą patį, kuriame kits kitam prisiekėme meilę.

– Ši kelionė buvo labai prastas sumanymas. Norėčiau grįžti rytoj pat. Turėjau pačių geriausių ketinimų: vėl patirti mūsų meilės aušrą. Bet ar tai įmanoma? Aišku, kad ne. Esame su-

brendę. Dabar gyvename patirdami spaudimą, o anksčiau jo nejautėme. Turime palaikyti pamatinius auklėjimo, sveikatos, maisto išteklius. Stengiamės pasilinksminti savaitgaliais, nes visi taip daro, o kai nenorime išeiti iš namų, manome, kad su mumis kažkas ne taip.

Aš niekada nenoriu. Man labiau patinka likti namie ir nieko nedaryti.

– Aš irgi. Bet kaip mūsų vaikai? Jie nori ko kito. Negalime palikti jų įsikniaubusių į savo kompiuterius. Tam jie per jauni. Tuomet mes prievarta vežamės juos į kokią nors vietą, elgiamės lygiai taip, kaip su mumis elgėsi mūsų tėvai, o mūsų seneliai – su mūsų tėvais. *Normalus* gyvenimas. Esame emociškai susijusi šeima. Jei vienam iš mūsų reikia pagalbos, kitas visada pasirengęs padaryti, kas įmanoma ir neįmanoma.

Sutinku. Pavyzdžiui, keliauti į prisiminimų kupiną vietovę.

Dar vienas stiklas džino. Jis kurį laiką tyli, paskui atsako į mano pastabą.

– Būtent. Tačiau nejaugi manai, kad atsiminimai gali užpildyti dabartį? Kaip tik priešingai: jie mane dusina. Aš suprantu, kad nebesu tas pats žmogus. Kol nebuvome atvykę čia ir neišgėrėme to butelio šampano, viskas atrodė gerai. Dabar suvokiu, kad gyvenu toli gražu ne taip, kaip svajojau, kai pirmąkart lankiausi Interlakene.

O kaip svajojai?

– Tai buvo kvailystė. Mano svajonė buvo tokia pati kaip ir dabar. Bet turėjau ją įgyvendinti.

O kokia ji buvo?

– Parduoti viską, ką tuomet turėjau. Nusipirkti laivą ir su tavimi apiplaukti pasaulį. Mano tėvas įnirštų, kad neseku jo pėdomis, bet tai neturėtų jokios reikšmės. Plauktume sustodami uostuose, protarpiais padirbėdami tiems, kas mums sumo-

kėtų tiek, kad galėtume plaukti toliau, ir kai tik sukauptume reikiamą pinigų sumą, vėl pakeltume inkarą. Būti su žmonėmis, kurių niekada nesame matę, atrasti vietas, kurių nėra turistų vadovuose. Nuotykis. Vienintelis mano troškimas buvo nuo-ty-kis.

Jis užsisako dar vieną stiklą džino ir išmaukia taip greitai, kaip dar nesu mačiusi. Aš liaujuosi gėrusi, nes jau jaučiuosi apgirtusi; iki šiol nieko nevalgėme. Norėčiau pasakyti, kad jei būtų įgyvendinęs savo troškimą, aš būčiau buvusi laimingiausia pasaulio moteris. Bet verčiau patylėti, nes jis pasijus dar prasčiau.

– Tuomet gimė pirmasis sūnus.

Na ir kas? Tikriausiai yra milijonai porų su vaikais, darančių lygiai tą patį, apie ką jis kalbėjo.

Jis kiek pamąsto.

– Nesakyčiau, kad milijonai. Galbūt tūkstančiai.

Jo akys keičiasi; jose matyti jau ne agresyvumas, o liūdesys.

– Būna akimirkų, kai nustojame visa tai analizuoti: savo praeitį ir ateitį. Ko išmokome ir kur suklydome. Visada bijojau šių akimirkų. Man pavyksta jas apgauti, mat sakau sau, kad dariau geriausius pasirinkimus, bet jie reikalauja iš manęs šiek tiek pasiaukojimo. Nieko rimto.

Siūlau šiek tiek pasivaikščioti. Jo akys darosi keistos, be spindesio. Jis trinkteli kumščiu į stalą. Restorano darbuotoja sužiūra išsigandusi, ir aš užsisakau sau stiklą džino. Ji atsisako atnešti. Laikas uždaryti barą, nes netrukus prasidės vakarienė. Ir atneša sąskaitą.

Manau, mano vyras reaguos. Bet jis tik išsitraukia piniginę ir meta banknotą ant prekystalio. Paima mane už rankos ir išeiname į šaltį.

– Bijau, kad jei daug galvosiu apie viską, kas galėjo būti ir ko nebuvo, pateksiu į juodąją skylę...

Pažįstu šį jausmą. Kalbėjomės apie tai restorane, kai atvėriau jam savo sielą.

Regis, jis manęs negirdi.

– ...ir ten, dugne, išgirsiu man sakantį balsą: niekas neturi prasmės. Visata jau egzistavo milijardus metų ir egzistuos po to, kai tu mirsi. Gyvename mikroskopinėje milžiniško slėpinio dalelėje. Negauname atsakymų į savo vaikystės klausimus: ar egzistuoja gyvybė kitoje planetoje? Jei Dievas yra geras, kodėl leidžia kitiems išgyventi kančią ir skausmą? Ir panašiai. O blogiausia, kad laikas ir toliau teka. Daug kartų be jokios regimos priežasties pajuntu didžiulį siaubą. Kartais jis persmelkia mane, kai esu darbe, sėdžiu automobilyje, guldau vaikus miegoti. Žiūriu į juos su meile ir baime: kas jiems atsitiks? Gyvena šalyje, kuri mums teikia saugumą ir ramybę, bet kokia ateitis jų laukia?

Taip, suprantu, ką sako. Manau, mes ne vieninteliai apie tai galvojame.

– Tuomet matau tave, ruošiančią rytinę kavą arba vakarienę, ir kartais pagalvoju, kad po kokių penkiasdešimties metų kuris nors iš mūsų liks miegoti lovoje vienas, kasnakt verkdamas, nes kadaise buvome laimingi. Vaikai bus toli, užauginti. Tas, kuris pergyvens kitą, sirgs ir bus nuolat priklausomas nuo pašalinių pagalbos.

Jis nutyla ir toliau einame tylomis. Praeiname pro lentelę, skelbiančią Naujųjų metų išvakarių šventę. Jis smarkiai į ją spiria. Du ar trys praeiviai sužiūra į mus.

– Atleisk. Nenorėjau viso to sakyti. Atsivežiau tave čia, kad geriau jaustumeisi, nebepatirtum kasdienio spaudimo. Kaltas gėrimas.

Esu nusviesta į bedugnę.

Praeiname pro grupę merginų ir vaikinų, gyvai šnekučiuojančių tarp skardinių alaus, išdėliotų po visus kampus. Mano

vyras, šiaip rimtas ir drovus, prieina ir pakviečia juos dar šiek tiek išgerti.

Jaunuoliai žiūri išsigandę. Atsiprašau, leidžiu suprasti, kad abu esame girti ir dar bent lašas alkoholio galėtų sukelti tikrą katastrofą. Prilaikau jį už rankos ir pėdiname į priekį.

Jau tiek laiko nesu to dariusi! Visada jis būdavo gynėjas, tas, kuris padeda, kuris išsprendžia problemas. O dabar aš stengiuosi apsaugoti jį, kad nepaslystų ir nepargriūtų. Jo nuotaika vėl pasikeitė, dabar dainuoja man negirdėtą dainą – galbūt tai šio regiono daina.

Kai prieiname bažnyčią, vėl suskamba varpai. Tai geras ženklas, sakau.

– Girdžiu varpus, jie kalba apie Dievą. Bet ar Dievas mūsų klausosi? Vos perkopėme per trisdešimt, o gyvenimas jau praradęs žavesį. Jei ne mūsų vaikai, kokia prasmė būtų gyventi?

Ketinu ką nors atsakyti. Bet nerandu, ką. Užeiname į restoraną, kuriame pirmąkart prisiekėme kits kitam meilę, ir valgome slogią vakarienę žvakių šviesoje, viename iš gražiausių ir brangiausių Šveicarijos miestų.

Kai nubundu, lauke jau diena. Miegojau be sapnų ir neprabudau vidury nakties. Žiūriu į laikrodį: devinta ryto.

Mano vyras tebemiega. Einu į vonią, išsivalau dantis, užsakau mudviem rytinės kavos. Apsivelku chalatą ir einu prie lango palūkėti, kol ateis kambario tarnyba.

Išsyk pamatau, kad dangus pilnas skraidyklių! Žmonės nusileidžia parke priešais viešbutį. Pirmosios kelionės jūrininkai, dauguma ne po vieną, bet su pilotuojančiu instruktoriumi už nugaros.

Kaip jie gali taip kvailioti? Gal pasiekėme tokį etapą, kai rizikavimas gyvybe vienintelis išvaduoja mus iš nuobodulio?

Nutupia dar viena skraidyklė. Ir dar viena. Jų draugai viską filmuoja, džiugiai šypsodamiesi. Įsivaizduoju, koks turi būti reginys iš viršaus, nes mus supantys kalnai labai labai aukšti.

Nors jaučiu didelį pavydą kiekvienam iš tų skraidytojų, pati niekada neturėčiau drąsos šokti.

Skambina varpais. Įeina padavėjas, nešinas sidabriniu padėklu, vaza su rožėmis, kava (mano vyrui), arbata (man), kruasanais, karšta skrudinta duona, rugine duona, įvairaus skonio želė, kiaušiniais, apelsinų sultimis, vietos laikraščiu ir kitkuo, kas daro mus laimingus.

Pažadinu jį bučiniu. Neprisimenu, kada paskutinį kartą taip dariau. Jis išsigąsta, bet tuoj nusišypso. Sėdamės prie stalo ir mėgaujamės kiekvienu malonumu priešais mus. Kiek pasišnekame apie vakarykščias išgertuves.

– Manau, kad man to reikėjo. Bet labai rimtai į mano šnekas nežiūrėk. Kai balionas sprogsta, visus išgąsdina, bet tai tėra sprogstantis balionas. Nepavojingas.

Noriu pasakyti, kad jaučiausi labai gerai, atradusi visas jo silpnybes, bet tik nusišypsau ir toliau valgau savo kruasaną.

Jis irgi pamato skraidykles. Akys sužiba. Mes apsirengiame ir nusileidžiame pasidžiaugti rytu.

Einame tiesiai į registratūrą. Vyras pasako, kad išvyksime šiandien, paprašo nuleisti žemyn lagaminus ir susimoka sąskaitą.

Ar jis įsitikinęs? Ar negalime likti iki ryt ryto?

– Esu įsitikinęs. Vakar vakaro pakako, kad suprasčiau, jog neįmanoma grįžti atgal laiku į praeitį.

Einame prie durų, kirsdami ilgą fojė su stikliniu stogu. Viename iš lapelių perskaičiau, kad anksčiau čia būta gatvės, o dabar sujungti du pastatai, kurie liko priešinguose šaligatviuose. Regis, turizmas čia klesti, nors ir nėra slidinėjimo trasų.

Tačiau, užuot drožęs pro duris, jis pasuka į kairę ir prieina prie durininko.

– Kaip mes galėtume šokti su skraidykle?

Galėtume? Aš nė neketinu to daryti.

Durininkas jam paduoda lapelį. Viskas ten surašyta.

– O kaip nukakti į viršų?

Durininkas aiškina, kad mums nereikia ten nukakti. Kelias labai sudėtingas. Užtenka pasižymėti valandą, ir kaip tik tada jie ateis pasiimti mūsų iš viešbučio.

Ar tai nėra labai pavojinga? Šokti į tuštumą tarp dviejų kalnų grandinių, dar niekada to nedarius? Kas už tai atsakingas? Ar vyriausybė kaip nors kontroliuoja instruktorius ir jų įrangą?

– Ponia, dirbu čia jau dešimt metų. Šoku bent kartą per metus. Niekada nesu matęs jokio nelaimingo atsitikimo.

Jis šypsosi. Tikriausiai šią frazę per tuos dešimt metų kartojo tūkstančius kartų.

– Šokame?

Ką? Kodėl nešoka vienas?

– Žinoma, galiu ir vienas. Tu manęs palauksi apačioje su fotoaparatu. Bet man to reikia, noriu turėti šią gyvenimo patirtį. Visada baimindavausi. Dar vakar kalbėjome apie laiką, kai viskas susitvarko ir neišmėginame savo ribų. Man tai buvo labai liūdnas vakaras.

Žinau. Jis paprašo durininko pažymėti valandą.

– Dabar, ryte ar pavakare, kai galėsite matyti saulėlydį, atsispindintį sniege?

Dabar, atsakau.

– Ar bus vienas žmogus, ar du?

Du, jei dabar. Jei aš neturėsiu progos pagalvoti, ką darau. Jei neturėsiu laiko atidaryti dėžės, iš kurios išlįs demonai manęs gąsdinti, – aukščio, nežinomybės, mirties, gyvenimo, ribinių pojūčių baimės demonai. Dabar arba niekada.

– Galite pasirinkti dvidešimties minučių, pusvalandžio ir valandos skrydį.

Ar yra dešimties minučių skrydis?

Ne.

– Ar ponai nori šokti iš 1 350 metrų, ar iš 1 800 metrų aukščio?

Aš pradedu trauktis. Man nereikėjo visos šios informacijos. Žinoma, kad noriu kuo žemesnio šuolio.

– Brangioji, tai neturi jokios prasmės. Esu įsitikinęs, kad nieko neatsitiks, o jei atsitiktų, pavojus yra toks pat. Kristi iš 21 metro aukščio yra tas pat kaip iš pastato 7 aukšto, pasekmės tokios pačios.

 Durininkas juokiasi. Aš krizenu, kad paslėpčiau savo jaus-

mus. Kokia buvau naivi, manydama, kad yra svarbu vargani 500 metrų.

Durininkas ima telefoną ir su kažkuo šnekteli.

– Jie turi laisvą vietą tik šokti iš 1 350 metrų.

Dar absurdiškesnis už baimę, kurią jaučiau, yra palengvėjimas, kurį patiriu dabar. Ak, kaip gerai!

Automobilis bus prie viešbučio durų po dešimties minučių.

Su vyru ir dar penkiais ar šešiais žmonėmis stoviu prie bedugnės krašto, laukdama savo eilės. Kelyje į viršų galvojau apie savo vaikus ir apie tai, kad jie gali prarasti tėvus... Tuomet suvokiau, kad šoksime ne kartu.

Apsirengėme specialiais terminiais drabužiais ir užsidėjome šalmus. Kam šalmas? Kad daugiau kaip tūkstantį metrų nusklęsčiau iki žemės su sveika kaukole, o paskui atsitrenkčiau į uolą?

– Šalmas yra privalomas.

Puiku. Užsidedu šalmą – visai kaip dviratininkai, kurie rieda Ženevos gatvėmis. Nėra nieko kvailesnio, bet nesiginčysiu.

Žiūriu į priekį: tarp mūsų ir bedugnės yra dar vienas snieguotas šlaitas. Galiu atsisakyti skrydžio bet kurią sekundę, tačiau nusileidžiame ten ir pakylame pėsčiomis. Neprivalau eiti iki galo.

Niekada nebijojau lėktuvo. Jis visada sudarė mano gyvenimo dalį. Bet esmė ta, kad būdami jame mes net nepagalvojame, jog tai tas pat, kas šokti su skraidykle. Vienintelis skirtumas tas, kad metalinė kapsulė panaši į skydą ir žadina mums jausmą, jog esame apsaugoti. Tik tiek.

Tik tiek? Remdamasi savo menku aerodinamikos dėsnių išmanymu įsivaizduoju, kad yra taip.

Turiu save įtikinti. Man reikia geresnio argumento.

Geriausias argumentas toks: lėktuvas pagamintas iš metalo. Labai sunkus. Ir skraidina lagaminus, žmones, įrangą, tonas

sprogstamo kuro. O skraidyklė lengva, leidžiasi su vėju, paklūsta gamtos dėsniams, tarsi lapas, krintantis nuo medžio. Taip daug prasmingiau.

– Ar nori šokti pirma?

Taip, noriu. Nes jei man kas nors atsitiktų, tu žinosi ir pasirūpinsi mūsų vaikais. Be to, jausiesi visą gyvenimą kaltas, kad tau šovė į galvą tokia beprotiška mintis. Būsiu prisimenama kaip nuolatinė draugė, kuri visada buvo šalia vyro ir varge, ir džiaugsme, ir per nuotykį, ir kasdienybėje.

– Esame pasirengę, ponia.

Bet ar jūs instruktorius? Ar nesate tam per jaunas? Labiau norėčiau šokti su jūsų šefu, juk tai man pirmas kartas.

– Šokinėju nuo tada, kai sulaukiau leistino amžiaus, šešiolikos metų. Esu šokęs ne tik čia, bet ir įvairiose pasaulio vietose, tai darau jau penkerius metus. Nesijaudinkite, ponia.

Jo globėjiškas tonas mane suerzina. Vyresnieji ir jų baimės turėtų būti gerbiami. Be to, jis tikriausiai taip sako visiems.

– Prisiminkite instrukcijas. Ir kai pradėsime bėgti, nesustokite. Visu kitu leiskite pasirūpinti man.

Instrukcijos. Regis, esame su visu tuo supažindinti, o juk daugiausia, kam turėjo kantrybės, tai paaiškinti mums, kad rizikinga sustoti vidury. Ir kad pasiekę žemę turime ir toliau eiti, kol pajusime, jog kojos tvirtai į ją remiasi.

Mano svajonė: kojos remiasi į žemę. Einu prie vyro ir prašau, kad jis šoktų paskutinis, taip turės laiko pamatyti, kas man nutiko.

– Ar norite neštis kamerą? – klausia instruktorius.

Fotoaparatą galima pritvirtinti prie aliumininės maždaug 60 cm ilgio lazdos. Ne, nenoriu. Pirmiausia šoku ne tam, kad parodyčiau kitiems. Paskui, jei man pavyks įveikti paniką, labiau rūpės žavėtis kraštovaizdžiu negu filmuoti, o ne priešingai.

Išmokau to bendraudama su savo tėvu, kai dar buvau paauglė: mes ėjome per Materhorną ir aš kas minutę sustodavau ko nors nufotografuoti. Galiausiai jis susierzino: „Ar tu manai, kad visas šis grožis ir didybė telpa į juostelės rėmelius? Įrašyk tai savo širdyje. Tas svarbiau, negu stengtis žmonėms parodyti, ką patiri“.

Mano skrydžio partneris iš savo dvidešimt vienerių metų išminties aukštybių ima rišti man ant kūno virves, pasinaudodamas dideliais aliumininiais segtukais. Sostas pririštas prie skraidyklės; aš skrisiu priekyje, jis užpakalyje. Dar galima atsisakyti, bet ne man. Aš jau į nieką nebereaguoju.

Mes atsistojame į vietą, dvidešimt vienerių metų veteranas ir būrio vadas pasidalija nuomonėmis apie vėją.

Jis irgi pasiima sostą. Savo pakaušiu galiu justi jo kvėpavimą. Atsigręžiu, ir man nepatinka tai, ką matau: ant balto sniego patalo išsidriekusi eilė spalvotų audinių, prie jų pririšti žmonės. Ten, gale, – mano vyras, irgi su dviratininko šalmu. Turbūt jis neturi pasirinkimo ir privalo šokti praėjus dviem ar trims minutėms po manęs.

– Esame pasirengę. Pradėkite bėgti.

Aš nejudu.

– Pirmyn. Pradėkite bėgti.

Paaiškinu, kad nenoriu būti filmuojama ore. Nusileisime švelniai. Penkios minutės skrydžio – man pakaks.

– Jūs man tai pasakysite, kai skrisime. Bet atleiskite, yra eilė. Turime šokti dabar.

Kadangi jau nebeturiu savos valios, vykdau nurodymus. Imu bėgti tuštumos link.

– Greičiau.

Bėgu greičiau, terminiais batais į visas puses spardydama sniegą. Iš tikrųjų bėgu ne aš, o automatas, kuris paklūsta bal-

so komandoms. Imu rėkti – ne iš baimės ar susijaudinimo, bet skatinama instinkto. Vėl tapau urvine moterimi, kaip jas vadina kubietis. Mes bijome vorų, vabzdžių ir šaukiame, atsidūrę tokiose situacijose kaip ši. Visada šaukiame.

Staiga mano kojos atsiplėšia nuo žemės, aš iš visų jėgų įsikimbu į diržus, laikančius mane soste, ir liaujuosi rėkusi. Instruktorius kelias sekundes vis dar bėga, ir tučtuojau pajudame nebe tiesia linija.

Mūsų gyvenimą kontroliuoja vėjas.

#

Iš pradžių neatsimerkiu – taigi nesuvokiu aukščio, kalnų, pavojų. Stengiuosi įsivaizduoti, kad esu namie, virtuvėje, pasakoju savo vaikams istoriją, kuri nutiko per mūsų kelionę; galbūt apie miestą, galbūt apie viešbučio kambarį. Negaliu sakyti, jog jų tėvas tiek išgėrė, kad pargriuvo, kai grįžome miegoti. Negaliu sakyti, kad surizikavau skristi, nes jie irgi norės tai padaryti. Arba dar blogiau: gali pamėginti žaisdami skristi vieni iš antro mūsų namo aukšto.

Tuomet suvokiu savo kvailumą: kam čia būti užsimerkusiai? Niekas manęs nevertė šokti. „Esu čia daug metų ir niekada nemačiau nelaimingo atsitikimo“, – sakė durininkas.

Atsimerkiu.

To, ką matau ir jaučiu, niekada nesugebėsiu tiksliai aprašyti. Ten, apačioje, – slėnis, jungiantis du ežerus, o per vidurį miestas. Aš skrendu, esu laisva erdvėje, jokio triukšmo, – nes judame pirmyn su vėju, skrisdami ratais. Mus supantys kalnai jau atrodo nebe aukšti ir grėsmingi, o baltai apsitaisę draugai, iš visų pusių nutvieksti saulės.

Mano rankos atsipalaiduoja, paleidžiu diržus ir išskečiu rankas, tarsi būčiau paukštis. Vyras už manęs tikriausiai suvo-

kė, kad esu kitas žmogus, ir, užuot leidęsis, ima kilti, pasinaudodamas nematomomis karšto oro srovėmis, dvelkiančiomis iš pažiūros visiškai vienoda atmosfera.

Prieš mus – erelis, sklendžiantis tuo pat vandenynu, lengvai pasitelkiantis sparnus paslaptingam skrydžiui kreipti. Kur jis nori nulėkti? O gal tik linksminasi, džiaugiasi gyvenimu ir aplinkos grožiu?

Regis, susisiekiu su ereliu telepatiškai. Skrydžio instruktorius seka paskui jį, – jis yra mūsų vedlys. Parodo mums, kur turime skristi, kad vis kiltume į dangų – amžiais skraidydami. Jaučiu tą patį, kaip ir aną dieną Nione, kai įsivaizdavau, bėgdama taip toli, kad mano kūnas nebelaikė.

Ir erelis man sako: „Eikš. Tu esi šis dangus ir ši žemė, šis vėjas ir šie debesys, šis sniegas ir šie ežerai".

Regis, esu motinos įsčiose, visiškai saugi ir apginta, ir pirmąkart patiriu viską aplinkui. Netrukus gimsiu, vėl virsiu žmogumi, abiem kojomis vaikščiosiu Žemės paviršiumi. Tačiau šią akimirką tik tūnau įsčiose nė kiek nesipriešindama, leidžiuosi nešama nežinia kur.

Esu laisva.

Taip, esu laisva. Ir erelis teisus, esu šie kalnai ir šie ežerai. Neturiu praeities, dabarties nei ateities. Imu pažinti tai, ką žmonės vadina „amžinybe".

Akimirksnį pagalvoju: ar visi, kurie šoka, jaučia tą patį? Bet ar tai svarbu? Nenoriu galvoti apie kitus. Sklandau amžinybėje. Gamta kalba man, tarsi būčiau jos mylima dukra. Kalnas man sako: tu turi mano jėgą. Ežeras man sako: tu turi mano ramybę ir rimtį. Saulė pataria: spindėk kaip aš, leisk sau pranokti save pačią. Klausykis.

Tuomet imu girdėti balsus, kuriuos taip ilgai slopino pasikartojančios mintys, vienatvė, naktinis siaubas, baimė keistis,

baimė, kad viskas tęsis taip pat. Kuo aukščiau kylame, tuo labiau tolstu nuo savęs.

Esu kitame pasaulyje, kur viskas puikiai dera. Toli nuo gyvenimo, kupino atliktinų užduočių, neįmanomų troškimų, kančios ir malonumo. Nieko neturiu ir esu viskas.

Erelis pasuka slėnio link. Išskleistomis rankomis mėgdžioju jo sparnų judesius. Jei šią akimirką kas nors mane matytų, nesuprastų, kas esu, nes esu šviesa, erdvė ir laikas. Esu kitame pasaulyje.

Ir erelis man sako: tai yra amžinybė.

Amžinybėje neegzistuojame; esame tik įrankis Rankoje, kuri sukūrė kalnus, sniegą, ežerus ir saulę. Grįžtu laiku ir erdve į tą metą, kai viskas buvo sukurta, ir žvaigždės išsivaikščiojo į skirtingas puses. Noriu tarnauti šiai Rankai.

Įvairios mintys ateina ir pranyksta, nekeisdamos to, ką jaučiu. Mano protas paliko kūną ir susiliejo su gamta. Ak, kaip gaila, kad ir erelis, ir aš pasieksime parką priešais viešbutį apačioje. Bet ar svarbu, kas nutiks ateityje? Esu čia, motinos įsčiose, sukurtose iš nieko ir iš visko.

Mano širdį užlieja visatos daina. Turiu sau pačiai viską paaiškinti žodžiais, stengiuosi kaip nors prisiminti, ką dabar jaučiu, bet greitai šios mintys išnyksta ir vėl įsivyrauja tuštuma.

Mano širdis!

Anksčiau aplinkui mačiau beribę visatą, dabar ji panaši į mažą taškelį mano širdyje, be galo išsiplėtusį, lyg būtų virtęs erdve. Įrankis. Palaiminimas. Mano protas stengiasi išlikti budrus ir paaiškinti bent kiek tai, ką jaučiu, bet ta galia stipresnė.

Galia. Amžinybės pajautimas leidžia man pajausti paslaptingą galią. Galiu viską, net pabaigti pasaulio kančią. Skrendu ir kalbuosi su angelais, girdžiu balsus ir apreiškimus, kurie ne-

trukus bus pamiršti, bet šią akimirką jie yra tokie realūs, kaip ir erelis priešais mane. Niekada nesugebėsiu paaiškinti to, ką jaučiu, net sau pačiai, tačiau ar tai svarbu? Tai ateitis, ir ji dar neatėjo, esu dabartyje.

Racionalus protas vėl išnyksta, ir esu už tai dėkinga. Didžiai gerbiu savo didžiulę širdį, sklidiną šviesos ir galios, kuri pajėgia aprėpti viską, kas jau įvyko ir kas įvyks, šiandien ir iki laikų pabaigos.

Pirmą sykį išgirstu šunų lojimą. Artėjame prie žemės, tikrovė ima grįžti. Netrukus žengsiu planeta, kurioje gyvenu, bet patyriau visas planetas ir visas žemes savo širdimi, didesne už viską.

Noriu išsaugoti šią būseną, bet mąstymas grįžta. Dešinėje pusėje matau mūsų viešbutį. Ežerus jau paslėpė miškai ir mažos kalvelės.

Dieve mano, ar negalima likti šitaip visą laiką?

Negalima, sako erelis, atlydėjęs mus iki parko, kuriame netrukus nutūpsime, dabar jis atsisveikina, nes rado naują karšto oro srovę ir vėl ima labai lengvai kilti, nemojuodamas sparnais, tik pagaudamas vėją plunksnomis. Jei taip liktum visam laikui, negalėtum gyventi pasaulyje, sako jis.

Na ir kas? Imu kalbėtis su ereliu, bet matau, kad darau tai racionaliai, mėgindama argumentuoti. Kaip galėsiu gyventi pasaulyje po to, ką patyriau amžinybėje?

Kaip nors, atsako erelis, bet jau beveik negirdimai. Tuomet pranyksta – amžiams – iš mano gyvenimo.

Instruktorius kažką šnibžda – primena man, kad turiu pabėgėti, kai mano kojos palies žemę.

Priešais matau veją. Tai, ko taip troškau anksčiau, – pasiekti tvirtą žemę, – dabar virsta pabaiga.

Ko būtent?

Mano kojos paliečia žemę. Kiek pabėgėju, ir instruktorius tuoj suvaldo skraidyklę. Iškart prieina prie manęs ir atriša virves. Žiūri į mane. Aš spoksau į dangų. Tematau kitas spalvotas skraidykles, vis artėjančias.

Suvokiu, kad verkiu.

– Ar jūs sveika?

Suvokiu, kad net pakartojusi šuolį nebejausiu to paties.

– Ar jums viskas gerai?

Patvirtindama linkteliu galva. Nežinau, ar jis supranta, ką išgyvenau.

Taip, jis supranta. Sako, jog kartą per metus pasitaiko skristi su žmogumi, kuris reaguoja taip kaip aš.

– Kai klausiu, kas yra, nesugeba paaiškinti. Ir mano draugams nutinka tas pat: kai kurie žmonės, regis, patenka į šoko būseną ir atsigauna tik įsirėmę kojomis į žemę.

Kaip tik priešingai. Bet nesu nusiteikusi aiškinti.

Padėkoju jam už „paguodos“ žodžius. Knieti pasakyti, jog nenoriu, kad tai, ką patyriau viršuje, baigtųsi. Bet matau, kad jau pasibaigė, ir neprivalau niekam aiškinti. Nueinu ir atsisėdu ant vieno iš parko suolų, laukdama savo vyro.

Nepajėgiu liautis verkusi. Jis nusileidžia, prieina prie manęs plačiai šypsodamasis, sako, kad tai buvo fantastiška patirtis. Aš ir toliau verkiu. Jis mane apkabina, guodžia, kad viskas praėjo, kad neturėjau prisiversti daryti to, ko nenoriu.

Nieko panašaus, atsakau. Palik mane ramybėje, prašau. Netrukus nusiraminsiu.

Kažkas iš paramos komandos ateina atsiimti terminių drabužių ir specialiųjų batų ir atiduoda mums mūsų paltus. Viską darau automatiškai, bet kiekvienas judesys grąžina mane į kitokį pasaulį, – tą, kurį mes vadiname „realiu“ ir kuriame aš niekaip nenorėčiau būti.

Tačiau neturiu pasirinkimo. Viskas, ką galiu padaryti, – tai paprašyti savo vyro, kad trumpam paliktų mane vieną. Jis klausia, ar mums nereikia eiti į viešbutį, nes lauke šalta. Ne, man gerai čia.

Lieku ten pusvalandį paverkti. Palaiminimo ašaros, plaunančios mano sielą. Pagaliau suprantu, kad metas galutinai grįžti į pasaulį.

Atsikeliu, įžengiu į viešbutį, netrukus sėdame į automobilį, ir mano vyras pasuka atgal Ženevos link. Įjungtas radijas – taip neprivalome kalbėtis. Pamažu ima siaubingai gelti galvą, bet žinau, kas tai: kraujas vėl teka tose kūno dalyse, kurias užblokavo tuoj ištirpsiantys įvykiai. Išsivadavimo akimirką lydi skausmas, bet taip būna visada.

Jam nereikia aiškinti to, ką vakar pasakė. Man nereikia aiškinti to, ką jaučiau šiandien.

Pasaulis yra tobulas.

Trūksta tik valandos, ir metai pasibaigs. Prefektūra nusprendė gerokai apkarpyti tradicinėms Naujųjų metų išvakarėms skirtas išlaidas, tad bus mažiau fejerverkų. Taip dar geriau: prisižiūrėjau jų visą gyvenimą, ir jie jau nebepažadina man tų pačių emocijų, kaip vaikystėje.

Negaliu pasakyti, kad ilgėsiuosi šių 365 dienų. Buvo labai vėjuota, plieskė spinduliai, jūra kone apvertė mano valtį, bet pagaliau man pavyko perplaukti vandenyną ir pasiekti tvirtą žemę.

Tvirtą žemę? Ne, nė vieni santykiai neturėtų jos ieškoti. Santykius tarp dviejų žmonių kaip tik ir užmuša iššūkių stoka, jausmas, kad niekas nebėra naujiena. Mes ir toliau turėtume kelti vienas kitam nuostabą.

Viskas prasideda kaip didelė šventė. Pasirodo draugai, celebruojantis kunigas išsako tiesas, kurias jau kartojo šimtams tuokiamų porų, kaip antai ta mintis statyti namą ant uolos, o ne ant smėlio, sukviesti svečiai mėto į mus ryžius. Metame puokštę, vienišos moterys mums slapčia pavydi; sutuoktiniai žino, kad pradedame kelią, kuris nėra iš stebuklinių pasakų.

Ir tuomet pamažu įsigali tikrovė, bet mes jos nepriimame. Norime, kad mūsų partneris liktų *kaip tik* toks, kokį sutikome prie altoriaus ir su kokiu sudarėme sąjungą. Tarsi pajėgtume sustabdyti laiką.

Nepajėgiame. Neprivalome. Išmintis ir patirtis žmogaus neperkeičia. Laikas žmogaus neperkeičia. Mus perkeičia tik meilė. Kai skriejau ore, supratau, kad mano meilė gyvenimui, meilė visatai yra stipresnė už viską.

Prisimenu pamokslą, kurį XIX amžiuje parašė vienas jaunas nežinomas kunigas, nagrinėjantis tą šventojo Pauliaus laišką korintiečiams ir įvairius meilės veidus, kuriuos ji atskleidžia augdama. Pamoksle teigiama, kad daugelis dvasinių tekstų, kuriuos nūdien skaitome, nukreipti tik į vieną žmogaus dalį.

Jie siūlo Ramybę, bet nekalba apie Gyvenimą.

Aptaria Tikėjimą, bet pamiršta Meilę.

Pasikliauja Teisumu, bet nemini Apreiškimo, tarkim, tokio, kurį patyriau šokdama į bedugnę Interlakene ir kuris privertė mane iškilti iš juodosios skylės, išsikastos savo sieloje.

Man visada buvo aišku, kad vien Tikroji Meilė gali varžytis su bet kuria kita šio pasaulio meile. Kai viską atiduodame, nebeturime ko prarasti. Ir tada pranyksta baimė, pavydas, nuobodulys ir rutina, o lieka tik tuštumos šviesa, – tuštumos, kuri ne gąsdina, bet suartina mus vieną su kitu. Lieka šviesa, kuri nuolat kinta, ir kaip tik tai daro ją gražią, kupiną netikėtumų, – ne visada tokių, kokių laukiame, bet tokių, su kuriais mums pavyksta sugyventi.

Apsčiai mylėti – tai apsčiai gyventi.

Mylėti amžiams – tai gyventi amžiams. Amžinasis gyvenimas susietas su Meile.

Kodėl norime gyventi amžinai? Nes norime dar dieną sugyventi su žmogumi, kuris yra greta mūsų. Nes norime toliau bendrauti su tuo, kuris nusipelno mūsų meilės ir mokėjo mus mylėti taip, kaip manome esą verti.

Nes gyventi – tai mylėti.

Meilė godotinam gyvūnui, pavyzdžiui, šuniui, gali net įprasminti žmogaus gyvenimą. Jei jis nebeturi jokio meilės ryšio su gyvenimu, pranyksta ir prasmė toliau gyventi.

Pirmiausia ieškokime Meilės, o visa kita bus pridėta.

Šiais santuokos metais jau pasimėgavau beveik visais malonumais, kokių tik gali turėti moteris, ir kenčiau kančias, kurių nenusipelniau. Vis dėlto, žvelgdama į savo praeitį, matau tik kelias valandėles – dažniausiai labai trumpas, kai galėjau varganai sekti tuo, ką laikiau Tikrąja Meile: tuomet, kai mačiau gimstant savo vaikus, kai sėdėjau susikibusi rankomis su vyru, žiūrėdama į Alpes arba į didžiulę Lemano ežero Vandens čiurkšlę. Bet kaip tik šios retos valandėlės įprasmina mano būtį, nes jos teikia man jėgų eiti pirmyn ir praskaidrina mano dienas – kad ir kaip aš mėginau jas pripildyti liūdesio.

Einu prie lango ir žiūriu į miestą. Žadėtasis sniegas neiškrito. Vis tiek manau, kad tai vienos iš romantiškiausių Naujųjų metų išvakarių mano gyvenime, nes aš buvau bemirštanti ir Meilė mane prikėlė. Meilė yra vienintelis dalykas, kuris išliks, kai bus išnykusi žmonių padermė.

Meilė. Mano akys prisipildo džiaugsmo ašarų. Niekas negali įsipareigoti mylėti, negali įpareigoti ir kito žmogaus. Tegalime žiūrėti į Meilę, įsimylėti ją ir ja sekti.

Nėra kito būdo pasiekti, kad mylėtum, ir tai ne paslaptis. Mes mylime kitus, mylime save, mylime savo draugus, ir tai nulemia, kad mūsų gyvenimuose niekada nieko netrūktų. Galiu įjungti televizorių ir pasižiūrėti, kas dedasi pasaulyje, nes jei kiekvienoje iš tų mažų tragedijų būtų šiek tiek meilės, eitume į išganymą. Nes Meilė sklinda, pažadina daugiau Meilės.

Tas, kuris moka mylėti, myli Tiesą, džiaugiasi ja ir jos nebijo, nes anksčiau ar vėliau ji viską atperka. Ieškok Tiesos tyru,

nuolankiu protu, be išankstinių nuostatų ar nepakantumo, – ir galiausiai būsi patenkintas tuo, ką randi.

Galbūt žodis *nuoširdumas* – ne pats tinkamiausias, norint paaiškinti šią Meilės savybę; bet nesugebu rasti kito. Nekalbu apie nuoširdumą, kuris žemina artimą; Tikroji Meilė – ne pliekti kitų silpnybes, o nebijoti jų parodyti, kai kitiems reikia pagalbos, ir džiaugtis matant, kad viskas yra geriau, nei jie sakė. Su meile galvoju apie Jakobą ir Marianą. Patys to nenorėdami, jie mane grąžino mano vyrui ir šeimai. Tikiuosi, kad yra laimingi šį paskutinį metų vakarą. Kad visa tai ir juos labiau suartino.

Gal stengiuosi pateisinti savo svetimavimą? Ne. Ieškojau Tiesos ir ją radau. Tikiuosi, jog taip nutiks visiems, kurie turėjo tokią pat patirtį.

Išmokti geriau mylėti.

Toks turi būti mūsų tikslas pasaulyje: išmokti mylėti.

Gyvenimas mums siūlo tūkstančius progų pasimokyti. Kiekvienas vyras ir kiekviena moteris kasdien gyvenime turi puikią progą atsiduoti Meilei. Gyvenimas – ne ilgos atostogos, o nuolatinis mokymasis.

Ir svarbiausia pamoka – išmokti mylėti.

Mylėti vis geriau. Nes išnyks kalbos, pranašystės, šalys, tvirtoji Šveicarijos Konfederacija, Ženeva ir gatvė, kurioje gyvenu, šviečiantys žibintai, namai, kuriuose dabar esu įsikūrusi, kambario baldai... mano kūnas irgi išnyks.

Bet viena visiems laikams liks įrašyta visatos sieloje: mano meilė. Kad ir kokių būta klaidų, sprendimų, privertusių kitus kentėti, akimirkų, kai aš pati maniau, kad meilės nėra.

Pasitraukiu nuo lango, pašaukiu vaikus ir vyrą. Sakau, kad – kaip liepia tradicija – turime lipti ant sofos priešais židinį, o vidurnaktį nulipti dešine koja.

– Mano meile, sninga!

Dar kartą bėgu prie lango, žiūriu į vieno žibinto šviesą. Taip, sninga! Kaip aš to anksčiau nepastebėjau?

– Ar galime išeiti į lauką? – klausia vienas iš vaikų.

Dar ne. Pirma turime lipti ant sofos, suvalgyti dvylika vynuogių ir išsaugoti sėklas, kad visus metus klestėtume, padaryti viską, ko išmokome iš savo protėvių.

Paskui išeiname švęsti gyvenimo. Esu įsitikinusi, kad nauji metai bus puikūs.

Ženeva, 2013 metų lapkričio 30 diena

Coelho, Paulo
Co-38 Svetimautoja: [romanas] / Paulo Coelho; iš portugalų kalbos vertė Zigmantas Ardickas. – Vilnius: Vaga, 2014. – 232 p.

ISBN 978-5-415-02369-1

UDK 821.134.3(81)-31

Leidykla VAGA, Gedimino pr. 50, LT-01110 Vilnius
El. p. info@vaga.lt; www.leidykla.vaga.lt
tel. +370 5 249 8121; faks. +370 5 249 8122

Spausdino UAB BALTO print, Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Tiražas 5000 egz.

Romanas, kviečiantis atrasti, kas iš tiesų esate, kur einate ir kas jums svarbiausia.

Linda žino, kad jai sekasi.

Ir vis tiek kas rytą atmerkusi akis, ji iškart vėl nori užsimerkti. Draugai rekomenduoja gerti vaistus. Tačiau Linda tiesiog nori jausti – jausti ne mažiau, o daugiau.

Taigi ji pasileidžia į netikėtą ir drąsų nuotykį, kuris pabudina tą jos dalį, kurią ji – gerbiama žmona, mylinti motina, ambicinga žurnalistė – laikė pradingusia.

Ir netgi ji negali nuspėti, kas nutiks...

Paulo Coelho knygos parduotos daugiau nei 165 milijonų egzempliorių tiražu ir jis yra pasaulyje labiausiai verčiamas tebegyvenantis autorius (knygos išverstos į 80 kalbų). Pelnė 115 tarptautinių apdovanojimų, 2007-aisiais tapo Jungtinių Tautų taikos pasiuntiniu.

ISBN 978-5-415-02369-1

http://paulocoelhoblog.com/

www.vaga.lt